

Република Србија
Средња школа „Вук Караџић“
Број:
Дату:
Љубовија

Школски програм за образовни профил ЕКОНОМСКИ ТЕХНИЧАР
(Период од 2022-2026)

СТАНДАРД КВАЛИФИКАЦИЈЕ

1.Назив квалификације: Економски техничар

2.Сектор – подручје рада: Економија, право и администрација

3.Ниво квалификације: IV

4.Начин стицања квалификације:

Квалификација се стиче након успешно завршеног средњег стручног образовања.

5.Трајање:

Програм средњег стручног образовања за стицање квалификације траје четири године.

6.Начин провере:

Достигнутост исхода програма средњег стручног образовања се проверава на матурском испиту који спроводи средња школа.

7.Заснованост квалификације:

Квалификација се заснива на опису рада, циљевима и исходима стручног образовања.

7.1. Опис рада

Дужности – стручне компетенције:

- Обављање послова рачуноводства и финансија
- Обављање банкарских послова и послова осигурања
- Обављање комерцијалних послова
- Обављање послова комуникације и администрације

Дужности – стручне компетенције	Задаци – јединице компетенција
Обављање послова рачуноводства и финансија	– Конттирање и књижење на основу документације – Израда обрачуна (амортизације, доприноси, порези) – Припремање финансијских извештаја – Обављање послова платног промета – Обављање задатака везаних за усаглашавање стања – Обављање послова са документацијом

7.1.1. Екстремни услови под којима се обављају дужности:

нема

7.1.2. Изложеност ризицима при обављању дужности:

нема

7.2. Циљеви стручног образовања

Циљ стручног образовања за квалификацију **Економски техничар** је оспособљавање ученика за вођење администрације, комуникацију са клијентима и сарадницима, обављање рачуноводствених, финансијских, комерцијалних, банкарских послова и послова осигурања.

Неопходност сталног прилагођавања променљивим захтевима тржишта рада, потребе континуираног образовања, стручног усавршавања, развој каријере, унапређивања запошљивости, усмерава да лица буду оспособљавана за: – примену теоријских знања у практичном контексту;

- примену безбедносних и здравствених мера у процесу рада; – примену мера заштите животне средине у процесу рада;
- упо требу информатичке технологије у: прикупљању, организовању и коришћењу информација у раду и свакодневном животу;
- преузимање одговорности за властито континуирано учење и напредовање у послу и каријери; – препознавање пословних могућности у радној средини и ширем социјалном окружењу.

Дужности – стручне компетенције	Задаци – јединице компетенција
Обављање банкарских послова и послова осигурања	– Пружање сервисних услуга у банкарству и осигурању – Продаја производа и услуга у банкарству и осигурању – Обављање благајничког пословања – Вођење евиденције у банкарском пословању и пословима осигурања
Обављање комерцијалних послова	– Учешће у истраживању тржишта, планирању и спровођењу маркетиншких активности – Учешће у планирању и реализацији купопродајних активности – Организовање пријема, отпреме и складиштења робе – Обављање административних послова у области набавке и продаје
Обављање послова комуникације и администрације	– Комуницирање са странкама – Вођење протокола (записника) на састанцима и састављање извештаја по налогу претпостављеног – Пружање основних информација клијентима о привредном друштву – Припремање промоције и презентације – Управљање општом административном документацијом

7.3. Исходи стручног образовања

	Знања	Вештине	Способности и ставови
Стручне компетенције	По завршеном програму образовања, лице ће бити у стању да:		
Обављање послова рачуноводства и финансија	– опише регулативе у области рачуноводства – објасни процедуру класификовања књиговодствене документације. – тумачи садржаје књиговодствених докумената – објасни процес евидентирања пословних промена кроз пословне књиге – објасни различите врсте обрачуна економских вредности – наведе задатке везане за усаглашавање стања – наведе припремне радње израде финансијских извештаја – опише правила и поступке израде финансијских извештаја – објасни врсту и сврху контроле књиговодствене документације – објасни врсте и начине чувања књиговодствене документације	– примени законску, професионалну и интерну регулативу – систематизује и класификује књиговодствену документацију по периодима и активностима – спроводи поступак конттирања пословних догађаја поштујући правила – припреми податке и израђује потребне обрачуне економских вредности. – спроводи поступак усаглашавања промета и стања аналитичке и синтетичке евиденције – припреми податке за израду финансијских извештаја – учествује у изради и презентацији финансијских извештаја – контролише исправност књиговодствене документације – спроведе поступак чувања и одлагања књиговодствене документације – учествује у изради финансијског плана	– савесно, одговорно, уредно и прецизно обавља поверене послове; – ефикасно планира и организује време; – испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и важећих стандарда у раду; – испољи позитиван однос према функционалности и техничкој исправности уређаја и алата које користи при обављању посла; – испољи љубазност, комуникативност, предузимљивост, флексибилност у односу према сарадницима; – поштује принципе тимског рада; – се прилагођава у односу на промене у радном процесу; – решава проблеме у раду; – одреди приоритете; – исказује спремност за даље учење и усавршавање; – испољи позитиван однос према професионално-

	– објасни врсту и сврху показатеља финансијске ситуације предузећа	– припрема податке за процену финансијске ситуације предузећа и анализу финансијског пословања	етичким нормама и вредностима.
Обављање банкарских послова и послова осигурања	– наведе начине пружања сервисних услуга у банкарству и осигурању – објасни процедуру отварања, вођења и гашења динарских и девизних рачуна физичких и правних лица – разликује кредитне услове и врсте кредита – опише поступак одобравања кредита – разликује врсте осигурања и врсте осигураних ризика – наведе елементе понуде и полисе осигурања – разлик ује врсте благајне и класификује благајничку документацију – разликује готовинско и безготовинско плаћања – објасни процедуру вођења евиденције у банкарском пословању и пословима осигурања	– примењује правила пр ужања сервисних услуга у банкарству и осигурању – обрађује различите врсте кредитних захтева – спроводи поступак одобравања кредита – примењује те хнике продаје различитих врста осигурања – с аставља понуду и полису осигурања – примењује правила, процедуре и технике у пословима са готовином – обавља г отовинска и безготовинска плаћања – пр ужа обавештења и информације и води евиденцију у банкарском пословању и пословима осигурања – спров оди поступак архивирања и одлагања докумената	
Обављање комерцијалних послова	– планира активности у поступку маркетиншког истраживања – објасни сврху појединих докумената за потребе продаје и набавке; – наведе документацију и евиденције о извршеним набавкама и продаји робе – објасни елементе плана набавке и плана продаје	– прикупља информације са тржишта – израђује делове плана маркетинга према упутствима надређеног – састави обавештење – оглас о промоцији – дистрибуира промотивни материјал предузећа различитим каналима – обради захтев/наруџбину/клијента	

	– објасни процедуру уговарања – објасни послове набавке у земљи и иностранству – разликује организационе облике трговине – објасни послове складиштења – објасни послове продаје у земљи и иностранству	– изради различите врсте пону да за клијенте – састави план набавке и продаје – организује послове складиштења робе – уговара и прати реализацију посла – одабере најповољнију понуду – састави извештаје о извршеним набавкама и продаји робе	
Обављање послова комуникације и администрације	– упореди правила пословне и службене кореспонденције – изабере најефикаснији начин и средстава комуникације – идентификује интерну и екстерну кореспонденцију и комуникацију – познаје организациону структуру предузећа – објасни значај заштите личних и пословних података – опише поступак организовања службених састанака – разликује врсте записника са састанка – познаје простор, правила и организацију рада у канцеларији – разликује врсте канцеларијског материјала, опреме, прибора и алата – класификује документацију према намени	– примењује технику слепог куцања – користи различита средства комуникације – спроведе поступак пријема и слања, дописа и захтева. – пружа обавештења и информације и води евиденцију – организује састанке – доноси стави позив за састанак – израђује различите врсте записника са састанка – користи канцеларијску опрему, алате, прибор, канцеларијски материјал и обрасце у складу са наменом, – сортира документацију	

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА

за образовни профил ЕКОНОМСКИ ТЕХНИЧАР

	I РАЗРЕД						II РАЗРЕД						III РАЗРЕД						IV РАЗРЕД						УКУПНО											
	недељно			годишње			недељно			годишње			недељно			годишње			недељно			годишње			недељно			годишње			недељно			годишње		
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ				
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	9	4		333	148			10	8		360	288		30			315	280		60			279	310		90		1287	1026	180	2493					
1. Принципи економије	3			111				3			108																219				219					
2. Пословна економија	2			74				2			72						70						62				278				278					
3. Рачуноводство	2	2		74	74			2	2		72	72					70	70					124				216	340			556					
4. Пословна кореспонденција и комуникација	2			74				2			72																146				146					
5. Економска географија	2			74																						74					74					
6. Пословни енглески језик								1			36						35						31				102				102					
7. Пословна информатика								2			72						70									142					142					
8. Јавне финансије								2			72															72					72					
9. Банкарство																	70			2			62				132				132					
10. Статистика																		70		2				62			132				132					
11. Право																	70			2			62				132				132					
12. Маркетинг																				2			62				62				62					
13. Економско пословање									2		72		30				70		60	2			62		90		204	180			384					
14. Предузетништво																				2			62				62				62					
Б: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ																	70			2			62				132				132					
1. Изборни програм образовног профила*																	70			2			62				132				132					
Укупно A2+Б	9	4		333	148			10	8		360	288		30			315 (385 ^a)	280		9 (11 ^a)	8		279 (341 ^a)	310		90		1287	1026	180	2493 (2695 ^a)					
Укупно A2+Б	13			481			18			678			17 (19 ^a)			655 (725 ^a)			19 (21 ^a)			679 (741 ^a)			2493 (2695 ^a)											

Напомена: * Ученик бира програм са листе општеобразовних или стручних изборних програма

Листа изборних програма

Р.б.	Листа изборних програма	РАЗ РЕД			
		I	II	III	IV
Општеобразовни изборни програми					
1.	Музичка култура*			2	2
2.	Изабрана поглавља математике*			2	2
3.	Историја (одабране теме)*			2	2
4.	Физика*			2	2
5.	Логика са етиком*			2	2

Листа изборних програма

Р. б.	Стручни изборни програми	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
1.	Национална економија			2	
2.	Комерцијално познавање робе			2	
3.	Електронско пословање				2
4.	Основе банкарског пословања са евиденцијом				2

* Ученик бира изборни предмет једном у току школовања

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	74	72	70	62	278
Додатна настава *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунска настава *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремна настава *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Други страни језик	2 часа недељно			
Други предмети*	1–2 часа недељно			
Слободне активности ученика (хор, оркестар, секције, техничке, хуманитарне, спортско-рекреативне и друге ваннаставне активности)	30–60 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15–30 часова годишње			

Остваривање плана и програма наставе и учења

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	37	36	35	31
Менторски рад (настава у блоку, пракса)		1	2	3
Ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет /модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи – до
		вежбе	практична настава	настава у блоку	
I	Рачуноводство	74			15
	Пословна кореспонденција и комуникација	74			15
II	Рачуноводство	72			15
	Пословна кореспонденција и комуникација	72			15
	Пословна информатика	72			15
	Економско пословање	72		30	15
III	Рачуноводство	70			15
	Пословна информатика	70			15
	Статистика	70			15
	Економско пословање	70		60	15
IV	Рачуноводство	124			15
	Статистика	62			15
	Економско пословање	62		90	15
	Предузетништво	62			15
разред	Предмет	Годишњи фонд часова			Број ученика у групи – до
		вежбе	практична настава	настава у блоку	
I	Рачунарство и информатика	74			15

Наставни предмети прве године економских техничара

1. Српски језик и књижевност
2. Страни језик
3. Физичко васпитање
4. Математика
5. Рачунарство и информатика
6. Историја
7. Хемија
8. Биологија
9. Принципи економије
10. Пословна економија
11. Рачуноводство
12. Пословна кореспонденција и комуникација
13. Економска географија
14. Грађанско васпитање/верска настава

Циљеви

- Проширивање и продубљивање знања о српском књижевном језику;
- Развијање и неговање језичке културе, поштовање правила књижевног (стандардног) језика у усменом и писаном изражавању;
- Подстицање ученика на усавршавање говорења, писања и читања, као и неговање културе дијалога;
- Оспособљавање за ефикасно комуницирање;
- Оспособљавање ученика да користе стручну литературу и језичке приручнике;
- Продубљивање и проширивање знања о српској и свјетској књижевности;
- Оспособљавање за интерпретацију књижевних текстова;
- Унапређивање књижевних знања и читалачких вештина;
- Упознавање и проучавање репрезентативних дела српске и опште књижевности, књижевних жанрова, књижевноисторијских појава и процеса у књижевности;
- Унапређивање знања о сопственој култури и културама других народа;
- Развијање хуманистичког и књижевног образовања и васпитања на најбољим делима српске и свјетске културне баштине;
- Упућивање ученика на истраживачки и критички однос према књижевности;
- Обезбеђивање функционалних знања из теорије и историје књижевности;
- Развијање трајног интересовања за нова сазнања.

ТЕМА	ЦИ Љ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО- МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Увод у проучавање књижевног дела	• Увођење ученика у свет књижевног дела и књижевност као науку и уметност	• разликује врсте уметности и њихова изражајна средства • објасни појам и функцију књижевности као уметности и однос књижевности и других уметности • наведе научне дисциплине које се баве проучавањем књижевности • познаје књижевне родове и врсте и разликује њихове основне одлике • одреди тему, мотив, сиже, фабулу, лик и идеју у књижевном делу • износи своје утиске и запажања о књижевном делу, тумачи његове битне чиниоце и вреднује га	• Врсте уметности, подела уметности • Књижевност као уметност, књижевност и друге уметности • Историја књижевности, теорија књижевности, књижевна критика • Лирика као књижевни род: народна лирска песма и уметничка лирска песма по избору • Епика као књижевни род: епска народна песма (предлог „Кнежева вечера”), приповетка по избору и роман (предлог Драгослав Михаиловић „Кад су цветале тикве”) • Драма као књижевни род: драма по избору	• На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. • Теоријска настава се реализује у учioniци Препоруке за реализацију наставе и учења • Приликом обраде драмског дела могућност посете позоришној представи и гледање снимка позоришне представе, а након тога разговор о драмском тексту и његовој позоришној реализацији. Такође је ову наставну тему могуће обрађивати током целе школске године, па на пример

Књижевност старог века	Упознавање ученика са митологијом, репрезентативним делима старог века и њиховим значајем за развој европске културе	- објасни значај митологије за античку књижевност и развој европске културе - наведе имена аутора, називе обрађених дела и класификује их по културама којима припадају, књижевним родовима и врстама - тумачи и вреднује уметничке чиниоце у обрађеним делима - објасни универзалне поруке књижевности старог века	- Сумерско-вавилонска књижевност: Еп о Гилгамешу (анализа одломка) - Митови: о Танталу, Сизифу, Нарцису; митови о Троји: Парисов суд, Одисеј и Пенелопа, Ахил, Едип... - Хеленска књижевност: Хомер: Илијада (одломак) - Софокле: Антигона - Стари и Нови завет (текстови по избору)	структуру и одлике драмског дела обрадити на примеру „Ромеа и Јулије”, а структуру и одлике лирске и епске народне песме обрадити током реализације теме Народна књижевност - Народна књижевност се може обрадити по мотивима (рад у групама) Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - тестове знања Оквирни број часова по темама - Увод у проучавање књижевног дела (14 часова) - Књижевност старог века (12 часова) - Средњовековна књижевност (12 часова) - Народна књижевност (13 часова) - Хуманизам и ренесанса (12 часова) - Општи појмови о језику (5 часова) - Фонетика (11 часова) - Правопис (12 часова) - Култура изражавања (20 часова)
Средњовековна књижевност	Упознавање са споменицима јужнословенске културе, развојем писма и језика, делима средњовековне књижевности	- наведе најзначајније споменике јужнословенске културе, језик, писмо и век у ком су настали - именује ауторе и дела - разуме поетику жанрова средњовековне књижевности - лоцира обрађене текстове у историјски контекст - објасни значај средњовековне књижевности за српску културу - анализира изабране текстове уз претходно припремање путем истраживачких задатака	- Почеци словенске писмености: Црноризац Храбар : „Слово о писменима” - Рад Ћирила и Методија - Словенска писма и развој књижевног језика - Најстарији споменици јужнословенске културе - Свети Сава : „Житије светог Симеона” (одломак) - Јефимија: „Похвала кнезу Лазару” - Деспот Стефан Лазаревић; „Слово љубве”	
Народна књижевност	Указивање на народну књижевност као израз колективног мишљења и осећања, ризницу народних обичаја, кодекс етичких норми	- разликује лирске, епске и лирско-епске песме - уочи одлике усмене уметности речи (колективност, варијантност, формулативност) - процењује етичке вредности изнете у делима народне књижевности - тумачи ликове,	- Врсте народне књижевности - Лирска народна песма „Овчар и девојка”, „Зао господар” (предлог) - Епска народна песма „Бановић Страхиња”, Марко пије уз Рамазан вино”, „Бој на Мишару” - Лирско-епске песме (по избору) - Народне	

		битне мотиве, фабулу, сиже, композицију и поруке у одабраним делима • упореди уметничку интерпретацију стварности и историјске чињенице	проза (бајка по избору) • Кратке народне прозне врсте (избор)	

Хуманизам и ренесанса	Упознавање са поетиком хуманизма и ренесансе, њеним најзначајним представницима и књижевним делима	- наведе најзначајније представнике и њихова дела - објасни значење појмова хуманизам и ренесанса - наводи и на обрађеним делима образлаже одлике епохе - упореди вредности средњег века са вредностима хуманизма и ренесансе - објасни значај уметности хуманизма и ренесансе за развој европске културе и цивилизације	- Поетика хуманизма и ренесансе, најзначајнији представници - Франческо Петрарка: „Канцонијер” (избор сонета) - Ђовани Бокачо: „Декамерон” (приповетка по избору) или Данте Алигијери: „Пакао” (приказ дела, одломак) - Вилијам Шекспир: „Ромео и Јулија” (одломак) - Сервантес: „Дон Кихот” (одломак)	
Општи појмови о језику	Указивање на проучавање језика као система, упознавање са његовом функцијом, друштвеном условљеношћу и историјским развојем	- објасни функцију језика и појам језичког знака - разуме природу модерног књижевног (стандардног) језика - наведе фазе развоја књижевног језика до 19. века - наведе дисциплине које се баве проучавањем језичког система	- Место језика у људском друштву, битна својства језика, језик и комуникација - Књижевни језик, језичка норма и стандардизација - Језички систем и науке које се њиме баве - Књижевни језици код Срба до 19. века	
Фонетика	Стицање знања из области фонетике (фонологије) и морфофонологије књижевног језика и способности да се та знања примене у говору и писању.	- уме да се служи правописом - разликује гласовне алтернације - влада акценатским гласовним системом књижевног (стандардног) језика и да га примењује у говору	- Фонетика и фонологија - Гласови књижевног језика и њихов изговор - Гласовне алтернације сугласника (звучних и безвучних; с: ш, з: ж, н: м; к, г, х: ч, ж, ш и к, г, х: ц, з, с; алтернације ненепчаних са предњонепчаним сугласницима), гласовне алтернације самогласника (промена о у е, непостојано а, промена сонанта л у вокал о), и губљење сугласника са правописним решењима - Акценатски систем књижевног језика,	

			диференцијација у односу на дијалекатско окружење Основна правила акцентуације српског књижевног језика
Правопис	Оспособљавање ученика да пишу у складу са правописном нормом	- примени знања о гласовним алтернацијама у складу са језичком нормом - примени употребу великог и малог слова у складу са језичком нормом - подели речи на крају реда у складу са језичком нормом	- Главне норме писања великог и малог слова (на почетку реченице, наслови и натписи, властита имена, имена народа, географски појмови, небеска тела, празници, установе и организације, присвојни придеви на –ов и –ин, куртоазна употреба великог слова, вишечлана имена земаља и остала вишечлана имена, помоћне речи у именима, називи серијских и апстрактних појмова, звања, титуле...) - Подела речи на крају реда
Култура изражавања	Оспособљавање ученика да користе различите облике казивања и функционалне стилове	- описе стања, осећања, расположења, изрази ставове, донесе закључке у усменом и писаном изражавању - разликује функционалне стилове - препозна и примени одлике разговорног и књижевноуметничког функционалног стила - попуњава формуларе, уплатнице, захтеве и слично у складу са језичком нормом	- Језичке вежбе - Стилске вежбе - Врсте функционалних стилова – основне одлике - Разговорни функционални стил - Књижевноуметнички функционални стил - Попуњавање формулара, захтева, уплатница и сл. - Школски писмени задаци 4x2+2 - Домаћи задаци

Наставни предмет: Страни језик

Циљ учења предмета: Развијање сазнајних и интелектуалних способности и стицање позитивног односа

према другим културама уз уважавање различитости и усвајање знања и умења потребних у комуникацији на страном језику у усменом и писаном облику.

Годишњи фонд часова: **74**

ЦИ Љ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ПРВОГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕН Е ТЕМЕ ОПШТЕ И СТРУЧНЕ (80% + 20%)	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	- Разуме реченице, питања и упутства из свакодневног говора (кратка упутства изговорена споро и разговетно) - Разуме општи садржај краћих, прилагођених текстова (рачунајући и стручне) после неколико слушања или уз помоћ визуелних ефеката (на упутствима, ознакама, етикетама) - Разуме бројеве (цене, рачуне, тачно време)	ОПШТЕ ТЕМЕ - Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време) - Храна и здравље (навики у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света) - Познати градови и њихове знаменитости - Спортови и позната спортска такмичења - Живот и дела славних људи XX века (из света науке, културе) - Медији (штампа, телевизија) - Интересантне животне приче и догађаји - Свет компјутера (распрострањеност и примена)	- Представљање себе и других - Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима) - Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) - Давање једноставних упутстава и команди - Изражавање молби и захвалности - Изражавање извињења - Изражавање потврде и негирање - Изражавање допадања и непопадања - Изражавање физичких сензација и потреба - Исказивање просторних и временских односа - Давање и тражење информација и обавештења - Описивање и упоређивање лица и предмета - Изрицање забране и реаговање на забрану - Изражавање припадања и поседовања - Скретање пажње - Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања - Тражење и давање дозволе - Исказивање честитки - Исказивање препоруке - Изражавање хитности и обавезности - Исказивање сумње и несигурности
ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова	- Препознаје познате речи, изразе и реченице у непознатом тексту (нпр. у огласима, на плакатима) - Разуме општи садржај и смисао краћих текстова (саопштења, формулара са подацима о некој особи, основне команде на машинама/компјутеру, декларације о производима, упутства за употребу и коришћење)	СТРУЧНЕ ТЕМЕ - Основна стручна терминологија - Примена информационих технологија у домену струке - Основе пословне комуникације и кореспонденције (пословна преписка и комуникација у писаној и усменој форми) - Мере заштите и очувања радне и животне средине	
ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику	Употребљава једноставне изразе и реченице да би представио свакодневне, себи блиске личности, активности, ситуације и догађаје		

ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја	• Саставља кратак текст о одговарајућој теми • Пише кратке поруке релевантне за посао (место, термини састанка) • Пише краћи текст о себи и свом окружењу • Попуњава формулар где се траже лични подаци	Напомена: Стручне теме треба распоредити по разредима тако да буду у корелацији са садржајима који се обрађују из стручних предмета.	
ИНТЕРАКЦИЈА Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику и размену краћих писаних порука	• На једноставан начин се споразумева са саговорником који говори споро и разговетно • Поставља једноставна питања у вези са познатим темама из живота и струке као и да усмено или писмено одговара на иста (бројеви, подаци о количинама, време, датум) • Напише кратко лично писмо, поруку, разгледницу, честитку		
МЕДИЈАЦИЈА Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова	• На овом нивоу није предвиђена		
МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ Оспособљавање ученика да користе медије као изворе информација и развијају критичко мишљење у вези са њима	• Препознаје и правилно користи основне фонолошке (интонација, прозодија, ритам) и морфосинтаксичке категорије (именички и глаголски наставци, основни ред речи) • Користи садржаје медијске продукције намењене учењу страних језика (штампани медији, аудио/видео записи, компакт диск, интернет итд.)		

Кључни појмови садржаја: читање, слушање, писање, говор, знање о језику, медијација, интеркултурност.

ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

I. РЕЧЕНИЦА

Обновити реченичне модел обухваћене програмом за основну школу.

– Ред речи у реченици. Место прилога и прилошких одредби.

– *Tag questions*

– Индиректни говор

а) изјаве – без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена) б) молбе, захтеви, наредбе

в) питања са променом реда речи – без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена)

– *Yes/No* питања

– *"WH"* питања

– Директна и индиректна питања

II. ИМЕНИЧКА ГРУПА

1. Члан

– Обновити употребу одређеног и неодређеног члана

– Нулти члан уз градивне и апстрактне именице

2. Именице

– Множина именица – обновити

– Изражавање припадања и својине – саксонски генитив

– Бројиве и небројиве именице

3. Заменички

облици а)

Заменице

– Личне заменице у функцији субјекта и објекта

– Показне заменице

– Односне

заменице б)

детерминатори

– Показни детерминатори

– Неодређени детерминатори

– Присвојни детерминатори

4. Придеви

– Обновити компарацију придева

– *too/not...enough/not as...(as)/...than*

5. Бројеви

– Обновити просте и редне бројеве

6. Квантитификатори

III. ГЛАГОЛСКА ГРУПА

1. Глаголи

- Обновити глаголске облике предвиђене програмом за основну школу
- Модални глаголи: *may can, must*
- Пасивне конструкције – садашње време/прошло – the Simple present/past (прошло време рецептивно)
- *going to* и трајни презент за планове и намере, *going to* и *will* (за будућа предвиђања)
- *used to*
- 2. Прилози, извођење прилога и употреба, прилози вероватноће са *may, might u will*
- 3. Предлози, најчешћи предлози за оријентацију у времену и простору.
- 4. Кондиционал први.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Комуникативна настава страних језика подразумева поимање језика као средства комуникације; инсистира на употреби циљног језика у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике; претпоставља примену тзв. Teacher talk, односно прилаго-ђавање говорне делатности наставника интересовањима и знањима ученика; инсистира на комуникативном аспект у употребе језика, одн. на значењу језичке поруке, а не толико на граматичној прецизности исказа; претпоставља да се знања ученика мере прецизно дефиниса-ним релативним, а не толико апсолутним критеријумима тачности.

Основни циљ наставе страних језика је формирање комуникативне компетенције код ученика у свим видовима говорне делатности, односно оспособљавање ученика да овладају комуникативним умењима како у типичним свакодневним ситуацијама, тако и у сфери сво-је будуће професионалне делатности. Комуникативност у настави језика треба структурирати тако да она одражава модел природности комуницирања, уз коришћење адекватних метода, поступка и облика рада.

Један од кључних елемената комуникативне наставе страних језика је и социјална интеракција кроз рад у учионици. Она се базира на групном или индивидуалном решавању проблема, потражи за информацијама и мање или више комплексним задацима. У тим задаци-ма увек су јасно одређени контекст, процедура и циљ, чиме се унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика.

Комуникативно-интерактивна парадигма у настави страних језика, између осталог, укључује и следеће компоненте:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и активности

наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја

– ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину

– уџбеници су само један од ресурса; осим њих препоручује се и примена других извора информација и дидактичких материјала, поготову кад је реч о стручним темама

– учионица постаје простор који је могуће реструктурирати из дана у дан

Важан циљ у учењу страног језика у средњим стручним школама је овладавање језиком струке, и то у оноликој мери која је неопходна да се језик користи ради информисаности и оспособљености за једноставну комуникацију у усменом и писаном облику на страном језику. Тај сегмент наставе страног језика који се прогресивно увећава од 20 до 50% током четворогодишњег образовања и треба да буде јасно дефинисан усклађен са исходима везаним за квалификације струке.

Неопходно је да стручна тематика која се обрађује на страном језику прати исходе појединих стручних предмета и буде у корелацији са њима.

Реализација наставе језика струке се много више огледа у развијању рецептивних вештина него продуктивних јер је сврха учења страног језика, у првој линији, усмерена на то да се ученици оспособе да прате одређену стручну литературу у циљу информисања, пратења иновација и достигнућа у области струке, усавршавања и напредовања.

Спектар текстова који се препоручују је велики: шематски прикази, упутства о примени апарата, инструмената или пак материјала, хемикалија, рецепти, декларације, краћи стручни текстови чији је садржај релевантан за тематске садржаје стручних предмета, извештаји, каталози, програми сајамских активности и сл. Веома је битно у раду са таквим текстовима одредити добру дидактичку подршку. Добро осмишљени налози упућују на то да одређене текстове, у зависности од тежине и важности информација које они носе, треба разумети. У планирању наставе и учења наставник користи уџбеник као *функционално* и *флексибилно* наставно средство које не одређује садржаје предмета. Садржајима у уџбенику се приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. Наставник упућује ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина. глобално, селективно или пак детаљно.

Продуктивне вештине треба ограничити на строго функционалну примену реалну за захтеве струке. То подразумева писање кратких порука, мејлова у оквиру пословне комуникације (поруџбенице, рекламације, захтеви, молбе) и вођење усмене комуникације која омогућава споразумевање на основном нивоу било у директном контакту са саговорником или у телефонском разговору.

Наставни предмет: Физичко васпитање

Циљ учења предмета:

Циљ физичког васпитања је да се разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно – образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Посебни циљеви учења:

1. Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела (превенција постуралних поремећаја);
2. Развој и усавршавање моторичких способности и теоријских знања неопходних за самостални рад на њима;
3. Сстицање моторичких умења (вештина) и теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
4. Проширивање и продубљивање интересовања које су ученици стекли у основној школи и потпуније сагледавање спортске гране, за коју показују посебан интерес;
5. Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних општим циљем овог предмета (васпитно-образовног подручја);
6. Мотивација ученика за бављење физичким активностима и формирање позитивних психо-социјалних образаца понашања;
7. Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада.

Годишњи фонд часова: 74

ТЕМА	Циљ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО- МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
• Здравствен а култура и физичка активност, као основа за реализова ње постављен их циљева и исхода	• Унапређивање и очување здравља; • Утицај на правилно држање тела (превенција постуралних поремећаја);	• Препозна везе између физичке активности и здравља; • Објасни карактеристике положаја тела, покрета и кретања у професији за коју се школује и уочи оне, које могу имати негативан утицај на његов раст, развој; • Одабере и изведе вежбе обликовања и вежбе из корективне гимнастике, које ће превентивно утицати на могуће негативне утицаје услед рада у одабраној професији;	• Вежбе обликовања (јачања, лабављење и растезање); • Вежбе из корективне гимнастике; • Провера стања моторичких и функционалних способности;	• На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања; • Током реализације часова физичког васпитања давати информације о томе које вежбе позитивно утичу на статус њиховог организма, с обзиром на карактеристике њихове професије, а које негативно утичу на здравље; • Ученици који похађају четворогодишње стручне школе далеко су више оптерећени у редовном образовању практичном и теоријском наставом од осталих ученика. Физичко васпитање, у овим школама је значајно за активан

				опоравак ученика, компензацију и релаксацију, с обзиром на њихова честа статичка и једнострона оптерећења. Теоријска знања из области физичких активности су од великог значаја за бављење физичким вежбањем.

• Развој моторичких и функционалних способности и човека, као основа за реализовање постављених циљева и исхода	• Развој и усавршавање моторичких способности и теоријских знања неопходних за самостални рад на њима;	• Именује моторичке способности које треба развијати, као и основна средства и методе за њихов развој; • Примени адекватна средства (изводи вежбе) за развој и усавршавање моторичких способности из: вежби обликовања, атлетике, гимнастике, пливања и спортских игара за развој: снаге, брзине, издржљивости, гибкости, спретности и окретности;	• Вежбе снаге без и са малим теговима (до 4 kg); • Трчање на 800 m ученице и 1.000 m ученици; • Трчање на 60 m и 100 m; • Вежбе растезања (број понављања и издржај у крајњем положају); • Полигони спретности и окретности и спортске игре; • Аеробик; • Обука техника пливања;	Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (4 часа); • мерење и тестирање (8 часова); • практична настава (62 часа). Подела одељења на групе Одељење се не дели приликом реализације; Настава се изводи фронтално и по групама, у зависности од карактера методске јединице која се реализује. Уколико је потребно, нарочито за вежбе из корективне гимнастике, приступ је индивидуалан.
• Усвајање знања, умења и вештина из спортских грана и дисциплина као основа за реализовање постављених циљева и исхода • Атлетика	• Стицање моторичких умења, вештина и теоријских знања неопходних за њихово усвајање; • Мотивација ученика за бављењем физичким активностима; • Формирање позитивних психосоцијалних образаца понашања; • Примена стечених умења, знања и навика у свакодневним условима живота и рада; • Естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности покрета и кретања; • Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина	• Кратко опише основне карактеристике и правила атлетике, гимнастике и спортске гране – дисциплина које се уче; • Демонстрира технику дисциплина из атлетике и гимнастике (вежби на справама и тлу) које поседују вештину, технику и тактику спортске игре као и вежбе из осталих програмом предвиђених садржаја • Детаљније опише правила спортске гране за коју показује посебан интерес – за коју школа има услове; • Објасни због којих је карактеристика физичког васпитања важно да активно учествује у процесу наставе и да самостално спроводи одређен програм физичке и спортске активности; • Жели да се бави физичким, односно	АТЛЕТИКА У свим атлетским дисциплинама треба радити на развијању основних моторичких особина за дату дисциплину; Трчања: Усавршавање технике трчања на кратке и средње стазе: – 100 m ученици и ученице; – 800 m ученици и ученице – штафета 4 x 100 m ученици и ученице Вежбање технике трчања на средњим стазама умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 5 до 10 min. Крос: јесењи и пролећни – 800 m ученице, – 1.000 m ученици. Скокови: Скок удаљ корачном техником. Скок увис леђном техником Бацања: Бацање кугле, једна од рационалних техника (ученице 4 kg, ученици 5 kg). Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским дисциплинама. СПОРТСКА ГИМНАСТИКА:	Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици или у сали, истовремено са практичном наставом; • Практична настава реализује се на спортском вежбалишту (сала, спортски отворени терени, базен, клизалиште, скијалиште). Планирање наставе и учења • Настава се реализује у циклусима који трају приближно 10–12 часова (узастопних). Наставнику физичког васпитања је остављено да, зависно од потреба, прецизира трајање сваког циклуса, као и редослед њиховог садржаја. Садржај циклуса: – за проверу нивоа знања на крају школске године – један; – за атлетику – један; – за гимнастику: вежбе на справама и тлу – један;

	ученика ; • Повезивање моторичких задатака у целине; Увођење ученика у организова ни систем припрема за школска такмичења, игре, сусрете и манифестац ије; • Развијање елемената ритма у препознавању целина: рад-одмор; напрезање-релаксација; убрзање-успоравање; • Избор спортских грана, спортско-рекреативних или других кретних активности као трајног опредељења за њихово свакодневно упражњавање.	спортским активностима, пошто сагледава (детектује) позитивне карактеристике физичке и спортске активности – њихове позитивне утицаје на здравље, дружење и добро расположење; • Сагледа негативне утицаје савременог начина живота (пушење, алкохол, дрога, насиље, деликвентно понашање) и буде свестан да је физичким, односно спортским активностима могуће предупредити негативне утицаје; • Комуницира путем физичких односно спортских активности са својим друговима и ужива у дружењу и контактима; • Доводи у везу свакодневни живот и способност за учење и практичан рад са физичким односно спортским активностима и правилном исхраном; • Самостално бира физичку, односно спортску активност и изводи је у окружењу у коме живи • Објасни да покрет и кретање, без обзира на то којој врсти физичке, односно спортске активности припада, има своју естетску компоненту (лепота извођења,	ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ Напомене: – Наставник формира групе на основу умења (вештина) ученика стечених после основне школе: основни, средњи и напредни ниво – Наставник олакшава, односно отежава програм на основу моторичких способности и претходно стечених умења ученика. 1. Вежбе на тлу За ученике и ученице: – вага претклоном и заножењем и спојено, одразом једне ноге колут напред; – став на шакама, издржај, колут напред; – два повезана премета странце удесно и улево; – за напредни ниво прамет странце са окретом за 180⁰ и доскоком на обе ноге („рондат”) 2. Прескок За ученике коњ у ширину висине 120 cm; за ученице 110 cm: – згрчка; – разношка – за напредни ниво: склонка 3. Кругови За ученике /дохватни кругови/: – из мирног виса вучењем вис узнето, спуст у вис стражњи, издржај, вучењем вис узнето, спуст у вис предњи. За ученице /дохватни кругови/: – уз помоћ суножним одскоком наскок у згиб, њих у згибу /уз помоћ/; спуст у вис стојећи	– за спорт по избору ученика – два; – за повезивање физичког васпитања са животом и радом – један. Садржаји програма усмерени су на: развијање физичких способности; спортско-техничко образовање; повезивање физичког васпитања са животом и радом. Годишњи план, програм и распоред кросева, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује се на почетку школске године на наставничком већу, на предлог стручног већа наставника физичког васпитања. Стручно веће наставника физичког васпитања, самостално, одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса. Часови у току недеље треба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може одржавати истовремено са два одељења, ни на спортском терену, ни у физкултурној сали. У свим разредима настава физичког васпитања се реализује одвојено за ученике и одвојено за ученице, а само у школама које имају по два паралелна објекта за физичко васпитање дозвољена је истовремена реализација часа. Праћење, вредновање и оцењивање Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља сукцесивно

		лепота доживљаја); • Ужива у извођењу покрета и кретања; • Наводи основне олимпијске принципе и примењује их на школским спортским такмичењима и у слободном времену; • Препозна нетолерантно понашање својих другова и реагује на њега, шири дух пријатељства, буде истрајан у својим активностима; • Правилно се односи према окружењу у коме вежба, рекреира се и бави се спортом, што преноси у свакодневни живот;		у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичком васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма.

		Учествује на школском такмичењу и у систему школских спортских такмичења.	4. Разбој За ученике /паралелни разбој/: - из њиха у упору, предњихом саскок са окретом за 180⁰ (окрет према притци); - њих у упору, у зањиху склек, предњихом упор, зањих у упору, у предњиху склек; За ученице /двовисински разбој или једна притка вратила/: - наскок у упор на н/п, премах једном ногом до упора јашућег, прехват у потхват упорном руком (до предножне) и спојено одножењем заножне премах и саскок са окретом за 90⁰ (одношка), завршити боком према притци. 5. Вратило За ученике /дохватно вратило/: - суножним одривом узмак; ковртљај назад у упору предњем; саскок замахом у заножење (зањихом). 6. Греда За ученице /висока греда/: - залетом и суножним одскоком наскок у упор, премах одножно десном; окрет за 90⁰, упором рукама испред тела преднос разножно, ослонцем ногу иза тела (напреднији ниво: замахом у заножење), до упора чучећег; усправ, ходање у успону са докорацима, вага претклоном, усклон, саскок пруженим телом (чеоно или бочно у односу на справу) 7. Коњ са хватаљкама За ученике: - премах одножно десном напред замах улево, замах удесно, замах улево и спојено премах левом напред; премах десном назад,	Минимални образовни захтеви Атлетика: трчање на 100 m за ученике и ученице, трчање на 800 m за ученике и 500 m за ученице, скок удаљ, увис, бацање кугле – на резултат. Вежбе на справама и тлу: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја. Оквирни број часова по темама - Тестирање и провера савладаности стандарда из основне школе (6 часова); - Теоријских часова (2 у првом и 2 у другом полугодишту); - Атлетика (14 часова) - Гимнастика: вежбе на справама и тлу (12 часова); - Спортска игра: по избору школе (14 часова); - Физичка активност, односно спортска активност: у складу са могућностима школе а по избору ученика (10 часова); - Пливање (10 часова); - Провера знања и вештина (4 часа). ПОСЕБНЕ АКТИВНОСТИ - Из фонда радних дана и за извођење редовне наставе школа у току школске године организује: Два целодневна излета са пешачењем: - I разред до 12 km (укупно у оба правца); - Један крос. Стручно веће наставника

• Спортска игра (по избору)			замах улево, замах удесно и спојено одножењем десне, саскок са окретом за 90⁰ улево до става на тлу, леви бок према коњу. Школско такмичење (одељење, школа): актив наставника физичког васпитања бира справе на којима ће се ученици такмичити. За напредније ученике: састави из система школских спортских такмичења и учешће на вишим нивоима школских такмичења. Минимални образовни захтеви: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја. ПРОГРАМ ПО ИЗБОРУ УЧЕНИКА РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ – Савладавање основних вежби: „докорак,“, мењајући корак галопом у свим правцима, полкин корак, далеко високи скок, „маказице“; – Систематска обрада естетског покрета тела у месту и у кретању без реквизита и са реквизитима, користећи при томе различиту динамику, ритам и темпо; – Примена савладане технике естетског покрета и кретања у кратким саставима. – Треба савладати најмање пет народних плесова; – Припрема за такмичење и приредбе и учешће на њима. СПОРТСКА ИГРА (по избору) – Понављање и учвршћивање раније обучаваних елемената игре.	физичког васпитања утврђује програм и садржај излета и дужину стазе за кросеве, према узрасту ученика. Школа организује и спроводи спортска такмичења, као јединствени део процеса наставе физичког васпитања. Спортска такмичења организују се у оквиру радне суботе и у друго време које одреди школа. Међушколска спортска такмичења организују се у оквиру календара који доноси Министарство просвете науке и технолошког развоја. На предлог стручног већа школа организује зимовање и летовање ученика: – Зимовање се организује у току зимског периода у трајању од 7 дана – Летовање ученика организује се у току летњег распуста у трајању од 7–10 дана у виду логоровања, камповања и других активности

• Физичка, односно спортска активност у складу са могућности ма школе.			– Даље проширивање и продубљивање техничко-тактичке припремљености ученика у складу са изборним програмом за дату игру. На основу претходних умења у техници и тактици наставник планира конкретне садржаје из спортске игре. • Стручно веће наставника физичког васпитања, према програму који сам доноси (из програма трећег разреда (програм по избору ученика) у складу са могућностима школе, организује наставу за коју ученици покажу посебно интересовање РУКОМЕТ – Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу; – Покривање и откривање играча, одузимање лопте, ометање противника. Општи принципи постављања играча у одбрани и нападу. Напад са једним и два играча и напад против зонске одбране. Зонска одбрана и напад „човек на човека”. Уигравање кроз тренажни процес; – Правила игре; – Учествовање на разредним, школским и међушколским такмичењима. ФУДБАЛ – Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу; – Покривање и откривање играча, одузимање лопте и ометање противника. Општи принципи постављања играча у нападу и одбрани. Разне варијанте напада и одбране. Уигравање кроз тренажни процес; – Правила малог фудбала; – Учествовање на разним школским и међушколским такмичењима.	

КОШАРКА

- Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу
- Техника кошарке. Шутирање на кош из места и кретања, шут са једном или обема рукама, са разних одстојања од коша. Постављање и кретање играча у нападу и одбрани. Одбрана „зоном” и „човек на човека”. Напад против ових врста одбрана. Контранапад у разним варијантама и принцип блока;
- Правила игре и суђење;
- Учествовање на разредним и школским такмичењима.

ОДБОЈКА

- Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу;
- Техника одбојке. Игра са повученим и истуреним центром. Смечирање и његова блокада. Уигравање кроз тренажни процес;
- Правила игре и суђења;
- Учествовање на одељенским , разредним и међушколским такмичењима.

ПЛИВАЊЕ

- Упознавање и примена основних сигурносних мера у пливању;

			– Усвајање две технике пливања (по склоностима и избору ученика). Вежбање ради постизања бољих резултата. Скок на старту и окрети; – Учествовање на одељенским, разредним и међушколским такмичењима. БОРИЛАЧКЕ ВЕШТИНЕ – Избор борилачке вештине која се изучава на матичним факултетима спорта и физичког васпитања и која је у програму Школских спортских такмичења. Наставник у складу са могућностима школе и интересовањима ученика предлаже наставни програм. КЛИЗАЊЕ И СКИЈАЊЕ – Програмски задаци из клизања и скијања обухватају савладавање основне технике и упознавање са правилима такмичења. Наставник предлаже наставни програм, који се заснива на програму клизања и предмета Скијање на матичним факултетима ДРУГЕ АКТИВНОСТИ ПО ИЗБОРУ УЧЕНИКА – Оријентиринг – Бадминтон и друге активности у складу са могућностима школе и интересовањима ученика.	

Наставни предмет - Математика

Циљеви	1. Развијање логичког и апстрактног мишљења; 2. Развијање способности јасног и прецизног изражавања и коришћења основног математичко-логичког језика; 3. Развијање способности одређивања и процене квантитативних величина и њиховог односа; 4. Развијање осећаја за простор, разликовање геометријских објеката и њихови узајамни односи и трансформације; 5. Развијање систематичности, уредности, прецизности, темељности, истрајности, критичности у раду; 6. Оспособљавање за примену стечених знања како у математици тако и у осталим предметима; 7. Формирање основа за наставак образовања; 8. Формирање математичке културе која подразумева свест о универзалности и примени математике и математичког начина мишљења.

Годишњи фонд часова: **111**

ТЕМА	ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да :	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО- МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ЛОГИКА, СКУПОВИ И ФУНКЦИЈЕ	• Упознавање са основним појмовима математичке логике • Проширивање знања о скуповима • Упознавање са појмовима домен, кодомен, инверзна функција и различитим начинима представљања функција • Оспособљавање за	• разликује појмове исказ и израз • препозна исказ и утврди његову истинитост • испита тачност једноставније исказне формуле • одреди елементе скупа задатог на различите начине • одреди пресек, унију, разлику и Декартов производ скупова • препознаје примере функција и уочава аналитички израз линеарне функције • одреди композицију две функције	• Математичко-логички језик • Искази • Основне логичке и скуповне операције • Декартов производ скупова • Појам функције, пример линеарне функције • Бијекција • Композиција функција • Инверзна функција • Правило збира и правило производа у комбинаторици	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (111 часова). Место реализације наставе • Настава се реализује у учионици или кабинету за математику. Препоруке за реализацију наставе

	примену правила збира и производа на решавање комбинаторних проблема	– наводи услове да нека функција буде бијекција • одреди инверзну функцију • реши једноставне комбинаторне проблеме применом правила збира и производа		• образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања; • неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика; • подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање; • примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика; • инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду; • упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија.
РЕАЛНИ БРОЈЕВИ И РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	• Проширивање знања о скупу реалних бројева • Упознавање са појмовима апсолутна и релативна грешка • Проширивање знања о полиномима • Разумевање поступка растављања полинома на чиниоце и одређивања НЗС и НЗД полинома	• разликује различите записе бројева из скупова N, Z, Q , и те бројеве приказује на бројној правој и пореди их. • разликује основне подскупове скупа реалних бројева (N, Z, Q, I) и уочава релације $N \cap Z \cap Q \cap I, I \cap R$ • израчуна вредност једноставног рационалног бројевног израза поштујући приоритет рачунских операција и употребу заграда, зна да делилац мора бити различит од нуле • одреди апсолутну вредност реалног броја и графички интерпретира на бројевној оси • заокругли број на одређени број децимала • сабира, одузима и множи полиноме • примени дистрибутивни закон множења према сабирању и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата, збир и разлику кубова при трансформацији полинома • растави полином на чиниоце • одреди НЗД и НЗС полинома • трансформише	• Преглед бројева, операције са реалним бројевима • НЗС и НЗД природних бројева • Апсолутна вредност реалног броја • Приближна вредност реалних бројева, правила заокругљивања, грешка • Полиноми: сабирање, одузимање и множење полинома • НЗД и НЗС полинома • Формуле за скраћено множење полинома • Растављање полинома на чиниоце • Трансформације рационалних алгебарских израза	• обрађивати циљ предмета, начин и критеријум оцењивања; • неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика; • подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање; • примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика; • инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду; • упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија. • Логика, скупови и функције: посебну пажњу обратити на разумевање и правилно коришћење математичких симбола, јасно и прецизно изражавање, а садржаје повезивати са примерима из говорног језика. Наглашавати везе одговарајућих логичких и скуповних операција. Повезивати ове садржаје са садржајима блиским искуству ученика од раније, посебно на примерима из скупа реалних бројева (нпр. обрадити скуповне операције и над интервалима реалне праве). • Реални бројеви и рационални алгебарски изрази: истаћи принцип перманенције својстава

		једноставнији рационални алгебарски израз		рачунских операција. Приликом обраде садржаја о грешкама израчунавати апсолутну и релативну грешку конкретних мерења. Код рационалних алгебарских израза тежиште треба да буде на разноврсности идеја, сврси и суштини трансформација полинома и алгебарских разломака, а не на раду са компликованим изразима.

ПРОПОРЦИЈЕ И ПРОЦЕНТНИ РАЧУН	• Проширивање знања о пропорцијама и процентном рачуну • Оспособљавање за примену пропорција и процената на решавање реалних проблеме	• израчуна одређени део неке величине • одреди непознате чланове просте пропорције • објасни појам мере • прошири или скрати размеру и примени је у решавању проблема поделе, • препозна директну или обрнуту пропорционалност две величине и примени је у решавању једноставних проблема и то прикаже графички • реши проблем који се односи на смешу две или више компоненти • реши проблеме процентног и промилног рачуна	• Размера и пропорција • Директна и обрната пропорционалност • Прост сразмерни рачун • Рачун поделе • Рачун мешања • Процентни и промилни рачун	• Пропорције и процентни рачун: приликом обраде теме бирати задатке у којима се види примена знања из ове области на реалне примере: нпр. планови и географске карте, повећање или смањење цене производа, итд. • Геометрија: инсистирати на извођењу прецизне и уредне конструкције једноставних фигура. Бирати једноставније конструктивне задатке у којима се примењују изометријске трансформације. • Линеарне једначине и неједначине: истаћи повезаност између аналитичког и графичког приказа функције.
ГЕОМЕТРИЈА	• Обнављање основних појмова у геометрији • Проширивање знања о троугловима и четвороугловима • Усвајање и примена ставова сличности и Талесове теореме • Проширивање знања о изометријским трансформацијама	• разликује основне и изведене геометријске појмове • разликује међусобни однос углова (суседни, упоредни, унакрсни, комплементни, суплементни) • наведе и примени везе између углова са паралелним (или нормалним крацима) • наведе и примени релације везане за унутрашње и спољашње углове троугла • дефинише појмове симетрала дужи, симетрала угла, тежишна дуж и средња линија троугла • конструише симетралу дужи, симетралу угла и висину троугла • конструише значајне тачке	• Геометријски појмови и везе између њих • Троугао • Значајне тачке троугла • Појам подударности и примене • Четвороугао • Талесова теорема • Сличност фигура • Сличност троуглова, ставови сличности • Осна и централна симетрија • Транслација и ротација	Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: 1. усмену проверу знања; 2. писмену проверу знања; 3. тестове знања; 4. активност на часу. Оквирни број часова по темама • Логика, скупови и функције 12 часова; • Реални бројеви и изрази 30 часова; • Пропорције и процентни рачун 18 часова; • Геометрија 24 часа; • Линеарне једначине и неједначине 15 часова. За реализацију 4 писмена задатка са исправкама планирано је 12 часова.

		• троугла • наведе својство тежишта • наведе основне релације у једнакокраком, односно једнакостраничном троуглу • разликује врсте четвороуглова и њихове особине • наведе ставове о паралелограму и уме да их примени • наведе особине специјалних паралелограма • формулише Талесову теорему и примени је на поделу дужи на n једнаких делова • наведе ставове о сличности троуглова • примени ставове о сличности троуглова на одређивање непознатих елемената у једноставнијим задацима • наведе својства осне и централне симетрије и примени их на основне конструкције • преслика геометријски објекат транслацијом, ротацијом и осном и централном симетријом • примени изометријске трансформације на основне конструкције	
ЛИНЕАР НЕ ЈЕДНАЧИ НЕ И НЕЈЕДНА ЧИНЕ	• Проширивање знања о линеарној једначини, неједначини и функцији • Оспособљавање за анализу графика функције и његову	• дефинише појам линеарне једначине • реши линеарну једначину • примени линеарну једначину на решавање проблема • решава једначине које се свode на линеарне једначине • дефинише појам линеарне	• Линеарна једначина и њене примене • Линеарна функција и њен график • Линеарна неједначина • Систем линеарних једначина

	примену • Примена знања о линеарним једначинама, системима и неједначинама на реалне проблеме	функције • прикаже аналитички, табеларно и графички линеарну функцију • реши линеарну неједначину и графички прикаже скуп решења • реши систем линеарних једначина са две непознате	

Наставни предмет: РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА

Циљ учења предмета: Стицање знања, вештина и формирање вредносних ставова информатичке

писмености неопходних за живот и рад у савременом друштву.

Годишњи фонд часова 74

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО- МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Основе рачунарске технике	Стицање основних знања о математичко-техничким основама информатике, значају и примени рачунара у информационом друштву, структури и принципу рада рачунара, функцији његових компоненти и утицају компоненти на перформансе рачунара	- објасни значење појмова податак, информација и информатика - разликује појмове бит и бајт - наведе јединице за мерење количине података - претвара меру количине података из једне мерне јединице у другу - објасни основне карактеристике информационог друштва - наведе опасности и мере заштите здравља од претеране и неправилне употребе рачунара - препозна компоненте из којих се састоји рачунар и објасни њихову функционалност - објасни намену оперативне и спољашње меморије у рачунарском систему	- Информација и информатика - Кодирање информација коришћењем бинарног бројевог система - Представљање разних типова информација (текстуалне, графичке и звучне) - Кодирање карактера, кодне схеме - Јединице за мерење количине информација - Значај и примена рачунара - Карактеристике информационог друштва - Утицај рачунара на здравље - Структура и принцип рада рачунара - Врсте меморије рачунара - Процесор - Матична плоча - Магистрала - Улазно-излазни уређаји - Утицај компоненти на перформансе рачунара - Софтвер, појам и улога у РС - Врсте софтвера - Намена сваке врсте софтвера	На почетку теме ученике упознати са циљем и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Ставовe предвиђене темом изграђивати и вредновати код ученика током свих облика наставе. Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • лабораторијске вежбе Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • Лабораторијских вежби Место реализације наставе • рачунарски кабинет Препоруке за реализацију наставе Потребно је објаснити градицију „податак-информација-знање” и утврдити значај информатике у

		• наброји врсте спољашњих меморија и објасни њихове карактеристике • објасни сврху софтвера у рачунарском систему • наброји врсте софтвера		прикупљању и чувању података, трансформацији у корисну информацију и интеграцији у знање • Кодирање карактера и кодне схеме (ASCII, Unicode) могуће је обрадити и уз тему Текст процесор
Основе рада у рачунарском систему	• објасни сврху (намену) оперативног система • наброји оперативне системе који се данас користе на различитим дигиталним уређајима • изврши основна подешавања радног окружења ОС • разликује типове датотека • хијерархијски организује фасцикле и управља фасциклама и документима (копира, премешта и брише документе и фасцикле) • врши претрагу садржаја по различитим критеријумима • разуме потребу за инсталирање	• објасни сврху (намену) оперативног система • наброји оперативне системе који се данас користе на различитим дигиталним уређајима • изврши основна подешавања радног окружења ОС • разликује типове датотека • хијерархијски организује фасцикле и управља фасциклама и документима (копира, премешта и брише документе и фасцикле) • врши претрагу садржаја по различитим критеријумима • разуме потребу за инсталирањем новог софтвера • врши компресију и декомпресију фасцикли и докумената	• подешавање радног окружења (палете алатки, пречице, лењир, поглед, зум...) • концепти организације • типови датотека • претрага садржаја по различитим критеријумима • манипулација • инсталација	• За вежбање: превођења количине информација из једне мерне јединице у другу, или превођења из декадног бројевног система у бинарни и обратно, може се користити калкулатор (који се налази у саставу оперативног система) • Важно је да се на примерима (звук, температуре, слике) ученицима приближи процес дискретизације информација, која је неопходна ради обраде на рачунару • Указати на основне профилактичке мере при коришћењу рачунара • Ученици треба да упознају функционалне могућности компоненти и принцип рада рачунара без упуштања у детаље техничке реализације (електронске схеме, конструктивни детаљи итд.) • развој компоненти рачунара треба приказати занимљивим видео исечцима и другим материјалима са

	м новог софтвера • врши компресију и декомпресију фасцикли и докумената			интернета • пожељно је да се ученицима покаже редослед расклапања и склапања рачунара, и омогући да то сами понове

Примена ИКТ-а	Стицање знања, вештина и навика неопходних за успешно коришћење програма за обраду текста Оспособљавање ученика за израду презентација и њихово презентовање Оспособљавање ученика за рад са програмима за табеларне калкулације Оспособљавање ученика за тумачење и разликовање података и информација кроз табеларно, графичко, текстуално приказивање, проналажење примене, повезивање са претходним знањем из других предмета	• одабере и примењује одговарајућу технологију (алате и сервисе) за реализацију конкретног задатка • креира дигиталне продукте, поново их користи, ревидира и проналази нову намену • користи технологију за прикупљање, анализу, вредновање и представљање података и информација • припреми и изведе аутоматизовану аналитичку обраду података коришћењем табеларних и графичких приказа	• Интерфејс текст процесора • Једноставнија подешавања интерфејса • Правила слепог куцања • Операције са документима (креирање, отварање, премештање од једног до другог отвореног документа, чување, затварање) • Едитовање текста • Премештање садржаја између више отворених докумената • Уметање у текст: специјалних симбола, датума и времена, слика, текстуалних ефеката • Проналажење и замена задатог текста • Уметање и позиционирање нетекстуалних објеката • Уметање табеле у текст • Логичко структурирање текста (наслови, параграфи, слике, табеле) • Форматирање текста (страница, ред, маргине, проред) • Форматирање текста • Исправљање грешака • Нумерација страница • Израда стилова • Коришћење готових шаблона и израда сопствених шаблона • Писање математичких формула	• корисно је да се ученицима укаже на једноставне кварове које могу сами препознати и отклонити • уводећи опште појмове, на пример: капацитет меморије, брзина процесора, наставник треба да упозна ученике са вредностима ових параметара на школским рачунарима (користећи „контролну таблу” оперативног система) • за домаћи, ученици могу да, за кућне рачунаре, направе листу компоненти и њихових карактеристика • ради постизања важног педагошког циља: развоја код ученика навике за самостално коришћење помоћне литературе, у овој наставној области ученици за домаћи задатак могу да, коришћењем рачунарских часописа или интернета, опишу конфигурацију рачунарског система која у том моменту има

Оспособљавање ученика да одаберу и примењују одговарајућу технологију (алате и сервисе) за реализацију конкретног задатка •		• Генерисање садржаја и индекса појмова • Штампа докумената • Индивидуални и сараднички рад над документима уз коришћење текст процесора у облацима • Подешавање радног окружења програма за израду мултимедијалне презентације • Рад са документима • Додавање и манипулација страницама, слајдовима или фрејмовима • Основна правила и смернице за израду презентације (количина текста и објеката, величина и врста слова, дизајн,...) • Форматирање текста • Додавање објеката (слика, звука, филма,...) • Избор позадине или дизајна-тема • Ефекти анимације (врсте, подешавање параметара, анимационе шеме) • Прелаз између слајдова или фрејмова • Интерактивна презентација (хиперлинкови и дугмад) • Штампање презентације • Подешавање презентације за јавно приказивање • Сараднички рад при изради презентације • Наступ презентера (држање тела, вербална и невербална комуникација, савладавање треме) • Подешавање радног окружења програма за табеларна прорачунавања • Рад са документима • Уношење података (појединачно и аутоматско попуњавање) • Измена типа и садржаја	најбоље перформансе Основе рада у рачунарском систему • Конкретне примере за вежбање прилагодити образовном профилу • При реализацији овог модула инсистирати на вештинама • При подешавању радног окружења посебну пажњу обратити на регионална подешавања • Објаснити ученицима значај хијерархијске организације фасцикли и докумената • Код копирања, премештања, брисања, претраживања датотека и фасцикли користити већу добро организовану фасциклу са више подфасцикли и датотека Примена ИКТ-а • инсистирати да се ученици навикавају да поштују правила слепог куцања • ученике треба упознати са постојањем два типа текст процесора – оних заснованих на језицима за обележавање текста (нпр. LaTeX, HTML) и WYSIWYG система какав ће се обрађивати у оквиру предмета • ученике треба упознати са постојањем текст процесора који омогућавају дељење докумената и заједнички рад на њима преко интернета (рад у облацима)ученике треба упознати са логичком структуром типичних докумената (молби,

			• Ђелија • Сортирање и филтрирање • Подешавање димензија, премештање, фиксирање и сакривање редова и колона • Додавање и манипулација радним листовима • Уношење формула са основним аритметичким операцијама • Референце ћелија • Функције за сабирање, средњу вредност, најмању, највећу, пребројавање, заокруживање • Логичке функције • Копирање формула • Форматирање ћелија • Типови графикана, приказивање података из табеле	обавештења, итд.), школских реферата, семинарских и матурских радова • за вежбу од ученика се може тражити да неформатирани текст уреди по угледу на уређену верзију дату у формату који се не може конвертовати у документ текст процесора (на пример, pdf-формат или на папиру), користити текстове прилагођене образовном профилу • указати на проблеме који могу да искрсну при покушају да се штампа документ када су инсталирани управљачки програми за више штампача • пожељно је да израду једноставнијих докумената ученици провежбају кроз домаће задатке • Практичну реализацију модула извести у неком од програма за израду презентација (слајд, WEB или презентације у „облацима” • Конкретне примере за вежбање прилагодити образовном профилу кроз корелацију са стручним предметима

			• Подешавање изгледа странице документа за штампање (оријентација папира, величина, маргине, прелом стране, уређивање заглавља и подножја, аутоматска нумерација страна) • Преглед пре штампе, аутоматско штампање заглавља колона, штампање опсега ћелија, целог радног листа, целог документа, графикона, одређивање броја копија	• При реализацији овог модула инсистирати на правопису и употреби одговарајућег језика тастатуре • Извођење наставе започети објашњењима наставника, а затим усмерити ученике да самостално раде • Резултат рада треба да буде једна комплетна презентација (са текстом, сликама, филмом, линковима) везана за образовни профил

Интернет и електронска комуникација	Оспособљавање ученика за коришћење Интернет-сервиса, коришћење ресурса локалне мреже и упознавање са принципом функционисања глобалних мрежа	• приступа садржајима на интернету, претражује интернет и преузима жељене садржаје • користи електронску пошту • користи интернет мапе, виртуелни телефон и сличне веб-сервисе • објасни појмове електронска трговина и електронско банкарство • објасни како функционише учење на даљину • освести важност поштовања правних и етичких норми при коришћењу интернета • објасни предности умрежавања • наведе могуће структуре локалне мреже и уређаје који се користе за умрежавање • користи ресурсе локалне мреже • објасни у чему је разлика између рачунара-сервера и рачунара-клијената • објасни чему служи рутер и шта је рутирање • објасни који посао обављају интернет-провајдери	• Сервиси интернета: World Wide Web, FTP, електронска пошта, веб-форуми • Веб-читачи • Претраживачи • Интернет мапе • Виртуелни телефон • Социјални програми (мреже) и њихово коришћење • Електронска трговина, електронско банкарство, учење на даљину • Право и етика на интернету • Локалне мреже • Повезивање чворова мреже • Рачунари-сервери и рачунари-клијенти • Интернет-провајдери и њихове мреже • Технологије приступа интернету • Глобална мрежа (интернет) • Интернет протокол • IP шема адресирања • Рутер и рутирање • Организација домена и доменских имена • Систем доменских имена DNS (Domain Name System) • Формирање локалне мреже • Дељење ресурса локалне мреже • Навигација кроз локалну мрежу • Повезивање локалне мреже са глобалном мрежом (интернетом)	• Подстицати креативност код ученика Ученицима треба дати критеријум оцењивања презентација – које ће самостално радити – заснован на бодовању свих битних елемената презентације • Инсистирати на важности квалитетног презентовања • Последња два часа резервисати за презентацију ученичких радова и дискусију о њима • Конкретне примере за вежбање прилагодити образовном профилу кроз корелацију са стручним предметима • При реализацији овог модула инсистирати на правопису и употреби одговарајућег језика тастатуре • Избор функција прилагодити нивоу знања ученика и потребама образовног профила • Извођење наставе започети објашњењима наставника, а затим усмерити ученике да самостално раде • При вршењу калкулација сам процес приказати кроз алгоритамске шеме (улаз – процес – излаз, код линијских проблема, а код коришћења условних наредби приказати и разгранату структуру) Интернет и електронска комуникација • вежбе крстарења (енгл. surf) и претраживања требало би да су у функцији овог, али и других предмета, како би се код ученика развијала навика коришћења интернета за прикупљање

			информација за потребе наставе • преузимање датотека са веба вежбати на датотекама разних типова (текст, слика, клип) • ученицима треба објаснити како раде претраживачки системи и о чему треба водити рачуна да би се остварила ефикаснија претрага • израда презентације се може илустровати на примеру неке од обрађених тема ради утврђивања и систематизовања изабране теме • одељење се може поделити на групе које ће креирати презентације свих наставних тема које су обрађене • ученике упутити да коришћењем интернета дођу до садржаја битних за израду презентације на задату тему • ученицима треба дати критеријум оцењивања презентација – које ће самостално радити – заснован на бодовању свих битних елемената презентације Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: 1. Праћење остварености исхода 2. Тестове знања 3. Тестове практичних вештина Оквирни број часова по темама • Основе рачунарске технике 10 часова • Основе рада у рачунарском систему 12 часова • Примена ИКТ-а 38 часова • Рачунарске мреже, интернет и електронска комуникација 14 часова

Назив предмета: **ИСТОРИЈА**

Годишњи фонд часова: **74**

Циљеви
предмета:

1. Стицање хуманистичког образовања и развијање историјске свести;
2. Разумевање историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса и улоге истакнутих личности;
3. Развијање индивидуалног и националног идентитета;
4. Стицање и проширивање знања, развијање вештина и формирање ставова неопходних за разумевање савременог света (у националном, регионалном, европском и глобалном оквиру);
5. Унапређивање функционалних вештина и компетенција неопходних за живот у савременом друштву (истраживачких вештина, критичког и креативног мишљења, способности изражавања и образлагања сопствених ставова, разумевања мултикултуралности, развијање толеранције и културе аргументованог дијалога);
6. Оспособљавање за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
7. Развијање свести о потреби сталног усавршавања и свести о важности неговања културно-историјске баштине.

ТЕМА	ЦИ Љ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО- МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Увод	• Унапређивање знања о основним методама рада историјске науке. • Унапређивање знања о основним елементима хронологије и њене употребе у историјском контексту. • Познавање периодизације историје. • Познавање обележја праисторије и њених најважнијих локалитета у Европи и Србији.	• дефинише појам историје; • разликује историју као науку и као наставни предмет; • именује и разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); • лоцира одређени хронолошки податак у одговарајући миленијум, век и деценију; • препозна различите начине рачунања времена у прошлости и садашњости; • наведе основне историјске периоде у развоју човечанства и одреди граничне датуме који их деле; • дефинише појам историјских извора и познаје њихову основну поделу; • објасни значај историјских извора у изучавању и разумевању прошлости; • разликује историјске изворе од историјске литературе; • именује институције и установе које изучавају и чувају историјске изворе и литературу (архив, музеј, библиотека); • опише начин живота у праисторији; • идентификује главне проналаске и	• Историја као наука и као наставни предмет. Помоћне историјске науке. • Хронологија и историјски извори. • Главне одлике праисторије и њени остаци у Европи и Србији.	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе: Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава Место реализације наставе: • Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету. Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода; • тестове знања. Оквирни број часова по темама: • Увод – 5 часова; • Цивилизације старог века – 12 часова; • Европа и Средоземље у средњем веку – 14 часова; • Срби и њихово окружење у средњем веку – 18 часова; • Европа и свет од краја XV до краја XVIII века – 13 часова; • Српски народ под страном влашћу од краја XV до краја XVIII века – 12 часова. Препоруке за реализацију наставе: • структура програма конципирана је с циљем да помогне наставнику у планирању непосредног рада

		њихове последице на начин живота људи у праисторији; • наведе и лоцира најважније праисторијске локалитете у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Винча, Лепенски Вир...).		са ученицима, олакшавајући му одређивање обима и дубине обраде појединих наставних садржаја, • за сваку тематску целину дати су циљеви, исходи и садржаји, а исходи треба да послуже да наставни процес буде тако обликован да се наведени циљеви остваре, • садржаје треба прилагођавати ученицима, како би најлакше и најбрже достигли наведене исходе, • наставник има слободу да сам одреди распоред и динамику активности за сваку тему, уважавајући циљеве предмета, • програм се може допунити садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској и културној баштини у њиховом крају (археолошка налазишта, музејске збирке), • у школама на наставном језику неке од националних мањина могу се обрадити и проширени наставни садржаји из прошлости тог народа, • важно је искористити велике могућности које историја као наративни предмет пружа у подстицању ученичке радозналости, која је у основи сваког сазнања,

Цивилизације старог века

• Упознавање са глобалним прегледом цивилизација старог века. • Разумевање основних одлика цивилизација старог века. • Унапређивање знања о друштвеним структурама и државним институцијама у цивилизацијама старог века. • Разумевање одлика религија и верских схватања у старом веку. • Проширивање знања о култури цивилизација старог века и њеним главним тековинама. • Уочавање основних одлика привреде и свакодневног живота у цивилизацијама старог века. • Уочавање утицаја историјског наслеђа цивилизација старог века на савремени свет.	• утврди основне претпоставке за настанак цивилизација старог века; • именује најважније цивилизације епохе старог века; • наведе и лоцира најважније цивилизације из најранијег периода историје човечанства (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија, Крит, Индија, Кина); • одреди основне одлике и најважније тековине цивилизација Далеког истока (Индија, Кина); • опише друштвене структуре у најважнијим државама старог века; • објасни државно уређење цивилизација Старог истока, античке Грчке и Рима; • наведе религијске системе и њихове главне одлике у најважнијим државама старог века; • наведе врсте писама цивилизација старог века и препозна њихове особености; • идентификује основне одлике привреда најзначајнијих држава старог века; • опише начин живота припадника различитих друштвених слојева у	• Глобални преглед цивилизација старог века. • Политичко-историјски оквир, државни и друштвени поредак (Стари исток – најзначајније државе Месопотамије, Египат, Персија; античка Грчка – критско-микенски период, Дорска сеоба, Хомерско доба, колонизација, настанак полиса, државни и друштвени поредак Спарте и Атине, грчко-персијски ратови и атинска хегемонија, Пелопонески рат и његове последице; хеленизам – успон Македоније, царство Александра Великог и хеленистичке монархије; антички Рим – оснивање Рима и доба краљева, државни и друштвени поредак у републици, освајање Италије и Средоземља, грађански ратови и криза републике, главне одлике принципата и домината, Велика сеоба народа и њен утицај на пропаст Римског царства, настанак варварских држава). • Религија и култура (основне одлике религије Старог истока, античке Грчке, епохе хеленизма и античког Рима, хришћанство; писменост, књижевност, уметност, наука). • Привреда и свакодневни живот (основне одлике привреда Старог истока, античке Грчке, епохе хеленизма и античког Рима; појава новца; свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања). • Историјско наслеђе – повезивање прошлости	• наставни садржаји треба да буду представљени као „прича” богата информацијама и детаљима, не зато да би оптеретили памћење ученика, већ да би им историјски догађаји, појаве и процеси били предочени јасно, детаљно, живо и динамично, • посебно место у настави <i>историје</i> имају питања, како она која поставља наставник ученицима, тако и она која долазе од ученика, подстакнута оним што су чули у учионици или што су сазнали ван ње користећи различите изворе информација, • добро осмишљена питања наставника имају подстицајну функцију за развој историјског мишљења и критичке свести, не само у фази утврђивања и систематизације градива, већ и у самој обради наставних садржаја, • у зависности од циља који наставник жели да оствари, питања могу имати различите функције, као што су: фокусирање пажње на неки садржај или аспект, подстицање поређења, трагање за појашњењем, • настава би требало да помогне ученицима у стварању што јасније представе не само о томе шта се десило, већ и зашто се то десило и какве су последице из тога проистекле, • у настави треба што више користити различите облике организоване активности ученика

		државама старог века; • именује најзначајнија привредна, научна и културна достигнућа цивилизација старог века; • наведе главне тековине цивилизација старог века у савременом добу и препозна њихов значај; • уочи, наведе и упореди сличности и разлике између појава и процеса из историје старог века са појавама и процесима у савременом друштву.	и садашњости (тековине цивилизација старог века – архитектура, календар, иригациони систем, наука, медицина, саобраћајна средства, закони, римско право, филозофија, позориште, демократија, беседништво, олимпијске игре, спортови, терме, водовод, канализација, путеви, римски бројеви, арена...; јудаизам, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије).	(индивидуални рад, рад у пару, рад у групи, радионице или домаћи задатак), • да би схватио догађаје из прошлости, ученик треба да их „оживи у свом уму”, у чему велику помоћ може пружити употреба различитих историјских текстова, карата и других извора историјских података (документарни и играни видео и дигитални материјали, музејски експонати, илустрације), обилажење културно-историјских споменика и посете установама културе, • коришћење историјских карата изузетно је важно јер омогућавају ученицима да на очигледан и сликовит начин доживе простор на коме се неки од догађаја одвијао, помажући им да кроз време прате промене на одређеном простору, • треба искористити и утицај наставе историје на развијање језичке и говорне културе (беседништва), јер историјски садржаји богате и оплемењују језички фонд ученика, • у раду са ученицима неопходно је имати у виду интегративну функцију историје, која у образовном систему, где су знања подељена по наставним предметима, помаже ученицима да постигну целовито схватање о повезаности и условљености географских,
Европа и Средоземље у средњем веку	• Разумевање основних одлика епохе средњег века. • Унапређивање знања о друштвеним структурама и државним институцијама у средњем веку. • Разумевање одлика религије и верских схватања у средњем веку. • Проширивање знања о средњовековној култури и њеним главним тековинама. • Уочавање	• истакне одлике периода средњег века и уочи основне разлике у односу на античку епоху; • лоцира одређени историјски догађаји или појаву на временској ленти средњег века; • објасни формирање феудалне друштвене структуре и вазалне односе; • опише, на примеру Византије, Франачке, Француске, Енглеске и Немачке, друштвену структуру и државно уређење у средњем веку; • наведе и образложи организациону структуру православне и католичке цркве; • сагледа значај Великог раскола и	• Основне одлике средњег века (хронолошки и просторни оквири, светске цивилизације у периоду средњег века). • Политичко-историјски оквир, државни и друштвени поредак (Франачка држава, значај Карла Великог; Византијско царство – грчко и римско наслеђе, Константин Велики, оснивање Цариграда, Јустинијан I и покушаји обнове Римског царства, успон царства и утицај на суседне народе – Бугаре, Србе, Русе; исламски свет у средњем веку – Мухамед и појава ислама, арапска освајања, особеност државног и друштвеног уређења; настанак феудалног друштва	• треба искористити и утицај наставе историје на развијање језичке и говорне културе (беседништва), јер историјски садржаји богате и оплемењују језички фонд ученика, • у раду са ученицима неопходно је имати у виду интегративну функцију историје, која у образовном систему, где су знања подељена по наставним предметима, помаже ученицима да постигну целовито схватање о повезаности и условљености географских,

	основних одлика привреде и свакодневног живота у средњем веку. • Уочавање утицаја историјског наслеђа средњег века на савремени свет.	његове последице; • опише настанак и ширење ислама; • разуме узроке и последице крсташких ратова; • уочи значај религије у средњем веку и њен утицај на културно стваралаштво; • наведе и опише највећа културна и техничка достигнућа у средњем веку; • идентификује основне одлике привреде у средњем веку; • истакне одлике свакодневног живота друштвених слојева у средњем веку; • наведе главне тековине епохе средњег века у савременом добу; • препозна значај тековина епохе средњег века за савремени свет.	– формирање феудалне друштвене структуре, вазални односи, развој и структура феудалних држава – примери Француске, Енглеске и Немачке; Велика повеља слобода; крсташки ратови – најзначајнији походи и најпознатији учесници; развој средњовековних градова). • Религија и култура (хришћанска црква – црквена организација, монаштво, манастири као средишта средњовековне културе и писмености, процеси покрштавања, Велики раскол и његове последице; појава јеретичких учења, културне области, школе и универзитети, проналасци, опште одлике уметности и књижевности, арапско-исламска култура и њен утицај на културу народа Европе).	економских и културних услова живота човека кроз простор и време, • пожељно је избегавати фрагментарно и изоловано учење историјских чињеница јер оно има најкраће трајање у памћењу и најслабији трансфер у стицању других знања и вештина, • у настави треба, кад год је то могуће, примењивати дидактички концепт мултиперспективности • одређене теме, по могућности, треба реализовати са одговарајућим садржајима из сродних предмета.

			• Привреда и свакодневни живот (основне одлике привреде у средњем веку; развој банкарства; свакодневни живот – владар, двор и дворски живот, живот на селу и у граду, положај жене у средњем веку, обичаји, занимања, култура исхране и становања). • Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости (тековине средњег века – легенде и митови, хералдика, институције).	

**Срби и
њихово
окружење у
средњем веку**

- Проширивање знања о историји српских држава у средњем веку.
- Унапређивање знања о друштвеним структурама и државним институцијама у српским земљама у средњем веку.
- Стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у националној историји.
- Разумевање одлика религије и верских схватања код Срба у средњем веку.
- Унапређивање знања о културном наслеђу Срба у средњем веку.
- Уочавање основних одлика привреде и свакодневног живота у српским земљама у средњем веку.
- Развијање свести о значају средњовековне државности за настанак модерне српске државе.

- лоцира одређени догађај или појаву из српске средњовековне историје на временској ленти;
- опише друштвену структуру и државно уређење српских земаља у средњем веку;
- наведе одлике српске државности у средњем веку;
- уочи и објасни на историјској карти промене граница српских држава у средњем веку;
- уочи значај религије код Срба у средњем веку и њен утицај на културно стваралаштво;
- именује најважније личности које су заслужне за развој српске културе у средњем веку;
- наведе и опише највећа културна достигнућа код Срба у средњем веку;
- идентификује основне одлике привреде у српским земљама у средњем веку;
- истакне одлике свакодневног живота друштвених слојева у српским земљама у средњем веку;
- наведе главне тековине српске средњовековне културе и уочи њихову присутност у савременом добу;
- препозна значај средњовековне државности за настанак модерне српске државе.

- Политичко-историјски оквир, државни и друштвени поредак (узроци и правци сеобе Словена, Јужни Словени према староседеоцима и суседима на Балканском полуострву, насељавање Бугара и Мађара и настанак њихових држава; Срби од VII до XII века – досељавање Срба и Хрвата, српске земље, Србија између Византије и Бугарске, успон Дукље; Србија у XII и почетком XIII века – Рашка између Византије и Угарске, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, аутокефалност српске цркве – свети Сава; успон српске државе у XIII и почетком XIV века и Византија Палеолога – Урош I, Милутин, Стефан Дечански и битка код Велбужда; освајања Стефана Душана, успостављање патријаршије и проглашење царства, уређење државе, друштвени слојеви и односи, слабљење царства у време цара Уроша; постанак и развој средњовековне босанске државе; Турци Османлије и њихова освајања на Балкану, битка на Марици; Моравска Србија и њена улога у борби против Османлија – кнез Лазар, бој на Косову; држава српских деспота и околне земље – Стефан Лазаревић и Ђурађ Бранковић, пад Цариграда и пропаст Византије, пад Смедерева, сеобе Срба у Угарску, слабљење и

			пад Босне, Зета за време Балшића и Црнојевића). • Религија и култура (покрштавање Срба и других Јужних Словена, мисија Ћирила и Методија и њихових ученика, језик и писмо, Мирослављево јеванђеље, књижевност – свети Сава, Теодосије, монахиња Јефимија; најзначајније задужбине, хералдика, правни споменици – Светосавски номоканон, Душанов законик, Рударски закон деспота Стефана Лазаревића). • Привреда и свакодневни живот (основне одлике привреде у српским земљама у средњем веку, развој рударства, значај Дубровника у привредном животу српских земаља; свакодневни живот – владар, двор и дворски живот, живот на селу и граду, обичаји, занимања, култура исхране и становања). • Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости (тековине средњег века: ћирилица, институције српске цркве, светосавље, уметничка баштина, косовска легенда – утицај историјских и легендарних ликова Вука Бранковића, Милоша Обилића и Марка Краљевића на формирање националне свести и идентитета).

Европа и свет од краја XV до краја XVIII века

• Стицање знања о историји најзначајнијих европских држава од краја XV до краја XVIII века. • Унапређивање знања о друштвеним структурама и државним институцијама у Европи од краја XV до краја XVIII века. • Разумевање значаја појаве протестантизма. • Проширивање знања о културним достигнућима у периоду од краја XV до краја XVIII века. • Уочавање основних одлика привреде и свакодневног живота у периоду од краја XV до краја XVIII века. • Уочавање утицаја историјског наслеђа периода од краја XV до краја XVIII века на савремени свет.	• идентификује основне одлике периода од краја XV до краја XVIII века у историји Европе; • сагледа значај и последице великих географских открића; • опише, на примеру Француске, Енглеске, Пруске, Аустрије, Русије и Шпаније, друштвену структуру и државно уређење у апсолутистичким монархијама; • сагледа значај реформације и именује најзначајнија протестанска учења; • именује најважније ствараоце епохе хуманизма и ренесансе и наведе њихова дела; • наведе најзначајнија културна и техничка достигнућа у периоду од краја XV до краја XVIII века; • идентификује основне одлике привреде у периоду од краја XV до краја XVIII века; • истакне одлике свакодневног живота друштвених слојева у периоду од краја XV до краја XVIII века; • наведе главне тековине периода од краја XV до краја XVIII века и препозна њихов значај у савременом добу.	• Политичко-историјски оквир, државни и друштвени поредак (велика географска открића – путовања Бартоломеа Дијаза, Васка да Гаме, Кристифора Колумба и Фернанда Магелана, унапређивање бродоградње, усавршавање компаса, астролаба, дурбина и часовника; улога и значај великих европских градова – Фиренце, Венеције, Ђенове, Париза, Лондона, Антверпена, Амстердама; почеци грађанске класе, сталешко друштво, апсолутистичке монархије – примери Француске, Енглеске, Пруске, Аустрије, Русије, Шпаније). • Религија и култура (хуманизам и ренесанса: књижевност, уметност и политичка мисао – Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо, Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Микеланђело Буонароти, Леонардо да Винчи, Рафаело Санти, Тицијан Вечели, Албрехт Дирер...; реформација и противреформација, улога Мартина Лутера, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови, инквизиција). • Привреда и свакодневни живот (основне одлике привреде у периоду од краја XV до краја XVIII века; мануфактура као нови начин производње, револуција цена; преношење економских центара са

			Средоземља на атлантску обалу; велике банкарске породице и њихов утицај – примери Медичија, Фугера...; оснивање берзи; свакодневни живот – владар, двор и дворски живот, живот на селу и граду, положај жене, обичаји, занимања, култура исхране и становања). • Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости (тековине периода од краја XV до краја XVIII века – научна и техничка открића и културно-уметничко наслеђе).	
Српски народ под страном влашћу од краја XV до краја XVIII века	• Унапређивање знања о положају српског народа под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу од краја XV до краја XVIII века. • Стицање знања о личностима које су обележиле период од краја XV до краја XVIII века у националној историји. • Уочавање улоге српске цркве у очувању националног идентитета. • Унапређива	• идентификује основне одлике периода од краја XV до краја XVIII века у националној историји; • опише друштвену структуру и државно уређење Османског царства и положај српског народа у њему; • лоцира на историјској карти најважније правце и области сеоба српског народа; • уочи последице сеоба српског народа; • објасни положај Срба у Хабзбуршкој монархији; • уочи последице процеса исламизације, покатоличавања и	• Политичко-историјски оквир, државни и друштвени поредак (османска освајања, држава и друштво – Сулејман Величанствени и врхунац османске моћи, друштво – муслимани и хришћани, тимарски систем; положај Срба у Османском царству – раја и власи; Срби у ратовима Аустрије и Млетачке републике против Османског царства – Дуги, Кандијски, Велики бечки, ратови 1716–1718. и 1737–1739. године, Кочина крајина; хајдуци и ускоци, сеобе Срба – Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка, Срем; Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу – статус и привилегије, Војна	

	ње знања о културном стваралаштву Срба од краја XV до краја XVIII века. • Уочавање основних одлика привреде и свакодневног живота у српским земљама од краја XV до краја XVIII века.	унијаћења Срба; • изведе закључак о улози српске цркве у очувању националног идентитета; • наведе најзначајнија културна достигнућа српског народа у периоду од краја XV до краја XVIII века; • идентификује основне одлике привреде у српским земљама од краја XV до краја XVIII века; • истакне одлике свакодневног живота друштвених слојева у српским земљама у периоду од краја XV до краја XVIII века.	крајина, настанак грађанства код Срба). • Религија и култура (исламизација, Пећка – српска патријаршија: верска, културна, национална и политичка установа; покатоличавање и унијаћење, Карловачка митрополија, школске реформе Марије Терезије и Јосифа II, настанак елита – трговци, официри, свештеници, чиновници, учитељи, правници; Доситеј Обрадовић, Карловачка гимназија). • Привреда и свакодневни живот (основне одлике привреде у српским земљама у периоду од краја XV до краја XVIII века, значај Дубровачке републике у привредном животу; свакодневни живот – живот на селу и граду, обичаји, занимања, култура исхране и становања).	

Назив

предмета: **ХЕМИЈА**

Годишњи фонд

часова: **74**

Први

Циљеви

- Развој функционалног система хемијског знања као подршке за изучавање стручних предмета;
- Разумевање односа између структуре супстанци, њихових својстава као и могућности њихове примене;
- Разумевање природних појава и процеса и хемијског приступа у њиховом изучавању;
- Развој хемијске функционалне писмености;
- Препознавање, разумевање и примена хемијских знања у свакодневном животу и професионалном раду;
- Разумевање корисности од хемијске производње и за одабрану струку;
- Развој способности за сагледавање потенцијалних ризика, могућности превенције и мера заштите при хемијским незгодама у свакодневном животу и професионалном раду;
- Развој одговорног става према коришћењу супстанци у свакодневном животу и у професионалном раду;
- Развој комуникативности и спремности за сарадњу и тимски рад;
- Развој одговорности, систематичности, прецизности и позитивног става према учењу;
- Развој свести о сопственим знањима и потреби за даљим професионалним напредовањем.

ТЕМА	ЦИ Љ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО- МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Структура супстанци	- Разумевање концепта о корпускуларној грађи супстанци - Разумевање односа између структуре супстанци и њихових својстава - Разумевање утицаја међумолекулских сила на физичка својства супстанци	- објасни електронеутралност атома - објасни појам изотопа и примену изотопа - разликује атом од јона - објашњава квантитативно значење симбола и формула - одреди број валентних електрона - дефинише појам релативне атомске масе и појам релативне молекулске масе - разуме појам количине супстанце и повезаност количине супстанце са масом - објасни узрок хемијског везивања атома и типове хемијских веза - разликује јонску везу од ковалентне везе - разликује неполярну од поларне ковалентне везе - разуме да својства хемијских једињења зависе од типа хемијске везе - описује основне карактеристике металне везе - објасни значај и примену силицијума и германијума у електроници - разликује дијамагнетичне, парамагнетичне и феромагнетичне супстанце	- Грађа атома, атомски и масени број - Хемијски симболи и формуле - Структура електронског омотача - Релативна атомска и молекулска маса - Количина супстанце и моларна маса - Јонска веза - Ковалентна веза - Метална веза - Кристали: атомски, јонски и молекулски - Проводници, изолатори (диелектрици), полупроводници, магнетни материјали Демонстрациони огледи - реактивност елемената 1. групе ПСЕ - бојење пламена - упоређивање реактивности елемената 17. групе ПСЕ - сублимација јода	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начином оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава - демонстрациони огледи Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у - одговарајућем кабинету - специјализованој учионици - учионици Препоруке за реализацију наставе - неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика - ново градиво обрадити увођењем што више примера из реалног живота и подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање - у настави се изводе сви предвиђени демонстрациони огледи, како би ученици разумели значај хемијског експеримента као примарног извора знања и основног метода сазнавања у хемији - наставник бира примере и демонстрационе огледе у складу са потребама струке

Дисперзни системи	• Развој концепта о корпускуларној грађи супстанци на основу разумевања односа компоненти у дисперзном систему • Разумевање односа између квалитативног састава дисперзног система и његових својстава • Разумевање односа између квантитативног састава дисперзног система и његових својстава • Сагледавање значаја примене дисперзних система у свакодневном животу и професионално м раду	• објасни да су дисперзни системи смеше више чистих супстанци • разликује дисперзну фазу и дисперзно средство • објасни појам хомогене смеше • објасни појам и наводи примену аеросола, суспензија, емулзија и колоида • разуме утицај температуре на растворљивост супстанци • израчуна масени процентни садржај раствора • разуме појам количинске концентрације раствора	• Дисперзни системи • Растворљивост • Масени процентни садржај раствора • Количинска концентрација раствора Демонстрациони огледи: • припремање раствора познате количинске концентрације • припремање раствора познатог масеног процентног садржаја • размена енергије између система и околине: растварање амонијум- хлорида и растварање натријум- хидроксида у води	• прилагодити разматрање квантитативног аспекта хемијских реакција потребама образовног профила • упућивати ученике на претраживање различитих извора, применом савремених технологија за прикупљање хемијских података • указивати на корисност и штетност хемијских производа по здравље људи • указивати на повезаност хемије са техничко-технолошким, социо-економским и друштвеним наукама Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • усмену проверу знања • писану проверу знања Број часова по темама • Структура супстанци (14) • Дисперзни системи (8) • Хемијске реакције (18) • Хемија елемената и једињења (30) • Хемијски аспекти загађивања животне средине (4)

Хемијске реакције	• Разумевање концепта одржања материје кроз принципе одржања масе и енергије • Развој концепта о корпускуларн ој грађи супстанци на основу разумевања хемијских реакција • Развој хемијског мишљења путем логичког и критичког мишљења, развој осетљивости за проблеме и способности за решавање проблема • Развој способности комуникација у хемији	• објашњава да хемијска промена значи настајање нових супстанци, раскидањем старих и стварањем нових хемијских веза • разликује реакције синтезе и анализе • напише једначине за хемијске реакције • врши стехиометриј ска израчунавања • описује да су неке реакције егзотермне а неке ендотермне • наводи факторе који утичу на брзину хемијске реакције • објасни појам хемијске равнотеже • разликује коначне и равнотежне хемијске реакције • илуструје примерима значај хемијске равнотеже за процесе из свакодневног живота • прикаже електролитичку социјацију киселина, база и соли хемијским једначинама • разликује киселу, базну и неутралну средину на основу рН вредности раствора • објасни појам електролита • разуме појам јаких и слабих електролита • објасни напонски низ елемената • објасни процес оксидо-редукције као процесе отпуштања и примања електрона • објасни да је у оксидо-редукционим реакцијама број отпуштених електрона једнак	• Хемијске реакције • Хемијске једначине • Реакције синтезе и анализе • Стехиометријска израчунавања • Топлотни ефекат при хемијским реакцијама • Брзина хемијске реакције • Фактори који утичу на брзину хемијске реакције • Хемијска равнотежа • Електролити • Електролитичка дисоцијација киселина, база и соли • рН вредност • Оксидо-редукциони процеси • Електролиза • Корозија Демонстрациони огледи: • кретање честица као услов за хемијску реакцију: реакција између гасовитог амонијака и гасовитог хлороводоника	

		броју примљених електрона • објасни шта је оксидациони број и како се одређује оксидациони број атома у молекулима и јонима • објасни да се при оксидацији оксидациони број повећава, а при редукцији смањује • одреди оксидационо и редукционо средство на основу хемијске једначине • објасни појам електролизе и илуструје примерима значај електролизе у струци • објасни појам корозије • објасни поступке заштите од корозије		
Хемија елемената и једињења	Разумевање односа структуре супстанци и њихових својстава Сагледавање значаја примене елемената и једињења у професионалном раду и свакодневном животу Разумевање значаја и примене елемената, једињења и легура у техничко-технолошким процесима	• објасни периодичну промену својстава елемената у ПСЕ • објасни стабилност атома племенитих гасова • разликује метале, неметале и металоиде • описује карактеристична својства неметала: водоника, кисеоника, азота, угљеника, силицијума, фосфора, сумпора, хлора и њихових важнијих једињења, њихову примену у струци, као и њихов биолошки значај • описује карактеристична својства метала:	• Стабилност племенитих гасова • Упоредни преглед и општа својства елемената 17, 16, 15, 14. и 13. групе ПСЕ • Упоредни преглед и општа својства елемената 1. и 2. групе ПСЕ • Општа својства прелазних метала (3-11. група) и елемената 12. групе и њихова примена у струци • Својства атома угљеника • Класификације органских једињења • Типови органских реакција • Основне класе органских једињења • Биолошки важна органска једињења (угљени хидрати, масти, протеини) Демонстрациони огледи: • реакција магнезијума и	

		натријума, калијума, магнезијума, калцијума, алуминијума и олова и њихових важнијих једињења, њихову примену у струци , као и њихов биолошки значај • описује општа својства прелазних метала и важнијих једињења и њихову примену у струци • описује својства атома угљеника у органским молекулима • наводи класификације органских једињења (према елементарном саставу, типу хемијских веза и функционалним групама) • објасни зависност хемијских својстава органских једињења од структуре њихових молекула • илуструје примерима биолошки значај органских једињења и њихову примену у свакодневном животу	алуминијума са сирћетном киселином • дејство сирћетне киселине на предмете од бакра • доказивање скроба раствором јода • растварање скроба у топлој и хладној води • згрушавање протеина лимунском киселином	

Хемијски аспекти загађивања животне средине	- Развој одговорног става према коришћењу супстанци у свакодневном животу и професионалном раду - Разумевање и просуђивање начина одлагања и уништавања хемијских загађивача животне средине	- објасни штетно дејство неких супстанци на животну средину и здравље људи - наводи најчешће изворе загађивања атмосфере, воде и тла - објасни значај пречишћавања воде и ваздуха - објасни значај правилног одлагања секундарних сировина - објасни како се правилно одлаже електронски отпад - објасни значај рециклаже електронског отпада	- Загађивање атмосфере, воде и тла - Извори загађивања - Пречишћавање воде и ваздуха - Заштита и одлагање секундарних сировина	

Назив предмета: **БИОЛОГИЈА**

Годишњи фонд часова: **74**

– Проширивање знања о нивоима организације биолошких система, грађи и функцији ћелије, току и значају ћелијских деоба;

Циљеви Разумевање физиолошких процеса у људском организму;
 – Упознавање са основним фазама развића човека;
 – Разумевање основних принципа наслеђивања особина;
 – Разумевање проблема везаних за период одрастања и облике ризичног понашања и схватање улоге и значаја породице.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО- МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Биологија ћелије	- Упознавање са предметом и значајем цитологије као научне дисциплине - Проширивање знања о особинама живих бића и нивоима организације биолошких система - Упознавање	- дефинише предмет проучавање цитологије - наведе главне особине живих бића и нивое организације биолошких система - објасни хемијску структуру ћелије - објасни функцију ћелијских органела - објасни разлике	- Цитологија као научна дисциплина биологије која проучава организацију ћелије - Основне карактеристике живих бића - Нивои организације биолошких система - Грађа ћелије и ћелијских органела - Њихова и животињска ћелија - Ћелијски циклус и ћелијске деобе	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима евидентирања и оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз комбинацију различитих облика наставног рада и врста наставе (дидактичких

	са хемијским саставом ћелије, грађом и функцијом • Схватање значаја фотосинтезе и ћелијског дисања • Разумевање процеса који се одигравају током ћелијског циклуса • Разумевање тока и значаја ћелијских деоба	између биљне и животињске ћелије • објасни ток и значај кључних метаболичких процеса: фотосинтезе и ћелијског дисања • објасни фазе ћелијског циклуса • објасни ток и значај митозе и мејозе		модела). Место реализације наставе Кабинет за биологију, универзална учионица, адекватни објекти изван школског комплекса. Праћење и вредновање Евидентирање и оцењивање ученика (путем усмене и писане провере знања, тестирања, израде презентација и пројеката, организовања и учествовања у дебатама). Оквирни број часова по темама
Основи физиологије човека	• Разумевање физиолошких процеса у људском организму	• објасни настанак и пренос нервног импулса • илуструје прост рефлексни лук • објасни улогу нервног система • објасни мишићну контракцију • објасни улогу чулних органа • дефинише позицију и улогу жлезда са унутрашњим лучењем • објасни састав и улогу крви и лимфе • објасни грађу и улогу срца и крвних судова и неурохуморалну регулацију срчаног рада • објасни размену гасова у плућима и ткивима и нервну регулацију дисања • објасни варење, ресорпцију хране и неурохуморалну регулацију варења • објасни улогу екскреторних органа • објасни улогу органа за размножавање	• Нервни систем • Чула • Мишићно-скелетни систем органа • Ендокрине жлезде – хуморална регулација • Систем органа за варење • Систем органа за дисање • Систем за циркулацију телесних течности • Систем органа за излучивање и размножавање	• биологија ћелије (11 часова) • основи физиологије човека (24 часова) • биологија развића човека (14 часова) • наслеђивање биолошких особина (14 часова) • полно и репродуктивно здравље (11 часова) Препоруке за реализацију наставе • поштовање свих дидактичких принципа • примена природних наставних средстава, реализација теренске наставе, реализација биолошких наставних екскурзија • комбиновање различитих дидактичких модела (проблемска, тимска настава биологије) • реализација самосталних ученичких радова (есеји, презентације, реферати,

Биологија развића човека	• Упознавање са основним фазама развића човека • Разумевање процеса полног сазревања	• објасни процесе сперматогенезе и огенезе • опиши процес оплођења • наведе фазе интраутериног развића • објасни настанак ткива и зачетака органа • опиши промене које се догађају у организму од рођења до пубертета • објасни полно сазревање	• Стварање и сазревање полних ћелија • Оплођење • Интраутерино развиће • Рађање и детињство • Полно сазревање	пројекти, дебате)

Наслеђивње биолошких особина	• Разумевање основних принципа наслеђивања особина	• упореди ДНК, хроматин, хромозом • дефинише ген, геном, генотип, фенотип • објасни основна правила наслеђивања особина (Менделова правила) • објасни типове наслеђивања особина • објасни врсте и узроке мутација • наведе наследне болести човека и њихове узроке	• Генетика човека • Појам и функције гена • Наслеђивање и варирање особина код човека • Наследне болести • Праћење особина на основу родословног стабла • Генетичка условљеност човековог понашања • Генетичко саветовање и тестирање	
Полно и репродукти вно здравље	• Разумевање проблема везаних за период одрастања • Схватања улоге и значаја породице • Разумевање проблема повезаних са ризичним понашањем	• препозна проблеме везане за период одрастања • објасни значај породице • опише биолошку функцију породице • дефинише појам „планирање породице” • наведе облике заштите од нежељене трудноће • објасни штетност абортуса по здравље жене • наведе облике ризичног понашања, најчешће полно преносиве болести и болести зависности	• Појам и дефиниција здравља • Проблеми везани за период адолесценције • Планирање породице • Заштита од полних болести • Болести зависности	

1. ЦИЉЕВИ УЧЕЊА

- Стицање основних знања о развоју економије, принципима, методима и моделима који се користе у економској науци;
- Стицање знања о функционисању тржишта;
- Стицање основних знања о трошковима предузећа;
- Стицање основних знања о понашању предузећа у различитим тржишним структурама;
- Стицање знања о тржиштима фактора производње и функционалној расподели дохотка;
- Стицање знања о важности проучавања економских активности на нивоу привреде као целине;
- Стицање основних знања о могућностима и начинима мерења резултата друштвене производње;
- Стицање основних знања о улози финансијског система у усклађивању штедње и инвестиција;
- Стицање основних знања о новцу, креирању новца и регулисању количине новца у оптицају;
- Стицање знања о промени вредности новца и промени нивоа цена;
- Стицање основних знања о незапослености као макроекономској варијабли;
- Стицање основних знања о платном билансу и девизном курсу;
- Стицање основних знања о појму и значају међународне трговине;
- Развијање личних и професионалних ставова

Ред. бр.	НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)	
		Т	В
1.	Економска наука – развој, принципи и методи анализе	21	
2.	Понуда, тражња и функционисање тржишта	33	
3.	Трошкови производње	18	
4.	Тржишне структуре и понашање предузећа	24	
5.	Тржишта фактора производње и функционална расподела доходака	15	

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о развоју економије, принципима, методима и моделима који се користе у економској науци	• дефинише предмет изучавања економије као науке • наведе основне идеје репрезентативних школа економске мисли • идентификује значај одређених школа економске мисли за развој економске науке • дефинише потребе • наводи различите врсте потреба • доведе у везу неопходност размене добара ради задовољења потреба • дефинише реткост и избор • наведе принципе индивидуалног одлучивања • дефинише опортунитетни трошак • дефинише граничне (маргиналне) промене • препозна утицај подстицаја на понашање људи и друштва • наведе принципе међусобног деловања људи • препозна користи од учешћа у трговини • дефинише тржишну привреду и тржиште • препозна значај тржишта за организовање економских активности • дефинише појамове, „тржишни неуспех“, „екстерналије“, „тржишна моћ“ • наведе принципе функционисања привреде • опише утицај продуктивности на ниво животног стандарда • препозна негативне последице инфлације • дефинише научни метод • доведе у везу посматрање и претпоставке у примени метода економске науке • препознаје значај	• Дефинисање економије као науке • Настанак и развој економске науке (Меркантилизам, Физиократизам, Класична политичка економија, карактеристике Марксове теорије) • Маргиналистичка револуција и неокласична економија • Развој економије у двадесетом веку • Кејнзијанизам и монетаризам • Економија понуде, Теорија рационалних очекивања, Нови кејнзијанци • Потребности – појам и врсте (биолошке, културно-историјске, личне, заједничке, минималне, просечне, луксузне) • Основни принципи економског резоновања • Принципи индивидуалног одлучивања • Интеракције људи у економским активностима • Начин организовања економских активности • Принципи функционисања привреде • Научни метод у економији • Моделирање економских појава • Графички прикази у економији • Економски модели: дијаграм кружног тока и граница производних могућности • Микроекономија и макроекономија	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:) • теоријска настава (21 час) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

	графичких приказа у економији • прикаже шематски дијаграм кружног тока • објасни дијаграм кружног тока • прикаже графички границу производних могућности • идентификује принципе економског резоновања на примеру границе производних могућности • разликује микроекономију и макроекономију		

Назив модула: **Понуда, тражња и функционисање тржишта**

Трајање модула: **33 часа**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање знања о функционисању тржишта	• дефинише понуду и тражњу • дефинише тражену количину добара • прикаже графички криву тражње и тржишне тражње (збир тражње појединаца) • разликује променљиве које утичу на тражњу • дефинише понуђену количину добара • прикаже графички криву понуде и криву тржишне понуде (збир понуда свих продаваца) • разликује променљиве које утичу на понуду • дефинише појмове: „тржишна равнотежа”, „равнотежна цена”, „равнотежна количина” • прикаже графички тржишну равнотежу • објасни закон понуде и тражње • анализира промену тржишне равнотеже • дефинише ценовну еластичност тражње • наведе факторе који утичу на ценовну еластичност тражње • израчуна ценовну еластичност тражње • разликује криве тражње на основу њихових еластичности • прикаже графички криве тражње са различитим коефицијентима еластичности • дефинише укупан приход • објасни промену укупног прихода услед промене цена у зависности од еластичности тражње • разликује доходну и унакрсну еластичност тражње • дефинише ценовну еластичност понуде и факторе који утичу на ценовну еластичност понуде • израчуна ценовну еластичност понуде • прикаже графички криве понуде са различитим коефицијентима еластичности	• Тржишта и конкуренција • Тражња – појам • Крива тражње • Променљиве које утичу на тражњу: доходак, цена, укус, очекивања, број купаца • Понуда – појам • Крива понуде • Променљиве које утичу на понуду: цена добра, цена инпута, технологија, очекивања, број продаваца • Равнотежна цена и промена равнотеже • Тржишна равнотежа, вишак добара, мањак добара • Закон понуде и тражње • Анализа промене тржишне равнотеже • Еластичност тражње – појам • Ценовна еластичност тражње и њене детерминанте • Израчунавање ценовне еластичности тражње • Разноврсност кривих тражње • Укупни приход и ценовна еластичност тражње • Доходна еластичност тражње • Унакрсна еластичност тражње • Еластичност понуде – појам • Ценовна еластичност понуде и њене детерминанте • Израчунавање ценовне еластичности понуде • Разноврсност кривих понуде	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (33 часа) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак • тест практичних вештина

Назив модула: **Трошкови производње**

Трајање модула: **18 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о трошковима предузећа	• дефинише појам трошкова • разликује експлицитне и имплицитне трошкове • разликује економски профит и рачуноводствени профит • дефинише производну функцију • дефинише маргинални производ • дефинише опадајући маргинални производ • разликује фиксне и варијабилне трошкове • разликује укупне и просечне трошкове • дефинише маргинални трошак • прикаже графички криве просечних трошкова и маргиналног трошка • разликује трошкове на кратки и дуги рок	• Трошкови производње – појам • Експлицитни и имплицитни трошкови • Профит – појам • Економски и рачуноводствени профит • Производња и трошкови • Производна функција • Крива укупног трошка • Врсте трошкова • Фиксни и варијабилни трошкови • Укупни, просечни и маргинални трошак • Трошковне криве • Трошкови на кратки и дуги рок	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (18 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о понашању предузећа у различитим тржишним структурама	• дефинише различита тржишна стања • наведе карактеристике конкурентног тржишта • идентификује приход конкурентног предузећа • објасни максимирање профита конкурентног предузећа • представи графички криву понуде конкурентног предузећа • објасни када предузеће одлучује да обустави производњу • објасни када предузеће одлучује да излази са тржишта • објасни када ће предузеће ући на тржиште • прикаже графички профит конкурентног предузећа • представи графички криву тржишне понуде • препозна како тржиште реагује на промену тражње • опише дугорочну равнотежу на конкурентном тржишту • наведе карактеристике монополског тржишта • препозна основне узроке баријера уласку на тржиште • препозна како монополиста доноси одлуке о производњи и ценама (како максимира профит) • наведе особености олигополске тржишне структуре • препозна како олигополиста доноси одлуке о производњи и ценама • наведе карактеристике монополистичке конкуренције • препозна како предузеће у условима монополистичке конкуренције	• Тржишна структура – појам и врсте • Конкурентно тржиште • Приход • Просечни и маргинални приход • Максимизација профита и крива понуде конкурентног предузећа • Краткорочна одлука о обустављању производње • Дугорочна одлука предузећа о уласку на тржиште или изласку са њега • Крива тржишне понуде на конкурентном тржишту • Промена тражње на конкурентном тржишту • Дугорочна равнотежа на конкурентном тржишту • Монополско тржиште • Баријере уласку • Приход и профит монополског предузећа • Олигопол – појам и врсте • Равнотежа олигопола • Монополистичка конкуренција • Равнотежа на тржишту монополистичке конкуренције	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (24 часа) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

	максимизира профит		

Назив модула: **Тржишта фактора производње и функционална расподела доходака**

Трајање модула: **15 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање знања о тржиштима фактора производње и функционалној расподели дохотка	• дефинише факторе производње • препозна карактер тражње за факторима производње • препозна специфичности тражње и понуде рада • дефинише маргинални производ рада • израчуна вредност маргиналног производа рада • опише како се успоставља равнотежа на тржишту рада • дефинише појам капитал • препозна како се успоставља равнотежа на осталим тржиштима • објасни функционалну расподелу дохотка	• Фактори производње (рад, земља, капитал) • Тражња за радом и понуда рада • Производна функција и маргинални производ рада • Вредност маргиналног производа рада и тражња за радом • Равнотежа на тржишту рада • Остали фактори производње – земља и капитал • Равнотежа на осталим тржиштима • Функционална расподела дохотка (наднице, профити, ренте)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (15 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак • тест практичних вештина

Циљ:

- Стицање основних знања о појму, предмету и циљевима изучавања пословне економије
- Стицање основних знања о предузећу, његовим циљевима, врстама и организационим облицима
- Стицање знања о врстама и облицима средстава и извора средстава предузећа
- Стицање знања о активностима и пословима предузећа
- Стицање основних знања о пословним функцијама предузећа
- Оспособљавање ученика за анализу показатеља остваривања циљева и задатака пословних функција предузећа
- Стицање основних знања о појму и подели трошкова пословања предузећа
- Стицање знања о начинима исказивања резултата пословања предузећа
- Развијање знања и вештине доношења закључака о оствареним резултатима пословања предузећа
- Стицање основних знања о економским принципима пословања предузећа
- Оспособљавање ученика за оцену успешности предузећа на основу остваривања принципа пословања
- Стицање основних знања о менаџменту предузећа
- Развијање вештина планирања, организовања и контроле пословних активности
- Оспособљавање ученика за самостално и аргументовано доношење одлука у пословању и свакодневном животу
- Стицање основних знања о управљању пословним функцијама предузећа
- Развијање свести о мотивацији као покретачкој снази остваривања циљева предузећа
- Развијање способности оцењивања туђег и сопственог рада
- Стицање основних знања о организационом понашању и организационој култури
- Стицање основних знања о мултикултурализму
- Развијање способности за рад у групи и тимски рад
- Развијање способности за решавање конфликтних ситуација
- Стицање основних знања о финансијском менаџменту
- Развијање вештине управљања финансијама предузећа
- Оспособљавање ученика за самостално истраживање стручне литературе, архиве, интернета
- Подстицање личног и професионалног развоја и усавршавања у складу са индивидуалним интересовањима и способностима
- Оспособљавање за примену стечених знања у другим предметима и свакодневном животу
- Развијање конвергентног и дивергентног мишљења кроз решавање проблемских и пројектних задатака

Ред. бр.	НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
1.	Предузеће	36
2.	Пословне функције предузећа	38

Назив модула: **Предузеће**

Трајање модула: **36 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о појму, предмету и циљевима изучавања пословне економије • Стицање основних знања о предузећу, његовим циљевима, врстама и организационим облицима	• дефинише појам пословне економије • разликује предмет изучавања пословне економије и економике предузећа • наведе циљеве изучавања пословне економије • дефинише теоријски циљ пословне економије • дефинише практични циљ пословне економије • разликује дисциплине пословне економије • дефинише појам и услове за настанак предузећа • наведе карактеристике предузећа • препозна теорије предузећа • наведе појавне облике улагања у процес стварања вредности (input) • наведе начине употребе ресурса у њиховој трансформацији у резултате • наведе резултат (output) процеса улагања ресурса • дефинише предузеће као систем • наведе разлоге постојања предузећа • дефинише поделу рада и специјализацију • класификује предузећа на основу различитих критеријума • наведе карактеристике друштва лица • наведе карактеристике друштва капитала • објасни јавно предузеће • дефинише ефикасност и ефективност предузећа • наведе врсте окружења предузећа • дефинише средства предузећа • наведе врсте средстава предузећа • наведе врсте и карактеристике основних и обртних средстава • упореди основна и обртна средства према њиховим	• Појам, предмет и циљеви изучавања пословне економије и економике предузећа • Дисциплине пословне економије • Предузеће – појам, настанак и карактеристике • Теорије предузећа • Предузеће – самосталан економски субјекат и организована целина • Трансформација улагања у резултате – процес стварања вредности • Предузеће као систем • Разлози постојања предузећа • Подела рада и специјализација • Подела предузећа • Привредна друштва – друштва лица и друштва капитала • Јавно предузеће – појам, врсте и делатности • Ефикасност и ефективност предузећа • Значај циљева предузећа за ефикасност и ефективност предузећа • Окружење предузећа – појам и врсте • Појам средстава предузећа • Врсте средстава предузећа • Основна средства – појам и врсте • Обртна средства – појам и врсте • Извори средстава предузећа – појам и врсте • Контрола коришћења средстава	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (36 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Настава се реализује као активно оријентисана настава • Ученике упознати са основним појмовима везаним за пословну економију. • Ученике упознати са основним појмовима везаним за предузеће и врсте предузећа. • Теоријску анализу одабраних врста предузећа поткрепити адекватним емпиријским примерима како би ученици успоставили односе између теорије и праксе. • Ученике упознати са основним појмовима везаним за средства и изворе средстава предузећа • Теоријску анализу поткрепити адекватним емпиријским примерима како би ученици успоставили односе између теорије и праксе. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

	карактеристикама • разликује изворе средстава предузећа према власништву и према рочности • објасни контролу коришћења средстава		

Назив модула: **Пословне функције предузећа**

Трајање модула: **38 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о пословним функцијама предузећа • Стицање знања о пословима и активностима предузећа • Оспособљавање ученика за анализу показатеља остваривања циљева и задатака пословних функција	• дефинише појам функције предузећа • објасни поделу функција у предузећу • дефинише радно место • објасни формирање организационе јединице • објасни функцију производње • утврди вид, систем, ритам и припрему производње на основу задатих услова • објасни функцију набавке • одреди задатке, политику, залихе, планирање набавке, организацију и сарадњу са другим функцијама на основу задатих услова • објасни функцију продаје • одреди задатке, политику, асортиман, план продаје, организацију и сарадњу са другим функцијама на основу задатих услова • објасни складишну функцију • одреди задатке, организацију, ефикасност и сарадњу складишне функције са другим функцијама на основу задатих услова • објасни транспортну функцију	• Функције предузећа – појам • Подела функција у предузећу • Функција производње • Функција набавке • Продајна функција • Складишна функција • Транспортна функција • Истраживачко развојна функција • Финансијско рачуноводствена функција • Општи послови • Предузеће у посебним условима	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (38 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Настава се реализује као активно оријентисана настава. • Направити са ученицима шему вертикалне • и хоризонталне поделе функција предузећа • Сагледати значај и допринос сваке функције за укупно пословање предузећа. • Користити примере из праксе да ученици створе јасну слику места и значаја сваке пословне функције за предузеће као целину • Визуелно приказати сарадњу између функција

	• одреди задатке, вид транспорта и осигурања, ефикасност и сарадњу транспортне функције са другим функцијама на основу задатих услова • објасни истраживачко развојну функцију • објасни финансијско рачуноводствену функцију и њену сарадњу са осталим функцијама предузећа • објасни појам и значај општих послова • објасни опште послове • објасни посебне послове пословања предузећа		Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

Наставни предмет- Рачуноводство
Годишњи фонд часова – теорија 74+вежбе 74 - 148

- Поштовање законске, професионалне и интерне регулативе у области рачуноводства
- Стицање знања о основним рачуноводственим категоријама
- Развијање способности за правилно коришћење, чување и одговорност за средства којим се послује
- Развијање функционалне рачуноводствене писмености
- Стицање знања и вештина за самостално прикупљање података о насталим економским променама, њихово тумачење и рачуноводствено обухватање
- Развијање вештина и компетенција евиденције пословања привредних субјеката по систему двојног књиговодства
- Оспособљавање ученика за одговорно, ажурно, прецизно и уредно вођење пословних књига
- Стицање вештине рачуноводственог приказивања пословних процеса.
- Схватање улоге и значаја рачуноводства и рачуноводствених информација у пословном одлучивању и контроли пословања
- Стицање знања и вештина обрачуна и евиденције резултата пословања предузећа
- Развијање вештина израде рачуноводствених извештаја у складу са Међународним рачуноводственим стандардима (МРС) и Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ)
- Оспособљавање ученика за самостално обављање књиговодствених послова
- Развијање способности комуникације са окружењем
- Развијање способности тимског рада
- Изградња вредносних ставова за доношење аргументованих, исправних и благовремених професионалних и личних одлука
- Развијање способности управљања сопственим ресурсима времена и знања
- Развијање навика и умешности у коришћењу разноврсних извора знања
- Развијање интереса за даљи професионални развој у складу са сопственим потребама
- Развијање личних и професионалних ставова

Ред. бр.	НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)	
		Т	В
1.	Рачуноводствено обухватање имовине привредног друштва и извора њеног финансирања	24	24
2.	Систем двојног књиговодства	24	24
3.	Евиденција новчаних средстава	12	12
4.	Евиденција расхода и прихода	14	14

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Схватање улоге и значаја рачуноводств а и рачуноводств ених информација у пословном одлучивању • Упознавање са појмом рачуноводства и књиговодства • Упознавање са правним основом рачуноводства • Стицање знања о утицају пословних догађаја на имовину и њено порекло • Упознавање ученика са значајем књиговодствене документације у евидентирању пословних догађаја • Оспособљавање за поштовање и примену основних књиговодствених принципа уредности • Развијање способности за рачуноводствено утврђивање и приказивање имовине • Развијање рачуноводствене логике	• дефинише појам и предмет рачуноводства • разликује делове рачуноводства • наведе кориснике рачуноводствених информација • појмовно разликује рачуноводство и књиговодство • наведе циљ, задатке и методе књиговодства • наведе системе књиговодства • наведе правни основ рачуноводства • идентификује (препозна) пословни догађај • објасни утицај пословних догађаја на промене стања имовине • објасни појам, елементе и врсте књиговодствене документације • наведе врсте и циљеве контроле књиговодствених документа • наведе начине, разлоге и време чувања књиговодствених документа • објасни принципе уредног књиговодства • дефинише средства и изворе средстава • прави разлику између средства и изворе средстава • објасни термине актива и пасива • шематски прикаже средства и изворе средстава • примени основну рачуноводствену једначину	• Рачуноводство – појам, предмет обухватања • Делови система рачуноводства • Рачуноводствене информације – појам и корисници • Књиговодство – појам, циљ, задаци и методе, системи • Правни основ рачуноводства • Појам пословног догађаја • Појам, елементи, врсте и карактеристике књиговодствене документације • Контрола формалне, суштинске и рачунске исправности књиговодствене документације • Чување књиговодствене документације • Принципи уредног књиговодства: материјалне исправности, документованости, ажурности, хронолошког реда, потпуности, јасности • Средства и извори средстава: појам и врсте • Основна рачуноводствена једначина • Инвентарисање – појам, циљ, врсте, организација • Састављање почетног инвентара • Биланс стања – појам и структура • Састављање биланса стања на основу инвентара • Утицај пословних промена на биланс стања • Састављање сукцесивних биланса • Књиговодствени рачуни – конта: појам, облици, врсте, функције • Активна и пасивна конта – правила евидентирања • Аналитичка и синтетичка конта	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (24 часа) • вежбе (24 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • вежби Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици • Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе • Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. • Објаснити значај рачуноводства са посебним освртом на информације као основни продукт рачуноводства • Ученици воде свеску из Рачуноводства примењујући принципе уредности • У настави користити оригиналну документацију и на конкретним примерима извршити контролу документа-формалну, рачунску, суштинску • Израдити са ученицима шеме средстава и извора средстава • Попунити пописне листе користећи примере процедуре инвентарисања

	• објасни појам и значај инвентарисања • наведе циљ и врсте инвентарисања • састави почетни инвентар • утврди разлику између стварног и књиговодственог стања • дефинише биланс стања • објасни начело билансне равнотеже • састави биланс стања на основу почетног инвентара • објасни утицај пословних догађаја на промене стања имовине • састави низ сукцесивних биланса • рашичлани биланс на конта • дефинише конта-књиговодствене рачуне • разликује облике и врсте конта • објасни правила евидентирања на активним и пасивним контима • састави биланс на основу стања на контима • примењује правила евидентирања на контима стања		• Саставити инвентар на основу пописних листа • Обликовати и саставити биланс стања • Израдити са ученицима шеме конта и приказати правила евидентирања • Применити правила евидентирања на књиговодственим рачунима стања Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • тестове знања • тестове практичних вештина • активност на часу • домаћи задатак • писмени задатак

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Оспособљавање за евиденцију пословања по систему двојног књиговодства кроз прописане пословне књиге	- објасни појам двојног књиговодства - дефинише начело двојности (дуалности, двострукости) - наведе пословне књиге двојног књиговодства - објасни улогу и значај дневника - наведе поступак књижења кроз дневник - објасни улогу и значај главне књиге - објасни улогу и значај помоћних књига - отвара пословне књиге двојног књиговодства на основу биланса - евидентира пословне промене кроз дневник и главну књигу - састави пробни и крајњи биланс - закључи дневник и главну књигу - наведе узроке и врсте књиговодствених грешака - разликује фазе у отклањању књиговодствених грешака - примени одговарајућу методу и отклони настану књиговодствену грешку - објасни значај једнообразности у књиговодству - дефинише контни оквир - наведе принципе састављања контног оквира - користи контни оквир у евиденцији	- Двојно књиговодство-појам, облици, методе - Начело двојности - Пословне књиге двојног књиговодства - Дневник – хронолошка евиденција - Главна књига – системска евиденција - Помоћне књиге - Отварање пословних књига - Евиденција кроз пословне књиге - Закључак пословних књига - Пробни биланс - Крајњи биланс - Грешке и корекција грешака у књиговодству - Једнообразно књиговодство - Контни оквир – појам, принципи састављања - Примена контног оквира	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (24 часа) - вежбе (24 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: - вежби Место реализације наставе - Теоријска настава се реализује у учионици - Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе - Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. - Спровести евиденцију кроз пословне књиге двојног књиговодства примењујући правила контирања на једноставним примерима - Извршити корекцију (намерних) грешака у књижењу Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - тестове знања - тестове практичних вештина - активност на часу - домаћи задатак - писмени задатак

Назив модула: **Евиденција новчаних средстава**

Трајање модула: **24 часа**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Развијање вештина и компетенција за обављање платног промета • Оспособљавање за обављање благајничких послова • Оспособљавање за плаћања преко текућег (пословног) рачуна и чување пословне тајне	• дефинише благајну и благајничко пословање • наведе разлоге организовања помоћних благајни • ажурно попуњава благајнички извештај и пратећу документацију • упореди стварно и књиговодствено стање новца у благајни • попуни инструменте платног промета • исплати аконтацију за службени пут • ликвидира путни рачун • изврши плаћање готовинских рачуна • евидентира благајничко пословање у финансијском књиговодству • објасни потребу и процедуру отварања Текућег рачуна предузећа • евидентира промене на Текућем рачуну на основу извода • објасни функцију Прелазног рачуна у евиденцији новчаних средстава • упореди стање на Текућем и Прелазном рачуну • води упоредну евиденцију у благајни и на Текућем рачуну	• Благајна – појам и улога • Врсте благајне • Правдајућа и налогадна документа у благајни • Готовински инструменти платног промета • Благајнички дневник (извештај) • Евиденција благајничког пословања кроз благајнички дневник • Евиденција благајничког пословања у финансијском књиговодству • Текући-пословни рачун • Процедура отварања текућег рачуна • Правила евидентирања уплата и исплата преко текућег рачуна • Извод банке • Безготовински инструменти платног промета • Прелазни рачун	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (12 часова) • вежбе (12 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • вежби Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици • Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе • Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. • За реализацију наставе препоручује се метода: Игра улога • Попунити правдајућу документацију (признанице, путни налози...) • Попунити документа за наплату и исплату на основу правдајућих докумената • Обрадити све инструменте плаћања кроз примере • Саставити благајнички дневник • Попунити документа за отварање текућег рачуна

			• Попунити прописане инструменте платног промета • Анализирати изводе са циљем утврђивања стања новчаних средстава • Повезати са инвентарисањем при утврђивању стварног стања новца у благајни Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • тестове знања • тестове практичних вештина • активност на часу • домаћи задатак

Назив модула: **Евиденција расхода и прихода**

Трајање модула: **28 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Развијање способности за правилно коришћење, чување и одговорност за средства којим се послује • Оспособљавање за евиденцију прихода и расхода са циљем утврђивања финансијског резултата	• дефинише расходе и приходе • класификује расходе и приходе • наведе четири групе промена у вези са расходима и приходима које утичу на биланс стања • објасни утицај расхода и прихода на биланс стања • разликује утицај расхода и прихода на капитал • објасни настанак успешних конта • објасни значај успешних конта • примени правила евидентирања на контима расхода и прихода • евидентира пословне промене у вези са расходима и приходима кроз дневник и на контима главне књиге • дефинише обрачунски период • дефинише биланс успеха • објасни структуру биланса успеха и његов значај	• Појам и врсте расхода и прихода • Дејство расхода и прихода на биланс стања • Дејство расхода и прихода на капитал • Правила књижења на успешним контима • Обрачунски период • Биланс успеха – појам и значај • Место добитка/губитка у билансу успеха	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (14 часова) • вежбе (14 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • вежби Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици • Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе • Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. • Израдити са ученицима шеме конта расхода и прихода и приказати правила евидентирања • Обликовати и саставити биланс успеха • Применити правила

			евидентирања на успешним контима • Приказати у билансу место добитка/губитка • Спровести евиденцију кроз пословне књиге двојног књиговодства Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • тестове знања • тестове практичних вештина • активност на часу • домаћи задатак

Наставни предмет- Пословна кореспонденција и комуникација

Годишњи фонд часова – 74

Циљ:

- Упознавање ученика са условима рада, потрошним материјалом, опремом, алатима и прибором
- Оспособљавање ученика за примену технике куцања
- Оспособљавање ученика за обликовање текстова на матерњем и страним језицима
- Оспособљавање ученика за састављање пословних писама и попуњавање пратећих докумената
- Стицање знања и вештина потребних за успешну примену службене пословне кореспонденције на практичним примерима
- Оспособљавање ученика за рад са текућом поштом и актима
- Оспособљавање ученика за вођење евиденција и класификацију документације
- Усвајање пословног понашања као предуслова за успешну пословну комуникацију
- Оспособљавање за планирање, организовање и систематичност у пословној и службеној кореспонденцији
- Подстицање личног и професионалног развоја и усавршавања у складу са индивидуалним интересовањима и способностима
- Оспособљавање за примену стечених знања у другим предметима и свакодневном животу
- Развијање личних и професионалних ставова

Ред. бр.	НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
1.	Организација канцеларије и техника куцања	34
3.	Пословна кореспонденција	24
4.	Евиденција и класификација докумената и рад са поштом	16

Назив модула:

Организација канцеларије и техника куцања

Трајање модула: **34 часа**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Упознавање ученика са основним канцеларијским условима, материјалом, опремом, алатом и прибором • Оспособљавање ученика за коришћење технике куцања	• Дефинише савремену канцеларију • објасни значај услова за рад у канцеларији • опише изглед канцеларијског простора • користи канцеларијску опрему, алате и прибор у складу са наменом • разликује врсте потрошног материјала • користи потрошни материјал у складу са наменом • користи обрасце • оверава акте и документацију • користи технику куцања у алфанумеричком и нумеричком делу тастатуре	• Савремена канцеларија • Услови за рад: просторни , физички, климатски, технички, хигијенски • Канцеларијска опрема, алат и прибор • Појам и врсте хартије • Обрасци (појам, врсте и значај) • Печати, жигови и штамбили • Овера рукописа, преписа и потписа • Правила при куцању • Алфанумеричка и нумеричка тастатура	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • вежбе (34 часа) Подела одељења на групе • Одељење се дели на 2 групе (до 15 ученика) приликом реализације вежби Место реализације наставе • Вежбе се реализују у кабинету за пословну кореспонденцију и комуникацију Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе • Демонстрација употребе канцеларијског материјала, алата и прибора • Користити програм MS Word – за учење технике слепог куцања • Користити одговарајуће програме за слепо куцање Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • усмена провера знања • тестове знања • активност на часу • тест практичних вештина

Назив модула: Пословна кореспонденција

Трајање модула: 24 часа

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Оспособљавање за састављање пословних писама и попуњавање пратећих докумената	- разликује обавезне и необавезне елементе пословних писама - разликује форме обликовања пословних писама - обликује пословна писма према задатим елементима - напише пословну биографију - састави на основу датих елемената: - допис, - упит, - понуду, - ценовник, - поруџбину, - предрачун, - отпремницу, - рачун, - извештај о књижењу, - комисијски записник, - рекламацију, - одговор на рекламацију, - ургенцију	- Појам и структура пословног писма - Форме обликовања пословних писама (зупчаста, блок и модификована) - Пословна биографија (CV) - Упит - Понуда - циркуларна - општа - посебна - Ценовник - Поруџбина - Предрачун/Профактура - Отпремница - Рачун/Фактура - Извештај о књижењу – задужењу, одобрењу - Комисијски записник - Рекламација - Одговор на рекламације - Ургенција	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе : - вежбе (24 часа) Подела одељења на групе - Одељење се дели на 2 групе (до 15 ученика) приликом реализације вежби Место реализације наставе - Вежбе се реализују у кабинету за пословну кореспонденцију и комуникацију - Препоруке за реализацију наставе - Модул се реализују кроз методе активно оријентисане наставе - Користити рачунар за планирање и евиденцију података - Давати примере и ситуације из праксе - Оцењивање - Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - тестове знања - активност на часу - домаћи задатак - тест практичних вештина

Назив модула: Евиденција и класификација
докумената и рад са поштом

Трајање модула: 16 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Оспособљавање ученика за вођење евиденција и класификацију документације • Оспособљавање ученика за рад са поштом	• дефинише појам, врсте и значај евиденција • евидентира дневне и недељне обавезе • дефинише појам, врсте и значај класификација • класификује документацију према задатим параметрима • објасни рад у појединим фазама рада са текућом поштом • спроведе процедуру рада по појединим фазама на конкретном примеру • примени правила за писање електронских писама (e-mail)	• Појам, врсте и значај евиденција • Евиденциона средства • Појам, врсте и значај класификација • Фазе: пријем, завођење, разврставање, отварање и прегледање, сигнирање, достављање у рад, враћање решених предмета писарници, отпремање поште • Електронска пошта	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • вежбе (16 часова) Подела одељења на групе • Одељење се дели на 2 групе (до 15 ученика) приликом реализације вежби Место реализације наставе • Вежбе се реализују у кабинету за пословну кореспонденцију и комуникацију Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе • Користити примере из праксе и игру улога (кроз симулацију процеса рада са текућом поштом и актима) Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • усмена провера знања • тестови знања • активност на часу

Назив модула: Службена кореспонденција

Трајање модула: 12 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање знања и вештина потребних за успешну примену службене кореспонденције на практичним примерима	• објасни појам службеног акта • опише структуру службеног акта • изради на основу задатих елемената: – допис – решење – одлуку	• Службени акти – појам и структура • Допис • Решење • Одлука	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • вежбе (12 часова) Подела одељења на групе • Одељење се дели на 2 групе (до 15 ученика) приликом реализације вежби Место реализације наставе • Вежбе се реализују у кабинету за пословну кореспонденцију и комуникацију Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализују кроз методе активно оријентисане наставе • Користити рачунар за састављање службених аката на основу датих елемената • Давати примере и ситуације из праксе Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • тестове знања • активност на часу • тест практичних вештина

Наставни предмет – Економска географија

Годишњи фонд часова – 74

- Разумевање корелативних односа између економске географије и других природних и друштвених наука;
- Стицање нових знања о савременим економско-географским процесима у свету и у Србији;
- Разумевање физичко и друштвено – географских фактора развоја привреде и друштва;
- Стицање знања о светској привреди и привреди Србије;
- Стицање нових актуелних знања о положају, месту и улози Србије на Балкану, у Европи и у свету;
- Оспособљавање ученика да примењују географска знања и вештине у даљем образовном и професионалном развоју;
- Оспособљавање ученика за одговорно опхођење према себи и окружењу и за активно учествовање у заштити, обнови и унапређењу животне средине;
- Развијање осећања припадности својој нацији као делу интегралног света;
- Изградња и неговање националног и културног идентитета у мултиетничком, мултикултуралном и мултијезичком свету.

Ред. бр.	НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)	
		Т	В
1.	Земља као животни и економски простор човека	28	/
2.	Географија светске привреде и положај Србије у њој	28	/
3.	Свет, Европска унија и Србија – савремени економско и политичко-географски процеси	18	/

Назив модула: **Земља као животни и економски простор човека**

Трајање модула: **28 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕН И САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
	• дефинише предмет изучавања економске географије; • објасни значај, место економске географије у систему наука; • објасни природне и друштвене елементе географског простора и њихову условљеност • наведе глобални размештај најзначајнијих природних ресурса користећи географске карте • направи преглед природног богатства Србије помоћу картографског метода • креира тематске карте Србије различитог садржаја и размера • доводи у везу привредни развој и природне услове • анализира значај рељефа и климатских одлика за економски развој • објасни улогу воде као ресурса у савременом друштву и	• Предмет проучавања, развој, значај и место економске географије у систему наука • Економско-географске методе и њихова употреба (прикупљање, обрада, анализа и визуелизација података) • Географски положај – предност или препрека друштвеном и економском развоју региона • Глобални размештај најзначајнијих природних ресурса • Природна богатства Србије • Значај природних ресурса за економски развој • Привреда и природни услови: значај рељефа и климе за развој пољопривреде и туризма • Вода као ресурс у савременом друштву и привреди: водоснабдевање, пољопривреда, саобраћај на води и туризам • Пољопривредно земљиште и шуме: потенцијали, деградација и заштита • Експлоатација природних ресурса (загађивачи), алтернативни извори енергије и рециклажа	На почетку теме ученике треба упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (28 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Примена различитих наставних облика и метода, са акцентом на доминацију интерактивне наставе (проблемска и пројектна настава) • коришћење основне литературе уз употребу савремених технологија за презентовање • коришћење аналогних и дигиталних географских карата различитог размера и садржаја • коришћење савремених електронских помагала • коришћење разноврсних података и информација из различитих извора • коришћење различитих

	привреди • објасни улогу и значај пољопривредног земљишта и шума за привредни развој • објасни појам деградације пољопривредног земљишта и шума • објасни појмове: експлоатација природних ресурса (загађивачи), алтернативни извори енергије и рециклажа • наведе мере за заштиту и унапређивање природног окружења • образложи везу између одрживог развоја и заштите природног и културног окружења • објасни утицај становништва на привредни развој користећи познате демографске појмове • анализира основне демографске одлике и њихову међусобну условљеност користећи различите графичке методе • објасни демографске проблеме у Србији • анализира факторе који у урбаним и руралним просторима утичу на економски развој • објасни улогу различитих типова насеља у	• Нарушавање природне средине: могуће последице • Одрживи развој и заштита природног и културног окружења • Демографски развој (кретање и структура светског становништва) и друштвено-економске импликације • Демографски проблеми и популациона политика у Србији • Градови као станишта и економски центри: структура града, глобални градови и проблеми убрзаног раста градова • Рурални простор и рурална економија: поређење различитих земаља • Различити типови насеља и економски развој • Политичко обликовање простора: држава и улога државе у економском развоју • Национални, етнички и културни идентитет • Односи држава и светска економија: историјски оквир развоја економских система	метода у обради, анализи и презентовању резултата Оцењивање Вредновање остварености исхода треба вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активности на часу • домаћи задатак

	економском развоју • наведе промене на савременој политичкој карти света • разликује појмове националног, етничког и културног идентитета • изгради став о једнаким правима људи • доводи у везу односе држава и светску економију • препознаје историјски оквир развоја економских система		

Назив модула: **Географија светске привреде и положај Србије у њој**

Трајање модула: **28 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕН И САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање знања о светској привреди и привреди Србије • Сагледавање потенцијала и могућности Србије за њену конкурентност у регионалној и светској привреди	• објасни основну класификацију економских делатности • разуме узрочно- последични однос развоја привредних сектора и фактора који обликују привреду • користи различите методе за мерење економског и друштвеног развоја • опише фазе развоја привреде у свету и у Србији • објасни утицај економских фактора на привредни развој	• Основна класификација привреде, структура привреде и степен привредног и друштвеног развоја • Методе за мерење економског и друштвеног развоја • Фазе развоја привреде у свету и Србији • Индустријализација и развој привреде у свету и у Србији у периоду после Другог светског рата • Утицај различитих економских фактора на привредни развој	На почетку теме ученике треба упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (28 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици

	• разликује типове пољопривреде у савременим условима • наведе најзначајније области биљне и сточарске производње у свету и у Србији, као и главна светска риболовна подручја • објасни утицај доминантних фактора на размештај и развој пољопривреде • објасни савремене проблеме исхране човечанства • објасни размештај старих и нових индустријских региона у свету • разуме процес транзиције старих и нових индустријских региона у свету током времена • анализира структуру и размештај индустрије у Србији • процени утицај појединих фактора на даљи развој индустрије у Србији • идентификује	• Типови пољопривреде у свету и савремене промене • Главне области биљне и сточарске производње и риболовних подручја у свету • Пољопривреда Србије: размештај пољопривредне производње, стање и перспективе • Савремени глобални проблеми у људској исхрани: глад и гојазност • Географски размештај и локација индустријских капацитета: микро и макролокацијски фактори • Индустријски региони у свету: развој, структура, промене • Индустрија у Србији на почетку 21. века: главни индустријски центри, стање и перспективе • Разноликост сектора услуга: класификација, појам и значај • Саобраћајна инфраструктура и привредни развој: врсте саобраћаја кроз призму	Препоруке за реализацију наставе • Примена различитих наставних облика и метода, са акцентом на доминацију интерактивне наставе (проблемска и пројектна настава) • коришћење основне литературе уз употребу савремених технологија за презентовање • коришћење аналогних и дигиталних географских карата различитог размера и садржаја • коришћење савремених електронских помагала • коришћење разноврсних података и информација из различитих извора • коришћење различитих метода у обради, анализи и презентовању резултата Оцењивање Вредновање остварености исхода треба вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активности на часу

	делатности услужног сектора • анализира утицај природних и друштвених фактора на развој саобраћаја • разуме значај појединих саобраћајних грана на привредни развој • картографски прикаже главне саобраћајне правце и центре у Србији • анализира улогу главних саобраћајних праваца и центара у привредном развоју наше државе • разуме значај међународне трговине у привредном развоју • препознаје положај Србије у међународним трговинским односима • наведе трендове у области туризма, глобалне и трендове у Србији	њиховог утицаја на развој привредних делатности • Међународна трговина и положај Србије: глобални и регионални трговински токови роба, услуга и капитала • Туризам као највећи светски извозник услуга: глобални трендови и Србија	• домаћи задатак

Назив модула: **Свет, Европска унија и Србија – савремени економско и политичко-географски процеси**

Трајање модула: **18 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕН И САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање нових знања о савременим економско-географским и политичко-географским процесима у свету и у Србији; • Стицање знања о положају, месту и улози Србије на Балканском полуострву, у Европи и у свету • Стицање знања о регионалним целинама Србије и сагледавање њихових специфичности	• дефинише појам глобализације • разликује одлике политичке, територијалне, економске и културне глобализације • наведе промене у светској економији које су настале под утицајем савремених процеса глобализације • разликује улогу, значај и видове деловања међународних организација (Уједињене нације, Светска банка, Међународни монетарни фонд, Светска трговинска организација, OECD, CEFTA, EFTA, NAFTA) • наведе факторе неравномерног економског и друштвеног развоја у свету • наброји могуће последице неравномерног	• Глобализација: шансе и претње економском и друштвеном развоју • Главне међународне политичке и економске организације и њихов утицај на развој Србије • Центар и периферија светске економије: фактори, подела земаља према развијености, последице • Заједничка Европа – разнолика Европа • Различити облици економских интеграција на Балкану и у Југоисточној Европи • Неравномеран регионални развој у Србији: узроци, стање и мере регионалне политике	На почетку теме ученике треба упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (18 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Примена различитих наставних облика и метода, са акцентом на доминацију интерактивне наставе (проблемска и пројектна настава) • коришћење основне литературе уз употребу савремених технологија за презентовање • коришћење аналогних и дигиталних географских карата различитог размера и садржаја • коришћење савремених

	економског и друштвеног развоја • опише развој и ширење Европске уније и њене основне институције • објасни регионалне разлике унутар Европске уније • уочава предности и недостатке географског положаја Србије у савременим економским и политичким променама у свету и у Европи • разликује економске интеграције на Балкану и у Југоисточној Европи • дефинише појмове регионални развој, девастирана подручја, регионална политика • наведе примере регионалних разлика у Србији		електронских помагала • коришћење разноврсних података и информација из различитих извора • коришћење различитих метода у обради, анализи и презентовању резултата Оцењивање Вредновање остварености исхода треба вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активности на часу • домаћи задатак

Назив предмета: **ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**Годишњи фонд часова: **37**

Циљеви учења:

- С тицање знања, развијање вештина, усвајање вредности и формирање ставова који су претпоставка за успешан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву;
- Оснаживање ученика за поштовање, одбрану и афирмацију вредности демократског друштва;
- Јачање друштвене кохезије, уважавање различитости и подршка сузбијању сваког облика дискриминације и насиља.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ЈА, МИ И ДРУГИ	• Подстицање ученика на међусобно упознавање • Подстицање ученика да сагледају међусобне сличности и разлике и уважаје их • Развој негативног става према било ком облику дискриминације	• Анализира своје особине и да их представи другима • Препозна, анализира сличности и разлике унутар групе • Прихвати друге ученике и уважи њихову различитост • Препозна предрасуде, стереотипе, дискриминацију, нетолеранцију по различитим основама • Сагледа могуће последице нетолеранције, дискриминације,	• Лични идентитет • Откривање и уважавање разлика • Групна припадност • Стереотипи и предрасуде • Толеранција и дискриминација	• На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава Подела одељења на групе • Одељење се не дели на групе Место реализације наставе • Настава се реализује у учионици

		стереотипа, предрасуда и начине		
КОМУНИКАЦИЈА У ГРУПИ	Оспособљавање ученика за комуникацију у групи	- Искаже, образложи и брани мишљење аргументима - Активно слуша - Дебатује и дискутује на неугрожавајући начин, уважавајући мишљење других - Објасни разлику између дијалога и дебате - Објасни разлоге и начине настанка гласина у свакодневној комуникацији и објасни последице које изазивају гласине	- Самопоуздано реаговање - Гласине - Неслушање, активно слушање - Неоптужујуће поруке - Изражавање мишљења - Вођење дебате и дијалога	Препоруке за реализацију наставе Активности на првим часовима треба тако организовати да се обезбеди међусобно упознавање ученика, упознавање ученика са циљевима и наставним садржајима предмета, али и тако да наставник добије почетни увид у то са каквим знањима, ставовима и вештинама из области грађанског васпитања група располаже с обзиром да нису сви ученици у основној школи похађали наставу грађанског васпитања у истој мери.

ОДНОСИ ГРУПИ/ ЗАЈЕДНИЦИ	У - Оспособљавање ученика за рад у групи/ тиму и међусобну сарадњу - Подстицање ученика да сукобе решавају на конструктиван начин и избегавају сукобе - Оспособљавање ученика да препознају примере насиље у својој средини и преузму одговорност за сопствено понашање у таквој ситуацији	- Ради у групи/тиму - Препозна предности групног/ тимског рада - Учествује у доношењу групних одлука - Разликује могуће облике учешћа младих у друштвеном животу - Објасни потребу и важност партиципације младих у друштвеном животу - Објасни степене и облике учешћа младих у друштвеном животу - Објасни разлоге, ток и последице сукоба - Објасни ефекте конфликта на ток комуникације - Уочи факторе који одређују понашање у ситуацијама конфликта - Анализира сукоб из различитих улова, (препознаје потребе и страхове актера сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за обе стране у сукобу. - Образложи предности конструктивног начине решавања сукоба - Објасни значај посредовања у сукобу - Препозна и објасни врсте насиља	- Сарадња - Групни рад - Групно одлучивање - Учешће младих: „Лествица партиципације” - Радити заједно - Динамика и исходи сукоба - С тилови поступања у конфликтима - Сагледавање проблема из различитих углова - Налажење решења - Постизање договора - Извини - По средовање - Насиље у околини - Вршњачко насиље - Насиље у школи. - Постизање мира	- Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости. - Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе. - Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва. - Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности. - У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. - Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет - За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15–20 ученика

		• Идентификује и анализира узроке насиља у својој средини, међу вршњацима, школи • Идентификује и анализира могуће начине реаговања појединца у ситуацијама вршњачког насиља, из позиције жртве и посматрача • Прихвати одговорност за сопствено понашање		Праћење и вредновање Вредновање се вршити кроз праћење остварености исхода Оквирни број часова по темама • Ја, ми и други (10 часова) • К омуникација у групи (11 часова) • Односи у групи/заједници (16 часова)

Кључни појмови садржаја: идентитет, стереотипи и предрасуде, толеранција и дискриминација, комуникација, насиље, жртва,

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

37

Разред:

Први

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I - УВОД 1. Уводни час, 2. Понављање кључних појмова и садржаја обрађених у основној школи	☐ Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; ☐ Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	☐ моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 1. године средњошколског или гимназијског образовања; ☐ моћи да уочи какво предзнање има из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања; ☐ бити мотивисан да похађа часове православног катихизиса.	☐ Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; ☐ Међусобно упознавање ученика; ☐ Рекапитулација обрађених садржаја о личном Богу, човеку, Цркви, Литургији.	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. Катихета (вероучитељ) би требало да стално има на уму да је катихеза сведочење Истине, проповед Истине и

				увођење у Истину кроз Цркву као заједницу љубави.
II – БОГ ОТКРИВЕЊА 3. Творевина сведочи о Творцу 4. Човек – боготражитељ 5. Откривење – позив у заједницу 6. Бог Откривења – Света Тројица (библијска сведочанства) 7. Из молитвеног	☐ Пружити ученицима основ за разумевање да је творевина дело љубави Божје, да носи стваралачки печат Божји, да није случајно настала, нити је самобитна; ☐ Пружити ученицима основ за разумевање да је Бог Личност; ☐ Упознати ученике да је човек богочежњиво биће и да се Бог открива човеку ради заједнице са њим; ☐ Пружити ученицима знање о библијским, светоотачким и богослужбеним сведочанствима да је Бог Света Тројица; ☐ Омогућити ученицима да стекну	☐ моћи да наведе неке од примера Откривења Бога у Библији; • моћи да разуме и тумачи значење израза homo religiosus; • моћи да препозна изразе вере у Свету Тројицу у богослужбеним текстовима; ☐ моћи да препозна изразе вере у Бога као Творца у богослужбеним текстовима; ☐ моћи да разуме да се Бог из љубави открива човеку, позивајући га у заједницу; ☐ бити подстакнут да непосредније учествује у богослужењу Цркве; ☐ моћи да промишља о личној	☐ Логосност творевине (откривање Бога кроз законитост, лепоту и склад у творевини); ☐ Бог улази у историју и открива се као Личност (икономија Божја); • Човек као боготражитељ; • Откривење – позив у заједницу.	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: ☐ теоријска настава (35 часова) ☐ практична настава (2 часа) Место реализације наставе

богословља Цркве (систематизација теме)	основ за разумевање поступности Откривења Божјег, као и то да се Његово Откривење и данас дешава, уочава, препознаје и доживљава у Цркви.	одговорности у односу према Богу и ближњима; □ моћи да разуме да се Божје Откривење дешава и данас у Цркви и свету;	• Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

		□ моћи да просуђује и препознаје сведочанства вере у свом животу. □	Дидактичко методичка упутства за <u>реализацију наставе</u> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже . • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и

III - ВЕРА, ЗНАЊЕ И БОГОПОЗНАЊЕ 8. Вера и поверење 9. Вера у Старом и Новом Завету 10. Бог се познаје љубављу 11. Вера и живот („Вера без дела је мртва...”) 12. Из молитвеног богословља Цркве (систематизација теме)	- Оспособити ученика за разликовање знања које се односи на предмете и познања личности; - Указати ученицима да су вера и поверење предуслови сваког знања; - Упознати ученике са примерима вере и поверења у Бога библијских личности; - Оспособити ученике за разумевање да је богопознање у православном искуству плод личне, слободне заједнице човека с Богом; □ Пружити ученицима основ за разумевање да се богопознање као лични доживљај Христа у Цркви разликује од „знања о Богу“.	- моћи да увиди разлику између знања које се односи на ствари и познања које се односи на личности; - моћи да препозна да је вера слободан избор човека и да се сведочи личним животом; - моћи да објасни да је богопознање у православном искуству плод личне, слободне заједнице човека с Богом; - моћи да објасни да се вером живи кроз Литургију и подвиг.	- Знање о стварима и познање личности; - Присуство вере у научној методологији и научним теоријама; - Вера у Старом и Новом Завету - Познање Бога као личности методом љубави; - Вера без дела је мртва; - Сличност између човекопознања и богопознања.	проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. □ - Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. □ - Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. □ - У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких □

IV – ХРИШЋАНИН – ЧОВЕК ЦРКВЕ ¹² Човек и заједница ¹⁴ Црква као литургијска заједница (моја парохија) ¹⁶ Света Литургија – пуноћа заједнице са Богом ¹⁸ Хришћанин – човек Цркве (систематизација теме)	- Разговарати са ученицима о човековој потреби да припада заједници и како се припадност остварује; - Оспособити ученике за правилно схватање појма Цркве као благодатне заједнице Бога и верних која се остварује у светој Литургији; - Указати ученицима да не постоје _____хришћани мимо Цркве; - Пружити ученицима основ за разумевање да је света Литургија извор спасења јер се у њој остварује пуноћа заједнице са Богом.	- моћи да увиди да хришћанин постоји превасходно као члан конкретне литургијске заједнице; - моћи да опише живот парохијске заједнице; - моћи у основним цртама да објасни да се учешћем у литургијском сабрању ступа на пут богопознања; - моћи да продискутује о православном схватању Цркве; - моћи да схвати да хришћанство подстиче човека на одговоран живот у Цркви заједници.	- Црква као заједница која се пројављује на Литургији; - Моја парохија; - Хришћанин – човек Цркве; - Света Литургија – пуноћа заједнице са Богом.	активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. □ <u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; □ □

V - СВЕТО ПИСМО - КЊИГА ЦРКВЕ 17. Настанак и подела Светог Писма 18. Канон и богонадахнутост Светог Писма 19. Црква као место тумачења и доживљаја Светог Писма и Светог Предања 20. Свето Писмо – књига Цркве 21. Утицај Светог Писма на културу и цивилизацију	- Упознати ученике са настанком и поделом Светог Писма; - Предочити ученицима да је Свето Писмо богонаднута књига; - Упознати ученике да је Свето Писмо књига богослужбене заједнице (Старог и Новог Израилља); - Омогућити ученицима да појме континуитет Божјег Откривења у Старом и Новом Завету; - Указати ученицима да је за правилно тумачење Светог Писма неопходна укореееност у животу Цркве.	- моћи да именује различите књиге Светог Писма; - моћи да наброји неке ауторе књига Светог Писма; - моћи да истражује Свето Писмо користећи скраћенице, поделе на главе и стихове; - знати да се посебност Светог Писма садржи у богонадахнутости; - моћи да препозна карактер богонадахнутости Светог Писма кроз лично искуство надахњивања Светим Писмом; - моћи да наведе неке примере повезаности Старог и Новог Завета; - моћи да закључи да је Свето Писмо књига Цркве, а не појединца.	- Настанак и подела Светог Писма; - Канон и богонадахнутост Светог Писма; - Црква као место тумачења и доживљаја Светог Писма и Светог Предања; □ Утицај Светог Писма на културу и цивилизацију; □ Свето Писмо је књига Цркве.	провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; □ Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: усмено испитивање; □ писмено испитивање; □ посматрање понашања ученика; □ <u>Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама:</u> Бог Откривења (5 часова) Вера, знање и богопознање (5 часова) □ Хришћанин – човек Цркве (4 часа) □ □ Свето Писмо – књига Цркве (5 часова) □ □ Хришћански живот (5 часова) □ Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.

VI - ХРИШЋАНСКИ ЖИВОТ 22. Црквено Предање и народна предања 23. „Све ми је дозвољено, али ми није све на корист...” 24. Из живота светих 25. Знамените личности и хришћанство 26. Смисао (и бесмисао) живота	• Пружити знање ученицима да је подвиг неопходно средство за остварење личне заједнице с Богом у Христу, у којој ће Бог бити извор нашег вечног постојања и личног идентитета; □ □ • Оспособити ученика за разликовање народног и црквеног Предања и правилно доживљавање православног етоса који извире из литургијског начина постојања људи и природе; □ □ • Развијање свести ученика о неопходности одговорног живота у заједници и ослобађања од егоцентризма; □ □ • Упознати ученике да је светост достижна и данас, те да није привилегија прошлости; □ □ • Омогућити разумевање ученицима да је човек биће смисла; □ □ • Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса. □	моћи да увиди да постоји разлика између народног и црквеног предања и да заузме став према њима; □ □ • моћи да уочи да светост живота није могућа без истовремене заједнице са Богом и људима; □ □ • знати да су сви људи призвани да буду свети; □ □ • моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 1. разреда средње школе. □ □	Питања односа народног и црквеног предања; □ □ • Животна искушења и суочавање са њима; □ □ • Живот није случајност него је дар; □ □ • Светост као мера људског достојанства. □	

Наставни предмети друге године економских техничара

1. Српски језик и књижевност
2. Страни језик – енглески језик
3. Физичко васпитање
4. Математика
5. Историја
6. Ликовна култура
7. Принципи економије
8. Пословна економија
9. Рачуноводство
10. Пословна кореспонденција и комуникација
11. Пословни енглески језик
12. Пословна информатика
13. Јавне финансије
14. Економско пословање

Изборни предмети

1. Грађанско васпитање/Верска настава

Наставни предмет: Српски језик и књижевност
Годишњи фонд часова: 108
Недељни фонд часова: 3

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО- МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Барок, класицизам, просветитељство	Упознавање са европским културним, духовним и мисаоним тенденцијама 17. и 18. века и њиховим утицајима на српску књижевност	- наведе особености барока, класицизма и просветитељства и њихове представнике у књижевности - објасне значај Венцловића и Орфелина за развој језика и књижевности код Срба - препозна одлике просветитељства на обрађеним делима - објасни значај Доситејевог рада за српску културу и књижевност - направи паралелу у обради истих мотива у европској и српској књижевности - наведе особине ликова у обрађеним делима и заузме став према	- Барок и класицизам; поетика, главни представници у нашој и европској књижевности - Гаврил Стефановић Венцловић: „Песме, беседе, легенде” - Значај Венцловића и Орфелина за развој књижевног језика код Срба - Молијер: „Тврдица” - Просветитељство у Европи и код нас - Књижевно-просветитељски рад Доситеја Обрадовића - Доситеј Обрадовић: „Писмо Харалампију” - Доситеј Обрадовић: „Живот и прикљученија” (одломци) - Јован Стерија Поповић: „Тврдица”	- На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Место реализације - Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе и учења - Могућност гледања екранизације неких од дела реалистичке књижевности Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања Оквирни број часова по темама

		њиховим поступцима		• Барок, класицизам, просветитељство (14 часова) • Романтизам (25 часа) • Реализам (27 часова) • Морфологија (11 часова) • Правопис (7 часова) • Култура изражавања (24 часа)
Романтизам	• Упознавање са поетиком романтизма, представницима и делима европске и српске књижевности	• наведе представнике романтизма и њихова дела • уочава и образлаже одлике романтизма • изнесе свој суд о књижевним делима користећи стечена знања и сопствена запажања • препозна и усвоји вредности националне културе и разуме/ поштује културне вредности других народа • тумачи уметнички свет и стваралачке поступке у структури обрађених дела	• Романтизам у Европи и код нас (појам, особености, значај, представници) • А. С. Пушкин: „Цигани” (одломак) • А. С. Пушкин: „Евгеније Оњегин” (анализа Татјаниног писма Оњегину и Оњегиновог одговора и анализа Оњегиновог писма Татјани и Татјаниног одговора) • Х. Хајне: „Лорелај” • Ш. Петефи: „Слобода света” • Вук Караџић – рад на реформи језика и правописа, рад на сакупљању народних умотворина, лексикографски рад, Вук као књижевни критичар и полемичар, Вук као писац, историчар и биограф • Значај 1847. године • Петар Петровић Његош: „Горски вијенац”	

			• Бранко Радичевић: „Кад млидија` умрети” • Ђура Јакшић: „На Липару”, „Отаџбина” • Јован Јовановић Змај: „Ђулићи” и „Ђулићи увеоци” (избор), Змајева сатирична поезија (избор) • Лаза Костић: „Међу јавом и мед сном”, „Santa Maria della Salute”
Реализам	• Упознавање са поетиком реализма, представницима и делима европске и српске књижевности	• наведе представнике правца и њихова дела • дефинише одлике реализма и објасни их на обрађеним књижевним делима • тумачи уметнички свет и стваралачке поступке у структури обрађених дела • процењује друштвене појаве и проблеме које покреће књижевно дело • развије критички став и мишљење при	• Реализам у Европи и код нас (појам, особености, значај, представници) • Балзак: „Чича Горио” или Толстој „Ана Карењина” • Гогољ : „Ревизор” • Милован Глишић: „Глава шећера” • Лаза Лазаревић: „Ветар” • Радоје Домановић: „Данга” или „Вођа” • Симо Матавуљ: „Поварета” • Бранислав Нушић: „Госпођа министарка” • Војислав Илић: (избор поезије)

		процени поступака и понашања јунака у обрађеним делима	
Морфологија	Систематизовање знања о врстама речи и њиховим облицима	- одреди врсту речи и граматичке категорије - употреби у усменом и писаном изражавању облике речи у складу са језичком нормом	- Морфологија у ужем смислу - Променљиве и непроменљиве врсте речи - Именице, придеви, заменице (њихове граматичке категорије), бројеви (укључујући бројне именице и бројне придеве) - Глаголи. Граматичке категорије глагола - Прилози, предлози, везници, речце, узвици
Правопис	Оспособљавање ученика да пишу у складу са правописном нормом	примени правила одвојеног и састављеног писања речи у складу са језичком нормом	Спојено и одвојено писање речи (писање бројева и изведеница од њих, писање заменица и заменичких прилога, спојеви предлога и других речци, глаголи и речце, писање негације)

Култура изражавања	Оспособљавање ученика да теоријска знања из граматике и правописа примењује у усменом и писаном изражавању у складу са језичком нормом, користе различите облике казивања и функционалне стилове	- изражава размишљања и критички став према проблемима и појавама у књижевним текстовима и свакодневном животу - препозна одлике стручно-научног стила - примени одлике новинарског стила	- Лексичке вежбе - Стилске вежбе - Домаћи задаци - Школски писмени задаци 4x2+2 - Упознавање са одликама новинарског стила - Писање вести, извештаја, интервјуа и других облика новинарског изражавања - Упознавање са одликама стручнонаучног стила - Милутин Миланковић: „Кроз васиону и векове”	

Наставни предмет: Енглески језик

Годишњи фонд часова – 72

Циљ: Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора, за разумевање прочитаних текстова, а за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику, за писање краћих текстова различитог садржаја, а за учешће у дијалогу на страном језику и размену краћих писаних порука, Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова, да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова, да користе медије као изворе информација и развијају критичко мишљење у вези са њима.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
ОПШТЕ ТЕМЕ • Свакодневни живот (комуникација међу младима, генерацијски конфликти и начини превазилажења, међувршњачка подршка) • Образовање (образовање у земљама чији се језик учи, школовање које припрема за студије или свет рада, образовање за све) Познати региони у земљама чији се језик учи, њихова обележја • Културни живот (манифестације које млади радо посећују у земљи и земљама чији се језик учи, међународни пројекти и	Ученик ће бити у стању да ;разуме краће исказе који садрже фреквентне речи и структуре (информације о личностима, послу, породици, куповини, школи, ближем окружењу) Разуме најбитније информације у кратким и једноставним обавештењима (преко разгласа, на улици, на шалтеру) и правилно их користи Чита и разуме различите врсте кратких и прилагођених текстова (једноставнија лична / пословна писма, позивнице, термини, проспекти, упутства, огласи) препознајући основна значења и релевантне детаље Открива значење непознатих речи на основу контекста и /или помоћу речника Уочи предвидљиве информације (кад, где, ко, колико) у свакодневним текстовима (рекламе, огласи, јеловници, проспекти) као и једноставнијим стручним текстовима (формулари, шеме, извештаји) • Описује ситуације, прича о догађајима и аргументује ставове користећи једноставне изразе и реченице • Води једноставне разговоре (телефонира), даје информације и упутства, уговара термине • Реагује учтиво на питања , захтеве, позиве, извињења саговорника • Попуњава рачуне, признанице и хартије од вредности • Напише једноставно пословно писмо према одређеном моделу	ОПШТЕ ТЕМЕ • Свакодневни живот (комуникација међу младима, генерацијски конфликти и начини превазилажења, међувршњачка подршка) • Образовање (образовање у земљама чији се језик учи, школовање које припрема за студије или свет рада, образовање за све) Познати региони у земљама чији се језик учи, њихова обележја • Културни живот (манифестације које млади радо посећују у земљи и земљама чији се језик учи, међународни пројекти и учешће на њима) Заштита човекове околине (акције на нивоу града, школе, волонтерски рад) Медији (штампа, телевизија, електронски медији) • Интересантне животне приче и догађаји Свет компјутера (млади и друштвене мреже) СТРУЧНЕ ТЕМЕ • Основна стручна терминологија • Примена информационих технологија у домену струке • Основе пословне комуникације и кореспонденције (пословна преписка и комуникација у писаној и усменој форми) • Мере заштите и очувања радне и животне средине ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ РЕЧЕНИЦА – Систематизација свих типова упитних реченица – Директна и индиректна питања – Индиректни говор: рецептивно и продуктивно а) изјаве и питања– без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена) б) молбе, захтеви, наредбе – Индиректни	2.СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако. 2.СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више са/говорник а у личном, образовном и јавном контексту. 2.СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информациј е или краћих монолошки х излагања у образовном и јавном контексту. 2.СТ.1.1.4. Схвата смисао	Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици. . Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). Мануелне активности (израда паноя, презентација, зидних новина, постера и сл.). Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, Разумевање писаног језика: уочавањедистинктивн их обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско– време, лице...); препознавање везе између група слова и гласова;– одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;– извршавање

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
учешће на њима) Заштита човекове околине (акције на нивоу града, школе, волонтерски рад) Медији (штампа, телевизија, електронски медији) ● Интересантне животне приче и догађаји Свет компјутера (млади и друштвене мреже) СТРУЧНЕ ТЕМЕ ● Основна стручна терминологија ● Примена информатик их технологија у домену струке ● Основе пословне комуникације и кореспонденциј	● Опише и појасни садржај симболичких модалитета везаних за ст ● Комуницира у свакодневним ситуацијама и размењује информације, блиске његовим интересовањима (писмено и усмено)преводи усмено или писмено кратке поруке у складу са потребама комуникацијеаргументује свој став о медијском тексту	говор: само рецептивно а) изјаве са променом глаголских времена – Одређене релативне клаузе – Сложене реченице: временске клаузе, узрочне клаузе , допусне клаузе II. ИМЕНИЧКА ГРУПА 1. Члан – Разлике између одређеног и неодређеног члана у ширем контексту 2. Именице – Бројиве и небројиве именице 3. Заменички облици а) Заменице – Личне заменице у функцији субјекта и објекта – Показне заменице – Односне заменице б) детерминатори – Показни детерминатори – Неодређени детерминатори – Присвојни детерминатори 4. Придеви – Обновити компарацију придева – too/not...enough/not as...(as)/...than 5. Бројеви – Обновити просте и редне бројеве 6. Кванитификатори 1. Глаголи – Обновити разлику у употреби Present Simple, Present Continutous; Past Simple, Past Continuous – Обновити све употребе Present Perfect – Used to – Начини изражавања будућности, планова у будућности (going to, will) – Модални глаголи: should, must, will, may, might – Пасивне конструкције – садашње и прошло време – the Present Simple, Past Simple (продуктивно и рецептивно), – Present perfect passive (рецептивно) 3. Предлози и најчешћи прилози за оријентацију у времену и простору. 4. Први кондиционал (рецептивно и продуктивно), други кондиционал (рецептивно).	прилагођен ог аудио и видео записа у вези с темама из свакодневн ог живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритам излагања). 2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневн ог живота и делатности. 2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више са/говорник а у приватном, образовном и јавном	прочитаних упутстава и наредби.– Писмено изражавање: повезивање гласова и групе слова;–); повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијам а;– попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);– писање честитки и разгледница;– писање краћих текстова.–

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
е (пословна преписка и комуникација у писаној и усменој форми) • Мере заштите и очувања радне и животне средине			контексту. 2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано. 2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљењима јасно и стандардним језиком.	

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
1.Starter unit	12	Комуникативна настава страних језика подразумева поимање језика као средства комуникације; инсистира на	<i>Daily routine, activities family</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
По завршеној теми/обласи ученик ће бити у стању да у усменој комуникацији поздрави друге, представи себе прича о свакодневној рутини ,тражи дозволу , постави питање ,користи садашња времена и прилоге учесталости.		употреби циљног језика у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике; претпоставља примену тзв. Teacher talk, односно прилагођавање говорне делатности наставника интересовањима и знањима ученика; инсистира на комуникативном аспект у употребе језика, односно на значењу језичке поруке, а не толико на граматичној прецизности исказа; претпоставља да се знања ученика мере прецизно дефинисаним релативним, а не толико апсолутним критеријумима тачности.	
2.Unit 1 По завршеној теми/обласи ученик ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији користи прошло време , исприча нешто о летњем распусту користећи правилне и неправилне глаголе,помене превозна средства и изнесе своје мишљење о истом.	12	Један од кључних елемената комуникативне наставе је и социјална интеракција кроз рад у учионици. Она се базира на групном или индивидуалном решавању проблема, потрази за информацијама и мање или више комплексним задацима. У тим задацима увек су јасно одређени контекст, процедура и циљ, чиме се унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика. Такозвана комуникативно-интерактивна парадигма у настави страних језика, између осталог, укључује и следеће компоненте:	<i>Did yuu....?</i>
3.Unit 2 По завршеној теми/обласи ученик ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији користи садашње време за изражавање будућности ,постави питања на субјекат и објекат у реченици ,користи неодређене заменице као и и фразе везане за јавни саобраћај и путовања.	12	се унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика. Такозвана комуникативно-интерактивна парадигма у настави страних језика, између осталог, укључује и следеће компоненте:	<i>Arrive,get catth,spend</i>
4.Unit 3 По завршеној теми/обласи ученик ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији тражи и да упутства о оријентацији у простору, говори о личним стварима ,користећи присвојне заменице изражава своје мишљење користећи императив,разуме основне појмове из домена банкарских трансакција.	12	● усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину ● поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и активности	<i>Whose...?</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
5.Unit 4 По завршеној теми/обласи ученик ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији изрази своје мишљење о животу у селу и граду користећи компаратив и суперлатив , опише различита места и одећу коју воли да носи,провери и утврди усвојене садржаје.	12	• наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја • ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину • уџбеници су само један од ресурса; осим њих препоручује се и примена других извора информација и дидактичких материјала, поготову кад је реч о стручним темама	<i>Good better, More expensive</i>
6.Unit 5 По завршеној теми/обласи ученик ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији изрази своје планове за будућност користећи одговарајуће будуће форме , упореди студентски живот у својој и другим европским земљама , опише послове у фирмама(приватним, државним) и организацију послова.	12	• учионица постаје простор који је могуће реструктурирати из дана у дан Важан циљ у учењу страног језика у средњим стручним школама је овладавање језиком струке, и то у оноликој мери која је неопходна да се језик користи ради информисаности и оспособљености за једноставну комуникацију у усменом и писаном облику на страном језику. Тај сегмент наставе страног језика мора да буде јасно дефинисан и у складу са исходима везаним за квалификације струке.	<i>I 'm going to....</i>
7.Unit 6 По завршеној теми/обласи ученик ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији говори о својој и другим личностима, говори о временским приликама , провери и утврди усвојене садржаје	12		<i>What“s.... like?</i>
8.Unit 7 По завршеној теми/обласи ученик ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији говори о својим доживљајима користећи Present-Past Perfect Tenses ,упореди различите садржаје и доживљаје ,разуме вођење документације и евиденције у администрацији.	12		<i>Have you ever ... ?</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
9.Unit 8 По завршеној теми/обласи ученик ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији тражи и нуди услугу , говори о недавним догађајима, доноси одлуку у тренутку говора препричава нечијеизјаве,питања и наредбе користећи неуправни говор искаже честитку и препоруку,молбу и захвалност			

Наставни предмет: Физичко васпитање

годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Циљ: Циљ физичког васпитања је да се разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно – образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфич- ним условима живота и рада.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Здравствена култура и физичка активност, као основа за реализовање постављених циљева и исхода;	- Препозна везе између физичке активности издржљивости; - Објасни карактеристике положаја тела, покрета и кретања у професији за коју се школује и уочи оне, које могу имати негативан утицај на његов раст, развој; - Одабере и изведе вежбе обликовања и вежбе из корективне гимнастике, које ће превентивно утицати на могуће негативне утицаје услед рада у одабраној професији;	- Вежбе обликовања (јачања, лабављење и растезање); - Вежбе из корективне гимнастике; - Провера стања моторичких и функционалних способности;	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.5. ФВ.1.1.6. ФВ.1.1.7. ФВ.1.1.8. ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10. ФВ.1.1.11. ФВ.1.1.12. ФВ.1.1.13. ФВ.1.1.14. ФВ.1.1.15. ФВ.1.1.16. ФВ.1.1.17. ФВ.1.1.18. ФВ.1.1.19. ФВ.1.1.20. ФВ.1.1.21. ФВ.1.1.22. ФВ.1.1.23. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.1.26. ФВ.1.2.1. ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3.	Праћење, вредновање и оцењивање Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља sukcesивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичком васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма. Минимални образовни захтеви • Атлетика: трчање на 100 m за ученике и ученице, трчање на 800 m за ученике и 500 m за ученице, скок удаљ, увис, бацање кугле – на резултат. • Вежбе на справама и тлу: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на
Развој	Именује моторичке способности	Вежбе снаге без и са малим теговима (до 4 kg);		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
моторичких и функционалних способности човека, као основа за реализовање постављених циљева и исхода;	које треба развијати, као и основна средства и методе за њихов развој; • Примени адекватна средства (изводи вежбе) за развој и усавршавање моторичких способности из: вежби обликовања, атлетике, гимнастике, пливања и спортских игара за развој: снаге, брзине, издржљивости, гipкости, спретности и окретности; • Кратко опише основне карактеристике и правила атлетике, гимнастике и спортске гране – дисциплина које сеуче; • Демонстрира технику дисциплина из атлетике и гимнастике (вежби насправама и тлу) које поседују вештину, технику и тактику спортске игре као и вежбе изосталих програма предвиђених садржаја • Детаљније опише правила спортске гране за коју показује посебан интерес – за коју школа има услове; • Објасни због којих је карактеристика физичког васпитања важно да активно учествује у процесу наставе и да самостално спроводи одређен програм физичке и спортске активности; • Жели да се бави физичким, односно спортским активностима, пошто сагледава (детектује) позитивне карактеристике физичке и спортске активности – њихове позитивне утицаје на здравље, дружење и добродо расположење; • Сагледа негативне утицаје савременог начина живота (пушење, алкохол, дрога, насиље,	• Трчање на 60 m и 100m; • Трчање на 800 m ученице и 1.000 m ученици; • Вежбе растезања (број понављања и издржај у крајњем положају); • Полигони спретности и окретности и спортске игре; • Аеробик; • Обука техника пливања АТЛЕТИКА У свим атлетским дисциплинама треба радити на развијању основних моторичких особина за дату дисциплину; Трчања: Усавршавање технике трчања на кратке и средње стазе: – 100 m ученици и ученице; – 800 m ученици и ученице – штафета 4 x 100 m ученици и ученице Вежбање технике трчања на средњим стазама умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 5 до 10 min. Крос: јесењи и пролећни – 800 m ученице, – 1.000 m ученици. Скокови: Скок удаљ корачном техником. Скок увис леђном техником Бацања: Бацање кугле, једна од рационалних техника (ученице 4 kg, ученици 5 kg). Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским дисциплинама.	ФВ.1.3.4 ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.2.1.3. ФВ.2.1.4. ФВ.2.1.5. ФВ.2.1.6. ФВ.2.1.7. ФВ.2.1.8. ФВ.2.1.9. ФВ.2.1.10. ФВ.2.1.11. ФВ.2.1.12. ФВ.2.1.13. ФВ.2.1.14. ФВ.2.1.15. ФВ.2.1.16. ФВ.2.1.17. ФВ.2.1.18. ФВ.2.1.19. ФВ.2.1.20. ФВ.2.1.21. ФВ.2.1.22. ФВ.2.1.23. ФВ.2.1.24. ФВ.2.2.1. ФВ.2.2.2. ФВ.2.2.3. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2. ФВ.3.1.3. ФВ.3.1.4. ФВ.3.1.5. ФВ.3.1.6. ФВ.3.1.7. ФВ.3.1.8. ФВ.3.1.9.	тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	деликвентно понашање) и буде свестан да је физичким, односно спортским активностима могуће предупредити негативнеутицаје; • Комуницира путем физичких односно спортских активности са својим друговима и ужива у дружењу иконтактима; • Доводи у везу свакодневни живот и способност за учење и практичан рад сафизичким односно спортским активностима и правилном исхраном; • Објасни да покрет и кретање, без обзира на то којој врстифизичке, односно спортске активности припадају, имају своју естетску компоненту (лепоту извођења, лепотудоживљаја); • Ужива у извођењу покрета и кретања; • Наведe основне олимпијске принципе и примениих на школским спортским такмичењима и у слободном времену; • Препозна нетолерантно понашање својих друговаи реагује на њега, шири дух пријатељства, истрајан је у својимактивностима. • Има правилан однос према окружењу у којем вежба, рекреира се и бависпортом.		ФВ.3.1.10. ФВ.3.1.11. ФВ.3.1.12. ФВ.3.1.13. ФВ.3.1.14. ФВ.3.1.15. ФВ.3.1.16. ФВ.3.1.17. ФВ.3.1.18. ФВ.3.1.19. ФВ.3.1.20. ФВ.3.1.21. ФВ.3.1.22. ФВ.3.2.1. ФВ.3.2.2. ФВ.3.2.3.	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
- Усвајање знања, умења и вештина из спортских грана и дисциплина као основа за реализовање постављених циљева и исхода; Атлетика; - Спортска гимнастика : (Вежбе на справама и тлу); - Спортска игра (по избору) Физичка, односно спортска активност у складу са могућностима школе	- Кратко описати основне карактеристике и правила спортске гране атлетике, гимнастике и спортске гране– дисциплина које сеуче; - Демонстрира – вежбе и технике атлетских дисциплина и вежби на справама и тлу које се уче (поседовативештину); - Детаљније опише правила спортске гране за којупоказује посебан интерес, за којушкола имауслове; - Објасни због којих је карактеристика физичког васпитања важно да активно учествује у процесу наставе и да самостално спроводи одређен програм физичке и спортске активности; - Свакодневно упражњава физичке, односно спортске активности пошто сагледа (детектује) њихове позитивне кратктеристике и утицај које оне имају на здравље, дружење и доброрасположење; - Сагледа негативне утицаје савременог начина живота (пушење, алкохол, дрога, насиље, деликвентнопонашање) и свестан је да је физичким, односно спортским активностима могуће предупредити негативне утицаје; - Путем физичких односно спортских активности комуницира са својим друговима и ужива у дружењу иконтактима;	АТЛЕТИКА У свим атлетским дисциплинама треба радити на развијању основних моторичких особина за дату дисциплину; Трчања: Усавршавање технике трчања на кратке и средње стазе: - 100 m ученици иученице; - 800 m ученици и ученице; штафета 4 x 100 m ученици и ученице Вежбање технике трчања на средњим стазама умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 5 до 10 min. Крос: јесењи и пролећни - 800 m ученице, 1. m ученици. Скокови: Скок удаљ корачном техником. Скок увис леђном техником. Бацања: Бацање кугле, једна од рационалних техника (ученице 4 kg, ученици 5 kg). Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским дисциплинама. СПОРТСКА ГИМНАСТИКА: ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ Напомена: – Наставник олакшава, односно отежава програм на основу моторичких способности и претходно стечених умењаученика. 1. Вежбе натлу За ученике и ученице: – из упора за рукама, зибом, провлак згрчено напред до упора пред рукама (опружено); – колут напред и спојено усправом до ваге претклоном и заножеем,издржај; – прамет странце упором у „бољу” страну и спојено, прамет странцеу „слабију” страну – за напредни ниво праметнапред упором 2. Прескок За ученике коњ у ширину висине 120 cm; за ученице 110 cm: – згрчка; – разношка; – занапредни ниво: склонка ипрескоци сазаножеем. 3. Кругови За ученике /доскочни кругови/:		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		– њих, зањихом саскок, уз помоћ. 4. Разбој За ученике /паралелни разбој/: – из упора седећег разножно пред рукама, прехватом напред и дизањем склоњено став на раменима, спуст назад у упор седећи разножно, прехватрукама иза бутина, сносити и зањихом саскок. За ученице /двовисински разбој, једна притка, вратило/: – вис на в/п лицем према н/п: клим, премах згрчено једном ногом до виса лежећег на н/п, прехват(може разноручно) на н/п до упора јашућег; премаходножнопредножном(уназад) до упора предњег; замахом уназад (зањихом) саскок пруженимтелом; – једна притка: наскок у упор предњи, премах одножно једном ногом до упора јашућег; премах одножно заножном до упора стражњег; саскок саседом (замахом ногамаунапред). 5. Вратило За ученике /доскочно вратило/ – из мирног виса узмак до упора, замахом ногама уназад (зањихом) саскок увито 6. Греда За ученице /висока греда/: – залетом и суножним одскоком наскок у упор чучећи; окрет за 90⁰ усправ у успон, окрет за 180⁰, лагано трчање на прстима, скок са променом ногу, кораци у успону до краја греде; саскок згрчено (бочно у односу на греду). 7. Коњ са хваталкама За ученике: - из упора пред рукама, коло заножно левом, коло заножно десном. Школско такмичење (одељење, школа): актив наставника физичког васпитања бира справе на којима ће се ученици такмичити. За напредније ученике: састави из система школских спортских такмичења и учешће на вишим нивоима школских такмичења. ПРОГРАМ ПО ИЗБОРУ УЧЕНИКА • РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ – Савладавање основних вежби: „докорак”, мењајући корак галопом у свим правцима, полкин корак, далеко високи скок, „маказице”; – Систематска обрада естетског покрета тела у месту и у		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		кретањубез реквизита и са реквизитима, користећи при томе различиту динамику, ритам и темпо; – Примена савладане технике естетског покрета и кретања у кратким саставима. – Треба савладати најмање петнародних плесова; – Припрема за такмичење и приредбе и учешће на њима. СПОРТСКА ИГРА (по избору) – Понављање и учвршћивање раније обучаваних елемената игре. – Даље проширивање и продубљивање техничко-тактичке припремљености ученика у складу са изборним програмом за дату игру. На основу претходних умења у техници и тактици наставник планира конкретне садржаје из спортске игре. Стручно веће наставника физичког васпитања, према програму који сам доноси (из програма трећег разреда (програм по избору ученика) у складу са могућностима школе, организује наставу за коју ученици покажу посебно интересовање РУКОМЕТ – Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу; – Покривање и откривање играча, одузимање лопте, ометање противника. Општи принципи постављања играча у одбрани и нападу. Напад са једним и два играча и напад против зонске одбране. Зонска одбрана и напад „човек начовека”. Уигравање кроз тренажни процес; – Правила игре; Учествовање на разредним, школским и међушколским такмичењима. ФУДБАЛ – Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу; – Покривање и откривање играча, одузимање лопте и ометање противника. Општи принципи постављања играча у нападу и одбрани. Разне варијанте напада и одбране. Уигравање кроз тренажни процес; – Правила малог фудбала;		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		Учествовање на разним школским и међушколским такмичењима. КОШАРКА – Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу – Техника кошарке. Шутирање на кош из места и кретања, шут са једном или обема рукама, са разних одстојања од коша. Постављање и кретање играча у нападу и одбрани. Одбрана „зоном” и „човек на човека”. Напад противових врста одбрана. Контранапад у разним варијантама и принцип блока; – Правила игре исуђење; – Учествовање на разредним и школским такмичењима. ОДБОЈКА – Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу; – Техника одбојке. Игрисаповученим и истуреним центром. Смечирање и његова блокада. Уигравање кроз тренажни процес; – Правила игре исуђења; – Учествовање на одељенским, разредним и међушколским такмичењима. ПЛИВАЊЕ – Упознавање и примена основних сигурносних мера у пливању; – Усвајање две технике пливања (по склоностима и избору ученика). Вежбање ради постизања бољих резултата. Скок на старту иокрети; – Учествовање на одељенским, разредним и међушколским такмичењима. БОРИЛАЧКЕ ВЕШТИНЕ – Избор борилачке вештине која се изучава на матичним факултетима спорта и физичког васпитања и која је у програму Школских спортских такмичења. Наставник у складу са могућностима школе и интересовањима ученика предлаже наставни програм. КЛИЗАЊЕ И СКИЈАЊЕ – Програмски задаци из клизања и скијања обухватају		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		савладавање основне технике и упознавање са правилима такмичења. Наставник предлаже наставни програм, који се заснива на програмуклизања и предмета Скијање на матичним факултетима ДРУГЕ АКТИВНОСТИ ПО ИЗБОРУ УЧЕНИКА – Оријентиринг Бадминтон и друге активности у складу са могућностима школе и интересовањимаученика.		

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Упознавање ученика са наставним планом и програмом	1	• На почетку теме ученике упознатиса циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања; • Током реализације часова физичког васпитања давати информације о томе које вежбе позитивно утичу на статус њиховог организма, с обзиром на карактеристике њихове професије, а које негативно утичу на здравље; • Ученици који похађају четворогодишње стручне школе далеко су више оптерећени у редовном образовању практичном и теоријском наставом од осталих ученика. Физичко васпитање, у овим школама је значајно за активан опоравак ученика, компензацију и релаксацију, с обзиром на њихова честа статичка и једнострана оптерећења. Теоријска знања из области физичких активности су од великог значаја за бављење физичким вежбањем. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (1 час); • мерење и тестирање (8 часова); практична настава (65 часова). Подела одељења на групе Одељење се не дели приликом реализације; Настава се изводи фронтално и по групама, у зависности од карактера методске јединице која се реализује. Уколико је потребно, нарочито за вежбе из корективне гимнастике, приступ је индивидуалан. Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици или у сали, истовремено са практичном наставом; • Практична настава реализује се на спортском вежбалишту (сала, спортски отворени терени, базен, клизалиште, скијалиште). Планирање наставе и учења • Настава се реализује у циклусима који трају приближно 10–12 часова (узаостопних). Наставнику физичког васпитања је остављено да, зависно од потреба, прецизира трајање сваког циклуса, као и редослед њиховог садржаја. Садржај циклуса: – за проверу нивоа знања на крају школске године – један; – за атлетику – један; – за гимнастику; вежбе на справама и тлу – један; – за спорт по избору ученика – два;	
Мерење и тестирање	8		
Атлетика	15		
Вежбе на справама и тлу	19		
Спортске игре	31		

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		– за повезивање физичког васпитања са животом и радом –један. Садржаји програма усмерени су на: развијање физичких способности; спортско-техничко образовање; повезивање физичког васпитања са животом и радом. Годишњи план, програм и распоред кросева, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује се на почетку школске године на наставничком већу, на предлог стручног већа наставника физичког васпитања. Стручно веће наставника физичког васпитања, самостално, одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса. Часови у току недеље треба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може одржавати истовремено са два одељења, ни на спортском терену, ни у фискултурној сали. У свим разредима настава физичког васпитања се реализује одвојено за ученике и одвојено за ученице, а само у школама које имају по два паралелна објекта за физичко васпитање дозвољена је истовремена реализација часа. Праћење, вредновање и оцењивање Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља сукцесивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичком васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма. Минимални образовни захтеви • Атлетика: трчање на 100 m за ученике и ученице, трчање на 800 m за ученике и 500 m за ученице, скок удаљ, увис, бацање кугле – на резултат. • Вежбе на справама итлу: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја. Оквирни број часова по темама • Тестирање и провера савладаности стандарда из основне школе (6 часова); • Теоријских часова (2 у првом и 2 у другомполугодишту); • Атлетика (14часова) • Гимнастика:вежбенасправамаитлу (12часова); • Спортска игра: по избору школе(14 часова); • Физичка активност, односно спортска активност: у складу са могућностима школе а по избору ученика (10 часова); • Пливање (10часова); • Провера знања и вештина (4часа).	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		ПОСЕБНЕ АКТИВНОСТИ - Из фонда радних дана и за извођење редовне наставе школа у току школске годинеорганизује: Два целодневна излета са пешачењем: - I разред до 12 km (укупно у оба правца); - Један крос. Стручно веће наставника физичког васпитања утврђује програм и садржај излета и дужину стазе за кросеве, према узрасту ученика. Школа организује и спроводи спортска такмичења, као јединствени део процеса наставе физичког васпитања. Спортска такмичења организују се у оквиру радне суботе и у друговреме које одредишкола. Међушколска спортска такмичења организују се у оквиру календара који доноси Министарство просвете науке и технолошког развоја. На предлог стручног већа школа организује зимовање и летовање ученика: – Зимовање се организује у току зимског периода у трајању од 7 дана Летовање ученика организује се у току летњег распуста у рајању од 7–10 дана у виду логоровања, камповања и другихактивности	

Наставни предмет: Математика

Годишњи фонд часова: 108

Недељни фонд часова: 3

Циљ:

Циљ учења Математике је да ученик, усвајајући математичке концепте, знања, вештине и основе дедуктивног закључивања, развије апстрактно и критичко мишљење, способност комуникације математичким језиком и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
СТЕПЕНОВАЊЕ И КОРЕНОВАЊЕ	– трансформише и израчуна вредност израза са степенима користећи својства операција и функција, по потреби користећи калкулатор; – скицира и тумачи график степене функције; – комплексни број задат у алгебарском облику представи у равни, одреди његов модуо и решава једноставне проблеме у којима примењује основне операције са комплексним бројевима	Степен чији је изложилац цео број. Функције $y = x^2$ и $y = x^3$. Степен чији је изложилац рационалан број. Комплексни бројеви.	2.МА.1.1.1. 2.МА.1.1.2 2.МА.1.1.4. 2.МА.1.1.5. 2.МА.1.1.6. 2.МА.1.1.8 2.МА.1.2.7. 2.МА.1.3.2. 2.МА.1.3.3. 2.МА.1.4.4. 2.МА.2.1.2. 2.МА.2.1.2.	Користи природне, целе, рационалне и реалне бројеве, различите записе тих бројева и преводи их из једног записа у други. Израчунава вредност бројевног израза у коме се појављују сабирање, одузимање, множење, дељење, степеновање и кореновање и при томе по потреби користи калкулатор или одговарајући софтвер. Трансформише једноставне алгебарске изразе. Решава једноставне проблеме који се свode на линеарне и квадратне једначине. Решава једноставне проблеме који се свode на линеарне неједначине и једноставне квадратне неједначине.
ФУНКЦИЈА И ГРАФИК ФУНКЦИЈА	наведе примере функција одређеног знака, интервала монотоности, максимум и минимум на датом гр	Појам функције. Функције са коначним доменом Графичко представљање функције Читање графика функције (одређивање знака, интервала монотоности, максимума,	2.МА.1.3.2. 2.МА.1.3.3.	Зна и разуме основне логичке и скуповне операције и користи их. Примењује тригонометрију правоуглог

Е	афику прочита и разумеподатаксаграфи кона, дијаграмаилиизтабеле, и одредиминимумилима ксимум и средњувредностзавис невеличине; податкепредстављене уједномграфичкомоблик упредстави у другом;	минимума) – безформалнедефиницијетихпојмова Различитиграфичкиоблиципредстављањ афункцијасаконанимдоменом (табела, график, дијаграм, круг) Одређивањемаксимума, минимумаи средњевредностизависневеличине		троугла у једноставним реалним ситуацијама. Разуме појам, израчунава вредност, користи и скицира график линеарне, квадратне, степене, експоненцијалне, логаритамске и тригонометријских функција синуса и косинуса. Анализира графички представљене функције (одређује нуле, знак, интервале монотоности, екстремне вредности и тумачи их у реалном контексту).
КВАДРАТ НА ЈЕДНАЧИ НА И КВАДРАТ НА ФУНКЦИЈ А	– реши проблем који се своди на квадратне једначине и неједначине, ирационалне једначине и системе квадратних једначина; – скицира и тумачи график квадратне функције и користи је у реалним ситуацијама;	Квадратне једначине. Вијетове формуле. Једначине које се свде на квадратне. Квадратна функција. Одређивање корена квадратне јеначине. Квадратне неједначине. Системи једначина са две непознате који садрже квадратну једначину. Ирационалне једначине.	2.МА.2.1.6. 2.МА.2.1.7.	Графички представља податке у облику дијаграма и табела, анализира податке и њихову расподелу. Разуме појам комплексног броја, представља га у равни и зна основне операције са комплексним бројевима.
ЕКСПОНЕНЦИЈАЛН А И ЛОГАРИТ АМСКА ФУНКЦИЈ А	– израчуна вредност експоненцијалне и логаритамске функције, по потреби користећи калкулатор; – користи својства логаритама; – скицира и тумачи график експоненцијалне и логаритамске функције; – реши проблем који се своди на експоненцијалне или логаритамске једначине и једноставне неједначине користећи својства одговарајућих функција;	Експоненцијална функција. Експоненцијалне једначине и неједначине. Логаритам, његова својства и примене. Логаритамска функција. Логаритамске једначине и једноставне неједначине	2.МА.2.1.9.	Решава проблеме који се свде на једначине у којима се појављују елементарне функције . Решава квадратне и једноставне рационалне неједначине. Зна и користи логичке и скуповне операције, исказни рачун и појам релације (посебно поретка и еквиваленције). Примењује тригонометријске функције у једноставним реалним ситуацијама.

ТРИГОНО МЕТРИЈСК Е ФУНКЦИЈ Е	– израчуна вредност тригонометријске функције, по потреби користећи калкулатор; – трансформише тригонометријске изразе; – скицира и тумачи графике тригонометријских функција; – реши проблем који се своди на једноставне тригонометријске једначине и неједначине користећи својства одговарајућих функција; – примени синусну и косинусну теорему; – анализира и образложи поступак решавања задатка и дискутује број решења; – користи математички језик за систематично и прецизно представљање идеја и решења; – доказује једноставније математичке теореме и аргументује решења задатака.	Угао. Радијан. Тригонометријски круг. Тригонометријске функције. Тригонометријске трансформације. Једноставне тригонометријске једначине и неједначине. Синусна и косинусна теорема.	2.МА.2. 2.5. 2.МА.2. 3.3. 2.МА.3. 1.2. 2.МА.3. 1.4. 2.МА.3. 1.5. 2.МА.3. 1.6. 2.МА.3. 2.5. 2.МА.3. 3.3.	Уме да скицира графике елементарних функција и да их трансформише користећи транслације и дилатације дуж координатних оса. Решава проблеме користећи основна својства функција (област дефинисаности, периодичност, парност, монотоност, ...). Израчунава вредност изрази користећи својства операција и функција. Решава једначине са параметрима. Решава неједначине користећи основна својства елементарних функција. Решава системе линеарних једначина са и без параметара и једноставне системе нелинеарних једначина. Примењује тригонометријске функције у проблемима. Користи елементарне функције за решавање проблема.
ПОЛИЕДР И И ОБРТНА ТЕЛА	израчунаобим иповршинуфигура у равни (квадрат, правоугаоник, правиланшестоугао, круг) објасникаконастајуупр изма и пирамида примениодговарајућеформуле израчунаповршине и	Обим и површинафигура (квадрат, правоугаоник, правиланшестоугао, круг) уравни Призма Пирамида Ваљак Купа Лопта	2.МА.1. 2.2. 2.МА.1. 2.3.	Израчунава и процењује растојања, обиме и површинегеометријских фигура у равни користећи формуле Израчунава и процењује површине и запремине геометријских тела у простору, користећи формуле

	запреминеполиедара објасникаконастајуваља к, купа, сфера илопта примениодговарајућефо рмулеи израчунаповршине и запреминеобртнихтела решиједноставнијепробл емскезатке у којимасуописанаи/илиуп исанателя			

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Степеновање и кореновање	15	Степеновање и кореновање	
Функција и график функције	9	На почетним часовима требало би обновити појам степена са природним изложником и квадратног корена које су ученици изучавали у основној школи.	
Квадратна једначина и квадратна функција	23	Проширити стечена знања о степенима увођењем рационалних изложилаца као и операција са степенима. Од посебног је значаја релација $a \cdot 10^n$, где је $1 \leq a < 10$ и $(n \in \mathbb{Z})$.	
Експоненцијална и логаритамска функција	17	Ученике треба оспособити да рационалишу именице облика a^x , (сви програми) и $\log_a x$ (програми М1 и М3). Функцију $y = x^n$ ($n \in \mathbb{N}$) скицирати у неколико случајева, са посебним освртом на особину парности функције (за М2 само функције $y = x^2$ и $y = x^3$). У теми комплексни бројеви обрадити основне појмове и чињенице које ће бити неопходне при изучавању садржаја о квадратној једначини – приказати комплексан број у равни, одредити његов модуло и кроз примере обрадити основне операције са комплексним бројевима. Сложеније проблеме обрађивати у програмима М1 и М3.	
Тригонометријске функције	25	Квадратна једначина и квадратна функција	
Полиедри и обртна тела	19	Обраду ове теме започети са основним знањима о квадратној једначини. Вредност квадратног тринома. Нуле. Дељење квадратног тринома са полиномом првог степена. Вијетове формуле. Налажење нула квадратне једначине. Дискриминанта и дискусија нула квадратне једначине. Решавати и једначине са непознатом у имениоцу, које се сводена на квадратне при чему треба истаћи важност усл ова дефинисаности. У програмима М1 и М3 обрадити биквадратне, симетричне и косиметричне једначине, као и једноставније једначине са параметрима.	
		Пажњу посветити различитим начинима решавања квадрат не једначине, као и	
		разноврсним проблемима из свакодневног живота и из физике	

		едруге области. Пренегошто се формално уведе квадратна функција на часу приказатинеколикоједноставних примера из живота, нпр. косихитац и увести појам параболе. Неопходно је да ученици добро науче да скицирају и „читају” график квадратне функције. При испитивању квадратне функције првоскицирати њен график, а потом тумачити њене особине. Квадратне неједначине треба решавати користећи знања о графику квадратне функције. Решавати системе квадратних једначина и проблеме који се сводена њих, као и ирационалне једначине (програми М1 и М3) и ирационалне неједначине (програм М3). У неким од ових ситуација користити и графичку интерпретацију. Задаци, који се раде са ученицима у програму М2, треба да буду једноставнији. У овом програму предвиђени су самостални одједне квадратне и једне линеарне једначине, а ирационалне једначине и неједначине не су предвиђене. Експоненцијална и логаритамска функција При увођењу појма експоненцијалне функције скренути пажњу ученицима да се на овом нивоу не може дати прецизна дефиниција, па самим тим се и не могу строго доказати њене особине, већ се о тим особинама закључује по аналогiji са особинама степена са рационалним изложивоцем. Посебно, чињеница да је таква функција увек бијекција (између одговарајућих скупова) не може се строго доказати, али се илуструје на графику, што оправдава увођење појма логаритма. Ученике треба оспособити да одреде вредност експоненцијалне и логаритамске функције у датој тачки (при чему треба оспособити ученике да користе калкулатор када је то неопходно) и да скицирају и користе графике основних функција ових типова (сви програми), као и графике који се из основних добијају трансформацијом (програми М1 и М3). Својства логаритама треба да упознају и примењују сви ученици, при чему је за програме М1 и М3 предвиђена примена у сложенијим ситуацијама. Експоненцијалне и логаритамске једначине и неједначине треба обрађивати у мери у којој је то наведено у исходима за одређени програм.	

		Тригонометријске функције Тригонометрија је област математике која има велику примену. Имајући ово у виду ученици треба да решавају проблеме у реалном контексту коришћењем тригонометрије. На почетним часовима требало би обновити тригонометријске функције оштрог угла (тригонометрију правоуглог троугла) које су ученици упознали у првом разреду. Успоставити везу између уопштеног угла и основног угла и увести појам радијана. На тригонометријском кругу најпре одређивати вредности тригонометријских функција у првом квадранту, а затим и за остале вредности углова. Осим помоћу тригонометријског круга потребно је да ученици у потпуности савладају одређивање вредности тригонометријских функција помоћу калкулатора, као и вредности њихових инверзних функција. Скицирати и тумачити графике основних тригонометријских функција, као и функција облика $y = \sin x + c$ и $y = \cos x + c$ (програма М2), односно $y = A \sin(ax + b) + c$ и $y = A \cos(ax + b) + c$ (програми М1 и М3). Ученици могу да користе апликативне софтвере за цртање графика функције и одређивања домена, кодомена, нула, знака, периодичности, монотоности и екстремних вредности функције. Приликом трансформација тригонометријских израза и у доказима тригонометријских идентитета користити основне идентитете и адиционе формуле (за програм М2 ограничити се на директну примену адиционих формула). Тригонометријске трансформације не заснивати само на алгебарским трансформацијама, већ при избору израза и идентитета са тригонометријским функцијама водити рачуна о сврсисходности израза и његове повезаности са предметом изучавања. Ученици решавају једноставније (програми М1 и М2) и сложеније (програм М3) проблеме у реалном контексту који се свде на тригонометријске једначине уз помоћ тригонометријског круга, користећи калкулатор или одговарајући софтвер (за програм М2 само једначине облика $\sin(ax) = b$ и $\cos(ax) = b$ на интервалу $[0, 2\pi]$). Ученици решавају тригонометријске неједначине уз помоћ тригонометријског круга или графика (за програм М1 само неједначине облика $\sin(ax) \leq b$, $\sin(ax) \geq b$, $\cos(ax) \leq b$, $\cos(ax) \geq b$, а за М2 неједначине облика $\sin(x) \leq a$, $\sin(x) \geq a$, $\cos(x) \leq a$, $\cos(x) \geq a$ на итервалу $[0, 2\pi]$). Синусну и косинусну теорему примењивати на	

		решавање проблема из реалног контекста (за програм М2 једноставних проблема) Полиедри и обртна тела Ученици већ поседују знања о основним појмовима простор-негеометрије, теби их на почетку области треба подсетити на аксиоматско заснивање геометрије (основни и изведени појмови и тврђења) и планиметријске последице аксиома. Затим обрадити стереометријске последице аксиома и већ познатих теорема. Обрадити угао правепремаравни и посебно условнормал-ности правенараван (сви програми), као и теорему о три норма-ле и њену примену у задацима (програми М1 и М3). Дефинисати диједар, триедар, рогаљ и илустровати их задацима. Увести појам полиедра и правилног полиедра (сви програми) и навести Ојлерову формулу (програми М1 и М3). Известити формуле за површину и запремину одређених полиедара у складу са их изводама одређених програм. У програмима М1 и М3 користити Кавалијеријев принцип. Обрадити равне пресеке призма и пирамиде. Описати настанак цилиндричних и конусних површи. Обрадити обртнотела: ваљак, купу, зарубљену праву купу и известити формуле за њихову површину и запремину у складу са их изводама одређених програм. Увести појам сфере и лопте и навести формуле за површину сфере и запремину лопте. Обрадити задатке у вези са међусобним положајима сфере и равни (сви програми), уписаном и описаном сфером полиедра, правоуглања и купе, као и задатке о равним пресецима сфере, односно лопте (програми М1 и М3). Ученицима битно треба предочити својства полиедара и обртних тела користећи у пракси, астрономији, географији, физици, хемији итд. Посебно пажњу треба посветити развијању апстрактног мишљења и просторних представа, чему у извесној мери може допринети позивање на очигледност, коришћење динамичких софтвера и правилно скицање просторних фигура.	

Наставни предмет: Историја

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развијевештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, поштовању људских права и културних различитости, друштву и држави у којој живи.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
I ЕВРОПА И СВЕТОД КРАЈА XVIII ВЕКА ДО ПРВОГ СВЕТОКОГ РАТА II СРБИЈА И ЦРНА ГОРА И СРБИЈА У ХАБСБУРШКОМ И ОСМАНОМ ЦАРСТВУ ДО ПРВОГ СВЕТОКОГ РАТА	- идентификује основне одлике историјског периода од краја XVIII века до Првог светског рата; - сагледа значај и последице привредног напретка и Индулстријске револуције на развој друштва; - описује, на примеру Француске, Велике Британије, Хабзбуршког монархије, Немачке, Русије и САД, друштвену структуру и државно уређење у периоду од краја XVIII века до Првог светског рата; - сагледа значај и последице појаве политичких идеја национализма, либерализма, радикализма и социјализма; - наведе најважнија научно-техничка достигнућа у периоду од краја XVIII века до Првог светског рата и образложи њихов значај; - истакне одлике свакодневног живота у периоду од краја XVIII века до Првог светског рата у различитим друштвеним слојевима; - издвоји најзначајније правце у књижевности и ликовним	- Политичко-историјски оквир (Индулстријска револуција; социјална, верска и национална обележја политичких револуција ? примери из немачке, енглеске и америчке револуције; појмови уставности и поделе власти; Француска револуција укидање феудализма, Декларација о правима човека и грађанина; Наполеоново доба, Бечки конгрес, револуције 1848/49. Године, јачање идеја национализма, либерализма, демократије, радикализма, социјализма; уједињење Италије и Немачке; Грађански рат у САД; међународни односи у другој половини XIX и почетком XX века, настанак Тројног савеза и Антанте, борба за колоније, успон САД и Јапана, подела Кине, међународне политичке кризе, Источно питање и балкански народи, опадање Османског царства, продор Хабзбуршког монархије на Балкан; утицај великих сила - Русије, Велике Британије, Француске, Немачке, Италије; уобличавање националних држава на Балкану (Грчка, Румунија, Бугарска, Албанија). - Привреда, култура и свакодневни живот (напредак привреде; последице Индулстријске револуције, јачање грађанске и пољопривредничке класе; оснивање националних банака; - Друга индулстријска револуција: употреба електричне енергије и мотора са унутрашњим сагоревањем; култура, наука, образовање, најзначајнији правци у књижевности и ликовним уметностима; свакодневни живот (животно насељивост и граду, положај жене, обичаји, занимања, културна исхрана и становања).		- усмено - писмено (15. мин. тест) - google тест - изабрана платформа - рад у групи - рад у пару - есеји на задату тему - презентације - пројекти

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
III ПРВИ СВЕТСКИ РАТ И РЕВОЛУЦИЈЕ У РУСИЈИ И ЕВРОПИ IV СВЕТ ИЗМЕЂУ ПРВОГ И ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА V ЈУГОСЛОВЕНСКА КРАЉЕВИНА VI ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ VII СВЕТ ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА	уметностима у периоду од краја XVIII века до Првог светског рата и именовања нових држава; - наведе главне тековине периода од краја XVIII века до Првог светског рата и препозна њихов значај у савременом добу. - идентификује основне одлике периода од краја XVIII века до Првог светског рата у историји српског народа; - објасни узроке и последице Српске револуције, ослободилачких ратова 1876? 1878. и Балканских ратова; - уочи утицај европских збивања и идеја на покрет за развој српске националне и државне идеје током XIX и почетком XX века; - уочи и објасни историјску карту промене граница српске државе током XIX и почетком XX века; - лоцира местанајважнијих битака које сувођене током Српске револуције, ослободилачких ратова 1876? 1878. и Балканских ратова; - описује улогу истакнутих личности у Српској револуцији, у развоју државних институција и формирању модерног политичког система; - изведе закључак о значају уставности за развој модерног - политичког система; - сагледа значај и последице привредног напретка на развој српског друштва; - наведе и опиши највећа културна достигнућа које Срба током XIX и почетком XX века;	- Историјско наслеђе - повезивање прошлости и садашњости; научна и техничка открића (телефон, телеграф, фотографија, филм, нове врсте оружја и саобраћајних средстава...) и културно-уметничко наслеђе. Политичко-историјски оквир (Српска револуција 1804-1835), национално ослободилачка и социјална обележја, организација уставних држава, војска Карађорђе Петровића, кнез Милош Обреновић, борба за аутономију, Сретењски устав, укидање феудализма; Турски устав, Уставојачни закон од 1842-1858, развој државних установа; Друга владавина Милоша и Михаила Обреновића; владавина Милана и Александра Обреновића, устав из 1869. године, ослободилачки ратови 1876-1878, територијално проширење и независност, оснивање политичких странака, проглашење краљевине, српско-бугарски рат, устав из 1888. и 1901, Мајски преврат; владавина краља Петра I Карађорђевића, устав из 1903, напредна парламентаризма; спољнополитичко окружење; Црна Гора - територија и становништво, унутрашња и спољна политика влада Петра I и Петра II и кнежева Данила и Николе Петровића; Срби под Хабзбуршком влашћу - Јужна Угарска, Хрватска и Славонија, Далмација и Бока Которска; Срби у Револуцији 1848/1849. године, национални покрет, последице Аустро-угарске нагодбе и Хрватско-угарске нагодбе, политички живот; Босна и Херцеговина под османском и аустроугарском влашћу - простор, становништво, политички живот; Срби у Османском царству - Косово, Метохија, Рашка област и Македонија; Балкански ратови (сарадња и супротности између балканских националних политика, ратна хроника, последице ратова). - Привреда, култура и свакодневни живот (аграрни карактер привреде, развој занатства и трговине, зачеци индустрије, оснивање банака; значај делатности Доситеја Обрадовића и Вука Караџића, Матице српске, развој школства - од првих школа до Београдског универзитета,		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
VIII ЈУГОСЛАВИЈА ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА XIX СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	- именујенајважнијеличностикојесуза службена развој српске културе током XIX и почетком XX века; - истакнеодлике свакодневног живота друштвених слојева код Срба током XIX и почетком XX века. - разумеузоке и међународни контексти збијања Првог светског рата; - описи шеток Првог светског рата; - наведе и анализира преломне догађаје Првог светског рата; - сагледа утицај ратних искушења на појаву револуционарних идеја и покрета; - разумеразлогезбогокојије Србија ушла у ратни сукоб са Аустроугарском и Немачком; - лоцира места најважнијих битака које је српска војска водила током Првог светског рата; - анализира последице Првог светског рата за српски народ; - уочи утицај ратних збивања и искушења на уметничко стваралаштво. - сагледа промену слику света после Првог светског рата; - идентификује основне одлике историјског периода између два светска рата; - описи, на примеру Француске, Велике Британије, Немачке, Италије, СССР-а, различита друштвена и државна уређења у периоду између два светска рата; - сагледа значај и последице појаве тоталитарних политичких идеја и идеологија; - сагледа значај и последице привредног и научног напретка у периоду између два светска рата; - истакне одлике свакодневног живота у периоду између два светска рата у	напредак науке и оснивање научних друштава, успон националне књижевности и уметности; настанак већих грађанских центара, успон грађанства; свакодневни живот на селу и у граду). - Историјско наслеђе - повезивање прошлости и садашњости (присутност и утицај политичких идеја на савремено српско друштво, трајност установа и институција: Народни музеј, Народно позориште, Народна библиотека, Академија наука, Народна банка...; културно-уметничко наслеђе као основ савремене српске културе). - Политичко-историјски оквир (сукобљени интереси великих сила, савезништва и фронтови, преломни церата; губици и жртве, водеће личности држава у сукобу; човек у рату, живот у позадини и на фронту; - револуције у Русији и Европи (Фебруарска револуција, Октобарска револуција и грађански рат, утицај Октобарске револуције на прилике у Европи), револуционарно вреће, револуције у Мађарској и Немачкој, анархија и распад великих царстава; Србија и Црна Гора у Великом рату - одбрана отаџбине 1914. године, војни слом 1915. године, Албанска голгота, окупационе системи, репресија, покушаји мењања националног и културног идентитета српског становништва, глад и епидемије; влада, војска и народ у избеглиштву, Солунски фронт, ослобођење Краљевине Србије и југословенских покрајина Аустроугарске, допринос победи Антанте; најзначајније војне и политичке личности; југословенска идеја, чиниоци југословенског уједињења, српска влада, Југословенски одбор, Народно вијеће СХС, утицај међународних прилика на настанак југословенске државе. - Рат и култура - уметнички виђење рата, рат као поништавање цивилизацијских вредности; лично доживљај рата. - Политичко-историјски оквир, државни и друштвени поредак (друштвене прилике и		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	различитим друштвеним слојевима; - издвојена значајније правце у књижевности и ликовним уметностима у периоду између два светска рата и именује истакнуте стварооце; - наведе главне тековине периода између два светска рата и препозна њихов значај у савременом добу. - образложи најважније мотиве и узроке стварања југословенске државе; - уочи значај настанка југословенске државе за српски народ; - идентификује одлике југословенске државе као монархије; - уочи и разуме међународни положај југословенске краљевине; - именује и сагледа улогу најважнијих личности које су учествовале у друштвено-политичком животу у југословенској краљевини; - уочи и објасни историјску улогу југословенске краљевине и њено административно уређење; - сагледа дубину и трајност националних, верских и политичких супротности у југословенској држави; - наведе најважније одлике привредног развоја у југословенској краљевини; - описи културно-просветне прилике и наведе културно-уметничка достигнућа у југословенској краљевини; - истакне одлике свакодневног живота у друштвеним слојевима југословенској краљевини.	превирања, криза демократије и појаву тоталитарних идеја: комунизам, фашизам и нацизам; раднички покрет; прилике у СССР-у; међународни односи – победничке и поражене земље, настанак нових држава, Друштво народа, радикално заштитивање међународних односа: грађански рат у Шпанији, аншлус Аустрије, Минхенски споразум, Немачко-совјетски пакт). - Привреда, култура и свакодневни живот (напредак привреде; велика економска криза и модели њеног решавања; уметнички покрети, масовна забава, научна открића, употребљавани материјали у индустрији). - Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости; тековине периода – научна и техничка открића (напредак медицине, појава радија, телевизије, звучног филма...) и културно-уметничко наслеђе. - Политичко-историјски оквир, државни и друштвени поредак (југословенска идеја и конституисање државе, политичке борбе, национално и верско питање и питање демократије; Видовдански и Октобарски устав, лични режим краља Александра, атентат у Марсељу; влада Милана Стојадиновића, унутрашња политика и промене у спољнополитичкој оријентацији; преуређење државе у сенци новог светског рата и међународних притисака: стварање Бановине Хрватске, влада Цветковић-Мачек, отварање српског питања). - Привреда, култура и свакодневни живот (социјално-економске прилике, неуједначеност економског и културног развоја, индустријализација; присуство и утицај страниг капитала; универзитет и наука; уметнички покрети, хуманитарна друштва и спортске организације; свакодневни живот – живот на селу и у граду, положај жене, обичаји, занимања, културна исхрана и становања).		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	- разумеузоке и међународни контекстизбијањ аДругогсветског рата; - описетокДругогсветског рата; - наведе и анализирапреломнедогађајеДруго гсветског рата; - уочипосебностиДругог светскограта у Југославији и препознањеговантиокупаторску, националну, верску и идеолошкусадржину; - анализирапоследичеДругогсветск огратазасрпски народ; - образложидоприносјугословенских а нтифашистичкихпокретапобедисавез ника у Другомсветском рату; - разумеважностизучавањахолокаус та и геноцидакаофеноменаДругогсветс ког рата; - уочиутицајратних збивања и искушењанауметничкостварала штво. - сагледапромењенуслик у света послеДругогсветског рата; - идентификујеосновнеод лике политичког, друштвеног, прив редног, научног и културногразвојапослератног света; - препозна и упоредиосновнеодликеразличитих привредних система у комунистичким и капиталистичкимдржавама у другојполовини XX века; - уочиузоке и последицехладноратовских сукоба; - разумераспрострањенос тпокретазаослобођењенација и угроженихмањинских група; - сагледазначај и последице поразаидејекомунизманак рају XX века;	- Историјсконаслеђе- повезивањепрошлости и садашњости (присутност и утицајполитичкихидејанасавременосрпскодруштво, трајностустанова и институција; културно- уметничко наслеђе). - Политичко-историјскиоквир (карактеррата и главнифронтови; победеСилаосовине у првојфазирата; образовањеАнтифашистичкекоалиције; прекретнице у рату: Москва, Стаљинград и ЕлАламејн; геноцид, холокауст и концентрационилогори; покретниотпора у Европи; ратнасвакодневица; - савезничкеконференције:Техеран, Јалта, Потсдам; људски и материјалнигубици, модернавојнатехнологија:употреба атомског оружја ; - Југославија у Другомсветскомрату: приступањеТројномпакту и војнипуч 27. - марта 1941, Априлскират и војни слом, окупација, деобатериторија и квислинишкирежими, Независна ДржаваХрватска и политикагеноциданадСрбима, Јеврејима и Ромима; - устанци и организованипокретниотпора, револуционарноосвајањевласти, грађанскират, најзначајнијевојнеоперације, савезничкаполитикапремаЈугославији, основиновогдржавногуређења, завршнеоперацијеаослобођењејугословенскогпростора, жртверата и доприносасавезничкојпобеди). - Рат и култура- уметничко виђење - рата, раткаопоништавањеецивизацијскиххвредности; уништавање и плачкакултурнихдобара; личнодоживљајрата. - Политичко-историјскиоквир, државни и друштвенипоредак (променаодносамеђувеликимсилама, стварањемблокова; хладнират и трка у наоружању; улогаОУН у очувањумира, антиколонијалнипокрети и деколонизација; покретисаманципације, покретизаженска и мањинскаправа, антиратни и		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	- уочити значај привредног напретка и научно-технолошке револуције; - навести и образложити проблеме савременог света; - истакнути свакодневни живот на различитим просторима и у друштвеним срединама у савременом свету. - идентификовати државу као социјалистичку републику; - уочити и разумети међународни положај и спољнополитичке односе социјалистичке Југославије; - именовати најважније личностима и институцијална друштвено-политичка и културна zbivanja у социјалистичкој Југославији; - образложити политичке, друштвене, привредне и културне последице нестанка Југословенске државе; - разумети место и улогу Србије у савременом свету; - утврдити значај чланства Србије у међународним организацијама; - идентификовати проблеме савремене српске државе.	антирасни покрети; свет у савременом добу, распад СССР-а, нестанак Источног блока, европске интеграције Европска унија, глобализација, тероризам, еколошки проблеми...). - Привреда, култура и свакодневни живот (напредак привреде; економске институције у савременом свету: Међународни монетарни фонд, Светска банка...; стварање јединственог европског тржишта, заједничког монетарног система; научно-технолошка револуција, освајање свемира, медији, популарна култура...). - Политичко-историјски оквир, државни и друштвени поредак (конституисање Југословенске федерације и њено међународно признање; хегемонија комуниста и политичка репресија, сукоб са Информбиром, сарадња са Западом, улога у Покрету несврстаних; самоуправни концепт социјалистичког развоја, устав из 1974. године, разбијање и распад Југословенске државе; велике силе и југословенска криза; настанак нових држава, Косовско питање, НАТО интервенција 1999. године, раздвајање Србије и Црне Горе; српска држава у савременом свету). - Привреда, култура и свакодневни живот (индустријализација, државна привреда и њене противречности; култура, наука и образовање; свакодневица, животни стандард, популарна култура; економске и културне последице нестанка Југославије).		

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
I	13		
Европа и свет од краја XVIII века до Првог светског рата			револуција, индустријско доба, Источно питање, људска права, уставност, Срећански устав, уставна и парламентарна монархија, република, Кнежевина Србија, Краљевина Србија, југословенска држава, либерализам, национализам, социјализам, империјализам, колонијализам, расизам, тоталитаризам, комунизам, фашизам, нацизам, социјализам, антифашизам, антисемитизам, Холокауст, геноцид, Аушвиц, Јасеновац, Организација Уједињених нација, феминизам, пацифизам, антиколонијализам, тероризам, Хладни рат, глобализација, транзиција, дигитална револуција, популарна култура.
II	17		
Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском царству од краја XVIII века до Првог светског рата			
III	9		
Први светски рат и револуције у Русији и Европи			
IV	5	- усмено - писмено (15 мин. тест) - google тест - изабрана платформа	
Свет између Првог и Другог светског рата			
V	8	- рад у групи - рад у пару - есеји на задату тему - презентације - пројекти	
Југословенска краљевина			
VI			
Други светски рат			
VII	7		
Свет после Другог светског рата			
VIII	6		
Југославија после Другог светског рата			
IX			
Систематизација	7		

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
	2		

Наставни предмет: Ликовна култура

Годишњи фонд часова: 36

Циљ:упознавање са значајем и улогом визуелне уметности у друштву, свакодневном животу и раду и са најзначајнијим националним и светским уметничким делима, уметницима и споменицима културе;

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Композиција	● разматра повезаност визуелне уметности и друштва ● опише однос елемената композиције који уочава ● разматра теме и идеје у делима визуелне уметности и визуелне поруке са којима се среће ● изрази своју замисао у одабраној традиционалној техници ● укаже на естетичке вредности које уочава у радовима уметника	● Улога визуелне уметности кроз периоде и епохе. Визуелна уметност у савременом друштву; ● Медији визуелних уметности, материјал, технике и средства. Утицај савремене технологије на визуелну уметност; ● Врсте композиција, елементи и принципи компоновања, тематика, мотиви, поруке и идеје; ● Уметничка дела и неуметнички радови (шунд, кич, дечји радови...). Разлике у индивидуалном доживљају уметничког дела.	-1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности; - 1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове; - 1.2.1.описује свој рад и радове других; - 2.2.2.образлаже свој рад и радове других 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности;	Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● процену и самопроцену радова ● разговор ● презентацију
Дизајн	● пореди врсте дизајна и радове	● Производи уметничких заната од првих цивилизација до појаве индустријског дизајна. Развој дизајна, врсте дизајна. Уметничка занимања и	-1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	дизајнера на основу одабраног или договореног критеријума ● реши задати проблем комбинујући свесно или случајно одабране елементе/мотиве ● изрази своју идеју у одабраном, задатом или доступном материјалу	занимања која су непосредно повезана са дизајном; ● Дизајн у XXI веку; ● Извори (окружење, природа, уметничка дела, музика, филмови, литература...) и начини долажења	визуелних уметности; - 1.2.1.описује свој рад и радове других; -2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт; - 3.2.3.користи тачне термине(нпр. текстура, ритам, облик) из визуелних уметности(примерене узрасту и садржају) када оразлаже свој рад и радове других.	
Простор	● пореди амбијент простора различитих намена ● разматра значај обликовања простора за будуће занимање ● реши проблем комбинујући задате и одабране елементе, материјале и/или информације ● изрази своју замисао у одабраном материјалу и техници	● Реалан простор (дизајн екстеријера и ентеријера). Амбијент (елементи који чине амбијент простора). Кретање облика у простору; ● Простор приказан на дводимензионалној подлози и илузија простора (на пример, илузија дубине или величине простора на сцени постигнута помоћу кулиса, слике, огледала, светла...). Перспектива; ● Виртуелни простор (екран, 3Д филмови, холограмима...).	-1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности; - 1.3.4. зна неколико примерапримене визуелних уметности у свакодневном животу; -2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт; -3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал,техник у, поступак)помоћу којих ће на адекватан начин реализовати своју (одабрану) идеју.	
Култура и уметничко наслеђе	● разматра значај визуелне уметности и културе у савременом друштву ● прави, самостално или у сарадњи	● Значај културе и уметности за лични развој, комуникацију, будуће занимање, национални идентитет, развој туризма, привреду и одрживи развој (нарочито за смањење сиромаштва);	● Наставник припрема	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	са другима, презентације о одабраним уметничким делима, уметницима или споменицима културе ● користи уметничка дела као подстицај за стваралачки рад ● предложи посету актуелном догађају културе или виртуелном музеју/галерији/локалитету	● Најзначајнија дела светске и националне уметничке баштине; ● Начин информисања о дешавањима у култури и уметности.	визуелне примере и презентације. Ученици могу да праве презентације у апликативном програму или на други начин, самостално, у пару или тиму. -1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове; -1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу; -2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт; -3.1.2. одабира адекватна средства (медии, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на адекватан начин реализовати своју (одабрану) идеју.	

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Композиција	5	вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма линија и њених карактеристика- својстава и врста); -илустративна-корелација са природом и појавом линије у природи; - подстицање на опажање различитих врста и карактера линија у природи; - практично-демонстративни поступак (извлачење линија различитим ликовним техникама на различитим материјалимамеке оловке на различитим подлогама, темпере, колаж); -примена игре као методе учења и приступа задатку; - дефинисање илустрацијом и демонстрацијом линије као границе 3д облика у техници вајања; - креирање задатака; - подстицање, коректура (савети које наставник даје у току практичног рада, питања која наводе ученика на промишљање и развијање идеја); -увођење и примена савремених технологија у настави (3Д оловка, апликативни програми за цртање, виртуелна посета пећини Ласко, нпр); -кооперативно учење; - корелација са наставом информатике и рачунарства (цртање и сликање на Слушање, упоређивање, уочавање, примена, анализирање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење. Наставник презентује наставни садржај, подстиче ученике на активно деловање, мотивише их и развија активан однос према култури и визуелној уметности. Српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, историја, музичка култура, техника и технологија, грађанско васпитање, веронаука. рачунару); -корелација са музичком културом; - корелација са математиком, биологијом и историјом; - естетска анализа (изражавање ставова, идеја, мишљења и вредности на позитиван и аргументован начин, тумачење и разумевање уметничког дела/ученичког рада); - вредновање, организовање одељењских изложби, учење на разликама и процена сопственог напретка	Композиција, равнотежа, ликовни елементи
Дизајн	12		Дизајн, цртеж, скица, амблем, плакат, натпис, билборд
Облик	4		Облик, природан, вештачки, геометрија, природа
Култура и уметничко наслеђе	15		Култура и уметност, праисторија, стари век, антички медитеран, хришћанство/средњи век, ренесанса, барок, импресионизам, кубизам и уметнички правци првог дела 20ог века, уметност друге половине 20ог века, уметност 21века, српска уметност

Наставни предмет – Принципи економије

Годишњи фонд часова - 108

Циљ –

- Стицање основних знања о развоју економије, принципима, методима и моделима који се користе у економској науци; – Стицање знања о функционисању тржишта;
- Стицање основних знања о трошковима предузећа;
- Стицање основних знања о понашању предузећа у различитим тржишним структурама; – Стицање знања о тржиштима фактора производње и функционалној расподели дохотка;
- Стицање знања о важности проучавања економских активности на нивоу привреде као целине;
- Стицање основних знања о могућностима и начинима мерења резултата друштвене производње;
- Стицање основних знања о улози финансијског система у усклађивању штедње и инвестиција;
- Стицање основних знања о новцу, креирању новца и регулисању количине новца у оптицају;
- Стицање знања о промени вредности новца и промени нивоа цена;
- Стицање основних знања о незапослености као макроекономској варијабли;
- Стицање основних знања о платном билансу и девизном курсу; – Стицање основних знања о појму и значају међународне трговине; – Развијање личних и професионалних ставова.

Ред. бр.	НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)	
		Т	В
1.	Макроекономија – теорија, анализа и политика	12	
2.	Систем националних рачуна	18	
3.	Финансијски систем	16	
4.	Новац у макроекономији	12	
5.	Инфлација	12	
6.	Незапосленост	12	
7.	Платни биланс и девизни курс	14	
8.	Међународна трговина	12	

Назив модула - Макроекономија – теорија, анализа и политика

Трајање модула: 12 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање знања о важности проучавања економских активности на нивоу привреде као целине	• доводи у везу микроекономију и макроекономију • објасни појам „макроекономија” • препозна макроекономске варијабле и значај њиховог проучавања • разликује активности учесника у економским трансакцијама • објасни ток добара и новца на примеру кружног тока економских активности • дефинише економску политику • наведе циљеве и инструменте економске политике	• Микроекономија и макроекономија – сличности и разлике • Макроекономија као економска дисциплина • Кључна макроекономска питања • Реална и монетарна макроекономија: кружни ток економских активности • Макроекономија и економска политика	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (12 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

Назив модула: **Систем националних
рачуна**

Трајање модула: 18 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о могућностима и начинима мерења резултата друштвене производње	• дефинише БДП • наведе компоненте БДП • објасни компоненте БДП • доводи у везу потрошњу и инвестиције у рачунима националног дохотка • дефинише реални БДП • разликује појмове штедња и инвестиције • разликује појмове „национална штедња”, „лична штедња” и „јавна штедња” • дефинише „буџетски дефицит” • дефинише „буџетски суфицит” • доводи у везу штедњу и инвестиције у рачунима националног дохотка • дефинише номинални БДП • дефинише реални БДП • дефинише БДП дефлатор • објасни употребу БДП дефлатора • наведе недостатке БДП као мерила друштвеног благостања • дефинише национални доходак	• Бруто домаћи производ (БДП) – појам • Компоненте БДП-а • Потрошња, штедња и инвестиције у рачунима националног дохотка • Номинални и реални бруто домаћи производ • БДП дефлатор • Национални доходак	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (18 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

Назив модула Финансијски систем - 16 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о улози финансијског система у усклађивању штедње и инвестиција	• дефинише финансијски систем • дефинише финансијске институције • дефинише финансијска тржишта • наведе особине обвезница • опише у кратким цртама функционисање тржишта обвезница • наведе особине акција • опише функционисање тржишта акција • дефинише појам „финансијски посредник” • разликује банке као финансијске институције • разликује инвестиционе фондове као финансијске институције • дефинише тржиште зајмовних средстава • разликује изворе зајмовних средстава • дефинише каматну стопу • доводи у везу утицај нивоа каматне стопе на понуду и тражњу зајмовних средстава • дефинише номиналну каматну стопу	• Финансијски систем – појам • Финансијске институције • Финансијска тржишта • Финансијски посредници • Тржиште зајмовних средстава • Понуда и тражња зајмовних средстава • Каматна стопа • Номинална и реална камата	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (16 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

	• дефинише реалну каматну стопу • препозна утицај суфицита и дефицита државног буџета на понуду и тражњу зајмовних средстава		

Назив модула: **Новац у макроекономији**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• С тицање основних знања о новцу, креирању новца и регулисања количине новца у оптицају	• дефинише новац • наводи функције новца • објасни функцију новца као средства размене • објасни функцију новца као обрачунске јединице • објасни функцију новца као чувара вредности • разликује појмове „готов новца” и „депозит по виђењу” • дефинише новчану масу • разликује монетарне агрегате M1 и M2 као мере за количину новца у оптицају • дефинише централну банку • наведе функције централне банке • опише улогу централне банке у регулисању понуде новца • дефинише пословну банку	• Новац– појам • Функције новца • Новац као средство размене • Новац као обрачунска јединица • Новац као чувар вредности • Монетарни агрегати • Понуда новца и монетарна политика • Централна банка – појам и функције • Пословне банке • Пословне банке и понуда новца • Новчани мултипликатор • Инструменти монетарне политике	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (12 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

	• опише укратко утицај пословних банака на понуду новца • дефинише појам „обавезне резерве” • дефинише новчани мултипликатор • израчуна величину новчаног мултипликатора • наводи инструменте монетарне политике • препозна значај операција на отвореном тржишту као инструмента монетарне политике • препозна значај обавезне резерве као инструмента монетарне политике • препозна важност есконтне стопе као инструмента монетарне политике		

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање знања о промени вредности новца и промене нивоа цена	• дефинише инфлацију • увиђа везу између промене цена и промене вредности новца • наведе различите типове инфлације • објасни различите типове инфлације • наведе факторе који утичу на тражњу за новцем • објасни факторе који утичу на тражњу за новцем • доведе у везу понуду и тражњу новца • прикаже графички равнотежни ниво цена • прикаже графички утицај промене понуде новца на ниво цена и вредност новца • анализира утицај промене понуде новца на ниво цена и вредност новца • дефинише брзину оптицаја новца • наведе једначину „квантитативне теорије новца” • објасни једначину „квантитативне теорије новца”	• Инфлација– појам • Врсте инфлације • Понуда и тражња за новцем • Монетарна равнотежа • Брзина оптицаја новца • Квантитативна теорија новца	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (12 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

Назив модула:

Незапосленост

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о незапослености као макроекономској варијабли	• дефинише незапосленост • разликује појмове „запослено лице” и „незапослено лице” • дефинише радну снагу • дефинише стопу незапослености • израчуна стопу незапослености • дефинише стопу природну незапослености • објасни природну стопу незапослености • дефинише стопу цикличну незапослености • објасни цикличну стопу незапослености • дефинише фрикциону незапосленост • објасни постојање фрикционе незапослености • дефинише структурну незапосленост • објасни структурну незапосленост као разлог дугорочне незапослености • препозна како политика државе утиче на незапосленост (пример: Закон о минималној надници)	• Незапосленост – појам • Мерење незапослености (стопа незапослености) • Природна стопа незапослености • Циклична незапосленост • Фрикциона незапосленост • Структурна незапосленост • Незапосленост и економска политика државе • Синдикати и колективно преговарање	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (12 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

	• дефинише синдикат • де финанси колективно преговарање • објасни утицај синдиката и колективног преговарања на ниво надница и незапосленост		

Назив модула - Платни биланс и девизни курс

14 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о платном билансу и девизном курсу	• дефинише платни биланс • објасни структуру платног биланса • објасни суфицит и дефицит платног биланса • крајко опише категорије девизног и обрачунског биланса • де финанси платнобилансне трансакције • наведе платнобилансне трансакције • наведе специфичности платног биланса Републике Србије • дефинише девизни курс • наведе функције девизног курса • наведе врсте девизног курса	• Појам платног биланса • Структура платног биланса – „подбиланси” платног биланса • Платнобилансна равнотежа • Девизни биланс • Обрачунски биланс • Платнобилансне трансакције • Платни биланс Републике Србије • Девизни курс – појам, функције и врсте • Девизни курс и платни биланс • Девизно тржиште – појам, функције и врсте	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (14 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање

	• објасни фиксни и флексибилни девизни курс • доводи у везу платни биланс и девизни курс • дефинише девизно тржиште • наведе функције девизног тржишта • нав еде врсте девизног тржишта		• тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

Назив модула: **Међународна трговина**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о појму и значају међународне трговине	• дефинише међународну трговину • објасни историјски развој међународне трговине • разлик ује modele/теорије међународне трговине • доводи у везу међународну трговину и животни стандард нација (држава) • наведе тенденције у међународној трговини • наведе структуру међународне трговине • доводи у везу међународни трговину и транснационалне компаније • идентификује главне изазове у међународној трговини с којима се суочава Република Србија	• Међународна трговина – појам и историјски развој • Теорије међународне трговине • Значај међународне трговине • Међународна трговина и животни стандард нација • Динамика и структура међународне трговине • Међународна трговина и транснационалне компаније • Емпиријски аспекти међународне трговине – случај Републике Србије	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (12 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:

			• праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Макроекономија- теорија, анализа и политика	12	Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: - Теоријска настава 12 часова Место реализације наставе - Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе - Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе - Користити презентације - Користити шеме Оцењивање - Праћење остварености исхода - Усмено излагање - Тестови знања - Активност на часу - Домаћи задатак	<i>Макроекономија</i> <i>Микроекономија</i> <i>Понуда</i> <i>Тражња</i> <i>Тржиште</i> <i>Новац</i> <i>Незапосленост</i>
Систем националних рачуна	18		
Финансијски систем	16		
Новац у макроекономији	12		
Инфлација	12		
Незапосленост	12		
Платни биланси и девизни курс	14		
Међународна трговина	12		

Наставни предмет: Пословна економија

Недељни фонд часова: 2

Годишњи фонд часова: 72

Назив модула: Трошкови пословања предузећа

Трајање модула: 32 часа

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о појму и поделитрошкова пословањাপредузећа • Стицање основних знања о калкулацијама трошкова предузећа	• објасни процес трансформације уложених ресурса урезултате • дефинише трошење фактора производње • разликује појмове – трошкови и утрошци • наведе поделе трошковапрема различитимкритеријумима • разликује трошкове у кратком року • објасни фиксне и варијабилне трошкове • дефинише граничнетрошкове • утврди динамику укупних трошкова у зависности од промене обима производње • графички илуструје укупне и просечне, фиксне и варијабилне трошкове • анализира резултатеизрачунатих појединих	• Трансформација уложених ресурсау резултате • Трошење факторапроизводње • Трошкови и утрошци • Поделе трошкова премаразличитим критеријумима • Трошкови у краткомроку • Фикснитрошкови • Варијабилнитрошкови • Граничнитрошкови • Динамика укупнихтрошкова • Трошкови у дугомроку • Калкулацијетрошкова • Калкулацијетрошковапремавременуизраде • Калкулацијетрошковапреманачинуизраде	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (32 часа) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Настава се реализује као активно оријентисананастава. • Ученике упознати са основнимпојмовима везаним за трошкове предузећа и начине обрачуна. • Употребитиграфичкопр иказивање појединих категоријатрошкова. • На примеру конкретног предузећа, наоснову задатих параметара, утврдити промену трошкова у зависности од промене обима производње. Са

	категоријетрошкова • анализира динамикутрошкова • разликује трошкове у дугомроку • разликује калкулације трошковапрема времену и начинуизраде • израчуна цену коштањабирајући адекватну калкулацију		ученицима анализирати добијенерезултате.. • Утврдити цену коштања наконкретним примерима Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење оствареностиисхода • усменоизлагање • тестове знања • активност начасу • домаћизадатак • тест практичнихвештина

Назив модула: **Резултати пословања предузећа**

Трајање модула: **20 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о начинима исказивања резултата пословања предузећа • Развијање знања и вештине анализе постигнутих резултата предузећа • Развијање знања и вештине доношења закључака о оствареним резултатима пословањапредузе ћа	• дефинише приход предузећа • разликује врсте приходапредузећа • дефинише просечан и маргиналан приход • наведе факторе који утичу наприход предузећа • анализира везу укупног приходаи тражње за производимапредузећа • објасни утицај обима производње и тржишних цена на величину укупног приходапредузећа • дефинише профитпредузећа • објасни изворе профитапредузећа • наведе врсте профитапредузећа • израчуна укупан приход и профит предузећа • успостави везу	• Приход предузећа – појам иврсте • Укупанприход • Просечан приход • Маргиналанприход • Фактори који утичу на приходпредузећа • Укупан приход и тражња за производима предузећа • Профит предузећа – појам иизвори • Врсте профитапредузећа • Праћење и упоређивањерезултата	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (20часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује уучионици Препоруке за реализацију наставе • Настава се реализује као активно оријентисананастава.

	између укупног прихода и профитапредузећа		

	• утврди укупан, просечан и маргинални приход предузећа на основу задатих параметара • доноси закључке на основу добијених резултата о укупном, просечном и маргиналном приходу		• На конкретним примерима ученици утврђују укупан, просечан и маргинални приход и профит (добитак) предузећа. Ученици добијене резултате повезују и утврђују њихову међузависност. • На примеру конкретног предузећа, на основу задатих параметара, упоредити остварени добитак (профит) са планираним добитком (профитом) Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак • тест практичних вештина

Назив модула: **Економски принципи пословања предузећа**

Трајање модула: **20 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
• Стицање основних знања о економским принципима пословања предузећа • Оспособљавање ученика за оцену успешности предузећа на основу економских принципа пословања	• разликује парцијалне економске принципе пословања • дефинише продуктивност • објасни утицај производње, технологије и људских ресурса на продуктивност • опише значај пораста продуктивности • дефинише економичност и изворе економичности • успоставља односе између трошкова и унапређења економичности • дефинише рентабилност • објасни важност (значај) рентабилности за пословање предузећа	• Парцијални економски принципи пословања предузећа • Појам продуктивности • Производња и продуктивност • Технологија и продуктивност • Људски ресурси и продуктивност • Мерење продуктивности - показатељи циљев • Значај пораста продуктивности • Појам економичности • Анализа економичности • Извори економичности • Поређење трошкова и унапређење економичности • Појам и значај рентабилности предузећа • Анализа рентабилности предузећа • Мерење рентабилности предузећа • Унапређење рентабилности предузећа • Израчунавање показатеља продуктивности, економичности и рентабилности	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (20 часова) Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Настава се реализује као активно оријентисана настава. • На основу задатих података, на примеру конкретног предузећа, утврдити продуктивност, економичност и рентабилност и донети

	• идентификује фактореунапређења рентабилности • наведе циљеве и показатеље мерења продуктивности, економичности и рентабилности предузећа • израчуна показатеље продуктивности, економичности и рентабилности на конкретним примерима • анализира успешност пословања предузећа на основу израчунатих показатеља		одређене закључке о успешности пословања предузећа. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • усмено излагање • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак • тест практичних вештина

Наставни предмет: РАЧУНОВОДСТВО

Годишњи фонд часова – теорија 72+вежбе 72 - 144

Циљ:

- Поштовање законске, професионалне и интерне регулативе у области рачуноводства
- Стицање знања о основним рачуноводственим категоријама
- Развијање способности за правилно коришћење, чување и одговорност за средства којим се послује
- Развијање функционалне рачуноводствене писмености
- Стицање знања и вештина за самостално прикупљање података о насталим економским променама, њихово тумачење и рачуноводствено обухватање
- Развијање вештина и компетенција евиденције пословања привредних субјеката по систему двојног књиговодства
- Оспособљавање ученика за одговорно, ажурно, прецизно и уредно вођење пословних књига
- Стицање вештине рачуноводственог приказивања пословних процеса.
- Схватање улоге и значаја рачуноводства и рачуноводствених информација у пословном одлучивању и контроли пословања
- Стицање знања и вештина обрачуна и евиденције резултата пословања предузећа
- Развијање вештина израде рачуноводствених извештаја у складу са Међународним рачуноводственим стандардима (МРС) и Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ)
- Оспособљавање ученика за самостално обављање књиговодствених послова
- Развијање способности комуникације са окружењем
- Развијање способности тимског рада
- Изградња вредносних ставова за доношење аргументованих, исправних и благовремених професионалних и личних одлука
- Развијање способности управљања сопственим ресурсима времена и знања

- Развијање навика и умешности у коришћењу разноврсних извора знања
- Развијање интереса за даљи професионални развој у складу са сопственим потребама
- Развијање личних и професионалних ставова

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
1. Евиденција обавеза из пословања	● дефинише појам поверилаца-добављача ● наведе документацију везану за добављаче ● аналитички и синтетички евидентира настанак обавеза према добављачима ● евидентира порез на додатну вредност на основу примљених рачуна ● евидентира трошкове пословања услужног предузећа на основу примљених рачуна ● прати доспелост обавеза ● разликује врсте попушта одобрених од добављача ● евидентира одobreне попусте ● евидентира временска разграничења трошкова ● обрачуна порез на додатну вредност у примљеним рачунима ● усаглашава аналитичку и синтетичку евиденцију добављача ● разликује бруто зараде, нето зараде, порезе и доприносе на зараде	● Појам поверилаца – добављача ● Документација везана за добављаче ● Евиденција обавеза према добављачима са порезом на додатну вредност ● Аналитичка и синтетичка евиденција обавеза према добављачима ● Извод из аналитичке евиденције добављача ● Порез на додатну вредност у примљеним рачунима ● Одобрени попусти добављача ● Евиденција плаћања доспелих обавеза уз одобрени каса-сконто, бонификацију ● Евиденција трошкова пословања услужног предузећа на основу примљених рачуна од добављача ● Временска разграничења трошкова ● Обавезе по основу зарада и накнада зарада ● Евиденција обавеза по узетим кредитима ● Друге обавезе ● Евиденција меничних обавеза		Оцењивање ● праћење остварености исхода ● тестове знања ● тестове практичних вештина ● тестове практичних вештина ● активност на часу ● домаћи задатак

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• наведе кораке за обрачун и исплату зарада • изврши обрачун и евиденцију обрачуна зарада • евидентира исплату зарада, пореза доприноса на зараде • разликује накнаде зарада од зараде • евидентира обавезе по кредитима и измирење меничне обавезе			Оцењивање • праћење остварености исхода
2. Евиденција потраживања из пословања	• разликује законску, професионалну и интерну регулативу • дефинише потраживања • наведе документацију која прати настанак и престанак потраживања од купаца • заведе рачуне у књигу издатих рачуна • аналитички и синтетички евидентира настанак потраживања • евидентира наплату потраживања • обрачуна ПДВ • евидентира ПДВ на основу издатих рачуна • евидентира приходе услужног предузећа • евидентира временска разграничења прихода • прати доспелост потраживања • евидентира наплату потраживања уз одobreне попусте и меницом	• Законска, професионална и интерна регулатива (Закон о рачуноводству и ревизији, МРС, рачуноводствене политике) • Појам дужника – купца и документација • Аналитичка и синтетичка евиденција потраживања од купаца • Извод из аналитичке евиденције купаца • Евиденција потраживања од купаца са порезом на додату вредност • Порез на додату вредност у издатим рачунима • Евиденција прихода од услуга • Временска разграничења прихода • Евиденција наплате доспелих потраживања уз каса-сконто, бонификацију • Друга потраживања • Обезвређење потраживања • Потраживања од запослених • Евиденција наплате меницом • Остали облици плаћања – компензација, цесија и • асигнација • Обрачун пореза на додату вредност на крају обрачуноског периода • Евиденција плаћања обавезе за порез на додату вредност на крају обрачуноског		• тестове знања • тестове практичних вештина • активност на часу • домаћи задатак • тестове практичних вештина

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● евидентира потраживања од запослених и друга потраживања ● евидентира обезвређење потраживања ● евидентира директно и индиректно отписивање потраживања и наплату отписаних потраживања ● разликује компензацију, цесију и асигнацију ● евидентира компензацију ● обрачуна ПДВ на крају обрачунског периода ● евидентира плаћање обавезе ПДВ-а на крају обрачунског периода	периода		Оцењивање ● праћење остварености исхода ● тестове знања ● тест практичних вештина
3. Евиденција сталних средстава	● разликује врсте сталних средстава ● опише карактеристике основних средстава ● разликује вредности и евиденције основних средстава ● доведе у везу прибављање, отуђивање основних средстава са одговарајућом књиговодственом документацијом ● објасни функцију конта исправка вредности основних средстава ● опише начине и процедуру прибављања основних средстава ● евидентира пријем без накнаде, куповину и изградњу основних средстава у аналитичком и финансијском књиговодству ● обрачуна амортизацију линеарном методом ● састави годишњи предрачун амортизације	● Стална средства, појам и врсте ● Појам и карактеристике основних средстава ● Вредности основних средстава ● Пословне књиге основних средстава ● Аналитичка евиденција основних средстава ● Документација у вези са прибављањем основних средстава ● Евиденција прибављања основних средстава ● Пријем без накнаде основних средстава ● Куповина основних средстава ● Изградња основних средстава ● Вишак основних средстава ● Обрачун и књижење амортизације (линеарни метод) ● Документација у вези отуђивања основних средстава ● Евиденција отуђивања основних средстава ● Уступање без накнаде основних средстава ● Продаја основних средстава ● Расходовање основних средстава ● Мањак основних средстава ● Евиденција набавке и трошења алата и инвентара		● активност на часу ● домаћи задатак ● тестове практичних вештина

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• књижи амортизацију у аналитичком и финансијском књиговодству • разликује начине отуђивања основних средстава • прикаже поступак отуђивања основних средстава • евидентира отуђивање основних средстава у аналитичком и финансијском књиговодству • процени вредност основних средстава у билансу стања • евидентира набавку и трошење алата и инвентара са калкулативним отписом			Оцењивање • праћење остварености исхода • тестове знања • тест практичних вештина • активност на часу • домаћи задатак • писмени задатак
4. Утврђивање резултата пословања услужног предузећа	• евидентира настале расходе и приходе • евидентира временска разграничења расхода и прихода • објасни поступак утврђивања резултата пословања привредног друштва • утврди резултат пословања на основу задатих података о расходима и приходима • дефинише позитиван и негативан финансијски резултат • књижи финансијски резултат • одреди време закључка конта расхода и прихода • одреди место добитка и губитка у билансу стања и билансу успеха • састави закључни лист • састави крајњи биланс и биланс	• Појам пословног резултата • Поступак утврђивања резултата пословања привредног друштва • Евиденција резултата пословања • Закључни лист • Приказивање резултата пословања у билансу успеха и • билансу стања • Закључивање пословних књига		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	успеха на основу закључног листа ● анализира утицај временских разграничења на биланс стања и биланс успеха			

Област/тема	Број часова теорија/вежбе	Начин остваривања програма	Кључни појмови
1. Евиденција обавеза из пословања	20/20	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава (20 часова) ● вежбе (20 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби Место реализације наставе ● Теоријска настава се реализује у учионици ● Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. ● Евидентирати аналитички и синтетички обавезе према добављачима услужног привредног друштва ● Саставити извод из аналитичке евиденције добављача ● На основу датих података евидентирати кроз пословне књиге обавезе из пословања предузећа и расходе настале на основу обавеза, плаћања обавеза услужног предузећа ● Обрачунати и књижити ПДВ у примљеним рачунима ● Евидентирати попусте одobreне од добављача ● Евидентирати временска разграничења расхода ● Обрачунати зараде и накнаде зарада, примењујући важеће законске прописе из те	<i>Рачуноводство; Књиговодство; Пословни догађај; Књиговодствена документација; Биланс; Конто; Контирање; Књижење; Расходи; Приходи; Добитак; Губитак; Финансијски извештаји; МСФИ.</i>

Област/тема	Број часова теорија/вежбе	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		области. ● На основу извода банке књижити исплату зарада и накнада зарада.	
2. Евиденција потраживања из пословања	20/20	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава (20 часова) ● вежбе (20 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби Место реализације наставе ● Теоријска настава се реализује у учионици ● Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачуноводствоПрепоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. ● Евидентирати аналитички и синтетички потраживања од купаца услужног привредног друштва ● Саставити извод из аналитичке евиденције купаца ● На основу датих података евидентирати кроз пословне књиге потраживања из пословања и настале приходе, наплату потраживања услужног предузећа ● Обрачунати и књижити ПДВ у издатим рачунима ● Евидентирати одобрене попусте ● Евидентирати временска разграничења прихода ● Обрачунати порез на додату вредност на крају обрачуноског периода	<i>Рачуноводство; Књиговодство; Пословни догађај; Књиговодствена документација; Биланс; Конто; Контирање; Књижење; Расходи; Приходи; Добитак; Губитак; Финансијски извештаји; МСФИ.</i>
3. Евиденција сталних средстава	16/16	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања	<i>Рачуноводство; Књиговодство; Пословни догађај; Књиговодствена</i>

Област/тема	Број часова теорија/вежбе	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (16 часова) • вежбе (16 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • вежби Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици • Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе • Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. • Књижити прибављање сталних средстава • Саставити годишњи предрачун и књижити амортизацију. • Књижити отуђивање сталних средстава. • На часовима вежби саставити биланс стања ради разумевања улоге корективних рачуна сталних средстава	документација; Биланс; Конто; Контирање; Књижење; Расходи; Приходи; Добитак; Губитак; Финансијски извештаји; МСФИ.
4. Утврђивање резултата пословања услужног предузећа	16/16	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (16 часова) • вежбе (16 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • вежби Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици • Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе	Рачуноводство; Књиговодство; Пословни догађај; Књиговодствена документација; Биланс; Конто; Контирање; Књижење; Расходи; Приходи; Добитак; Губитак; Финансијски извештаји; МСФИ.

Област/тема	Број часова теорија/вежбе	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		- Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. - Књижити расходе и приходе услужног предузећа - Књижити временска разграничења расхода и прихода - Саставити закључни лист - Утврдити и књижити резултат пословања - Саставити крајњи биланс стања и одредити место резултата у билансу стања - Саставити биланс успеха и приказати резултат пословања - Закључити пословне књиге	

Наставни предмет: Пословна кореспонденција и комуникација

Годишњи фонд часова – 72

Циљ: Стицање знања и вештина потребних за успешну примену службене кореспонденције на практичним примерима. Оспособљавање за планирање, организовање и систематичност у пословној и службеној кореспонденцији. Оспособљавање ученика за различите врсте пословног комуницирања уз примену правила пословног понашања.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Службена кореспонденција	Ученик ће моћи да: - објасни појам службеног акта - описе структуру службеног акта - изради на основу задатих елемената: допис, решење и одлуку	- Службени акти – појам и структура - Допис - Решење - Одлука		- Тестови знања; - активност на часу; - тестови практичних вештина; - усмено излагање
Планирање, организовање и	Ученик ће моћи да: планира активности користећи софтвере и	- планирање дневних, недељних и месечних активности; - софтвери, планери и друга средства		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
реализација активности пословне и службене кореспонденције	друга средства; • одреди приоритете у реализацији канцеларијских активности на основу датих упутстава; • прати реализацију планираних активности на основу датих упутстава; • користи интернет и друге изворе за прикупљање информација; • састави извештаје о раду; • систематизује примљену ипослату пошту у рачунару; • изврши електронску заштитиличних и пословних података; • креира и попуни обрасце за послове који се често понављају на основу датих елемената; • изради различите видове презентација; • презентује у складу са правилима презентовања; • дефинише појам и значај састанка; • изради план активности за организовање састанка; • спроведе активности за реализацију састанка; • састави и пошаље позив учесницима састанка; • води састанак; • наведе појам, врсте и начине	за планирање активности; • праћење остварења планираних активности (контрола спровођења, чек листе, подсетници и сл.); • Употреба електронске поште у канцеларијском пословању; • Екстерни медији за чување података (USB, CD, екстерни хард диск, интернет налози, итд.); • Попуњавање штампаних образаца и креирање образаца на рачунару; • Презентација (израда презентације, припрема простора и опреме, презентовање); • Видови презентација (електронске презентације, плакат, постер, графо-фолија); • Прикупљање информација за организацију састанка – план активности (одредити датум, место и време одржавања, послати позив учесницима, припремити потребан материјал, обезбедити простор и опрему, освежење и храну, обезбедити смештај за учеснике ако је потребно итд.); • Фазе тока састанка и вођење састанка (подела улога, дефинисање циља састанка, договор о раду, планирање времена трајања, истицање дневног реда, дискусија, начин доношења одлука итд.); • Појам, врсте и начини вођењазаписника • Деловизаписника • Изводи из записника		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	вођења записника; • састави записник са састанка на основу датих елемената.			
Вештине комуницирања и правила пословног понашања	Ученик ће моћи да: • објасни појам и елементе комуникације; • разликује врсте комуникација и њихове предности и недостатке; • примењује формални и неформални облик комуницирања; • разликује намену средстава комуникације (телефон, компјутер); • понаша се у складу са правилима пословног бонтона; • примени правила хоризонталне и вертикалне комуникације у предузећу и конкретној служби; • примени правила екстерне комуникације; • негује и одржава односе са већ стеченим пословним партнерима; • примењује општа правила понашања у телефонској комуникацији; • користи електронске облике комуницирања • примењује правила online бонтона; • препозна могуће баријере у	• Појам комуникација, комуникациони канали и нивои; • Врсте комуникација; • Усмена и писана комуникација; • Вербална и невербална комуникација; • Формална и неформална комуникација; • Интерна и екстерна комуникација; • Средства комуникације—врсте и начин коришћења; • Правила пословног понашања (пословни бонтон); • Корпоративни имиџ; • Изграђивање пословног односа са руководиоцима, колегама и сарадницима; • Изграђивање и неговање добрих пословних односа са партнерима и странкама; • Културолошке карактеристике различитих народа и облици понашања у одређеним пословним ситуацијама; • „Златна” правила вођења телефонског разговора • Електронска комуникација—правила писања <i>e-mail</i> порука; форум правила понашања – <i>online бонтон</i>; • Могуће баријере у комуникацији; • „Подршка комуникацији” • Методе решавања конфликтних ситуација.		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	комуникацији; • примењује правила активног слушања и различите методе решавања конфликтних ситуација			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Службена кореспонденција	12	• тестови знања; • активност на часу; • тестови практичних вештина; • усмено излагање.	• Службени акти; • Допис; • Решење; • Одлука
Планирање, организовање и реализација активности пословне и службене кореспонденције	34		• софтвери, • планери; • чек листе; • подсетници; • Електрска пошта ; • USB, CD, екстерни хард диск, интернет налози; • Штампани обрасци • Презентација; • Састанак; • <i>Записник.</i>
Вештина комуницирања и правила пословног понашања	26		• комуникација, • пословни бонтон • Корпоративни имиџ; • Електронска комуникација.

Наставни предмет: Пословни енглески језик

Недељни фонд часова: 1

Годишњи фонд часова: 36

Циљеви учења:

- Усвајање знања из страног језика и јачање самопоуздања код ученика да у усменој и писаној комуникацији користи језик и да се компетентно и самосвесно споразумева са људима из других земаља.
- Оспособљавање ученика да упозна језик струке ради вођења пословне комуникације, праћења новина у струци и ширења пословних веза

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ДРУГОГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕ НЕ СТРУЧНЕ ТЕМЕ И ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	• разуме најбитније информације у кратким и једноставним обавештењима и правилно их користи • разуме глобално суштину нешто дужих разговора или дискусија на састанцима, који се односе на мање сложене садржаје из струке, уколико се говори разговетно стандардним језиком, постављају питања и траже	ТЕМЕ Напомена: Ове теме произилазе из описа стандарда занимања и оне се обрађују током четворогодишњег образовања узимајући у обзир програм стручних предмета ради корелације са тематиком из страног језика • Основна терминологија која се односи на послове из домена општих, правних и кадровских послова и послова набавке и продаје, трговине, малопродаје и veleпродаје • Основни појмови из домена банкарских	1. Представљање себе и других 2. Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима) 3. Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) 4. Давање једноставних упутстава и команди 5. Изражавање молби и захвалности 6. Изражавање извињења 7. Изражавање потврде и негирање 8. Изражавање допадања и недопадања 9. Изражавање физичких сензација и потреба 10. Искривање просторних и временских односа 11. Давање и тражење информација и	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА Комуникативна настава страних језика подразумева поимање језика као средства комуникације; инсистира на употреби циљног језика у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике; претпоставља примену тзв. Teacher talk, односно прилагођавање говорне делатности наставника интересовањима и знањима ученика; инсистира на комуникативном аспектима употребе језика, односно на значењу језичке поруке, а не толико на граматичној

	објашњења у вези са темом дискусије или разговора	трансакција (уплате, исплате, врстерачуна) • Вођење евиденције и документације у администрацији • Праћење новина у области међународних правно-административних послова • Основе пословне комуникације и кореспонденције (пословна преписка и комуникација у писаној и усменој форми) • Опис послова у фирмама (приватним/државним) и организација послова • Пословна документација • Међукултурално разумевање (разлике у културама других народа и говорног) • Организација и структура компанија (врсте компанија, њихова структура, сналажење у оквиру компаније – где се шта налази)	обавештења 12. Описивање и упоређивање лица и предмета 13. Изрицање забране и реаговања забрану 14. Изражавање припадања и поседовања 15. Скретање пажње 16. Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања 17. Тражење и давање дозволе 18. Исказивање честитки 19. Исказивање препоруке 20. Изражавање хитности и обавезности 21. Исказивање сумње и несигурности	прецизности исказа; претпоставља да се знања ученика мере прецизно дефинисаним релативним, а не толико апсолутним критеријумима тачности. Један од кључних елемената комуникативне наставе је и социјална интеракција кроз рад у учионици. Она се базира на групном или индивидуалном решавању проблема, потрази за информацијама и мање или више комплексним задацима. У тим задацима увек су јасно одређени контекст, процедура и циљ, чиме се унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика. Такозвана комуникативно-интерактивна парадигма у настави страних језика, између осталог, укључује следеће компоненте: • усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину • поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и активности • наставник је ту да омогући приступи прихватање нових идеја • ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у
ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова	• чита и разуме различите врсте прилагођених текстова (једноставнија лична/пословна писма, позивнице, термини, проспекти, упутства, обрасци, решења, огласи, уговори, записници) препознајући основна значења и релевантне детаље • открива значење непознатих речи на основу контекста и/или помоћу речника • уочава предвидљиве информације (кад, где, ко, колико, зашто) у	ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ I. РЕЧЕНИЦА а) изјаве – са променом глаголског времена б) молбе, захтеви, наредбе в) питања са променом реда речи - Директна и		

	свакодневним текстовима (рекламе, огласи, проспекти) као и једноставнијим стручним текстовима (формулари, шеме, извештаји, решења)	индиректна питања - Defining relative clauses <i>He was a great player who came from Sabac.</i> - Non-defining relative clauses <i>John, whose team is number one, is a very good player.</i> Reported speech – statements Reported speech – Questions Reported speech – Commands		друштвеном чину • уџбеници су само један од ресурса; осим њих препоручује се и примена других извора информација и дидактичких материјала, поготову кад је реч о стручним темама • учионица постаје простор који је могуће реструктурирати из дана удан
ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање на страном језику	- описује ситуације, прича о догађајима и аргументује ставове користећи једноставне изразе и реченице - води једноставне разговоре (телефонира), даје информације и упутства, уговара термине, користи основни ниво пословне комуникације - реагује учтиво на питања, захтеве, позиве, извињења саговорника	II. ИМЕНИЧКА ГРУПА • Члан – Нулти члан уз градивне и апстрактне именице		Важан циљ у учењу страног језика у средњим стручним школама је овладавање језиком струке, и то у оноликој мери која је неопходна да се језик користи ради информисаности и оспособљености за једноставну комуникацију у усменом и писаном облику на страном језику. Тај сегмент наставе страног језика мора да буде јасно дефинисан и у складу са исходима везаним за квалификације струке.

ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја	- саставља краћи текст (мејл, писмо) у одређене пословне сврхе(обавештење, уговарање, померање термина, дневни ред, - пише краћи текст о фирми, пословању и персоналу, саставља и препознаје основна пословна документа	- Именице - Бројиве и небројиве именице - Заменички облици а) - Заменице - Relative pronouns (who, which, whose, when, that,where) б) детерминатори - Показнидетерминатори - Неодређенидетерминатори - Присвојнидетерминатори 4. Придеви - too/not...enough/not as...(as)/ less...than 5. Бројеви		Неопходно је да стручна тематика која се обрађује на страном језику прати исходе појединих стручних предмета и буде у корелацији са њима. Реализација наставе језика струке се много више огледа у развијању рецептивних вештина него продуктивних јер је сврха учења страног језика, у првој линији, усмерена на то да се ученици оспособе да прате одређену стручну литературу у циљу информисања, праћења иновација и достигнућа у области струке, усавршавања и напредовања. Стога је спектар текстова који се препоручују велики: шематски прикази, упутства о примени апарата, инструмената или пак материјала, хемикалија, рецепти, декларације, краћи стручни текстови чији је садржај релевантан за тематске садржаје стручних предмета, извештаји, каталози, програми сајамских активности и сл. Веома је битно у раду са таквим текстовима одредити добру дидактичку подршку. Добро осмишљени налози упућују на то да одређене текстове, у зависности од тежине и важности информација које они носе, треба разумети глобално, селективно или пак детаљно. Продуктивне вештине треба ограничити на строго функционалну примену
ИНТЕРАКЦИЈА А Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику и размену краћих писаних порука	- комуницира у свакодневним ситуацијама и размењује информације, блиске његовим интересовањима (писмено и усмено) - пореди различите културолошке аспекте других народа и користи то знање да би боље схватио саговорника	- 6. Кванитификатори III. ГЛАГОЛСКА ГРУПА 1. Глаголи - Past perfect - Модални глаголи: <i>obligation, prohibition and advice</i> - Пасивне конструкције– - Have something done - Subject + have or get + object + past participle (by + agent) <i>I get my eyes tested once a year.</i> - Gerunds and infinitives 2. Прилози 3. Предлози 4. Кондиционал други		
МЕДИЈАЦИЈА Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова	преводи усмено или писмено кратке поруке у складу са потребама комуникације			

МЕДИЈС КА ПИСМЕН ОСТ	• аргументује свој став о медијскомтекст у • смислено и сврсисходно користи изворе информација које су релевантне за струку, обављање посла и лично ангажовање на послу			реалну за захтеве струке. То подразумева писање кратких порука, мејлова у оквирупословне комуникације, попуњавање формулара, рачуна и других докумената (поруџбенице, рекламације, захтеви, молбе) и вођење усмене комуникације која омогућава споразумевање било у директном контакту са саговорником или у телефонском разговору.
ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ	• препознаје и правилно користи основне фонолошке категорије (интонација, прозодија, ритам) • препознаје и правилно користи морфосинтаксичке категорије (именички и глаголски наставци, основни ред речи)			

Наставни предмет: ПОСЛОВНА ИНФОРМАТИКА

Годишњи фонд часова – 72

Циљ:

- Оспособљавање ученика за примену нових технологија у струци
- Оспособљавање ученика за коришћење готових апликација
- Развијање вештина за обраду слика
- Развијање вештина за обраду звука
- Развијање вештина за израду мултимедијалних презентација
- Развијање вештина табеларна израчунавања
- Развијање вештина сложенатабеларна израчунавања
- Развијање вештина рада са базом података
- Развијање способности за примену електронског приказивања резултата
- Развијање способности за примену електронског пословања
- Стицање знања за примену ЦМС апликација
- Развијање вештина за управљање садржајем на Интернет презентацијама и Интернет апликацијама
- Оспособљавање ученика за повезивање добијених знања и вештина
- Оспособљавање ученика за самосталан рад

Област/тема	Исходи	Садржаји	Начин праћења остварености исхода
Обрада слика	• разумије принцип представљања слика	• Програми за обраду слика: MS Office Picture Manager, MS Paint итд. • Представљање слика у рачунару	Вредновање остварености исхода вршити кроз:

Област/тема	Исходи	Садржаји	Начин праћења остварености исхода
	у рачунару (растерски, векторски) ● разликује формате слика и њихове особине ● изврши конверзију формата слике ● мења димензије слике ● мења капацитет фајла слике ● разликује алате завршења корекције на слици ● примењује алате завршења корекција на слици	● Форматизација слика ● Слика добијена помоћу скенера, дигиталног фотоапарата или мобилног телефона ● Атрибут слика ● Основне обраде слика	● праћење остварености исхода ● прегледање документације ● писани извештај ● самостални практични рад ● праћење индивидуалног и тимског рада ● презентације
Израда презентација	● уноси и форматира текст на слајду ● уноси слајдове на презентацију ● изради и форматира табелу на слајду ● убади и форматира слику на слајду ● изради и форматира графикон и дијаграму на слајду ● користи предложене теме и израђује нове дизајн слајда ● уметне интерне и екстерне везе на слајду ● користи презентацијске ефекте ● изврши припрему за штампу и штампа презентацију ● архивира презентацију у различитим форматима	● Појам презентације и слајда ● Дефинисање дизајна садржаја и позадине слајда ● Текст на слајду ● Слика на слајду ● Графикони и дијаграми у презентацији ● Презентацијски ефекти (анимација, прелази) ● <i>Hyperlink</i> ● Приказивање презентације ● Презентација као интернет сајт ● Штампање презентације ● Архивирање презентације	
Рад са табелама	● отвори једну и више радних књига ● убаци нове радне листове ● преименује и брише постојеће радне листове ● сачува радну књигу у одговарајућем формату ● унесе различите врсте података у ћелију ● одреди референцу и име ћелије ● форматира садржај ћелије ● сортира податке у табели ● филтрира податке у табели ● унесе формуле ● користи формуле за решавање задатака ● користи функције ● реши задатке помоћу функција	● Програми за табеларна израчунавања: <i>MS Excel, Open Office Calc</i> итд. ● Покретање програма за рад са табелама (почетни кораци и мењање основних поставки) ● Радна свеска и радни листови (поступак са радним листовима) ● Типови података које користе програми за табеларна израчунавања: текстуални, нумерички и формуле ● Референце ћелија ● Наменске листе ● Копирање и премештање садржаја ћелије ● Форматирање текстуалних и нумеричких података ● Рад са формулама у табели ● Копирање и мењање формула ● Релативно и апсолутно адресирање ћелија ● Статистичке функције ● Сортирање података: једноставно и сложено	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Начин праћења остварености исхода
	• изради графикане и дијаграма на основу података и зтабеле • форматира графикане и дијаграме • унесе слике у радну књигу • објасни појам базе података у програму зтабеларна израчунавања • изврши различите операције везане за базу података у програму зтабеларна израчунавања • користи on-line сервис зтабеларна израчунавања • припреми радну књигу за штампу штампа податке из радне књиге	• Филтрирање података • Израда и типови графикана • Припрема за штампу (поставка радног листа и припреме) Преглед и прештампе и штампање	
Напредни рад са табелама	• користи формуле за решавање задатака • користи напредне функције • реши задатке помоћу функција • објасни појам базе података у програму зтабеларна израчунавања • изврши различите операције везане за базу података у програму зтабеларна израчунавања • користи on-line сервис зтабеларна израчунавања	• Програм зтабеларна израчунавања: <i>MS Excel, Open Office Calc</i> итд. • Напредне функције • Извештаји у Excel-у • Заштита радног листа • Валидација података • Математичке и финансијске функције • База података • Пивот табеле • Функције са условом • <i>Lookup и Vlookup</i> функције • Функције за рад са текстом <i>Googledocuments</i>	

Област/тема	Број часова		Начин остваривања програма	Кључни појмови
	вежбе	блок		
О б р а д а с л и к а	14		На почетку модула ученике упознајте са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • вежбе (72 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • вежби Местореализације наставе • Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачунарство и информатику Препоруке за реализацију наставе • Модул реализовати кроз методе активне наставе помоћу следећих метода: – припрема наставног материјала у електронском облику, најчешће <i>html</i> – пројекат Оцењивање Вредновање остварености исхода врши се кроз: • праћење остварености исхода • тестове знања • активност на часу • домаћи задатак тест практичних вештина	дигитална слика
Израда презентација	14			презентација
Рад са табелама	24			табела
Напредни рад са табелама	20			табела

Наставни предмет: Јавне финансије

Годишњи фонд часова – 72

Циљ: Стицање знања о појму, предмету и значају јавних финансија. Такође, стицање знања о природи и карактеру јавних расхода и јавних прихода. И на крају, знања о буџету и буџетском систему.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Појам и предмет јавних финансија	- дефинише појам јавних финансија - објасни настанак јавних финансија као самосталне научне дисциплине	- Појам јавних финансија као самосталне научне дисциплине - Предмет јавних финансија - Јавне финансије и друге научне дисциплине - Јавне финансије и друге економске		- Усмено излагање - тестови знања - активност на часу - домаћи задатак

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• направи преглед научних дисциплина са којима су повезане јавне финансије • наведе предмет анализе јавних финансија у савременој држави • разликује специфичне институције јавних финансија	дисциплине • Савремене јавне финансије и активности државе • Институције јавних финансија		
Јавни расходи	• дефинише јавне расходе • наведе разлоге државне интервенције и присуства јавног сектора • дефинише јавна добра • наведе карактеристике јавних добра • наведе структуру јавних расхода • наведе учинке јавних расхода • класификује јавне расходе • разликује облике државне интервенције преко јавних расхода • објасни разлоге и учинке јавних расхода у области: – образовања – здравства – пензијског осигурања – социјалне заштите	• Појам јавних расхода • Јавни расходи, јавни сектор и јавна добра • Појам јавних добара • Врсте јавних добара • Карактеристике јавних добара • Ефикасно обезбеђивање јавних добара • Структура јавних расхода • Ефекти (учинци) јавних расхода • Теоријске класификације јавних расхода • Класификација јавних расхода – GFS класификација према методологији ММФ-а • Функционална и економска класификација јавних расхода • Облици државне интервенције преко јавних расхода • Јавни расходи за образовање • Билансни значај јавних расхода за образовање • Разлози за државну интервенцију у образовању • Облици државне интервенције у образовању • Издаци за образовање у Републици Србији • Јавни расходи за здравствену заштиту – билансни значај и специфичности • Разлози раста трошкова (расхода) здравствене заштите • Основе система јавне здравствене заштите у Републици Србији • Јавно пензијско осигурање – билансна релевантност, стање и тенденције		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		- Системи финансирања пензија - Пензијски систем у Републици Србији - Јавни расходи за социјалну заштиту у Републици Србији – билансни значај и специфичности		
Јавни приходи	- опише суштину јавних прихода - класификује јавне приходе - дефинише појам и карактеристике пореза - објасни расподелу пореског терета - наведе критеријуме за оцењивање пореских система - разликује елементе пореза - наведе циљеве опорезивања и врсте пореза - наведе карактеристике пореза на доходак грађана у Републици Србији - наведе предмете опорезивања - обрачуна порез на доходак грађана – порез на зараде - попуни пореску пријаву о обрачунатим и плаћеним порезима и доприносима на зараде - наведе разлоге за опорезивање добити предузећа - наведе карактеристике пореза на добит у Републици Србији - разликује елементе пореза на добит - објасни значај пореског биланса - састави порески биланс - обрачуна висину пореске обавезе на основу пореског биланса - попуни пореску пријаву на	- Појам и суштина јавних прихода - Класификације јавних прихода - Појам и карактеристике пореза - Законска и економског расподела пореског терета - Ефикасно и правично опорезивање - Елементи пореза – пореска терминологија - Циљеви опорезивања - Врсте пореза - Опорезивање добитка - Порез на доходак грађана - Основни облици пореза на доходак грађана - Порез на доходак грађана у Републици Србији - Елементи опорезивих прихода - Приходи који су предмет опорезивања порезом на доходак грађана - Порески обвезници пореза на доходак грађана; - Пореске стопе - Порез на добит предузећа - Разлози за опорезивање добити предузећа - Порез на добит предузећа у Републици Србији - Елементи пореза на добит - Порески обвезници пореза на добит - Пореска основица – порески биланс - Пореска стопа - Пореске олакшице - Порези на потрошњу - Порези на потрошњу и порези на доходак - Основни облици пореза на потрошњу - Општи порези на потрошњу - Селективни порез на промет у малопродаји (акцизе) - Порез на додату вредност (ПДВ) – појам и врсте - ПДВ у Србији - Елементи ПДВ - Обрачунски период, рокови плаћања и повраћај ПДВ		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	основу пореског биланса • разликује порез на потрошњу и порез на доходак • разликује врсте пореза на додатну вредност • објасни значај пореза на додатну вредност као најиздашнијег пореског прихода у Републици Србији • класификује пореске обвезнике према роковима плаћања пореза на додатну вредност • објасни теоријске аспекте пореза на имовину • наведе карактеристике пореза на имовину у Републици Србији • разликује различите врсте пореза на имовину и њихове елементе • обрачуна порез на имовину за различите пореске обвезнике • попуни пријаву за порез на имовину различитих пореских обвезника • наведе остале облике јавних прихода	• Акцизе у Републици у Србији • Порез на имовину • Порез на имовину – теоријски аспекти • Порез на имовину у Републици Србији • Елементи пореза на имовину • Остали облици јавних прихода • Царине, таксе, накнаде и доприноси		
Буџет	• дефинише буџет као институцију јавних финансија • наброји функције и начела буџета • наведе законски оквир за буџетски систем у Републици Србији • разликује функције трезора • опише поступак доношења и извршења буџета у	• Појам буџета као институције јавних финансија • Функција буџета • Буџетска начела • Буџетски систем у Републици Србији • Законски оквир • Трезор – појам и функције • Поступак доношења и извршења буџета • Буџетска контрола • Структура државног буџета • Буџетски дефицит • Фискални федерализам		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	Републици Србији • наведе структуру државног буџета Републике Србије • дефинише буџетски дефицит • дефинише фискални федерализам • разликује различите нивое државе • повеже буџет централног нивоа власти и буџете нижих нивоа власти	• Различити нивои државе (централни, покрајински, локални...) • Буџет централног нивоа власти и буџети нижих нивоа власти		

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Појам и предмет јавних финансија	12	• Усмено излагање • тестови знања • активност на часу • домаћи задатак	• Јавне финансије • Институције јавних финансија
Јавни расходи	18		• Јавни расходи • јавна добра • Јавни расходи за образовање • Јавни расходи за здравствену заштиту • Пензијски систем • Јавни расходи за социјалну заштиту
Јавни приходи	30		• Јавни приходи • Порез • Порез на доходак грађана • Пореске стопе • Пореске олакшице • Порези на потрошњу • Порези на потрошњу и порези на доходак • Акцизе • Порез на додатну вредност (ПДВ) • Царине • Таксе • Накнаде • доприноси
Буџет	12		• Буџет • Буџетска начела • Трезор • Буџетски дефицит

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови

Наставни предмет: ЕКОНОМСКО ПОСЛОВАЊЕ

Годишњи фонд часова – 72

Циљ:

- Стицање основних радних навика
- Развијање способности обављања стручних пословних задатака
- Развијање способности праћења позитивних законских прописа
- Оспособљавање ученика за оснивање привредног друштва на основу познавања и поштовања законске регулативе
- Оспособљавање ученика за припрему и обављање процеса инвентарисања
- Оспособљавање ученика за састављање оснивачког биланса
- Оспособљавање ученика за отварање пословних књига и књиговодствене евиденције
- Оспособљавање ученика за обављање платног промета
- Оспособљавање ученика за обављање благајничког пословања
- Развијање вештина за обављање општих административних послова
- Оспособљавање ученика за обављање пословне кореспонденције и комуникације
- Развијање вештина планирања пословних активности и доношења пословних одлука

- Оспособљавање ученика за обављање промотивних активности
- Оспособљавање ученика за израду презентација
- Стицање вештина у обављању послова припреме и израде финансијских извештаја привредног друштва
- Оспособљавање ученика за коришћење књиговодственог софтвера
- Повезивање знања и вештина стечених у виртуелном привредном друштву са пословима у реалном привредном друштву
- Неговање вештине комуникације у тиму и са окружењем
- Развијање интереса за даљи професионални развој у складу са сопственим потребама

Област/тема	Исходи	Садржаји	Начин праћења остварености исхода
ОСНИВАЊЕ И ПОЧЕТАК ПОСЛОВАЊА ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: ● изради кодекс пословног понашања ● спроведе поступак оснивања привредног друштва ● састави пријаву за посао ● спроведе поступак отварања текућег рачуна на основу припремљене прописане документације ● спроведе поступак инвентарисања ● састави инвентар ● састави оснивачки биланс стања ● отвори пословне књиге	● Оснивање привредног друштва пре регистрације ● Регистрација привредног друштва ● Радње након регистрације привредног друштва ● Пријава запослених радника ● Отварање текућег пословног рачуна ● Инвентарисање ● Оснивачки биланс стања ● Отварање пословних књига	Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● прегледање документације ● писани извештај ● самостални практични рад ● праћење индивидуалног и тимског рада ● презентације
ПОСЛОВИ ПЛАТНОГ ПРОМЕТА И БЛАГАЈНИЧКО ПОСЛОВАЊЕ	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: ● примени правила, процедуре и технике у пословима са готовином ● организује рад у служби платног промета ● спроведе поступак пријема, сортирања, класификовања и контроле књиговодствених докумената	● Платни промет ● Инструменти платног промета ● Извод банке о промету на текућем рачуну ● Благајничко пословање ● Благајнички налози ● Благајнички дневник ● Контрола и архивирање документације	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Начин праћења остварености исхода
	● попуни инструменте платног промета ● изврши плаћања (готовинска, безготовинска) ● књижи изводе банке ● извештава послодавца о стању новчаних средстава ● организује рад у благајни ● обави благајничке послове ● састави благајничку документацију и благајнички дневник ● изврши исплату, обрачун и ликвидацију аконтација за службени пут ● спроведе благајничку евиденцију аконтација за службени пут ● књижи дневне промене благајне ● изврши контролу докумената и архивирање документа ● планира редослед обављања активности ● прати реализацију планираних активности ● систематизује податке у рачунару ● обавља послове у складу са кодексом пословног понашања ● састави извештаје о раду ● користи информатичку технологију и савремена средства комуникације за обављање послова платног промета		
ОПШТИ АДМИНИСТРАТИВНИ ПОСЛОВИ	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: ● организује рад у служби општих послова	● Правно-пословна администрација ● Оперативни послови у предузећу ● Пословна кореспонденција и комуникација ● Администрација о запосленима	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Начин праћења остварености исхода
	● организује функционално своје радно место ● планира редослед обављања активности ● прати реализацију планираних активности ● обради примљену пошту, акте, документацију ● заведе документа у деловодник ● проследи документа одговарајућој служби ● води записнике ● састави извештај са састанка ● води матичну евиденцију запослених ● врши усмену и писану комуникацију и кореспонденцију са странкама ● организује различите врсте догађаја према упутствима надређеног ● организује службена путовања према упутствима надређеног ● организује састанке према упутствима надређеног ● врши техничке припреме за промоцију и презентацију према упутствима надређеног ● врши службену комуникацију и кореспонденцију са државним и другим органима који имају јавна овлашћења по налогу претпостављеног ● води евиденцију о присутности запослених		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Начин праћења остварености исхода
	• припреми документацију за пријем нових радника • врши пријављивање и одјављивање запослених • израђује потврде, уверења и решења по основу радног односа		
ПОСЛОВАЊЕ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: • представи основне податке о реалном привредном субјекту • објасни начин организације рада у службама • спроведе послове платног промета • обави благајничке послове • обави оперативне послове • врши писану кореспонденцију са странкама • састави пословно писмо • обави административне послове у вези са запосленима • објасни токове кретања документације у привредном субјекту • изврши контролу докумената и архивирање документа • кратко опише пословне активности и сарадњу привредног субјекта са окружењем • упореди рад виртуелног привредног друштва и привредног субјекта	• Упознавање са основним подацима о реалном привредном друштву (пун назив, оснивање, делатност, број запослених) • Платни промет • Благајничко пословање • Административни послови • Пословна кореспонденција • Контрола и архивирање документације	

Област/тема	Број часова		Начин остваривања програма	Кључни појмови
	вежбе	блок		
ОСНИВАЊЕ И ПОЧЕТАК ПОСЛОВАЊА ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА	32		На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања ● Приликом реализације модула користити Концепт модела виртуелне компаније. Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: ● вежбе (32 часа) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (двочас) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби Место реализације наставе ● Кабинетске вежбе се реализују у бироима за економско пословање Препоруке за реализацију наставе ● Симулација пословања се одвија као фаза јединственог рада ученика, 2 часа у континуитету ● Наставник покреће део послова тако што креира импулсе помоћу којих симулира окружење привредног друштва. На тај начин иницира активности ученика којима се остварују наведени исходи. ● У поступку оснивања виртуелног предузећа и отварања текућег рачуна наставник може користити услуге Сервисног центра Србије (СЦС) и Централне виртуелне банке (ЦВБ) ● При креирању импулса наставник користи знања и вештине које су ученици савладали из других предмета, а процесе симулира на начин да се обезбеди индивидуални и тимски рад ученика ● Ученици оснивају привредно друштво. Обављају све активности неопходне за отпочињање посла. Спровode процедуру отварања текућег рачуна. ● Ученици путем интернета прикупљају потребне податке. Састављају план активности и организују пословање. ● Ученици оснивају привредно друштво. Обављају све активности неопходне за	платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда, промоција, администрација, рачуноводство, извештаји

Област/тема	Број часова		Начин остваривања програма	Кључни појмови
	вежбе	блок		
			отпочињање посла. Спровode процедуру отварања текућег рачуна. Спровode инвентарисање, састављају Инвентар и Оснивачки биланс. На основу Биланса отварају пословне књиге. ● На систематичан начин одлажу и чувају документацију и распоређују податке у одговарајуће фолдере у рачунару. ● Ученици документују и презентују резултате свог рада путем извештаја и употребом одговарајућих медија за презентацију. ● Задатке обављају одговорно и ефикасно. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● прегледање документације ● писани извештај ● самостални практични рад ● праћење индивидуалног и тимског рада ● презентације	
ПОСЛОВИ ПЛАТНОГ ПРОМЕТА И БЛАГАЈНИЧКО ПОСЛОВАЊЕ	20		На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања ● Приликом реализације модула користити Концепт модела виртуелне компаније. Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: ● вежбе (20 часова) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (двочас) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби Место реализације наставе ● Кабинетске вежбе се реализују у бироима за економско пословање Препоруке за реализацију наставе ● Симулација пословања се одвија 2 часа у континуитету, као фаза јединственог рада . ● Наставник покреће део послова тако што креира импулсе помоћу којих симулира окружење привредног друштва. На тај начин иницира активности ученика којима се остварују наведени исходи..	платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда, промоција, администрација, рачуноводство, извештаји

Област/тема	Број часова		Начин остваривања програма	Кључни појмови
	вежбе	блок		
			- У поступку обављања платног промета виртуелног предузећа наставник може користити услуге Сервисног центра Србије (СПС) и Централне виртуелне банке (ЦВБ) - Виртуелно предузеће може успостављати контакте са другим виртуелним предузећима и реализовати договорене послове - При креирању импулса наставник користи знања и вештине које су ученици савладали из других предмета, а процесе симулира на начин да се обезбеди индивидуални и тимски рад ученика - У реализацији наставе наставник треба да сарађује са колегама у оквиру школских тимова. - Ученици планирају и управљају целокупним процесом рада. Обављају послове платног промета и благајничког пословања. На систематичан начин одлажу и чувају документацију и распоређују податке у одговарајуће фолдере у рачунару. - Ученици документују и презентују резултате свог рада путем извештаја и употребом одговарајућих медија за презентацију. - Задатке обављају одговорно и ефикасно. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - прегледање документације - писани извештај - самостални практични рад - посматрање индивидуалног и тимског рада - презентације	
ОПШТИ АДМИНИСТРАТИВНИ ПОСЛОВИ	20		На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања - Приликом реализације модула користити Концепт модела виртуелне компаније. Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: - вежбе (20 часова) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (двочас) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације:	платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда, промоција, администрација, рачуноводство, извештаји

Област/тема	Број часова		Начин остваривања програма	Кључни појмови
	вежбе	блок		
			● вежби Место реализације наставе ● Кабинетске вежбе се реализују у бироима за економско пословање Препоруке за реализацију наставе ● Симулација пословања се одвија 2 часа у континуитету, као фаза јединственог рада . ● Наставник покреће део послова тако што креира импулсе помоћу којих симулира окружење привредног друштва. На тај начин иницира активности ученика којима се остварују наведени исходи. ● У поступку обављања општих административних послова виртуалног предузећа наставник може користити услуге Сервисног центра Србије (СЦС) и Централне виртуелне банке (ЦВБ) ● Виртуелно предузеће може успостављати контакте са другим виртуелним предузећима и реализовати договорене послове ● При креирању импулса наставник користи знања и вештине које су ученици савладали из других предмета, а процесе симулира на начин да се обезбеди индивидуални и тимски рад ученика ● У реализацији наставе наставник треба да сарађује са колегама у оквиру школских тимова ● Ученици планирају и управљају целокупним процесом рада у служби. Обављају послове са поштом. Обављају административне послове. Обављају послове кореспонденције и послове комуникације са запосленима, са пословним партнерима и са другима по налогу претпостављеног. Обављају припремне послове за презентације и промоције. Састављају и презентују извештаје о пословању. Утврђују и распоређују одговорности унутар службе. ● На систематичан начин контролишу, заводе, одлажу, чувају и архивирају документацију. Распоређују податке у одговарајуће фолдере у рачунару. Ученици документују и презентују резултате свог рада путем извештаја и употребом одговарајућих медија за презентацију.	

Област/тема	Број часова		Начин остваривања програма	Кључни појмови
	вежбе	блок		
			- Задатке обављају одговорно и ефикасно. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - прегледање документације - писани извештај - самостални практични рад - посматрање индивидуалног и тимског рада - презентације	
ПОСЛОВАЊЕ ДРУШТВА	ПРИВРЕДНОГ	30	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Практична настава у блоку (30 школских часова, односно 5 радних дана по 6 школских часова) Место реализације наставе Блок настава се организује у привредном субјекту у којем је могуће реализовати наведене исходе или у бироу за економско пословање (виртуелно предузеће). Препоруке за реализацију наставе - Блок наставу реализовати у другом полугодишту у недељи пре или након пролећног распуста, пет дана у континуитету - Наставник ученицима даје задатке који се односе на послове дефинисане исходима учења. - Прегледањем извештаја (или дневника) наставник проверава и оцењује оствареност дефинисаних исхода - Ученици самостално израђују добијене задатке у оквиру реализације блок наставе. По повратку са блок наставе, предају наставнику извештаје (или дневник) у писаној форми. Које ће активности ученици реализовати зависи од места реализације блок наставе. Сазнања и искуства стечена на блок настави ученици могу да презентују користећи одговарајуће медије за презентацију Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - активност на блок настави - праћење практичног рада - самостални практични рад – пројекат	платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда, промоција, администрација, рачуноводство, извештаји

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ	- Упознавање ученика са врстама права и природом (универзалност, целовитост, недељивост) - Упознавање ученика са начинима и механизмима заштите права - Сагледавање значаја личног ангажовања у заштити сопствених права и права других људи	- Објасни значење и смисао људских права - Разликује врсте људских права (лична, политичка, социјалноекономска, културна, здравствена права) - Анализира и објашњава однос права и одговорности - Објасни целовитост и узајамну повезаност људских права - Објасни универзалност и развојност људских права - Објашњава потребу посебне заштите права детета - Проналази примере и показатеље остваривања и кршења људских права - Процени положај појединца и друштвених група са	- Потребе и права - Права и правила - Права и закони - Међународна документа о заштити права - Права и вредности - Врсте права - Односи међу правима <i>Сукоб права</i> - Дечја и људска права - Конвенције и заступљеност права у штампи - Одговорност одраслих - Одговорност деце - Кршење права детета - Заштита права детета	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава Подела одељења на групе - Одељење се не дели на групе Место реализације наставе - Настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе - Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексјама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости. - Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе. - Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва. - Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности.

		аспекта људских права • Објасни механизме и начине за заштиту људских права • Анализира и тумачи основна међународна и домаћа документа из области људских права • Објасни улогу најзначајнијих институција и процедуре заштите људских права • Објасни улогу појединца и група у заштити људских права		• У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. • Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет • За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15–20 ученика Праћење и вредновање Вредновање се вршити кроз праћење остварености исхода Оквирни број часова по темама • Права и одговорности (18 часова) • Планирање и извођење акције (18 часова)
ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВОЂЕЊЕ АКЦИЈЕ	• Подстицање ученика на активну партиципацију у животу школе • Развијање вештина планирања акција	• Идентификује проблеме у својој локалној заједници/школи • Анализира изабране проблеме, изучава их • Предлаже активности и дискутује о њима са осталим члановима тима • Сарађује са члановима тима и учествује у доношењу одлука	• Избор проблема • Идентификација могућих решења • Припрема нацрта акције • Реализација акције (ван редовних часова и учионице) • Анализа реализоване акције • Представљање резултата акције	

		• Формулише циљеве и кораке акције • Иницира активности ,прати их и оцењује их • Представи путем јавне презентацију нацрт акције и резултате акције		

Кључни појмови садржаја: права, одговорност, грађанска акција.

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

36

Разред:

Други

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у првом разреду средње школе	☐ Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; ☐ Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	☐ моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2. године средњошколског или гимназијског образовања; ☐ моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	☐ Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; ☐ Рекапитулација обрађених садржаја о Богу, Цркви као богослужбеној заједници, хришћанском животу.	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА	☐ Омогућити ученицима да стекну неопходно знање да узрок постојања света јесте личосни Бог Који	☐ моћи да интерпретира учење Цркве о стварању света; ☐ моћи да објасни да је човек икона Божја зато	☐ Библијска сведочанства о стварању света и човека; ☐ Учење Цркве о стварању света	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.

2. Стварање света	слободно из љубави ствара свет; ☐ Развијање свести код ученика о стварању	што је слободан; ☐ моћи да објасни да је човек подобје Бога зато што је способан за заједницу;	и човека; ☐ Последице стварања ни из чега по природу и човека;	<u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе:
3. Стварање човека по икони и подобју Божјем				
4. Творевина и човеково место у њој	човека по „икони и подобју Божјем“, односно као слободне	☐ моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да вечно живи у заједници са Њим;	☐ Творевина и човеково место у њој;	- теоријска настава (35 часова) - практична настава (2 часа)
5. Свет је створен са циљем да постане Црква	личности способне за љубав према другом бићу;	☐ бити подстакнут да просуђује о смислу постојања човека и света;	☐ Свет је створен са циљем да постане Црква;	<u>Место реализације наставе</u>
6. Представе стварања света и	☐ Оспособити ученике за разумевање да је свет и све што је у њему, створено за вечност, да буде причасник вечног	моћи да разликује особености створеног и нествореног;	☐ Православна иконографија о стварању света.	☐ Теоријска настава се реализује у учионици; ☐ Практична настава се реализује у цркви учешћем у литургијском сабрању;

човека у православној		моћи да развија одговорност за сопствени		
иконографији		живот и живот других;		
	Божјег живота;			
	□ Предочити ученицима	□ моћи да преиспитује и вреднује сопствени		
		однос према Богу, другом човеку и према творевини Божјој.		
				Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе □ Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном

	чињеницу да је човек од Бога призван да управља целим светом и да га приноси Богу, те да се у тој заједници обожи и човек и свет.			упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и

III - ПРАРОДИТЕЉСКИ ГРЕХ 7. Библијска повест о прародитељски греху 8. Прародитељски грех као промашај циља стварања 9. Светоотачко тумачење прародитељског греха 10. Јединство човека са Богом – једини начин да се превазиђе смрт 11. Човекова злоупотреба творевине 12. Прародитељски грех у светлости богослужбених текстова	- Пружити ученицима основ за разумевање прародитељског греха на основу библијског сведочанства, тумачења Светих Отаца и учења Цркве; - Ученицима предочити да се човеков промашај (грех) састоји у одвајању човека и света од Бога; - Пружити ученицима основ за разумевање да спасење као превазилажење смрти и задобијање вечног живота, јесте повратак у заједницу с Богом.	- моћи да објасни у чему се састоји прародитељски грех; - моћи да сагледа последице прародитељског греха и начин њиховог превазилажења; - моћи да објасни каква је улога човека у остваривању назначења света; - моћи да просуди о важности учествовања у литургијском сабрању за сопствено спасење; - бити подстакнут да се одговорније односи према природи; - моћи да стекне увид у личну одговорност за своје поступке; - моћи да уочи значај покајања за своје спасење.	- Библијска и светоотачка сведочанства о прародитељском греху; - Последице прародитељског греха; - Еколошки проблем као једна од последица човекове отуђености од Бога; - Превазилажење еколошке кризе је могуће повратком човека у заједницу са Богом; - Појам прародитељског греха у богослужбеним текстовима.	тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. - Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. □ □ - Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода,

IV – СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА (ОД АДАМА ДО ИЗРАИЉА) 13. Каин и Авељ 14. Ноје и барка, као праслике Христа и	□ Омогућити ученицима разумевање да се Стари Завет у главним цртама, периодима, личностима и догађајима може посматрати као праслика и најава новозаветних догађаја;	• моћи да уочи да се Бог у Старом и Новом Завету открива као личност и да позива човека у заједницу са Њим; • моћи да, на примеру Каина и Авеља, закључи да је свако убиство – братоубиство; • моћи да, на примеру Ноја, схвати значење појма праслика Христа и Цркве као места	• Тајна Христова у историји спасења; • Лични однос са Богом старозаветних патријараха и праотаца; • Праслике Христа и Цркве у периоду старозаветних	облика рада и наставних средстава. □ □ • Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. □ □ • У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. □ □ • Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и

				пуноћа његовог живота. ☐

Цркве 15. Црква и Вавилонска кула 16. Авраамов завет са Богом и наговештај Цркве Христове 17. Жртвовање Исака као праслика жртве Христове 18. Јаков постаје Израил	- Омогућити ученицима да стекну знање о историјском току остварења Божјег плана о свету; - Пружити ученицима основ за разумевање да се у личности Исуса Христа испуњава оно што је откривено и речено у Старом Завету; - Предочити ученицима у чему се састоји разлика између Цркве као богочовечанске заједнице и других облика људских заједница; - Предочити ученицима да се у старозаветној историји назире личност Месије	спасења; - моћи да, на примеру Вавилонске куле, схвати да ни једна људска заједница мимо Бога не води остварењу човековог назначења; - моћи да разуме да је откривење Аврааму почетак остваривања Цркве у историји; - бити свестан да је за богопознање неопходан личан сусрет са Богом; - моћи да разуме да је обећање потомства дато Аврааму духовног карактера.	патријараха и праотаца.	<u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; ☐ ☐ провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; ☐ <u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може

	Који сабира и избавља народ Божји.			се вршити кроз: ☐ усмено испитивање; ☐ писмено испитивање; ☐ посматрање понашања ученика; ☐ <u>Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама:</u> Стварање света и човека (5 часова) ☐ ☐ Прародитељски грех (6 часова) ☐ ☐ Свештена историја спасења (од Адама до Израилља) (6 часова) ☐ ☐ Свештена историја спасења (од Мојсија до Христа) (6 часова) ☐ до Христа) Старозаветна ризница (3 часа) ☐ Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.
V - СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА (ОД МОЈСИЈА ДО ХРИСТА) 19. Откривење Бога Мојсију (JXBX, ó õv) 20. Пасха 21. Месија циљ старозаветних ишчекивања 22. Давид и Соломон	- Пружити ученицима основ за разумевање да је целокупан садржај старозаветне месијанске мисли остварен тек у Новом Завету у личности Господа Исуса Христа; - Предочити ученицима да се у старозаветној историји назире личност Месије Који сабира и избавља народ Божји;	- знати да је старозаветна вера – вера у једнога Бога; - моћи да објасни нека од старозаветних пророштава која су се остварила у личности Христовој; - моћи да наведе који старозаветни догађаји јесу праслика Сина Божјег и новозаветне Цркве. - моћи да повезује догађаје старозаветне и новозаветне историје;	- Повезивање појмова: Стари и Нови Израилљ; мана и Причешће, Пасха и Васкрсење, Педесетница и Силазак Светог Духа на Апостоле, Помазаник или Месија; - Месија – циљ старозаветних ишчекивања; - Откривење Бога Мојсију; - Пасха;	

23. Испуњење старозаветних пророштава у Исусу	Упознати ученике са значајем старозаветног празновања Пасхе као праслике молитвеног	моћи да уочи разлику између уобичајеног значења речи пророк и њеног библијског смисла;	- Давид и Соломон; - Делатност старозаветних	

Христу 24. Праслике Свете Тројице, Исуса Христа и Цркве у Старом Завету (систематизација теме)	сећања на Христово Страдање, Васкрсење и Други долазак; □ Омогућити ученицима разумевање да се деловањем пророка	□ моћи да, на примеру пророчке делатности, увиди значај старања о социјално угроженим категоријама друштва; □ моћи да схвати, на примеру Израилља, да Црква има наднационални карактер;	пророка; □ Испуњење старозаветних пророштава у Исусу Христу; □ Праслике Свете Тројице, Исуса Христа и Цркве у	

	Божјих увек изграђује Црква	• моћи да упореди Десет заповести са Христовим заповестима о љубави; • знати да је месијанска идеја присутна током старозаветне историје; • моћи да промишља о сопственом месту у историји спасења;	Старом Завету.
VI – СТАРОЗАВЕТНА РИЗНИЦА 25. Мудросна књижевност – одабрани одељци 26. Одабрани одељци из Псалама Давидових 27. Старозаветни списи у богослужењу Цркве	☐ Омогућити ученицима доживљај старозаветне побожности; ☐ Подстицати ученике на промишљање о незаменљивости и вредности сопствене личности; ☐ Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса.	☐ моћи да се, подстакнут примерима, смелије суочи са грехом самооправдавања и сваким грехом, уопште; ☐ моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 2. разреда средње школе.	☐ Мудросна књижевност; ☐ Псалми Давидови; ☐ Пророци Илија и Јелисеј; ☐ Старозаветни списи у богослужењу Цркве.

Наставни предмети треће године за образовни профил економски техничар

1. Српски језик и књижевност
2. Страни језик Енглески језик
3. Физичко васпитање
4. Матеметика
5. Социологија са правима грађана
6. Пословна економија
7. Рачуноводство
8. Пословни енглески језик
9. Пословна информатика
10. Банкарство
11. Статистика
12. Право
13. Економско пословање

Изборни предмети

1. Грађанско васпитање/Верска настава

Изборни предмети према програму образовног профила економских техничара

1. Музичка култура
2. Изабрана поглавља математике
3. Историја (одабране теме)
4. Физика
5. Логика са етиком
6. Национална економија
7. Комерцијално познавање робе

Наставни предмет: Српски језик и књижевност

Годишњи фонд часова: 105

Недељни фонд часова: 3

Циљ:

- Упознавање са основним одликама правца, представницима и њиховим делима
- Упознавање ученика са одликама међуратне књижевности, представницима и делима
- Систематизовање знања о основним правилима грађења речи
- Упознавање ученика са основама лексикологије
- Оспособљавање ученика за примењивање знања из језика и правописа у складу са језичком нормом
- Оспособљавање ученика да теоријска знања из граматике и правописа примењују у усменом и писаном изражавању

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Модерна	- наведе одлике правца, представнике и њихова дела - уочи и тумачи модерне елементе у изразу и форми књижевног дела - анализира одабрана дела, износи запажања и ставове	- Модерна у европској и српској књижевности - Одлике симболизма и импресионизма - Шарл Бодлер: „Албатрос” - А. П. Чехов: „Ујка Вања” - Богдан Поповић: „Предговор - Антологији новије српске лирике” - Алек са Шантић: „Претпразничко вече”, „Вече на шкољу” - Јован Дучић: „Благо цара Радована” (избор), „Јабланови” - Милан Ракић: „Долап”, „Искрена песма” - В. П. Дис: „Тамница”, „Можда спава” - Сима Пандуровић: „Светковина” - Бора Станковић: „Нечиста крв”,		● На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Место реализације

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		„Коштана” или „Божји људи” (приповетка по избору) - Јован Скерлић: „О Коштани” или „Божји људи” - Петар Кочић: „Мрачајски прото” или приповетка по избору		• Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе и учења
Књижевност између два рата	• наведе одлике праваца, представнике и њихова дела • наведе манифесте, књижевне покрете и струје у књижевности између два светска рата • успостави узајамни однос књижевних дела и времена у коме су настала анализира одабрана дела, износи запажања и ставове	• Европска књижевност између два рата Одлике експресионизма, футуризма, надреализма • В. Мајаковски: „Облак у панталонама” • Ф. Кафка: „Преображај” или Х. Хесе: роман по избору или Е. Хемингвеј: „Старац и море” • Р. Тагора: „Градинар” (избор) • Српска међуратна књижевност • М. Бојић: „Плавна гробница” • Д. Васиљев: „Човек пева после рата” • М. Црњански: „Суматра” • М. Црњански: „С еобе I” • И. Андрић: „Ex Ponto” • И. Андрић: „Мост на Жепи” • И. Андрић: „На Дрини ћуприја” • М. Настасијевић: „Туга у камену” или Т. Ујевић: „Свакидашња јадиковка” • Р. Петровић: „Људи говоре” (избор) И. Секулић: „Госпа Нола”		Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • тестове знања

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Творба речи	• препозна просте, изведене и сложене речи примени основне принципе творбе речи	• Просте, изведене и сложене речи • Основни појмови о извођењу речи • Важнији модели за извођење именица, придева и глагола - Основни појмови о творби сложеница и полусложеница		Оквирни број часова по темама • Модерна (29) • Међуратна књижевност (33) • Лексикологија (11) • Правопис (8)
Лексикологија	• препозна и одреди вредност лексеме • уме да се служи речницима наведе примере синонима, антонима, хомонима, жаргона...	• Основни појмови из лексикологије (лексема, њено значење) • Полисемија и хомонимија • Синонимија и антонимија • Састав лексике српског књижевног (стандардног) језика • Дијалектизми, архаизми и историзми, неологизми, жаргонизми, вулгаризми • Фразеологизми • Термини - Речници и служење њима		
Правопис	• примени правописна правила у писању сложеница, полусложеница и синтагми скраћује речи у складу са прописаним правилима	• Основна правила спојеног, полусложеничког и одвојеног писања - Скраћенице		
Култура изражавања	• износи став, користи аргументе и процењује опште и сопствене вредности у усменом и писаном изражавању	• Лексичке вежбе • Стилске вежбе • Домаћи задаци • Говорне вежбе		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		Школски писмени задаци 4x2+2		

Наставни предмет: Енглески језик (Страни језик)

Недељни фонд часова: 2

Годишњи фонд часова: 70

Циљ: Развијање сазнајних и интелектуалних способности и стицање позитивног односа према другим културама уз уважавање различитости и усвајање знања и умења потребних у комуникацији на страном језику у усменом и писаном облику.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Описивање места од културног значаја, изражавање догађаја у садашњем времену	Разуме основне поруке и захтеве исказане јасним стандардним језиком када је реч о блиским темама, разуме једноставније текстове који су писани обичним језиком или језиком струке	Језичке активности у комуникативним ситуацијама, слушање и читање текстова који се односе на дате комуникативне ситуације; реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације	2.СТ.2.1.1. 2.СТ.2.1.4. 2.СТ.2.2.1. 2.СТ.2.2.2. 2.СТ.2.2.6. 2.СТ.2.3.3.	Слушање и реаговање на налоге и/или задатке у вези са текстом намењеним развоју и провери

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		Садржаји: Which places would you like to visit?; The present simple and continuous tenses; The present perfect tense; The plural of nouns; Expressing preference and pleasure	2.СТ.2.3.1. 2.СТ.2.5.1. 2.СТ.3.2.1. 2.СТ.3.2.2. 2.СТ.3.2.6. 2.СТ.3.4.5.	разумевања говора; Рад у паровима, малим и већим групама (мини- дијалози, игра по улогама, симулације
Описивање бића, физички изглед и карактерне особине, изражавање догађаја у прошлости	Учешће у дијалогу на страном језику и размена мишљења и информација у вези са својим окружењем и ситуацијама	Слушање и читање описа људи, разговор о изгледу и карактерним особинама, моди, исказивање комплимената Садржаји: Is fashion important to you?; The past participle; The past simple and continuous tense; Word formation; Correlative conjunctions	2.СТ.2.1.4. 2.СТ.2.1.1. 2.СТ.2.2.2. 2.СТ.2.2.6. 2.СТ.2.3.3. 2.СТ.3.2.2. 2.СТ.3.2.1. 2.СТ.3.4.5. 2.СТ.2.2.1. 2.СТ.2.5.1. 2.СТ.3.2.2. 2.СТ.3.2.6.	итд.); Активности (израда панона, презентација, зидних новина, постера за учионицу и сл.); Разумевање и извршавање упутстава и налога за различите активности; Разумевање садржаја
Уметност, описивање уметника, уметничких дела	Разуме општи садржај о мање познатим темама које спадају у шири спектар интересовања, разумевање културног плуралитета у земљи и земљама чији језик учи	Слушање и читање текстова у вези уметности, разговор на тему уметности, различитих укуса у уметности Садржаји: Salvador Dali; Joseph Turner; The present and perfect participles; Passive	2.СТ.2.1.4 2.СТ.2.1.1. 2.СТ.2.3.1. 2.СТ.2.5.1.	монолошких излагања на познате теме, узрасно примерених и у

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			2.СТ.2.2.1. 2.СТ.2.2.2. 2.СТ.2.2.6. 2.СТ.2.3.2. 2.СТ.3.2.1. 2.СТ.3.4.5.	складу са личним интересовањима ученика; Разумевање општег смисла и најважнијих
Доношење одлука, решавање проблема	Образлаже своје мишљење и реагује на мишљења других, поведе, настави и заврши неки једноставан разговор, размени идеје и информације о блиским темама у предвидљивим, свакодневним ситуацијама, образлаже краће своје намере, одлуке, поступке	Слушање и читање исказа којима се тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност Садржаји: Hard decisions some people had to make in their lives; Conditionals; The sequence of tenses; The omission of articles	2.СТ.2.1.4. 2.СТ.2.1.1. 2.СТ.2.2.1. 2.СТ.2.2.2. 2.СТ.2.2.6. 2.СТ.2.3.2. 2.СТ.3.3.1 2.СТ.3.4.5. 2.СТ.3.2.6.	појединости информативних прилога из различитих медија (радио, телевизија, интернет) о познатим, друштвено и узрасно релевантним
Митови и легенде, описивање историјских догађаја	Објашњава на једноставан начин традиционално схваћене одлике властите културе, пише текстове према моделу, размењује идеје и информација о блиским темама у предвидљивим, свакодневним ситуацијама	Слушање и читање митова, легенди и историјских догађаја, изношење личних ставова о митовима и легендама, упоређивање времена Садржаји: Would you like to visit Blarney Castle?; Relative clauses; Causative; Modals	2.СТ.2.1.4. 2.СТ.2.1.2. 2.СТ.2.2.1. 2.СТ.2.2.2. 2.СТ.2.2.6. 2.СТ.2.3.4. 2.СТ.2.3.6.	темама; Разумевање битних елемената аудио и аудио- визуелних форми, у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			2.СТ.2.3.7. 2.СТ.2.5.5. 2.СТ.3.2.1 2.СТ.3.2.2. 2.СТ.3.2.6 2.СТ.2.5.1.	теме; Интеракција (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења,
Описивање познатих личности, разговори о идолима, изражавање жеља	Идентификује различита гlediшта о истој теми, коректно употребљава једноставне структуре користећи зависне реченице (уз одређене системске елементарне грешке које глобални смисао не доводе у питање)	Слушање и читање текстова у којима се говори о слави, познатим личностима у земљи и свету, изражавање незадовољства због догађаја који су жељни, а нису се остварили Садржаји: Expressing wishes and regrets; Pronouns; Passive constructions	2.СТ.2.1.1. 2.СТ.2.1.4. 2.СТ.2.3.1. 2.СТ.2.2.1. 2.СТ.2.2.2. 2.СТ.2.2.6. 2.СТ.2.3.2. 2.СТ.2.5.1. 2.СТ.3.2.1. 2.СТ.3.2.2. 2.СТ.3.4.5.	резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се
Описивање властитих емотивних реакција, злочина и правног система властите	Разуме опис догађаја и осећања, разуме циљни језик и користи га у комуникацији, користи знање страног језика у различитим видовима комуникације, описује утиске, мишљења, истиче предности и мане неке појаве и поступка	Слушање, читање и разговор на тему правног система различитих држава, изражавање емотивних реакција, решавање спорова у судници Садржаји: Crime and law; Gerund; Word formation	2.СТ.2.3.1. 2.СТ.2.1.4. 2.СТ.2.1.1. 2.СТ.2.2.1. 2.СТ.2.2.2.	може реализовати кроз низ активности, на пример: размену информација, спонтану

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
државе и државе чији се језик учи			2.СТ.2.2.6. 2.СТ.2.3.2. 2.СТ.3.2.2. 2.СТ.3.4.5. 2.СТ.3.1.3.	конверзацију, неформалну или формалну дискусију, дебату, интервју или преговарање,
Описивање догађаја у будућности, исказивање планова и намера	Разуме текстове у којима се описују догађаји у будућности, познаје основне одлике екосистема	Слушање и читање текстова у којима се описују догађаји у будућности, предвиђа будућност, говори о климатским променама, глобалном загревању, вирусима, роботима... Садржаји: Climate changes; Future tenses; Determinators	2.СТ.2.1.4. 2.СТ.2.1.1. 2.СТ.2.2.1. 2.СТ.2.2.2. 2.СТ.2.2.6. 2.СТ.2.3.2. 2.СТ.2.3.1. 2.СТ.2.5.1. 2.СТ.3.2.1. 2.СТ.3.2.2. 2.СТ.3.2.6. 2.СТ.3.3.2.	заједничко планирање и сарадњу; Писмено изражавање подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, мишљења и осећања, резимира садржај различитих порука о познатим
Описивање путовањам начини путовања	Користи савремене видове комуникације у откривању културе своје земље у других земаља	Слушање и читање текстова о путовањима, начинима транспорта, разговор о знаменитостима, писање есеја о знаменитостима Садржаји: Travel; Numerals; Adverbs; The past perfect continuous tense; Articles	2.СТ.2.1.4. 2.СТ.2.1.1. 2.СТ.2.2.1. 2.СТ.2.2.2. 2.СТ.2.2.6.	темама (из медија, књижевних и уметничких текстова и др.), као и да сачини краће

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			2.СТ.2.3.2. 2.СТ.2.3.1. 2.СТ.2.5.1. 2.СТ.3.1.3. 2.СТ.3.2.1.	презентације и слично

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
UNIT 1 NATIONAL PARKS	8	Комуникативна настава страних језика подразумева поимање језика као средства комуникације; инсистира на употреби циљног језика у учioniци у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике; претпоставља примену тзв. Teacher talk, односно прилагођавање говорне делатности наставника интересовањима и знањима ученика; инсистира на комуникативном аспект у употребе језика, одн. на значењу језичке поруке, а не толико на граматичној прецизности исказа; претпоставља да се знања ученика мере прецизно дефинисаним релативним, а не толико апсолутним критеријумима тачности.	Which places would you like to visit?; Aborigines; Australia; Yosemite; group – groups; woman – women; fish – fish
UNIT 2 FASHION	8	Основни циљ наставе страних језика је формирање комуникативне компетенције код ученика у свим видовима говорне делатности, односно оспособљавање ученика да овладају комуникативним	Is fashion important to you?; model; overconfident; undercook; both...and; as...as; either..or; neither..nor; not only...but also

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
UNIT 3 ART AND ARTISTS	8	умењима како у типичним свакодневним ситуацијама, тако и у сфери своје будуће професионалне делатности. Комуникативност у настави језика треба структурирати тако да она одражава модел природности комуницирања, уз коришћење адекватних метода, поступка и облика рада.	Commercial art; avant-garde art; pop art; saying 'NO' nicely
UNIT 4 MAKING DECISIONS	8	Један од кључних елемената комуникативне наставе страних језика је и социјална интеракција кроз рад у учионици. Она се базира на групном или индивидуалном решавању проблема, потражи за информацијама и мање или више комплексним задацима. У тим задацима увек су јасно одређени контекст, процедура и циљ, чиме се унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика.	Hard decisions some people had to make in their lives; turn down; turn to; have eyes for each other; catch one's eyes; can't take my eyes off you
UNIT 5 MYTHS AND LEGENDS	8	Комуникативно-интерактивна парадигма у настави страних језика, између осталог, укључује и следеће компоненте: – усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину	Would you like to visit Blarney Castle?; the Bible; the Queen; to take pity on; to take a hint;
UNIT 6 CELEBRITIES	8	– поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и активности наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја – ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину	Role models; celebrities; I wish; if only; obsess – obsessive; admire – admirable; it is considered that
UNIT 7 CRIME AND FICTION	8	– уџбеници су само један од ресурса; осим њих препоручује се и примена других извора информација и дидактичких материјала, поготову кад је реч о стручним темама	Crime and law; Sherlock Holmes; Hercule Poirot; avoid; enjoy; succeed in;

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		– учионица постаје простор који је могуће реструктурирати из дана у дан Важан циљ у учењу страног језика у средњим стручним школама је	make up with; make for; well-done; second-class
UNIT 8 PREDICTING THE FUTURE	7	овладавање језиком струке, и то у оноликој мери која је неопходна да се језик користи ради информисаности и оспособљености за једноставну комуникацију у усменом и писаном облику на страном језику. У планирању наставе и учења наставник користи уџбеник као функционално и флексибилно наставно средство које не одређује	Climate changes; global warming; due next month; due once a month; run over; run after;
UNIT 9 TRANSPORT AND TRAVEL	7	садржаје предмета. Садржајима у уџбенику се приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. Наставник упућује ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина глобално, селективно или пак детаљно.	Travel; transport; one-first; two – second; the United Kingdom; the Pacific; hard – hardly; near – nearly; harbour; baggage claim

Наставни предмет: Физичко васпитање

годишњи фонд часова: 70

Недељни фонд часова: 2

Циљ учења предмета:

Циљ физичког васпитања је да се разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно – образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
● Здравствена култура и физичка активност, као основа за реализовање постављених циљева и исхода;	● Препозна везе између физичке активности и здравља. ● Објасни карактеристике положаја тела, покрета и кретања у професији за коју се школује и уочити оне, које могу имати негативан утицај на његов раст, развој; Одбрани и изведе вежбе обликовања и вежбе из корективне гимнастике, које ће превентивно утицати на могуће негативне утицаје услед рада у одабраној професији.	● Вежбе обликовања (јачања, лабављење и растезање); ● Вежбе из корективне гимнастике; Провера стања моторичких и функционалних способности;		● На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања; ● Током реализације часова физичког васпитања давати информације о томе које вежбе позитивно утичу на статус њиховог организма, с обзиром на карактеристике њихове професије, а које негативно утичу на здравље; ● Ученици који похађају четворогодишње стручне школе далеко су више оптерећени у редовном образовању практичном и теоријском наставом од осталих ученика; ● Физичко васпитање, у овим школама, значајно је за активан опоравак ученика, компензацију и релаксацију с обзиром на њихова честа статичка и једнострана оптерећења. Теоријска знања из области физичких активности су од великог значаја бављење физичким
Развој моторичких и функционалних способности човека, као основа за реализовање постављених циљева и исхода;	● Именује моторичке способности које треба развијати, средства и методе за њихов развој; Примени адекватна средства (изведе вежбе) за развој и усавршавање моторичких способности из: вежби обликовања, атлетике, гимнастике, пливања и спортских игара за развој: снаге, брзине, гинкости, спретности и окретности.	● Вежбе снаге без и са малим теговима (до 4 kg); ● Трчање на 800 m ученице и 1.000 m ученици; ● Трчање на 60 m и 100 m; ● Вежбе растезања (број понављања и издржај у крајњем положају); ● Полигони спретности и окретности испортске игре; ● Аеробик; Обука техника пливања;		
● Усвајање знања, умења и вештина из спортских грана и дисциплина као основа за реализовање постављених	● Кратко опише основне карактеристике и правила атлетике, гимнастике и спортске гране – дисциплина које се уче; ● Демонстрира – вежбе и технике атлетских дисциплина и вежбе на справама и тлу које се уче (поседовати вештину); ● Детаљније опише правила спортске гране за коју показује посебан интерес, за коју школа има услове; ● Објасни због којих је карактеристика физичког васпитања важно да активно учествује у процесу наставе и да самостално спроводи одређен програм физичке и спортске активности;	АТЛЕТИКА У свим атлетским дисциплинама треба радити на усавршавању технике и развијању водећих моторичких особина за дату дисциплину. Трчање Трчање на 100 m – ученици и ученице, на 1.000 m – ученици, на 800 m – ученице, Штафета 4 x 100 m ученици и ученице. Скокови Скок удаљ – одабраном техником; Скок увис – одабраном техником. Бацање Бацање кугле рационалном техником (ученици 6 kg и ученице 4 kg). СПОРТСКА ГИМНАСТИКА: ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ Напомена:		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
циљева и исхода; ● Атлетика; ● Спортска гимнастика: (Вежбе на справама и тлу);	● Се бави физичким, односно спортским активностима пошто ће сагледа (детектовати) позитивне карактеристике физичке и спортске активности и њихове утицаје на здравље, дружење и добро расположење; ● Сагледа негативне утицаје савременог начина живота (пушење, алкохол, дрога, насиље, деликвентно понашање) и свестан је да физичким, односно спортским активностима може предупредити њихове негативне утицаје; ● Путем физичких односно спортских активности комуницира са својим друговима и ужива у дружењу и контактима; Повеже свакодневни живот, способност за учење и практичан рад са физичким односно спортским активностима и правилном исхраном ● Објасни да покрет и кретање, без обзира на то којој врсти физичке,односно спортске активности припадају, имају своју естетску компоненту (лепоту извођења, лепоту доживљаја); ● Ужива у извођењу покрета и кретања; ● Наводе основне олимпијске принципе и примеи их на школским спортским такмичењима и у слободно време. ● Препозна нетолерантно понашање својих другова и реагује на њега, шири дух пријатељства, истрајан је у својим активностима. Има правилан однос према окружењу у којем вежба, рекреира се и бави се спортом	– Наставник олакшава, односно отежава програм на основу моторичких способности и претходно стечених умења ученика. 1. Вежбе на тлу За ученике и ученице: – из упора за рукама, зибом, премах одбочно до упора пред рукама (опружено). – комбинација вежби која садржи (вежбе се бирају, одузимају или додају у складу са могућностима ученика): плесне кораке; скок са окретом за 180°; окрет на две или једној нози; премет странце; колут напред суножним одразом и малим летом; вагу претклоном и заножењем; став на шакама колут напред и сп. скок са окретом (произвољан број степени); – за напреднији ниво: колут летећи и прекопит напред, уз помоћ. 2. Прескок За ученике коњ у ширину висине 120 cm; за ученице 110 cm: – згрчка; – разношка за напредни ниво: склонка; прескоци са заножењем и „прекопит” 3. Кругови За ученике /доскочни кругови/: – вучењем вис узнето; вис стрмоглаво; вис узнето; спуст у вис стражњи – издржај; вучењем вис узнето; спуст у вис предњи (полако); саскок 4. Разбој За ученике /паралелни разбој/: – из замаха у упору предњихом спуст у склек, зањих у склеку и спојено упор (у зањиху); предњих и спојено склек, зањихом упор (поновити 2 до 3 пута) За ученице /двовисински разбој, једна притка, вратило/: – лицем према н/п, залетом и суножним одскоком наскок упор предњи; премах одножно десном (левом) у упора јашући; прехват на в/п; премах одножно заножном до виса седећег, подметним опружањем или одривом од н/п предњих и спојено саскок у предњиху (уз помоћ) до става на тлу, леђима према в/п; – <i>једна притка:</i> залетом и суножним одскоком наскок упор предњи; премах одножно десном (левом) до упора јашућег, премах одножно заножном до упора стражњег; сасед са окретом за 90°. 5. Вратило За ученике /доскочно и дохватно или дочелно вратило/: – /доскочно/: подметно успостављање ниха; њихање са повећавањем амплитуде и саскок у предњихуили зањиху уз помоћ; – /дохватно или дочелно/: коврљај назад у упору. 6. Греда За ученице /висока греда/: - залетом и суножним одскоком наскок у упор чучећи одножно; окрет за 90° до упора чучећег; усправ, одручити; кораци у успону докорацима; вага претклоном и заножењем, усклон; суножним одскоком скок са померањем; окрет за 90°у успону; саскок пруженим телом или, за напреднији ниво – са предножним разножењем. 7. Коњ са хватаљкама За ученике: – из упора предњег коло предожно десном, коло предножно левом; – из упора стражњег коло одножно десном, коло одножно левом Школско такмичење (одељење, школа): актив наставника физичког васпитања бира справе на којима ће се ученици такмичити. За напредније ученике: састави из система школских спортских такмичења и учешће на вишим нивоима школских такмичења.		вежбама. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава (4 часа); ● мерење и тестирање (8 часова); ● практична настава (60 часова). Подела одељења на групе Одељење се не дели приликом реализације; Настава се изводи фронтално и по групама, у зависности од карактера методске јединице која се реализује. Уколико је потребно, нарочито за вежбе из корективне гимнастике, приступ је индивидуалан. Планирање наставе и учења ● Настава се реализује у циклусима који трају приближно 10–12 часова (узастопних). Наставнику физичког васпитања је остављено да, зависно од потреба, прецизира трајање сваког циклуса, као и редослед њиховог садржаја. Садржај циклуса је: – за проверу нивоа знања на крају школске године – један; – за атлетику – један; – за гимнастику: вежбе на справама и тлу – један; – за спорт по избору ученика – два; – за повезивање физичког васпитања са животом и радом – један. Садржаји програма усмерени су на: развијање физичких способности;

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Спортска игра (по избору); Физичка, односно спортска активност у складу са могућностима школе.		ПРОГРАМ ПО ИЗБОРУ УЧЕНИКА РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ – Савладавање основних вежби: „докорак”, мењајући корак галопом у свим правцима, полкин корак, далеко високи скок, „маказице”; – Систематска обрада естетског покрета тела у месту и у кретању без реквизита и са реквизитима, користећи при томе различиту динамику, ритам и темпо; – Примена савладане технике естетског покрета и кретања у кратким саставима. Треба савладати најмање петнародних плесова; – Припрема за такмичење и приредбе и учешће на њима. СПОРТСКА ИГРА (по избору) – Понављање и учвршћивање раније обучавањих елемената игре. – Даље проширивање и продубљивање техничко-тактичке припремљености ученика у складу са изборним програмом за дату игру. На основу претходних умења у техници и тактици наставник планира конкретне садржаје из спортске игре. Стручно веће наставника физичког васпитања, према програму који сам доноси (из програма трећег разреда (програм по избору ученика) у складу са могућностима школе, организује наставу за коју ученици покажу посебно интересовање.		спортско-техничко образовање; повезивање физичког васпитања са животом и радом. Годишњи план, програм и распоред кросева, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује се на почетку школске године на наставничком већу, на предлог стручног већа наставника физичког васпитања. Стручно веће наставника физичког васпитања, самостално, одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса. Часови у току недеље треба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може одржавати истовремено са два одељења, ни на спортском терену, ни у физкултурној сали. У свим разредима настава физичког васпитања се реализује одвојено за ученике и одвојено за ученице, а само у школама које имају по два паралелна објекта за физичко васпитање дозвољена је истовремена реализација часа. Праћење, вредновање и оцењивање Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља sukcesивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичком васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма. Минимални образовни захтеви ● Атлетика: трчање на

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
				100 m за ученике и ученице, трчање на 800 m за ученике и 500 m за ученице, скок удаљ, увис, бацање кугле – на резултат. • Вежбе на справама и тлу: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја.

Наставни предмет: Математика

Годишњи фонд часова – 105

Седмични фонд часова – 3

Циљ: Циљ учења математике је да ученик, усвајајући математичке концепте, знања, вештине и основе дедуктивног закључивања, разви-је апстрактно и критичко мишљење, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
КОМБИНАТОРИКА	- примени правило збира и производа - одреди број пермутација датог скупа - одреди број варијација датог скупа - одреди број комбинација датог скупа	Правило производа и правило збира - Пермутације - Варијације - Комбинације - Биномни образац Класична дефиниција вероватноће	2МА.1.1.1. Користи	Саставни део процеса развоја математичких

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
НИЗОВИ	• напише пермутације (варијације, комбинације) датог скупа од највише четири члана • примени биномни образац • одреди k-ти биномни коефицијент у развоју бинома на n-ти степен примени знање из комбинаторике при израчунавању вероватноће догађаја	• Математичка индукција • Неке важније једнакости • Бројни низови. Особине • Аритметички низ. Збир првих n чланова аритметичког низа • Геометријски низ. Збир првих n чланова геометријског низа • Гранична вредност низа Особине конвергентних низова	природне, целе, рационалне и реалне бројеве, разли-чите записе тих бројева и преводи их из једног записа у други.2МА.1.1.2. Израчунава вредност бројевног израза у коме се појављују сабирање, одузимање, множење, дељење, степеновање и кореновање и	знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проце-ном нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у
АНАЛИТИЧКА ГЕОМЕТРИЈА У РАВНИ	• објасни принцип математичке индукције • примени математичку индукцију у једноставним доказима • препозна низ и уме да га настави (једноставнији примери) • препозна аритметички низ, објасни шта су n и d и израчуна тражени члан низа • израчуна збир првих n чланова аритметичког низа • објасни шта су n и q и израчуна тражени члан низа • израчуна збир првих n чланова геометријског низа	• Системи линеарних једначина. Гаусов алгоритам • Декартов координатни систем у равни. Координате тачке, растојање између две тачке, подела дужи у датој размери • Једначина праве у Декартовом правоуглом координатном систему. Канонски облик • Општи и експлицитни облик једначине праве • Сегментни облик једначине праве • Две праве. Паралелност и нормалност • Угаони коефицијент. Угао између две праве • Разни облици једначине праве • Нормални облик једначине праве и растојање тачке од праве • Једначина кружнице • Узајамни положај праве и кружнице • Узајамни положај две кружнице • Особине елипсе (ексцентрицитет и директрисе) Хипербола и парабола (као криве другог реда)	природне, целе, рационалне и реалне бројеве, разли-чите записе тих бројева и преводи их из једног записа у други.2МА.1.1.2. Израчунава вредност бројевног израза у коме се појављују сабирање, одузимање, множење, дељење, степеновање и кореновање и	знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проце-ном нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у
ФУНКЦИЈЕ	примени образац за суму првих n чланова низа на конкретним примерима из струке • примени Гаусов алгоритам на решавање система линеарних једначина (3*3) • израчуна растојање између две тачке и координате средишта дужи • израчуна обим и површину троугла ако су дате координате његових темена	• Функције. Основне особине реалних функција реалне променљиве • Сложена функција • Инверзна функција • Преглед елементарних функција (линеарна, степена, експоненцијална, логаритамска, тригонометријска) • Гранична вредност функције. Особине • Број e. Важни лимеси • Непрекидност функције • Асимптоте функција. • Проблем тангенте и брзине • Дефиниција извода функције • Правила диференцирања (извод збира, производа и количника функција) • Извод сложене функције • Таблица извода неких елементарних функција	природне, целе, рационалне и реалне бројеве, разли-чите записе тих бројева и преводи их из једног записа у други.2МА.1.1.2. Израчунава вредност бројевног израза у коме се појављују сабирање, одузимање, множење, дељење, степеновање и кореновање и	знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проце-ном нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• разликује општи облик једначине праве од експлицитног облика и преводи из једног облика у други • одреди положај праве у координатном систему у зависности од коефицијената k и n • одреди једначину праве одређену датом тачком и датим коефицијентом правца • одреди једначину праве одређену датим двема тачкама • примени услов нормалности и услов паралелности две праве • одреди угао који заклапају две праве • израчуна растојање тачке од праве • преведе општи облик једначине кружнице у канонски • одреди положај кружнице у Декартовом координатном систему и полупречник кружнице • испита међусобни положај праве и кружнице • одреди тангенту кружнице из задатих услова • одреди међусобни положај две кружнице • дефинише појам елипсе и наведе канонски облик једначине елипсе	• Испитивање екстремних вредности и монотоности функција помоћу извода • Испитивање и цртање графика функција • Примитивна функција и појам интеграла	при томе по потреби користи калкулатор или одговарајући софтвер.2МА.1.1	разговору и дискусији, самосталан рад, рад у гру-пи, тестови) помаже наставнику да сагледа
	• одреди једначину праве одређену датом тачком и датим коефицијентом правца • одреди једначину праве одређену датим двема тачкама • примени услов нормалности и услов паралелности две праве • одреди угао који заклапају две праве • израчуна растојање тачке од праве • преведе општи облик једначине кружнице у канонски • одреди положај кружнице у Декартовом координатном систему и полупречник кружнице • испита међусобни положај праве и кружнице • одреди тангенту кружнице из задатих услова • одреди међусобни положај две кружнице • дефинише појам елипсе и наведе канонски облик једначине елипсе		.3. Примењује правила заокругљивања бројева и процењује вредност израза у једноставним реалним ситуацијама. 2МА.1.1.4.	постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака актив-ност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.
	• дефинише појам елипсе и наведе канонски облик једначине елипсе • препозна остале криве другог реда (хиперболу и параболу) • дефинише функцију и врсте функција ($1-1$, HA и бијекција) • користи експлицитни и имплицитни облик функције • објасни монотоност функције, ограниченост, парност, периодичност и	Економске функције (тражња, понуда, приходи, трошкови)	Трансформише једноставне алгебарске изразе.2МА.1.1. 5. Решава једноставне	У процесу праћења и

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	нулу функције и уме сваку да одреди (ако је дата функција има) • одреди инверзну функцију дате, једноставне функције • одреди сложену функцију од две задате функције • нацрта и анализира елементарне функције • одреди граничну вредност функције • наброји важне лимесе • одреди асимптоте дате функције • објасни проблем тангенте у датој тачки и проблем брзине • дефинише појам извода • примењује правила диференцирања • одреди извод сложене и извод инверзне функције • примени таблицу елементарних извода • одреди екстремне вредности применом извода • испита монотоност функције применом извода • испита и нацрта графике једноставних функција • чита и анализира, односно нацрта дијаграм из подручја рада примени извод функције и примитивну функцију код економских функција		проблеме који се свode на линеарне и квадратне једначине.2МА.1.1.6. Решава једноставне проблеме који се свode на линеарне неједначине и једноставне квадратне неједначине. 2МА.1.1.7. Решава једноставне проблеме који се свode на систем две линеарне	вредновања значајну улогу имају до-маћи задаци. Редовно задавање домаћих задатака (уз обавезну повремену проверу од стране наставника), анализа задатака које ученици нису умели да реше, педагошка мотивација ученика који редовно раде домаће задатке... помаже наставнику да стекне бољи увид у степен остварености исхода.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			једначине са две непознате.2МА.1.1.8. Зна и разуме основне логичке и скуповне операције и користи их. 2МА.1.2.4. Користи координатни систем за представљање једноставних геометријских објеката у равни.2МА.1.3.2. Разуме појам, израчунава вредност, користи и	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			скицира график линеарне, квадратне, степене, експоненцијалн е, логаритамске и тригоно- метријских функција синуса и косинуса.2МА.1. 3.3. Анализира графички представљене функције (одређује нуле, знак, интервале монотоности, екстремне вредности и тумачи их у	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			реал-ном контексту).2МА.1.3.4. У функцијама које су представљене графички или табеларно, анализира, примењује и приближно израчунава брзину промене помоћу прираштаја. 2МА.1.4.1. Прebroјава и процењује број могућности (различитих избора или начина) у	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			једноставним реалним ситуацијама.2М А.1.4.3. Разуме концепт вероватноће, израчунава и процењује вероват-ноће догађаја у једноставним ситуацијама.2М А.1.4.4. Графички представља податке у облику дијаграма и табела, анализира податке и	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			њихову расподелу.2МА. 1.4.5. Разуме појмове популације и узорка, израчунава и тумачи узорачку средину, медијану и мод.2МА.2.1.3. Израчунава вредност бројевног израза у коме се појављују и елементарне функције и при томе по потреби користи калкулатор или	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			одговарајући софтвер.2МА.2.1 .5. Трансформише алгебарске изразе.2МА.2.1. 6. Решава проблеме који се свode на једначине у којима се поја- вљују елементарне функције.2МА.2. 1.7. Решава квадратне и једноставне рационалне неједначине.2М А.2.1.8. Решава проблеме који	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			се свODE на системе линеарних једначи-на са највише три непознате.2МА. 2.1.9. Зна и користи логичке и скуповне операције, исказни рачун и појам релације (посебно поретка и еквиваленције). 2МА.2.2.3. Решава проблеме користећи једначину праве и криве другог	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			реда.2МА.2.3.2. Разуме концепт конвергенције низа и израчунава граничну вредност низа у једноставним случајевима.2М А.2.3.3. Уме да скицира графике елементарних функција и да их транс-формише користећи транслације и дилатације дуж координатних оса. 2МА.2.3.4. Решава проблеме	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			користећи основна својства функција (област дефинисаности, периодичност, парност, монотоност...) 2МА.2.3.5. Разуме концепт непрекидности и израчунава једноставне граничне вредности функција.2МА.2. 3.6. Разуме концепт извода функције и примењује га у проблем-ским ситуацијама.2М	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			А.2.3.7. Решава проблеме минимума и максимума користећи извод функције.2МА.2.3.8. Разуме концепт одређеног интеграла и његову примену у једноставнијим ситуацијама.2М А.2.4.1. Примењује правила комбинаторике за пребројавање могућно-сти (различитих	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			избора или начина).2МА.2.4. 3. Разуме концепт дискретне случајне величине и израчунава очекивану вредност, стандардно одступање и дисперзију (варијансу).2МА. 2.4.4. Разуме значај вероватноће у тумачењу статистичких података. 2МА.2.4.5.	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			Израчунава мере варијабилности и одступања од познатих расподела.2МА.3.1.2. Израчунава вредност бројевног израза користећи својства операција и функција.2МА.3.1.3. Трансформише алгебарске изразе, доказује једнакости и неједнакости.2МА.3.1.5.	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			Решава неједначине користећи основна својства елементарних функција.2МА.3. 1.6. Решава системе линеарних једначина са и без параметара и једноставне системе нелинеарних једначина.2МА.3 .3.1. Примењује математичку индукцију, аритметички и геометриј-ски низ и израз за	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			суму бесконечног геометријског низа у проблемским ситуацијама.2М А.3.3.2. Израчунава граничну вредност низа, анализира и интерпрети-ра понашање низа података, изводи и интерпретира закључке.2МА.3. 3.3. Користи елементарне функције за решавање	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			проблема.2МА.3 .3.4. Израчунава граничне вредности функција и решава проблеме користећи својства непрекидности функција.2МА.3. 3.5. Решава проблеме и доноси закључке анализирајући функције користећи диференцијални рачун.2МА.3.3.6. Решава	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			проблеме применом интегралног рачуна (површине равних фигура, запремине тела, дужине кривих, функција расподеле и својства случајних променљивих).2 МА.3.4.1. Решава сложеније комбинаторне проблеме.2МА.3 .4.2. Решава проблеме и доноси	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			закључке и одлуке у ситуацијама неизвесности користећи методе вероватноће и статистике.2.МА.3.4.3. Зна појам функције расподеле, појам непрекидне случајне величине и нормалне расподеле.	

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
КОМБИНАТОРИКА	12	Са ученицима обновити основне елементе комбинаторике (правило збира и правило производа) на једноставнијим примерима и задацима, као примену основних принципа пребројавања коначних скупова. Увести појам факторијела и користити га у различитим примерима. Поштовањем принципа поступности увести пермутације, варијације, као и комбинације без понављања. При решавању проблема у којима ученици користе пермутације, варијације и комбинације користити реалне примере, у којима постоје различита ограничења, односно понављања. Увести Паскалов троугао и биномни образац (са доказом у програму МЗ) и приказати примере њихове примене. У овој области бирати примере проблемских ситуација из различитих области математике као и свакодневног живота	Комбинаторика, биномни образац, низ, права, кружница, елипса, својства функција, гранична вредност функције, извод функције.
НИЗОВИ	10	Пре свега треба обновити основна знања о низовима из претходног разреда (дефиниција, начин задавања, монотонија, ограниченост, аритметички и геометријски низ...). Појам граничне вредности низа објаснити на што једноставнијим примерима, а тек након тога дати дефиницију. Обавезно треба урадити неколи-ко примера доказа када је задати низ конвергентан, по дефиницији. Теореме о сагласности граничне вредности са операцијама (гранична вредност збира, производа, количника конвергентних низова) могу се и доказати. Ученици треба да савладају формулу за збир свих чланова беско-начног геометријског низа и неке примере њене примене (периодични децимални разломци, једноставни	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		примери из геометрије...). Дефинисати број e , и образложити дефиницију теоремом о монотоном и ограниченом низу	
АНАЛИТИЧКА ГЕОМЕТРИЈА У РАВНИ	26	Основни циљ увођења аналитичке геометрије је дубље повезивање алгебарских и геометријских садржаја. Ученици првенствено треба добро да упознају Декартов правоугли координатни систем и приступ геометрији помоћу координата. При извођењу формула за одређивање растојања тачака, поделу дужи у датом односу и израчунавање површине троугла чија су темена задата, искористити одговарајуће већ познате чињенице и својства вектора. Неопходно је да ученици повежу линеарну једначину са две непознате са једначином праве у координатном систему и да упознају општи (имплицитни), експлицитни, сегментни (сви програми) и нормални облик (програми М1 и М3) једначине праве. Кроз задатке ученици треба да увежбају и формуле за једначину праве кроз две тачке (сви програми), прамен правих и симетралу угла (програми М1 и М3). При извођењу формула за одређивање величине угла између две праве, специјално услова за паралелност, односно нормалност правих, искористити знања из вектора и тригонометрије. Формулу за одстојање тачке од праве и растојање паралелних правих ученици треба да повежу са нормалним обликом једначине праве (програми М1 и М3). Значајна је геометријска интерпретација скупа решења линеарне неједначине са две непознате као полуравни у координатном систему, а система оваквих неједначина као пресека полуравни (програми М1 и М3). Криве другог реда треба довести у везу са	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		равним пресецима конусне површи а дефинисати их као геометријска места тачака у равни са одређеним својствима. Код одређивања међусобног односа праве и криве другог реда, користити знања из теорије квадратних једначина. Посебно обратити пажњу на случај када права додирује криву (услов додира), као и једначине тангенти. У свим ситуацијама инсистирати на геометријској интерпретацији (на пример код решавања система квадратних једначина).	
ФУНКЦИЈЕ	45	На почетку ове теме подсетити ученике на основне опште појмове у вези с функцијама (домен, кодомен, 1-1, НА). Затим размотрити својства карактеристична за реалне функције једне реалне променљиве (ограниченост, парност и непарност, пери-одичност, нуле и знак, монотоност, график) и илустровати их на примерима функција које су ученицима познате. Подсетити ученике на појмове сложене и инверзне функције и илустровати их на познатим примерима (квадратна функција, експоненцијална функција, основне тригонометријске функције). Детаљно навести својства основних елементарних функција (кон-станте, степене функције (како са целобројним, тако и са рацио-налним изложоцем), експоненцијалне и логаритамске функције, основне тригонометријске и инверзне тригонометријске функције. Инсистирати на томе да ученици познају графике наведених функција и користе их за илустрацију њихових својстава. На једноставнијим примерима илустровати конструкцију графика елементарних функција који се из графика основних могу добити	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		транслацијом и/или хомотети-јом дуж оса. Граничну вредност (лимес) функције најпре илустровати примерима. Затим дати дефиниције у различитим случајевима и упоредити са познатом дефиницијом граничне вредности низа. Илустровати графички примере који доводе до асимптота. Извести аритметичка својства ли-меса и увежбати њихово коришћење. Размотрити неке карактеристичне случајеве тзв. нео-дређених израза и увежбати њихово решавање, с тим да тежина примера зависи од програма и расположивог броја часова. Непрекидност функције увести интуитивно, геометријски, и повезати са својствима њеног графика. Без доказа навести да је непрекидност функције f у тачки a њеног домена еквивалентна услову граничне вредности у тачки a, као и да то својство имају све елементарне функције у свакој тачки у којој су дефинисане.	

Напомене: За реализацију 4 писмена задатка (у трајању од по два часа), са исправкама, планирано је још 12 часова.

Наставни предмет: Социологија са правом грађана

Годишњи фонд часова – 70

Циљ:

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Структура и организација друштва	● схвати структуру и организацију друштва ● објасни улогу друштвених група с посебним освртом на бракове и породицу ● схвати друштвену поделу рада ● објасни узроке друштвеног раслојавања ● наведе друштвене установе и друштвене организације и направи разлику између њих ● разликује особености сеоског и градског становништва	● Појам и елементи друштва ● Друштвене групе ● Брак и породица ● Друштвена подела рада ● Друштвено раслојавање ● Друштвене установе и организације ● Насеља и становништво		1. праћење остварености исхода 2. тестове знања 3. тестове практичних вештина
Држава и политика	- опише улогу политике у друштву ● објасни појам, развој и облике суверености и демократије ● разликује законодавну, извршну и судску власт	● Политика - вештина управљања друштвом ● Појам и развој демократије ● Конститутивни елементи државе ● Подела власти ● Организације грађана ● Политичке партије ● Избори		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● разликује удружења грађана и политичке партије ● препозна идеолошке разлике партија и поделу на левицу, десницу и центар ● схвати изборни поступак и конституисање скупштине и владе ● разликује државне органе власти ● разликује аутономију и локалну самоуправу ● разуме функционисање локалне самоуправе	● Скупштина ● Државни органи власти ● Аутономија ● Локална самоуправа		
Устав и правна Држава	● схвати значај устава као највишег правног акта ● разликује устав од закона ● направи преглед развоја уставности у Србији ● уочи значај владавине права и правне државе ● зна основне одредбе Устава Републике Србије ● схвати функционисање	● Значење појма устав ● Историјски развој уставности ● Уставност и законитост ● Владавина права - правна држава ● Устав Републике Србије ● Правосудни систем Републике Србије (судова и тужилаштва)		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	правосудног система Републике Србије			
Људска права и Слободе	● схвати људска права и слободе и свој положај у друштву ● зна на који начин се штите права и слободе грађана	● Појам грађанина и његове обавезе и права ● Лична права и слободе грађана ● Политичка права и слободе грађана ● Економска права и слободе грађана ● Породично право ● Остала права и слободе грађана ● Заштита права и слобода грађана		
Култура и друштво	● уочи разлику и сличности између културе и цивилизације ● схвати настанак религије и религијског мишљења ● идентификује монотеистичке религије и објасни специфичности хришћанства ● разликује обичај и морал ● схвати разлику између уметности, масовне културе, подкултуре, шунда и кича	● Појам културе и цивилизације ● Религија ● Настанак религијског мишљења ● Монотеистичке религије ● Хришћанство ● Обичај и морал ● Уметност ● Масовна култура		
Друштвене промене и развој друштва	идентификује друштвене промене ● зна основне карактеристике хоризонталне и вертикалне покретљивости	● Појам и врсте друштвених промена ● Друштвена покретљивост ● Друштвени развој		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● препозна друштвени развој ● формира став према савременим тенденцијама у развоју глобалног друштва			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Структура и организација друштва	15	Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава (70 часова) Место реализације наставе ● Теоријска настава се реализује у учionicи ● Користити актуелне примере из штампе и других медија релевантне за предмет ● Користити Устав и релевантне законе у зависности од садржаја који се обрађује	друштвени односи, друштвене групе,
Држава и политика	16		политика.
Устав и правна Држава	8		устав
Људска права и Слободе	8		Људска права
Култура и друштво	16		религија, породица, морал, друштво,
Друштвене промене и развој друштва	7		промене

Наставни предмет: Пословна економија

Годишњи фонд часова:70

Недељни фонд часова:2

Циљ:

- С стицање основних знања о менаџменту предузећа
- Развијање знања и вештина планирања, организовања и контроле пословних активности
- С стицање основних знања о управљању пословним функцијама предузећа
- Развијање способности оцењивања туђег и сопственог рада
- С стицање основних знања о организационом понашању, организационој култури и мултикултурализму
- Развијање способности за рад у групи и тимски рад
- Развијање способности за решавање конфликтних ситуација

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Основи менаџмента	- дефинише менаџмент - наведе фазе менаџмента - разликује теорије (школе) о менаџменту - дефинише планирање као примарну фазу процеса менаџмента - дефинише мисију, визију и циљеве предузећа као примарне планске одлуке - објасни секундарне планске одлуке - објасни стратегијско, тактичко и оперативно планирање - објасни организовање као фазу процеса менаџмента - дефинише лидерство или вођење - наведе особена својства лидера - разликује стилове вођења - дефинише контролу као фазу процеса менаџмента	- Појам менаџмента - Процес менаџмента – фазе процеса менаџмента - Развој теорија (школа) о менаџменту - Планирање – фаза процеса менаџмента - Организовање – фаза процеса менаџмента - Лидерство или вођење – фаза процеса менаџмента - Контрола – фаза процеса менаџмента - Менаџери-носиоци управљања у предузећу - Менаџерско одлучивање - Стратегијски менаџмент - Оперативни менаџмент		На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (30 + 40 часова) Место реализације наставе - Теоријска настава се реализује у учионици
Менаџмент пословних функција предузећа	- наведе врсте контроле према времену извођења и према врсти стила - наведе фазе процеса контроле - наведе принципе контроле - повеже фазе процеса менаџмента на основу задатих параметара на конкретном примеру	<i>Производни менаџмент</i> <i>Управљање маркетингом</i> <i>Трговински менаџмент</i> <i>Пројектни менаџмент</i> <i>Управљање информационим системима</i> <i>Менаџмент људских ресурса</i> <i>Мотивација</i> <i>Улога вођства у менаџменту људских ресурса</i> <i>Организациона култура</i> <i>Мултикултурализам и менаџмент у условима културних различитости</i> <i>Пословна етика</i> <i>Друштвена одговорност предузећа</i>		Препоруке за реализацију наставе - Настава се реализује као активно оријентисана настава. - Ученике упознати са основним

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	- наведе улоге, знање и вештине менаџера - разликује нивое менаџмента	<i>Групе – појам и врсте</i> <i>Тимови и тимски рад</i> <i>Конфликти у организацији</i>		појмовима везаним за менаџмент. Ученике стављати у улоге менаџера да у задатим ситуацијама доносе одређене одлуке.
	- наведе хијерархију менаџера кроз емпиријске примере - разликује менаџера од лидера - наведе фазе процеса одлучивања - дефинише стратегијски менаџмент - разликује нивое стратегије - објасни суштину оперативног менаџмента - повеже стратегијски и оперативни менаџмент - одреди стратегију на нивоу предузећа, на нивоу посла и на нивоу пословне функције предузећа на основу задатих услова - објасни појам задатке и садржину производног менаџмента - дефинише управљање маркетингом - објасни задатке и садржину управљања маркетингом - дефинише трговински менаџмент - објасни задатке, садржину, инструменте и контролу			- Ученике упознати са основним појмовима везаним за управљање пословним функцијама. - На основу задатих података, на примеру конкретног предузећа, ученици да одреде конкретне задатке и фазе менаџмента одређеног пословног подручја. - Користити ситуацијске задатке за препознавање и

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	трговинског менаџмента - појмовно разликује пројекат и пројектни менаџмент - наведе карактеристике и врсте пројеката - наведе фазе пројектног менаџмента - дефинише управљачки информациони систем - наведе задатке и активности управљања информационим системом - дефинише менаџмент људских ресурса - објасни значај и активности менаџмента људских ресурса - објасни модел мотивације - објасни улогу формалног и неформалног вође - објасни појам, нивое, типове и изворе организационе културе - појмовно разликује организациону климу и организациону културу - објасни мултикултурализам - дефинише пословну етику - објасни појам друштвене одговорности - објасни појам и врсте групе - дефинише норме понашања			решавање конфликта у организацији Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - усмено излагање - тестове знања - активност на часу - домаћи задатак - тест практичних вештина

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● објасни појам и врсте тимова ● објасни појам и изворе (узроке) конфликта у организацији ● изабере одговарајућу методу решавања конфликта у задатим (конфликтним) ситуацијама			

Наставни предмет: Рачуноводство

Годишњи фонд часова: 70+70

Недељни фонд часова: 2+2

Циљ:

– Поштовање законске, професионалне и интерне регулативе у области рачуноводства – Стицање знања о основним рачуноводственим категоријама – Развијање способности за правилно коришћење, чување и одговорност за средства којим се послује – Развијање функционалне рачуноводствене писмености– Стицање знања и вештина за самостално прикупљање података о насталим економским променама, њихово тумачење и рачуноводствено обухватање – Развијање вештина и компетенција евиденције пословања привредних субјеката по систему двојног књиговодства – Оспособљавање ученика за одговорно, ажурно, прецизно и уредно вођење пословних књига – Стицање вештине рачуноводственог приказивања пословних процеса. – Схватање улоге и значаја рачуноводства и рачуноводствених информација у пословном одлучивању и контроли пословања – Стицање знања и вештина обрачуна и евиденције резултата пословања предузећа – Развијање вештина израде рачуноводствених извештаја у складу са Међународним рачуноводственим стандардима (МРС) и Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ) – Оспособљавање ученика за самостално обављање књиговодствених послова – Развијање способности комуникације са окружењем– Развијање способности тимског рада – Изградња вредносних ставова за доношење аргументованих, исправних и благовремених професионалних и личних одлука – Развијање способности управљања сопственим ресурсима времена и знања – Развијање навика и умешности у коришћењу разноврсних извора знања – Развијање интереса за даљи професионални развој у складу са сопственим потребама – Развијање личних и професионалних ставова

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
1.Евиденција материјала	- повеже набавку и трошењематеријала са одговарајућом документацијом - објасни елементе набавне цене - разликује стварну и планску набавну цену материјала - састави калкулацију набавке материјала - евидентира залихе материјала аналитички и синтетички у финансијском књиговодству по стварним набавним ценама - обрачуна трошкове материјала применом различитих метода - мери ефекте примене различитих метода трошења на висину укупних трошкова - евидентира залихе материјала у материјалном и финансијском књиговодству по планским набавним ценама - обрачуна сразмерни део одступања од планске набавне цене за утрошени материјал - евидентира сразмерни део одступања од планске набавне цене за утрошени материјал - објасни функцију конта одступање од планских набавних цена материјала - објасни вредност залиха материјала у билансу стања - евидентира вишкове имањкове материјала - евидентира продају материјала - усаглашава аналитичку и синтетичку евиденцију материјала	- Појам, врсте и цене материјала - Документација везана за набавку и трошење Материјала - Аналитичка евиденција материјала - Синтетичка евиденција материјала - Извод из аналитичке евиденције материјала - Набавка материјала, залихе по стварним планским ценама - Евиденција трошења материјала, залихе по стварним ценама (све методе трошења) - Евиденција трошења материјала по планским ценама - Обрачун и књижење одступања одпланских цена - Набавка и утрошак ситног инвентара, амбалаже, ауто гума и осталог материјала који се складишти - Вишкови и мањкови материјала - Продаја материјала		Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - тестове знања - тест практичних вештина - активност на часу - домаћи задатак - писмени задатак
2.Евиденција дугорочних финансијских пласмана и капитала	- разликује облике дугорочних финансијских пласмана - евидентира учешћа у капиталу - евидентира дугорочна потраживања по кредитима - евидентира продају емитованих	- Евиденција дугорочних финансијских пласмана-појам и облици - Учешћа у капиталу - Дугорочна потраживања по кредитима - Хартије од вредности (Акције) - Облици капитала (удели, акцијски капитал) - Евиденција прибављања капиталаприликом		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• обичних и приоритетних акција • објасни разлику у правима власника обичних и приоритетних акција • објасни ажио и дисажио • разликује облике капитала у зависности од правне форме предузећа • евидентира прибављање капитала приликом оснивања предузећа • евидентира прибављање капитала у току пословања предузећа • евидентира смањење капитала одливом, повлачењем основног капитала	• оснивања и у току пословања (акционарско друштво, друштво са ограниченом одговорношћу) • Евиденција смањења капитала одливом, повлачењем основног капитала		
3.Евиденција производног процеса	• разликује финансијско и погонско књиговодство • преузме почетне залихе • идентификује расходепроизводног предузећа • евидентира трошкове по врстама • обрачуна амортизацију (аритметичко дегресивна, геометријско дегресивна, функционална метода) • преузме пословне расходе са класе 5 на класу 9 • изврши обрачун трошкова поместима трошења • састави погонски обрачунски лист • распореди трошкове са места настанка на носиоце трошкова • изврши обрачун трошкова и њихово повезивање са одговарајућим Приходима • састави калкулацију цене коштања • евидентира залихе готовихпроизвода по планским или стварним ценама коштања • евидентира продају готовихпроизвода кроз финансијско и погонско књиговодство (по планској или стварној цени коштања)	• Евиденција расхода производног предузећа у финансијском књиговодству • Обрачун амортизације (аритметичко дегресивна, геометријско дегресивна, функционална метода) • Погонско књиговодство • појам и значај • корисници информација • класа 9 – обрачун трошкова и учинака • места и носиоци трошкова • документација погонског књиговодства- радни налог, погонски обрачунски лист • Калкулација цене коштања • дивизиона калкулација • калкулација помоћу • еквивалентних бројева • калкулација везаних производа • додатна калкулација • Евиденција производње на класи 9 – обрачун трошкова и учинака • Калкулација продајне ценоготових производа • Евиденција продаје готових производа		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
4. Утврђивање резултата пословања производног предузећа и рачуноводствен о извештавање	• обавља предзакључна књижења • вреднује залихе готових производа на крају обрачунског периода у погонском књиговодству • евидентира промену залиха готових производа у финансијском књиговодству на крају обрачунског периода • процени ефекте утицаја промене вредности залиха на финансијски резултат • утврђује добит, расподелу добити, губитак и покриће губитка на основу насталих расхода и прихода • евидентира добитак, расподелу добитка, губитак и покриће губитка • закључује пословне књиге • објасни значај финансијског извештавања • објасни начин попуњавања оригиналних образаца биланса стања и успеха производног предузећа у складу са МСФИ • састави Биланс стања, Биланс успеха и Извештај о токовима готовине на оригиналним важећим обрасцима на основу датих податак • објасни садржај Извештаја о променама на капиталу • објасни садржај Статистичког извештаја	• Предзакључна књижења • Промена залиха готових производа • Утврђивање и расподела добити у производном предузећу • Утврђивање и покриће губитака у производном предузећу • Финансијски извештаји према МСФИ • Законска и интерна регулатива састављања финансијских извештаја • Структура финансијског извештавања • Биланс стања • Биланс успеха • Извештај о токовима готовине • Извештај о променама на капиталу • Напомене уз финансијске извештаје • Статистички извештај		

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
1.Евиденција материјала	теоријска настава (20 часова) вежбе (20 часова)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава ● вежбе Подела одељења на групе	Рачуноводство; Књиговодство; Пословни догађај; Књиговодствена документација; Биланс;Конто; Конттирање; Књижење; Расходи;Приходи; Добитак;Губитак; Финансијски извештаји;МСФИ
2. Евиденција дугорочних финансијских пласмана и капитала	теоријска настава (10 часова) вежбе (10 часова)	Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби Место реализације наставе ● Теоријска настава се реализује у учионици ● Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачуноводство	
3.Евиденција производног процеса	теоријска настава (20 часова) вежбе (20 часова)		

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
4. Утврђивање резултата пословања производног предузећа и рачуноводствено извештавање	теоријска настава (20 часова) вежбе (20 часова)		

Наставни предмет: Пословни енглески језик

Годишњи фонд часова- 35

Недељни фонд часова – 1

Циљ : ● Усвајање знања из страног језика и јачање самопоуздања код ученика да у усменој и писаној комуникацији користи језик и да се компетентно и самосвесно споразумева са људима из других земаља. ● Оспособљавање ученика да упозна језик струке ради вођења пословне комуникације, праћења новина у струци и ширења пословних веза

Област/тема	Исходи По завршетку ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	Разуме појединости значајне за разговор у коме се износе лични ставови једног или више саговорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту (информације о личностима, послу, клијентима, куповини, ближем окружењу) ● разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота разуме глобално суштину нешто дужих разговора или дискусија на састанцима, који се односе на мање сложене садржаје из струке, уколико се говори разговетно стандардним језиком, постављају питања и траже објашњења у вези са темом дискусије или разговора	Терминологија која се односи на вештине руковођења предузећима ● Основни појмови везани за улагања, увоз и извоз добара ● Овладавање стручним изразима везаним за новац (функције новца, улога новца у монетарном систему, електронски новац сл.) ● Вештине неопходне за истраживање тржишта презентације, технике и правила при изради презентација) ● Пословна преписка (овладавање вештином писања упита и одговора на упите) ● Вођење банковне и канцеларијске документације ● Вештине неопходне за успешно предузетништво УЖЕСТРУЧНА ТЕМАТИКА ● Статистика ● Предузетништво ● Правна документација (извод и, уверења	2.СТ.2.1.1. 2.СТ.2.1.2. 2.СТ.2.1.3. 2.СТ.2.1.4. 2.СТ.3.1.1. 2.СТ.3.1.3.	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА Комуникативна настава страних језика подразумева поимање језика као средства комуникације; инсистира на употреби циљног језика у учioniци у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике; претпоставља примену тзв. Teacher talk, односно
ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова	препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова (лична/пословна писма, проспекти, упутства, обрасци, решења, рекламе, огласи, уговори, записници, формулари, извештаји), примењујући	ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ I. ИМЕНИЧКА ГРУПА 1. Чланови Одређени, неодређени, нулти члан	2.СТ.2.2.1. 2.СТ.2.2.2. 2.СТ.2.2.4 2.СТ.2.2.5. 2.СТ.2.2.6.	прилагођавање говорне делатности наставника интересовањима и знањима ученика;

Област/тема	Исходи По завршетку ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	одговарајуће технике/ врсте читања Открива значење непознатих речи на основу контекста и/или помоћу речника ● разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима	2. Именице Бројиве и небројиве 3. Заменице - Relative pronouns (who, which, whose, when, that, where) - детерминатори - Показни детерминатори - Неодређени детерминатори - Присвојни детерминатори 4. Придеви - too/not...enough/not as...(as)/ less...than 5. Бројеви 6. Кванитификатори II. ГЛАГОЛСКА ГРУПА - Времена Модални глаголи: obligation, prohibition and advice - Модални глаголи за изражавање вероватноће – Пасивне конструкције Causative Have	2.СТ.3.2.1. 2.СТ.3.2.2. 2.СТ.3.2.3. 2.СТ.3.2.4. 2.СТ.3.2.6.	инсистира на комуникативном аспект у употребе језика, односно на значењу језичке поруке, а не толико на граматичној прецизности исказа; претпоставља да се знања ученика мере прецизно дефинисаним релативним, а не толико апсолутним критеријумима тачности. Један од кључних елемената комуникативне наставе је и социјална интеракција кроз рад у учионици. Она се базира на

Област/тема	Исходи По завршетку ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		Verb Patterns Reported speech Statements Questions Commands Прилози Предлози Трећи кондиционал		групном или индивидуалном решавању проблема, потрази за информацијама и мање или више комплексним задацима. У тим задацима увек су јасно одређени контекст, процедура и циљ, чиме се
ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање на страном језику	описује ситуације, прича о догађајима и аргументује ставове • води разговоре (телефонира), даје информације и упутства, уговара термине, користи виши ниво пословне комуникације • реагује учтиво на питања, захтеве, позиве, извињења саговорника • држи презентацију на дату тему уз употребу разних техника помоћу којих наглашава или минимализује одређене идеје		2.СТ.2.3.1. 2.СТ.2.3.2. 2.СТ.2.3.3. 2.СТ.3.3.1. 2.СТ.3.3.3. 2.СТ.3.3.4.	унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика. Такозвана комуникативно-интерактивна парадигма у настави страних језика, између осталог,
ПИСАЊЕ	• напише пословно писмо(упит		2.СТ.2.4.2.	

Област/тема	Исходи По завршетку ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја	и одговор на упит) према одређеном моделу различите садржине ● опише и појасни садржај шема и графикана везаних за струку		2.СТ.2.4.5. 2.СТ.3.4.2. 2.СТ.3.4.5.	укључује и следеће компоненте: ● усвајање језичког садржаја кроз циљано и
ИНТЕРАКЦИЈА Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику и размену краћих писаних порука	спроводи пословну комуникацију у свакодневним ситуацијама са пословним партнерима и клијентима (усмено и писмено)		2.СТ.2.5.1. 2.СТ.2.5.2. 2.СТ.2.5.3. 2.СТ.2.5.4. 2.СТ.2.5.5. 2.СТ.3.5.4. 2.СТ.3.5.5.	осмишљено учествовање у друштвеном чину ● поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и
МЕДИЈАЦИЈА Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова			2.СТ.2.5.1. 2.СТ.2.5.2. 2.СТ.2.5.3. 2.СТ.2.5.4. 2.СТ.2.5.5. 2.СТ.3.5.4. 2.СТ.3.5.5.	активности ● наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја ● ученици се третирају као одговорни, креативни, активни

Област/тема	Исходи По завршетку ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
				учесници у друштвеном чину ● уџбеници су само један од ресурса; осим њих препоручује се и примена других извора информација и дидактичких материјала, поготову кад је реч о стручним темама ● учионица постаје простор који је могуће реструктурирати из дана у дан

Наставни предмет: Пословна информатика

Годишњи фонд- 70

Недељни фонд – 2

Циљ:

– Оспособљавање ученика за примену нових технологија у струци

- Оспособљавање ученика за коришћење готових апликација
- Развијање вештина за обраду слика
- Развијање вештина за обраду звука
- Развијање вештина израду мултимедијалних презентација
- Развијање вештина табеларна израчунавања
- Развијање вештина сложена табеларна израчунавања
- Развијање вештина рад са базом података
- Развијање способности за примену електронског приказивања резултата
- Развијање способности за примену електронског пословања
- Стицање знања за примену ЦМС апликација
- Развијање вештина за управљање садржајем на Интернет презентацијама и Интернет апликацијама
- Оспособљавање ученика за повезивање добијених знања и вештина
- Оспособљавање ученика за самосталан рад

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Креирање база података	• изради и форматира табеле • постави релације између табела • примењује филтрирање • примењује сортирање • примењује копирање и креирање веза • врши увоз и извоз података из базе података	• Програм за рад са базама података • Типови података • Планирање и оптимизација базе података • Креирање табела и постављање примарних кључева • Постављање релација између табела • Модификовање табела • Унос и валидација података Увоз и извоз података у <i>Excel</i> и <i>Word</i> документе		На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
				начинима
Упити над базом података	- опише креирање упита - изради упите са једноставним и сложеним критеријумима - изради упите са различитим функцијама - приказује тражене информације из базе података	<i>Креирање упита са једноставним критеријумима</i> <i>Креирање упита са сложеним критеријумима</i> <i>Креирање упита са математичким, датумским и текстуалним функцијама</i> <i>Параметарски упити</i> <i>Унакрсни упити</i> <i>Приказ и штампање добијених података</i>		оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: вежбе (12 часова)
Форме, извештаји и макрои у бази података	- дизајнира форме - дизајнира извештаје - дизајнира командну таблу - креира макрое у бази података - примењује макрое у решавању проблема	<i>Креирање и дизајнирање форми</i> <i>Форма са подформом</i> <i>Командна табла</i> <i>Израда извештаја</i> <i>Дизајнирање извештаја</i> <i>Примена макроа у бази података</i>		Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: •
Електронско пословање	- познаје специфичности и предности електронског пословања - врши и примењује електронску трговину - врши и примењује електронски систем плаћања са банкама • зна да се заштити у електронском пословању - примењује различите системе плаћања сходно одговарајућим условима - познаје мобилно пословање (М-пословање) - познаје електронски маркетинг	- Упознавање са облицима електронског пословања - Упознавање са електронском трговином и системима плаћања - Упознавање са електронском банкарством и системима плаћања - Схватање распрострањености електронског пословања - Схватање значаја заштите и сигурности у електронском пословању - Упознавање са М-пословањем - Упознавање са електронским маркетингом - Упознавање са М-трговином		- вежби Место реализације наставе - Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачунарство и информатику Препоруке за реализацију наставе

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Израда сајтова Трајање	- познаје М-трговину - користи бесплатне платформе за ЦМС (систем за управљање садржајима) - примењује различите теме сходно садржају који се објављује - напише добар текст са адекватним насловом - примени адекватне кључне речи у тексту и обезбеди добру органску претрагу - објасни појам „дигитални маркетинг“ - примени основне принципе дигиталног маркетинга	- Упознавање са Wordpress-ом или сличним алатима - Отварање налога на Wordpress платформи - Избор теме и подешавање Wordpress-a - Писање постова - Интеракција са посетиоцима сајта – управљање коментарима - SEO оптимизација - Упознавање са дигиталним маркетингом - HTML основе		- М одул реализовати кроз методе активне наставе помоћу следећих метода: - припрема наставног материјала у електронском облику, најчешће html - пројектна настава - Оцењивање - Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење о остварености исхода - тестове знања

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
				- ак тивност на часу - до маћи задатак - те стови практичних вештина

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Креирање база података	16	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања	дигитална слика, презентација, табела, база података, електронско пословање, <i>Wordpress</i> .
Упити над базом података	14	Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:	
Форме, извештаји и макрои у бази података	16	вежбе Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације:	
Електронско пословање	12	Место реализације наставе	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Израда сајтова	12	- Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачунарство и информатику Препоруке за реализацију наставе - Модул реализовати кроз методе активне наставе помоћу следећих метода: - припрема наставног материјала у електронском облику - пројектна настава Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - тестове знања - активност на часу - домаћи задатак - тестови практичних вештина	

Наставни предмет: Банкарство

Годишњи фонд - 70

Недељни фонд – 2

Циљ: Стицање знања о банкарском систему, стицање знања о банкарским пословима, оспособљавање за примену стечених знања у другим предметима и свакодневном животу, развијање личних и професионалних ставова

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Банкарски систем	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: ● дефинише банкарство ● наведе фазе развоја банкарства ● дефинише банку ● разликује врсте банака ● објасни место, улогу и значај банке у привредном систему ● објасни појам банкарског система ● наведе елементе банкарског система ● разликује банкарске системе развијених земаља ● објасни основне карактеристике банкарства Србије ● дефинише делатност централне банке – НБС ● наведе задатке и функције НБС	● Појам банкарства ● Настанак и развој банкарства ● Појам и врсте банака ● Место, улога и значај банке у привредном систему ● Банкарски систем – појам и елементи ● Банкарски системи у развијеним земљама (Немачка, САД и Велика Британија) ● Банкарски систем Србије ● Централна банка – Народна банка Србије ● Задаци и функције НБС ● Конституисање НБС ● Организација и управљање НБС ● Инструменти монетарно кредитне политике НБС ● Имовина, приходи и расходи НБС ● Појам и улога пословне банке у банкарству Србије ● Оснивање пословне банке ● Предмет пословања банке ● Извори средстава пословне банке ● Пласмани банке ● Ризици у банкарству		● праћење остварености исхода ● усмено излагање ● тестови знања ● активност на часу ● домаћи задатак

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● објасни процес конституисања НБС ● објасни организацију и управљање НБС ● идентификује инструменте монетарне политике НБС ● објасни имовину, приходе и расходе НБС ● дефинише пословну банку ● објасни процедуру оснивања пословне банке ● наведе послове које банке могу обављати ● објасни изворе средстава пословне банке ● објасни организацију и различите пласмане банке	● Организација, управљање и руковођење пословном банком ● Престанак рада банке и статусне промене ● Међубанкарски односи		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● идентификује најчешће ризике код пословања банака ● разликује овлашћења појединих органа управљања пословном банком ● објасни престанак рада банке и статусне промене ● уочи начине успостављања међубанкарских односа			
Банкарски послови	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: ● објасни поделу банкарских послова ● наведе пасивне банкарске послове ● дефинише депозитне послове ● објасни штедне улоге ● опише формирање финансијског потенцијала банке ● разуме процес мултипликације	● Банкарски послови – појам и врсте ● Пасивни банкарски послови – суштина и врсте ● Депозитни послови ● Штедни улози ● Финансијски потенцијал и мултипликација средстава ● Активни банкарски послови ● Кредити ● Врсте кредита ● Кредитни услови ● Камата као цена кредита		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	средстава • наведе активне банкарске послове • разликује основне врсте кредита • наведе кредитне услове • разликује врсте камате • објасни начине обрачуна камате • идентификује неутралне банкарске послове • наведе сопствене банкарске послове • дефинише платни промет • разликује учеснике и носиоце платног промета • разликује готовински и безготовински начин плаћања • наведе инструменте платног промета у земљи и са иностранством	• Начини обрачуна камате • Сопствени банкарски послови • Неутрални банкарски послови • Платни промет – појам и врсте • Учесници и носиоци платног промета • Начини плаћања • Инструменти платног промета у земљи • Инструменти платног промета са иностранством		

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Банкарски систем	40	● праћење остварености исхода ● усмено излагање ● тестови знања ● активност на часу ● домаћи задатак	● Банкарство ● Банкарски систем ● Централна банка ● Пословна банка
Банкарски послови	30		● Банкарски послови ● Пасивни банкарски послови ● Депозитни послови ● Штедни улози ● Активни банкарски послови ● Кредити ● Сопствени банкарски послови ● Неутрални банкарски послови ● Платни промет

Наставни предмет: Статистика

Годишњи фонд часова – 70

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

- Стицање основних знања о статистици и основним статистичким појмовима;
- Оспособљавање ученика за рад са подацима;
- Оспособљавање ученика да примењују и анализирају мере централне тенденције и мере дисперзије;
- Стицање основних знања о простој линеарној регресији и корелацији;
- Развијање вештина за употребу простог линеарног регресионог модела;
- Оспособљавање ученика за коришћење индексних бројева и анализе временских серија на конкретним емпиријским примерима;
- Стицање основних знања о пословној статистици као области примењене статистике;
- Оспособљавање ученика за коришћење одговарајућих података за потребе предузећа на конкретним емпиријским примерима;
- Повезивање добијених знања и вештина са осталим стручним предметима;

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Статистика – основни појмови	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: ● дефинише појам „статистика” ● разликује фазе статистичког истраживања ● наведе предмет статистичког истраживања ● наведе области статистике ● дефинише основни скуп ● дефинише узорак ● објасни значење јединице посматрања ● објасни значење појма „променљива” ● објасни значење појма „податак” ● разликује структурне и временске серије ● препознаје различите изворе података ● креира и користи податке из различитих извора	● Статистика – појам ● Фазе статистичког истраживања ● Предмет статистичког истраживања ● Области статистике: дескриптивна статистика и статистичко закључивање ● Основни скуп и узорак ● Основни појмови у статистици: јединица посматрања, променљива и податак ● Структурне и временске серије ● Извори података	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● тест ● домаћи задатак ● активност на часу ● праћење практичног рада ● тест практичних вештина

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Дескриптивна статистика	● доведе у везу прикупљање, сређивање и обраду података ● дефинише циљ истраживања ● наведе врсте мерних скала ● објасни различите методе прикупљања података ● разликује серије структуре и временске серије ● направи одговарајуће статистичке табеле у функцији статистичког истраживања ● прикаже податке графички ● одреди адекватну врсту графичког приказа за презентацију различитих резултата статистичког истраживања ● наведе мере централне тенденције негруписаних података ● дефинише аритметичку средину негруписаних података	● Прикупљање, сређивање и обрада података ● Циљ истраживања ● Мерне скале ● Методи прикупљања података (попис, извештај, узорак, сређивање и обрада) ● Приказивање података (серије структуре и временске серије) ● Табеларно приказивање података ● Графичко приказивање података (у правоугаоном координатном систему, у поларном координатном систему, у ван координатном систему) ● Дескриптивне мере	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● тест ● домаћи задатак ● активност на часу ● праћење практичног рада ● тест практичних вештина

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: ● дефинише медијану као меру централне тенденције ● дефинише модус као меру централне тенденције ● доведе у везу однос између аритметичке средине, медијане и модуса ● наведе мере дисперзије негрупписаних података ● дефинише интервал варијације, варијансу и стандардну девијацију ● објасни аритметичку средину, варијансу и стандардну девијацију групписаних података ● дефинише геометријску и хармонијску средину ● средње вредности за опис посматраног скупа података	● Мере централне тенденције негрупписаних података ● Аритметичка средина ● Медијана ● Модус ● Односи између аритметичке средине, медијане и модуса ● Мере дисперзије негрупписаних података ● Интервал варијације ● Варијанса ● Стандардна девијација ● Аритметичке средина, варијанса и стандардна девијација групписаних података ● Геометријска средина ● Хармонијска средина		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: • израчуна мере централне тенденције коришћењем софтвера • израчуна мере дисперзије коришћењем софтвера • анализира на конкретним примерима израчунате мере централне тенденције и мере дисперзије	• Избор одговарајуће средње вредности за опис посматраног скупа података		
Проста линеарна регресија и корелација	• дефинише квантитативне везе • наведе циљеве регресионе и корелационе анализе • дефинише појам регресије, односно линеарног регресионог модела • дефинише дијаграм распршености (растурања) • објасни метод најмањих квадрата • наведе могућности примене просте линеарне регресије • дефинише стандардну грешку регресије	• Квантитативне везе – појам и врсте • Циљеви регресионе и корелационе анализе • Проста линеарна регресија • Дијаграм распршености (растурања) • Оцењивање: Метод најмањих квадрата • Примена просте линеарне регресије • Стандардна грешка регресије	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • тест • домаћи задатак • активност на часу • праћење практичног рада • тест практичних вештина

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	По завршетку модула ученик ће бити у стању да:			
	● дефинише коефицијент детерминације ● дефинише коефицијент просте линеарне корелације ● анализира на конкретном примеру употребу простог линеарног регресионог модела коришћењем софтвера	● Коефицијент детерминације ● Проста линеарна корелација ● Коефицијент просте линеарне корелације ● Употреба простог линеарног регресионог модела		

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Статистика – основни појмови	12	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике	<i>дескриптивна статистика,</i> <i>корелација,</i> <i>регресија, индекси,</i> <i>временске серије,</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		наставе вежбе (12 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • вежби Место реализације наставе • Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе • Сви исходи се реализују кроз двочас • Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме • Ученике упознати са основним појмовима основни скуп, узорак, попис, анкета... наводећи адекватне емпиријске примере. • Указати на доступност тачних и одговарајућих података за добијање поузданих резултата • Наводити примере података из интерних и екстерних извора • Ученицима дати упутства за обављање статистичких анализа коришћењем софтвера	<i>пословна</i> <i>статистика</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		(Ексел-а и/или других одговарајућих софтвера који су на располагању). Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● тест ● домаћи задатак ● активност на часу ● праћење практичног рада ● тест практичних вештина	
Дескриптивна статистика	34	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (34 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби Место реализације наставе ● Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе ● Сви исходи се реализују кроз двочас	<i>дескриптивна статистика, корелација, регресија, индекси, временске серије, пословна статистика</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		● Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе ● Користити презентације ● Користити шеме ● Ученике упознати са основним појмовима везаним за дескриптивну статистику наводећи адекватне емпиријске примере. ● Указати на доступност тачних и одговарајућих података за добијање поузданих резултата ● Наводити примере података из интерних и екстерних извора ● Ученицима дати упутства за обављање статистичких анализа коришћењем софтвера (Excel-а и/или других одговарајућих софтвера који су на располагању). ● Модул структурисати на начин да се одређени број часова подели на више појединачних тема које су везане за фазе статистичког истраживања. Други део модула реализовати као пројекат да би се знање ученика систематизовало. ● Ученици у групама решавају задати пројекат тако што спроводе статистичко истраживање на задату тему. На крају пројекта ученици	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		презентују и анализирају своје резултате. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● тест ● домаћи задатак ● активност на часу ● праћење практичног рада ● тест практичних вештина	
Проста линеарна регресија и корелација	24	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (24 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби Место реализације наставе ● Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе ● Сви исходи се реализују кроз двочас ● Модул се реализује кроз методе активно	<i>дескриптивна статистика, корелација, регресија, индекси, временске серије, пословна статистика</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		оријентисане наставе ● Користити презентације ● Користити шеме ● Ученике упознати са основним појмовима везаним за просту линеарну регресију и корелацију наводећи адекватне емпиријске примере. ● Ученицима дати упутства за обављање статистичких анализа коришћењем софтвера (Excel-а и/или других одговарајућих софтвера који су на располагању). Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● тест ● домаћи задатак ● активност на часу ● праћење практичног рада ● тест практичних вештина	

Наставни предмет: Право

Годишњи фонд часова – 70

Недљни фонд часова – 2

Наставни предмет:

Циљ:

– Стицање основних знања о држави и праву

- Стицање знања о врстама, положају, настанку и престанку привредних субјеката
- Формирање става о важности сталног праћења промена правних прописа
- Стицање знања о посебним врстама уговора у привреди
- Стицање основних знања о управном поступку као базичном правном поступку
- Оспособљавање ученика за комуникацију са државним органима

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Основи права и организација државе	● објасни појам, елементе и функције државе ● класификује државне органе ● опише поделу власти на законодавну, извршну и судску ● објасни надлежност најважнијих државних органа ● објасни право и државу као друштвене појаве и њихову везу ● објасни појам и елементе правног поретка ● објасни појам и елементе правне норме ● разликује врсте правних норми ● дефинише појам правног акта ● разликује изворе права ● објасни правну снагу правног акта ● дефинише појам и елементе правног односа ● опише субјекте	● Појам, елементи и функције државе ● Улога државе у друштву ● Појам и обележја државне организације ● Врсте државних органа ● Појам поделе власти (законодавна, извршна и судска власт) ● Надлежност Скупштине, Владе и органа правосуђа ● Појам права ● Правни поредак ● Појам и елементи правне норме ● Врсте правних норми ● Појам и врсте правних акта ● Извори права: Домаћи и међународни извори ● Правна снага правног акта ● Субјекти права, правно овлашћење и правна обавеза		● На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима учења, планом рада и начинима оцењивања - Облици рада - Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (35 часова) - Место реализације наставе – Учионица - Препоруке за реализацију наставе

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	права, правну и пословну способност - састави пуномоћје на основу задатих елемената - разлик ује објекте права - објасни настанак, мењање и престанак правног односа - разликује правне чињенице - разлик ује добровољно и принудно понашање по правној норми - објасни значење принципа уставности и законитости - разлик ује својства појединачних правних аката - објасни значај жалбе	- Заступници – пуномоћје - Појам и врсте објекта права - Настанак, престанак и мењање правног односа - Правне чињенице - Примена права - Уставност и законитост - Правна снажност и извршност - Појам, својства и дејства жалбе		- Модул се реализује кроз активно орјентисану наставу, користећи реалне ситуације из праксе - Препоруке учене методе: – Студија случаја – Игра улога Оцењивање - усмено излагање - тест - есеј - домаћи задатак - активности на часу
Привредни субјекти	- наведе врсте привредних субјеката које предвиђа важећи закон - дефинише појам предузетника - објасни појам, обележја и врсте привредних друштава - упоређи друштво с ограниченом одговорношћу и акционарско друштво - објасни промену правне форме привредног друштва - разликује врсте статусних промена - разликује финансијске	<i>Појам и врсте привредних субјеката</i> <i>Предузетници</i> <i>Атрибути привредног субјекта</i> <i>Обележја и врсте привредних друштава (ортачко, командитно друштво, друштво са ограниченом одговорношћу и акционарско друштво)</i> <i>Промена правне форме привредног друштва</i> <i>Статусне промене привредног друштва</i> – Припајање – Спајање – Подела – Издавање <i>Банке, берзе и осигуравајућа друштва</i> <i>Јавна предузећа</i> <i>Органи, основачки акт и заступање привредног друштва</i>		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	институције - поброји врсте банкарских послова - нав еде послове који чине делатност осигурања - објасни берзанске послове - објасни начин функционисања брокерско-дилерских друштава - објасни зна чај јавних предузећа - објасни надлежност Агенције за привредне регистре - објасни садржину оснивачког акта привредног друштва - разликује опште правне акте привредних субјеката - разликује стечај и ликвидацију као начине престанка привредног друштва	<i>Правилници друштава (о раду, о систематизацији послова, о рачуноводству, ...), одлуке у привредном друштву</i> <i>Престанак привредног друштва – Стечај и ликвидација</i>		

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Основи права и организација државе	35	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима учења, планом рада и начинима оцењивања Облици рада	<i>правни однос, правна норма, привредни субјекти,</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (35 часова)	
Привредни субјекти	35	Место реализације наставе - Учионица Препоруке за реализацију наставе - Модул се реализује кроз активно орјентисану наставу, користећи реалне ситуације из праксе - Препоручене методе: - Студија случаја – Игра улога Оцењивање - усмено излагање - тест - есеј - домаћи задатак - активности на часу	

Наставни предмет- Економско пословање

Годишњи фонд часова – 70

Блок - 60

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

- Стицање основних радних навика
- Развијање способности обављања стручних пословних задатака
- Развијање способности праћења позитивних законских прописа
- Оспособљавање ученика за оснивање привредног друштва на основу познавања и поштовања законске регулативе
- Оспособљавање ученика за припрему и обављање процеса инвентарисања
- Оспособљавање ученика за састављање оснивачког биланса
- Оспособљавање ученика за отварање пословних књига и књиговодствене евиденције
- Оспособљавање ученика за обављање платног промета
- Оспособљавање ученика за обављање благајничког пословања
- Развијање вештина за обављање општих административних послова
- Оспособљавање ученика за обављање пословне кореспонденције и комуникације
- Оспособљавање ученика за обављање комерцијалних послова
- Развијање вештина истраживања тржишта
- Развијање вештина планирања пословних активности и доношења пословних одлука
- Оспособљавање ученика за обављање промотивних активности
- Оспособљавање ученика за изразу презентација
- Стицање вештина у обављању послова припреме и израде финансијских извештаја привредног друштва
- Развијање вештина организовања, обрачуна, праћења, контроле и анализе пословања
- Развијање вештина припреме и израде рачуноводствених извештаја у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ)
- Оспособљавање ученика за коришћење књиговодственог софтвера
- Повезивање знања и вештина стечених у виртуелном привредном друштву са пословима у реалном привредном друштву
- Неговање вештине комуникације у тиму и са окружењем
- Развијање интереса за даљи професионални развој у складу са сопственим потребама

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
По завршетку модула ученик ће бити у стању да:				
Опште – комерцијални послови производно-трговинског	● организује рад у опште-комерцијалној служби производно-трговинског предузећа	● Преглед броја радних сати проведених на раду ● Истраживање тржишта набавке и продаје ● Планирање набавке и продаје	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
привредног друштва	• изради месечну евиденцију присутности производних и осталих радника-карнет • истражи тржиште набавке и тржиште продаје • састави план набавке и план продаје • пошаље упит добављачу • предложи најповољнију понуду • изради поруџбину на основу налога послодавца • изврши набавку основних средстава и материјала • организује складиштење материјала • ажурира залихе • евидентира приспеле рачуне у књигу примљених рачуна	• Набавка и продаја основних средстава • Набавка материјала • Трошење материјала • Израда калкулација • Пријем, контрола, завођење и слање документације • Израда документације у набавци и продаји • Израда калкулација • Пословна кореспонденција са комитентима • Израда рекламног и пропагандног материјала • Извештај о раду комерцијалне службе		• праћење остварености исхода • прегледање документације • писани извештај • самостални практични рад • праћење индивидуалног и тимског рада • презентације

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: ● састави калкулацију набавне цене (основних средстава и материјала) ● требају материјал и ситан инвентар на основу радног налога ● састави потребну документацију за производно-трговинске послове ● састави калкулацију цене коштања и продајне цене производа ● пошаље понуду купцима ● изврши продају производа и услуга ● пошаље купцу рачун – отпремницу ● евидентира послате рачуне у књигу излазних рачуна ● проследи документацију књиговодству на књижење ● учествује у пословима рекламе и пропаганде производно-трговинског предузећа ● распореди планиране активности опште-комерцијалне службе према приоритету реализације			

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● прати реализацију активности опште-комерцијалне службе ● примени важеће прописе потребне за послове опште-комерцијалне службе ● састави дневне и периодичне извештаје о раду опште-комерцијалне службе ● презентује рад опште-комерцијалне службе			
Рачуноводствен и послови производно-трговинског привредног друштва	● планира активности рачуноводствене службе ● спроводи поступак контроле, сортирања и архивирања књиговодствених докумената везаних за производњу ● примени важеће законске прописе и контни оквир за привредна друштва, задруге и предузетнике ● контира пословне промене у налогу за књижење на основу примљене и контролисане документације од опште-комерцијалне службе ● књижи пословне промене у пословним књигама ● књижи у аналитичкој и	● Контрола, сортирање и архивирање документације производно-трговинског привредног друштва ● Књиговодствена евиденција основних средстава и залиха ● Књиговодствена евиденција материјала ● Књиговодствена евиденција обавеза из пословања ● Књиговодствена евиденција потраживања из пословања ● Обрачун, књиговодствена евиденција и попуњавање пријаве за ПДВ ● Обрачун амортизације ● Обрачун и исплата зарада ● Књиговодствена евиденција прихода и расхода ● Пробни биланс производно-трговинског привредног друштва ● Извештај о раду	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● прегледање документације ● писани извештај ● самостални практични рад

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	синтетичкој евиденцији ● усагласи аналитичке и синтетичке евиденције ● књижи приходе и расходе производно-трговинског привредног друштва ● књижи пописом утврђене вишкове и мањкове ● књижи продају готових производа ● књижи промену вредности залиха ● провери исправност књижења ● састави Пробни биланс производно-трговинског привредног друштва ● обрачуна порез на додату вредност ● попуни пореску пријаву ● књижи обрачун пореза на додату вредност ● обрачуна зараде запослених ● књижи зараде и исплате зарада ● обрачуна рачуноводствену амортизацију за претходни период ● састави дневне и периодичне извештаје о раду рачуноводствене службе ● презентује рад рачуноводствене службе запосленима у			● праћење индивидуалног и тимског рада ● презентације

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	По завршетку модула ученик ће бити у стању да:			
Годишњи финансијски извештај производно-трговинског привредног друштва	привредном друштву • припрема податке за израду финансијских извештаја у складу са МСФИ • састави извод из аналитичке евиденције (купаца, добављача, готових производа, материјала) • пошаље изводе отворених ставки • обрачун ПДВ-а на крају обрачунског периода • упореди стварно и књиговодствено стање • сведе књиговодствено на стварно стање • састави коначан обрачун амортизације • састави извештај погонског књиговодства о стању залиха • прокњижи промену залиха готових производа • састави Закључни лист производно-трговинског предузећа • састави Биланс стања производно-трговинског предузећа • састави Биланс успеха производно-	• Предзакључна књижења • Закључни лист • Биланс стања • Биланс успеха • Други извештаји обухваћени редовним годишњим извештавањем у складу са МСФИ	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • прегледање документације • писани извештај • самостални практични рад • праћење индивидуалног и тимског рада • презентације

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	трговинског предузећа ● наведе друге извештаје обухваћене редовним годишњим извештавањем у складу са МСФИ ● објасни садржај и значај редовног годишњег финансијског извештаја			
Пословање производно-трговинског привредног друштва – Блок настава	● представи организациону структуру реалног привредног друштва ● објасни начин организације рада у службама реалног привредног друштва ● састави потребну документацију везану за послове са комитентима ● спроведе послове набавке ● спроведе послове продаје ● представи послове рекламе и пропаганде производно – трговинског предузећа ● спроведе књиговодствену евиденцију набавке и продаје ● спроведе књиговодствену евиденцију прихода и расхода реалног производно-трговинског привредног друштва ● прикаже поступак израде	● Упознавање са организационом структуром реалног привредног друштва ● Послови са комитентима ● Послови набавке и продаје ● Послови рачуноводствене службе ● Годишње извештавање ● Контрола и архивирање документације	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● активност на блок настави ● праћење практичног рада ● самостални практични рад – пројекат

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	По завршетку модула ученик ће бити у стању да:			
	завршног рачуна у складу са МСФИ ● објасни поступак контроле и архивирања документације у реалном привредном субјекту ● састави извештај о пословању привредног друштва			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Опште – комерцијални послови производно-трговинског привредног друштва	28	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања ● Приликом реализације модула користити Концепт модела виртуелне компаније. Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: ● вежбе (28 часова) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (двочас) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби	платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда, промоција, администрација, рачуноводство, извештаји

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		Место реализације наставе ● Кабинетске вежбе се реализују у бироима за економско пословање Препоруке за реализацију наставе ● Симулација пословања се одвија 2 часа у континуитету, као фаза подељеног рада. Једна ротација траје 14 недеља, што чини 28 часова рада у једној служби. ● Наставник покреће део послова тако што креира импулсе помоћу којих симулира окружење привредног друштва. На тај начин иницира активности ученика којима се остварују наведени исходи. Остале активности службе потичу од импулса рачуноводствене службе. ● Служба виртуелног предузећа може успостављати контакте са другим виртуелним предузећима и реализовати договорене послове. ● При креирању импулса наставник користи знања и вештине које су ученици савладали из других предмета, а процесе симулира на начин да се обезбеди индивидуални и тимски рад ученика ● Наставник врши правилне ротације ученика	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		по службама како би сваки ученик савладао послове сваке службе. Сваки ученик треба да проведе приближно једнак број часова у свакој служби ● Послови ове службе обухватају и послове који су обављани у првој години учења. ● После извршене ротације послови се понављају, с тим да се користе импулси који ће повећати сложеност послова ● Наставник подстиче сарадњу опште – комерцијалне службе са рачуноводственом службом. ● У реализацији наставе наставник треба да сарађује са колегама у оквиру школских тимова ● Приликом истраживања тржишта потенцијалних добављача и купаца наставник и ученици могу користити базу регистрованих виртуелних предузећа у Србији на сајту Сервисног центра ● Ученици планирају и управљају целокупним процесом рада у служби. Обављају послове набавке (материјала) и продаје (производа). Учествоју у истраживању тржишта, планирању и спровођењу	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		набавке и продаје. Организују пријем и складиштење материјала и отпрему продатих производа. Обављају административне послове у области набавке тако што примају, контролишу, заводе и архивирају документацију од добављача. Обављају и административне послове у области продаје тако што креирају и састављају потребну документацију. Врше пословну кореспонденцију са комитентима. Обављају послове рекламе и пропаганде. Састављају и презентују извештаје о пословању. ● Утврђују и распоређују одговорности унутар службе и сарађују са рачуноводственом службом. ● Задатке обављају одговорно и ефикасно. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● прегледање документације ● писани извештај ● самостални практични рад ● праћење индивидуалног и тимског рада ● презентације	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Рачуноводствени послови производно-трговинског привредног друштва	28	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања • Приликом реализације модула користити Концепт модела виртуелне компаније. Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • вежбе (28 часова) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (двочас) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • вежби Место реализације наставе • Кабинетске вежбе се реализују у бироима за економско пословање Препоруке за реализацију наставе • Симулација пословања се одвија 2 часа у континуитету, као фаза подељеног рада. Једна ротација траје 14 недеља, што чини 28 часова рада у једној служби. • Наставник покреће део послова тако што креира импулсе помоћу којих симулира окружење привредног друштва. На тај	<i>платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда, промоција, администрација, рачуноводство, извештаји</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		начин иницира активности ученика којима се остварују наведени исходи. Остале активности службе потичу од импулса других служби ● Служба виртуелног предузећа може успостављати контакте са другим виртуелним предузећима и реализовати договорене послове ● При креирању импулса наставник користи знања и вештине које су ученици савладали из других предмета, а процесе симулира на начин да се обезбеди индивидуални и тимски рад ученика ● Наставник врши правилне ротације ученика по службама како би сваки ученик савладао послове сваке службе. Сваки ученик треба да проведе приближно једнак број часова у свакој служби ● Послови ове службе обухватају и послове који су обављани у првој години учења. ● После извршене ротације послови се понављају, с тим да се користе импулси који ће повећати сложеност послова ● У реализацији наставе наставник треба да сарађује са колегама у оквиру школских	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		тимова ● Наставник подстиче сарадњу рачуноводствене службе са опште-комерцијалном службом. ● Ученици контролишу, сортирају и правилно одлажу књиговодствену документацију у регистраторе и систематизују документа у одговарајуће фолдере у рачунару. Прате пословне процесе на основу докумената. Контрају на налозима за књижење и књиже на основу њих. Воде аналитичку евиденцију набавке и трошења материјала, потраживања од купаца и обавеза према добављачима. Воде синтетичку евиденцију материјала, основних средстава, потраживања, обавеза, расхода, прихода, платног промета, ПДВ-а привредног друштва у финансијском књиговодству. При крају сваке ротације, ученици врше контролу књижења и састављају Пробни биланс. Састављају и презентују извештаје о пословању. ● Утврђују и распоређују одговорности унутар службе и сарађују са опште-комерцијалном службом. ● Задатке обављају одговорно и ефикасно.	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● прегледање документације ● писани извештај ● самостални практични рад ● праћење индивидуалног и тимског рада ● презентације	
Годишњи финансијски извештај производно-трговинског привредног друштва	14	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: ● вежбе (14 часова) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (двочас) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби Препоруке за реализацију наставе ● Симулација пословања се одвија као фаза јединственог рада ученика, 2 часа у континуитету ● Сви импулси потребни ученицима налазе се	<i>платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда, промоција, администрација, рачуноводство, извештаји</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		у пословним књигама виртуелне компаније ● Због обимне документације коју треба припремити за сваког ученика препорука је да се послови поделе и одраде по групама. Свака група о извршеним пословима обавештава остале групе путем презентације. ● Приликом састављања финансијских извештаја користити оригиналне обрасце ● Обрачунски период је целокупно пословање виртуелне компаније Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● прегледање документације ● писани извештај ● самостални практични рад ● праћење индивидуалног и тимског рада ● п р е з е н т а ц и ј е	
Пословање производно-трговинског привредног друштва – Блок настава	60	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:	<i>платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда, промоција,</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		● Практична настава у блоку (60 школских часова, односно 10 радних дана по 6 школских часова) Место реализације наставе ● Блок настава се реализује у предузећу у коме је могуће реализовати наведене исходе или у бироу за економско пословање Препоруке за реализацију наставе ● Препоручена динамика реализације блок наставе у предузећу: при крају првог полугодишта и средином другог полугодишта пре пролећног распуста. (2 пута по 5 дана у континуитету). ● Блок настава се организује у привредном субјекту у којем је могуће реализовати наведене исходе или у бироу за економско пословање (виртуелно предузеће). ● Наставник ученицима даје задатке који се односе на послове дефинисане исходима учења. Прегледањем извештаја (или дневника) наставник проверава и оцењује оствареност дефинисаних исхода ● Ученици самостално израђују добијене задатке у оквиру реализације блок наставе. По завршетку блок наставе, предају	<i>администрација,</i> <i>рачуноводство,</i> <i>извештаји</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		наставнику извештаје (или дневник) у писаној форми. Које ће активности ученици реализовати зависи од места реализације блок наставе. Сазнања и искуства стечена на блок настави ученици могу да презентују користећи одговарајуће медије за презентацију. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● активност на блок настави ● праћење практичног рада ● самостални практични рад – пројекат	

Изборни предмет

Наставни предмет: Грађанско васпитање

Годишњи фонд часова - 35

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ДЕМОКРАТИЈА И ПОЛИТИКА	- Разумевање појмова демократија, политика, власт, грађански живот - Упознавање са механизмима функционисања демократије и институцијама демократије - Сагледавање значаја и начина контроле и ограничења власти у демократији	- Објасни појмове демократија, политика, власт, грађански живот - Наведе разлике између демократског и недемократског начина одлучивања - Објасни разлике између непосредне и посредне демократије - Анализира различите начине ограничавања власти - Разликује надлежности законодавне, извршне и судске власти	- Демократија, политика и власт - Функционисања институције демократије - Механизми и начини контроле и ограничења власти у демократском поретку	- На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава Подела одељења на групе - Одељење се не дели на групе Место реализације наставе - Настава се реализује у учио
ГРАЂАНИН И ДРУШТВО	- Сагледавање улоге грађанина/грађанке у демократском друштву - Упознање се са радом локалне самоуправе - Сагледавање улоге и карактеристика	- Разуме политичко одређење појма грађанин/грађанка - Разуме значај поштовања закона у демократској држави - Објасни улогу локалне самоуправе и послове којима се она бави - Објасни карактеристике и улогу цивилног друштва	- Однос државе и грађанског друштва - Појам грађанина - Значај и начин учествовања грађанина у политици - Улога грађана у остваривању права	ници Препоруке за реализацију наставе - Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексима на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости. - Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим

	цивилног друштва у демократији Сагледавање значаја и начина учествовања грађанина/грађанке у политици	- Наведе могућности утицаја грађана на власт, правни и политички систем (различите форме грађанског удруживања, различите форме грађанских иницијатива и акција) - Идентификује и анализира факторе који ометају/ подстичу демократски развој друштва		методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе. - Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва. - Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности. - У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. - Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет - За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15–20 ученика
ГРАЂАНСКА И ПОЛИТИЧКА ПРАВА И ПРАВО НА ГРАЂАНСКУ ИНИЦИЈАТИВУ	- Упознавање ученика са суштином грађанских права и правом на грађанску иницијативу - Сагледавање улоге грађана у остваривању људских права у демократском друштву - Сагледавање неопходности и начина активног учешћа грађана у демократском друштву	- Објасни појам људских права - Наведе врсте људских права и објасни њихов садржај - Анализира представљање људских права у актуелним медијима - Објасни улогу појединца у заштити и остваривању људских права - Објасни појам грађанске иницијативе - Наведе надлежности општине и послове којима се она бави - Разликује формалну од неформалне иницијативе - Наведе форму и садржај формалног предлога грађанске иницијативе	- Право на грађанску иницијативу - Партиципација грађана у процесу доношења одлука и право на самоорганизовање грађана - Улога невладиних организација	Праћење и вредновање Вредновање се вршити кроз праћење остварености исхода Оквирни број часова по темама - Демократија и политика (6 часова) - Грађанин и друштво (9 часова) - Грађанска и политичка права и право на грађанску иницијативу (10 часова) - Планирање конкретне акције (10 часова)

		• Наведе структуру, функционисање, правила и процедуре рада Скупштине • Изведе симулацију заседања Скупштине поштујући све процедуре у процесу доношења одлука на предлог грађана • Објасни појам, карактеристике, улогу и врсте удруживања грађана • Идентификује и анализира активности и акције удружења грађана у својој локалној заједници.	
ПЛАНИРАЊЕ КОНКРЕТНЕ АКЦИЈЕ	• Подстицање и оспособљавање ученика за планирање заједничких акција и пројеката у локалној заједници	• Идентификује проблеме у својој локалној заједници • Анализира изабране проблеме, изучава их • Предлаже активности и дискутује о њима са осталим члановима тима • Сарађује са члановима тима и учествује у доношењу одлука • Формулише циљеве и кораке акције • Иницира активности, прати их и оцењује	• Избор проблема • Идентификација могућих решења • Припрема нацрта акције • Реализација акције (ван редовних часова и учионице) • Анализа реализоване акције • Представљање резултата акције

		• Представи путем јавне презентацију нацрт акције и резултате акције		

Кључни појмови садржаја: демократија, политика, власт, грађанин, грађанска иницијатива, невладине организације.

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

35

Разред:

Трећи

ТЕМА (методске јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у другом разреду средње школе	☐ Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; ☐ Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	☐ сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. године средњошколског или гимназијског образовања; ☐ уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	☐ Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; ☐ Рекапитулација обрађених садржаја о стварању света и човека, прародитељском греху и историји спасења.	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II – ХРИСТОС ИСТИНИТИ БОГ И ИСТИНИТИ	☐ Ученицима пружити основ за разумевање значаја Христове личности и Његовог	☐ моћи ће разуме значење израза Нови Адам, Месија и Емануил, Логос; ☐ моћи да изложи зашто је Исус Христос као посредник између Бога и човека једини	☐ Господ Исус Христос: Нови Адам, Месија и Емануил; ☐ Исус Христос – Оваплоћени Логос Божји;	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са

ЧОВЕК	живота за наше спасење;	Спаситељ света;		начином вредновања њиховог рада.
2. Господ Исус Христос: Нови Адам, Месија и Емануил	□ Протумачити ученицима Христова имена: Нови Адам, Месија и Емануил;	□ моћи да у прологу Јеванђеља по Јовану укаже на места у којима се говори о Богу као Логосу;	□ Христос истинити Бог и истинити Човек.	<u>Врсте наставе</u>
3. Исус Христос – Оваплоћени Логос	□ Протумачити ученицима пролог Јеванђеља по	□ моћи у основним цртама да опише зашто је могуће да се у новозаветној Цркви		Настава се реализује кроз следеће облике наставе:
Божји	Јовану;	представља Бог;		□ теоријска настава (37 часова)
4. Христос истинити Бог и истинити Човек	□ Ученицима пружити основ за разумевање да је Христос потпуни Бог и потпуни човек; □ Упознати ученике са теологијом иконе – да се на иконама пројављује	□ моћи да наведе основне разлике између слике и иконе.		<u>Место реализације наставе</u>
5. Теологија иконе (систематизација теме)	историјска и есхатолошка димензија.			- Теоријска настава се реализује у учионици; - Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

□ Пружити ученицима	□ Христова проповід;	

III - ПРИБЛИЖИЛО СЕ ЦАРСТВО БОЖЈЕ... 6. Почетак Христове проповеди 7. Блаженства 8. Беседа на гори 9. Параболе о Царству Божјем 10. Царство Божје – циљ Христове проповеди (систематизација теме)	основ за разумевање да Христос доноси Царство Божје у свет; □ Посматрати Христово учење о Блаженствима у савременом контексту; □ Предочити ученицима Христово учење о Царству Божјем; □ Христова проповед има универзални карактер.	• моћи да закључи да је Царство Божје заједница са Христом; • моћи да увиде актуелност Христове проповеди; • знати да је Христова делатност и проповед позив свима у Царство Божје; • моћи да увиде како поуке из Христове проповеди могу да примене на сопствени живот.	Христове проповеди. • Беседа на гори; • Параболе о Царству Божјем; • Царство Божје – циљ	<u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> □ Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. □ Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање

IV - ГДЕ ЈЕ ХРИСТОС ТУ ЈЕ И ЦАРСТВО БОЖЈЕ 11. Где је Христос ту је и Царство Божје 12. Преображење Христово и објава Његовог страдања 13. Лазарево Васкрсење и Улазак Христов у Јерусалим 14. Тајна Вечера слика Царства Божјег 15. Христос Нова Пасха 16. Вазнесење и Други Долазак Христов	- Упознати ученике да Христос у својој личности обједињује Царску, Првосвештеничку и Пророчку службу; - Протумачити ученицима догађај и тропар Преображења у светлости исихастичког искуства Цркве; - Подстаћи ученике на размишљање да је Христова смрт на Крсту крајњи израз љубави Бога према човеку; □ - Упознати ученике са есхатолошком димензијом свете Литургије; - Ученицима указати да је Христовим Вазнесењем	- моћи да повеже догађај Преображења са литургијском песмом «Видјехом свјет истиниј...»; - моћи да разуме да је свака заједничка трпеза израз заједништва; - моћи да разуме да Христос Тајном Вечером установљује начин на који ће остваривати заједницу са својим ученицима у све дане до свршетка века; - моћи да разуме да сва радост хришћанске вере извире из свести о победи над смрћу и Христовом сталном присуству; - моћи да, причешћујући се, доживљава себе као учесника Тајне Вечере; □ моћи да у основим цртама изложи смисао Христовог страдања и смрти; - моћи да објасни да се Христос вазноси на небо да би узнео људску природу Оцу; - моћи да разуме да се Христос вазноси на небо да би наша вера у Христа била слободна	- Где је Христос ту је и Царство Божје; - Преображење Христово и објава Његовог страдања; - Лазарево Васкрсење и Улазак Христов у Јерусалим; - Тајна Вечера - Христос Нова Пасха; - Свети Дух Утешитељ – Дух заједнице и Цар Небески.	на сазнајно и информативно. □ Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. □ Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. □ У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. □

17. Свети Дух Утешитељ – Дух заједнице и Цар Небески (систематизација теме)	Христос прослављен као Господ и да је у Њему прослављена људска природа; □ Ученицима пружити основ за разумевање да је и после свог Вазнесења Христос са нама у све дане до свршетка века; □ Протумачити ученицима неколико новозаветних пневматолошких одељака.	(а не изнуђена); □ знати да је општење са Христом и данас могуће у заједници Духа Светога – у Цркви.		Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. □ <u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:
V - МОЈ ЖИВОТ У ХРИСТУ 18. Покајање и праштање 19. Труд и ревност 20. Вера и формализам у вери 21. Света Литургија – пројава Царства Небеског (систематизација теме)	• Подстицати ученике на хришћански однос према свету, себи и ближњима указивањем на пример Христа чији је живот испуњем безусловном љубављу према сваком човеку; • Подстицати ученике да се свакодневно труде у подвигу делатне љубави према Богу и ближњима; • Упутити ученике да је основни смисао хришћанског етоса волети друге као што Христос воли нас; □ Омогућити ученицима основ за разумевање да Христов Закон љубави	• моћи да разуме да покајање (преумљење) значи постављање Царства Божјег за приоритет живота; • моћи да разуме да покајање подстиче човека да тражи Царство Божје; • знати да истински однос са Богом не сме бити формалистички; • бити свестан значаја испуњавања Христових заповести у свом животу;	• Покајање и праштање; • Труд и ревност; • Вера и формализам у вери; • Света Литургија – пројава Царства Небеског.	процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; □ □ провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; □ <u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: усмено испитивање; □ писмено испитивање; □

није могуће испуњавати на формалан начин.		схватити да се учешћем на Литургији учествује у Царству Божјем.		посматрање понашања ученика; ☐ <u>Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама:</u> Христос истинити Бог и истинити човек ☐ ☐ (4 часа) ☐ Приближило се Царство Божје... (5 ☐ ☐ часова) ☐ Где је Христос ту је и Царство Божје (7 ☐
VI - СВЕТОТАЈИНСК И ЖИВОТ ЦРКВЕ	☐ Омогућити ученицима да схвате да је наш живот у Цркви незамислив без учешћа у светим Тајнама; ☐ Упознати ученике да човек Крштењем и Миропомагањем задобија	моћи на основном нивоу да тумачи новозаветна сведочанства о значају Крштења;	Крштење и Миропомагање;	☐ часова) ☐ Мој живот у Христу (4 часа) ☐ ☐ Светотајински живот Цркве (4 часа) ☐ ☐ Новозаветна ризница (5 часова) ☐ Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.
22. Крштење и миропомагање		моћи да схвати да је Крштење прихватање позива на светост;	- Покајање и исповест; - Свештенство; - Света Литургија – светајна Цркве.	
23. Покајање и		моћи да објасни да Миропомагање значи		

исповест 24. Свештенство 25. Света Литургија – Светајна Цркве	еклисиолошку ипостас (црквени идентитет); ☐ Омогућити ученицима разумевање да су Исповест и Покајање обновљење благодати Крштења; ☐ Указати ученицима да је свештеничка служба продужетак Христовог служења којим је Он спасао свет; - Указати ученицима да се учешћем у светим Тајнама постаје део Тела Христовог; - Развијати свест ученика да је света Литургија Тајна Божјег присуства у свету и уласка у Царство Божје.	примање дарова Светог Духа за служење у Цркви; ☐ моћи да схвати да су исповест и покајање повратак у наручје Очево и заједницу Цркве; ☐ знати да су службе у Цркви дарови Духа Светога; ☐ моћи да међусобно разликује различите службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон, лаик) и увиди њихову повезаност; ☐ бити свестан да све Тајне свој смисао добијају у Литургији.		
VII - НОВОЗАВЕТНА РИЗНИЦА 26. Анафора светог	☐ Пружити ученицима основ за разумевање целокупног домостроја спасења на примеру	☐ моћи да препозна догађаје из историје спасења у Анафори Василија Великог; моћи да тумачи молитву Оче наш као литургијску молитву;	☐ Анафора светог Василија Великог; ☐ Литургијски контекст молитве Оче наш;	

		моћи да разуме да братска хришћанска љубав		
Василија Великог	анафоре Василија Великог;	своје порекло има у примеру Христове љубави;	☐ Ако једном од ових малих учинисте, мени учинисте...;	
27. Литургијски контекст молитве			☐ Христов однос према	
Оче наш	☐ Детаљно протумачити ученицима молитву Оче	☐ бити свестан да хришћанско братољубље превазилази крвно и национално порекло;	потребитима;	
28. «Ако једном од ових малих учинисте, мени учинисте...»	наш у контексту Литургије;	☐ моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 3. разреда средње школе.	☐ Сви сте једно у Христу...	
29. Христов однос према потребитима	☐ Пружити ученицима основ да повежу Христов однос према потребитима са харитативном			
30. Сви сте једно у Христу	делатношћу хришћана данас;			
	☐ Предочити ученицима кроз јеванђелске текстове			
	да у прихватању Христове Тајне нема раздора међу људима;			
	☐ Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса.			
	☐			

Изборни предмет образовног профила

Наставни предмет – Музичка култура

Годишњи фонд часова - 70

- Оспособљавање ученика за разликовање обележја стилова различитих музичких жанрова;
- Развијање св ести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва;
- Оспособљавање ученика за уочавање разлика и сличности између наше и других традиција и култура у домену музике;

Циљеви учења: – Унапређивање естетских критеријума код ученика;

- Развијање навик а код ученика за праћење културно-уметничких манифестација у локалној средини и путем електронских медија (концерти, телевизија, филм, интернет);
- Оспособљавање ученика за самостално истраживање стручне литературе, архиве, медијатеке, интернета; – Подстицање уметничког развоја и усавршавања у складу са индивидуалним интересовањима и способностима.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Класична музика (општа музичка анализа и теорија кроз слушање музике)	• Препознаје и разликује одлике стилова у музичком изражавању од првобитне заједнице до данас. • Испољава потребу за свакодневним слушањем музике и на основу тога формира трајно интересовање према музици уопште • Препознаје одслушане композиција уз познавање њихових аутора као и време настанка. • Експресивно, аутономно доживљава карактер одслушане композиције • Поседује адекватан музички укус. Самоиницијативно посећује	• Значај музике у животу и друштву: првобитна заједница, стари век и развој музике у средњем веку (духовна и световна музика) – Грегоријански корал, Византијско певање, Кир Стефан Србин: Ниња сили. • Ренесанса и барок: Палестрина Л.: <i>Огни белта</i>, Вивалди А.: <i>4 годишња доба</i>, Хендл Г. Ф.: <i>Месија (Алелуја)</i>, Бах Ј. С.: <i>Токата и фуга d-mol</i>, Брандербуршки концерт бр. 3 G-dur • Класицизам: Хајдн Ј.: <i>Симфонија изненађења</i> бр. 94. G-dur, Моцарт В. А.: <i>Симфонија бр. 40. G-dur</i>, <i>Реквијем</i>, <i>Мала ноћна музика</i>, <i>Турски марш</i>, Бетовен Л. В.: 5. и 9. симфонија, <i>За Елизу</i>, <i>Месечева соната</i>, • Романтизам		• На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава • практична настава Место реализације наставе

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	концерте и друге музичке манифестације у локалној заједници.	Менделсон Ф.: <i>Свадебни марш</i> , Шопен Ф.: <i>Валцер des-dur</i> , Брамс Ј.: <i>Мађарске игре по избору</i> , Сметана Б.: <i>Влтава</i> , Дворжак А.: <i>Симфонија из новог света</i> • Импесионизам Дебиси К.: <i>Прелид за поподне једног пауна</i> , Равел М.: <i>Болеро</i> • Музика XX века Шостакович: <i>Камерна симфонија</i> , Прокофјев С.: <i>Ромео и Јулија</i> , Шенберг, Стравински, Веберн		- Настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе - Користити сва доступна наставна средства - Користити мултимедијалне презентације
Опера и балет Оперета и мјузикл	- Разуме међусобну повезаност текста, музике и покрета. - Разликује музичко сценска дела према периоду настанка. Препознаје историјско културни амбијент у коме су настала поједина дела	• опере: Бизе Ж.: <i>Кармен</i>, Верди Ђ.: <i>Трубадур</i>, Росини Ђ.: <i>Севиљски берберин</i>, Пучини: <i>Тоска</i>, <i>Боеми</i>, • балети Чајковски П. И.: <i>Лабудово језеро</i>, <i>Успавана лепотица</i>, Прокофјев С.: <i>Ромео и Јулија</i> • оперете Штраус Ј.: <i>Слепи миш</i> Мјузикли: Цигани лете у небо, Коса, Мама Миа, Чикаго...		- Упућивати ученике да користе интернет и стручну литературу - Примењивати индивидуални рад, рад у паровима и рад у мањим групама
Традиционална музика(народне песме, игре, плесови)	Препознаје естетске вредности у култури свог и народа других земаља уочавањем карактеристичних обележја музике светске народне баштине. Сагледава и вреднује утицај народног стваралаштва на уметничко стваралаштво.	- Изворно певање традиционалних композиција са нашег и суседних подручја. Кола и народне игре Србије и суседних земаља. Мокрањац Ст. Ст.: <i>Руковети</i>, Тајчевић М.: <i>Охридска легенда</i> - Народна музика интегрисана у забавну, електронску, џез и разне алтернативне правце. извођачи: Биљана Крстић, састав Балканика, Слободан Тркуља, Василиса, Кирил Џајковски...		Континуирано упућивати ученике на присуство музике у свакодневном животу, примену у пракси и другим наставним предметима
Џез и блуз музика Филм и филмска музика	- Препознаје критеријуме који се односе на начине настајања мелодијско ритмичких образаца раличитих музичких жанрова. - Разликује боју звука различитих инструмената, као и њихов визуелни изглед	• Џез и блуз: Луис Армстронг, Мајлс Дејвис; Били Холидеј; Џон Колтрејн, Чарли Паркер, Јован Маљковић, Шабан Бајрамовић... • Филм: Моцарт • филмска музика: Е. Мориконе: музика из филмова: <i>Амелија Пулен</i>,		Праћење и вредновање

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	Разликује саставе извођача (Соло глас-хор, Соло инструмент-камерни састав-оркестар)	<i>Титаник, Ватрене улице, Клабир...</i>		Вредновање остварености исхода вршити кроз: 1. праћење остварености исхода 2. тестове знања
Хорско певање	● Препознаје и реализује елементе заједничког музицирања	● слободан избор композиција према могућностима извођача		Оквирни број часова по темама ● класична музика (18 часова) ● опера и балет; оперета и мјузикл (12 часова) ● традиционална музика (12 часова) ● џез и блуз музика (10 часова) ● филм и филмска музика (9 часова) хор, камерно и оркестарско извођење композиција (9 часова)

Кључни појмови садржаја: изражајна средства и стилови, опера и балет, традиционална музика, примењена музика.

Наставни предмет – Изабрана поглавља математике

Годишњи фонд часова - 70

Циљ:

1. Развијање логичког и апстрактног мишљења;
2. Развијање способности јасног и прецизног изражавања и коришћења основног математичко-логичког језика;
3. Оспособљавање за примену стечених знања како у математици тако и у осталим предметима;
4. Формирање основа за наставак образовања;
5. Формирање математичке културе која подразумева свест о универзалности и примени математике и математичког начина мишљења;

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Ирационалне једначине и неједначине	• реши је једноставније ирационалне једначине • реши једноставније ирационалне неједначине	• Ирационалне једначине (квадратни корен) • Ирационалне једначине (кубни корен) Ирационалне неједначине		На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања
Вектори	• представи вектор у Декартовом координатном правоуглом систему у простору • дефинише скаларни, векторски и мешовити производ вектора • израчуна интензитет вектора • одреди скаларни, векторски и мешовити производ вектора који су задати координатама • утврди да ли су два вектора узајамно ортогонална • одреди угао између два вектора задата координатама • израчуна површину троугла и запремину паралелопипеда	• Вектори, особине вектора • Скаларни производ вектора. Колинеарни вектори • Векторски производ вектора • Мешовити производ три вектора • Вектори у координатном систему • Скаларни производ вектора задатих координатама • Угао између два вектора • Векторски производ вектора задатих координатама • Површина троугла • Мешовити производ вектора задатих координатама. • Запремина паралелопипеда		Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (70 или 62 часа) Место реализације наставе Настава се реализује у учионици или
Вероватноћа и статистика	• уочи случајне догађаје	• Случајни догађаји. Простор елементарних догађаја • Статистичка и класична дефиниција вероватноће		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• препозна који су догађаји могући, повољни, сигурни, немогући • израчуна вероватноћу догађаја (статистичка и класична дефиниција вероватноће) • одреди условну вероватноћу догађаја А у односу на догађај В • наведе пример случајне променљиве • примени биномну расподелу • израчуна нумеричке карактеристике случајних променљивих (математичко очекивање, дисперзију, медијану и мод) • препозна основне појмове статистике • формира статистичке табеле и на основу њих да графички прикаже податке израчуна одређене карактеристике случајног узорка (аритметичку средину узорка, медијану узорка, мод узорка и дисперзију узорка)	• Условна вероватноћа • Случајне променљиве. Дискретне случајне променљиве и биномна расподела • Нумеричке карактеристике случајних променљивих (математичко очекивање, дисперзија, медијана, мод) • Статистика. Основни појмови • Формирање статистичких табела и графичко приказивање података - Карактеристике емпиријске расподеле (аритметичка средина узорка, медијана узорка, мод узорка, дисперзија узорка)		кабинету за математику Препоруке за реализацију наставе – образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања – неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика – подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање – примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика – инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду – упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених
Конусни пресеци	• наброји конусне пресеке и нацрта одговарајуће слике • дефинише елипсу и наведе њену једначину • одреди жиже, ексцентрицитет и директрисе елипсе • одреди једначину елипсе из задатих услова	• Конусна површ. Конусни пресеци • Једначина елипсе • Особине елипсе (жиже, ексцентрицитет и директрисе) • У зајамни положај праве и елипсе • Једначина хиперболе • Особине хиперболе (жиже, ексцентрицитет, полуосе и асимптоте, директрисе) • У зајамни положај праве и хиперболе • Једначина параболе		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• испита међусобни положај праве и елипсе • одреди једначину тангенте елипсе из задатих услова • дефинише хиперболу и наведе њену једначину • одреди жиже, ексцентрицитет и директрисе хиперболе • одреди једначину хиперболе из задатих услова • испита међусобни положај праве и хиперболе • одреди једначину тангенте хиперболе из задатих услова • дефинише параболу и наведе једначину параболе • одреди жиже, ексцентрицитет и директрису параболе • одреди једначину параболе из задатих услова • испита међусобни положај праве и параболе • одреди једначину тангенте параболе из задатих услова	• Особине параболе (жижа, параметар и директриса) - Узајамни положај праве и параболе		Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • активност ученика на часу; • усмену проверу знања; • писмену провера знања; • тестове знања.

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
• Ирационалне једначине и неједначине	8-10	• Ирационалне, експоненцијалне и логаритамске једначине и неједначине: наглашавати неопходност постављања услова за дефинисаност. Неједначине обрадити на једноставнијим примерима. • Вектори: дефинисати колинеарне и компланарне векторе као и линеарну независност. Изразити векторе у координатном облику и пажњу усмерити на алгебарски приступ. • Конусни пресеци – На почетку теме обновити праву и кружницу. Обрадити и примере у којима се одређују једначине заједничких тангенти кривих, угао између кривих и геометријско место тачака које испуњавају одређене услове. • Вероватноћа и статистика – При обради новог градива користити што више конкретних примера из живота. Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • активност ученика на часу; • усмену проверу знања; • писмену провера знања; • тестове знања. За реализацију 4 писмена задатка са исправкама планирано је 8 часова.	
вектори	12-14		
Вероватноћа и статистика	15-17		ирационалне једначине и неједначине, вектори, случајан догађај, вероватноћа, статистика, елипса,
Конусни пресеци	19-21		

Наставни предмет – Историја

Годишњи фонд часова - 70

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

- Стицање хуманистичког образовања и развијање историјске свести;
- Разумевање историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса и улоге истакнутих личности; – Развијање индивидуалног и националног идентитета;
- Стицање и проширивање знања, развијање вештина и формирање ставова неопходних за разумевање савременог света (у националном, регионалном, европском и глобалном оквиру); Циљеви учења:
- Унапређивање функционалних вештина и компетенција неопходних за живот у савременом друштву (истраживачких вештина, критичког и креативног мишљења, способности изражавања и образлагања сопствених ставова, разумевања мултикултуралности, развијање толеранције и културе аргументованог дијалога);
- Оспособљавање за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
- Развијање свести о потреби сталног усавршавања и свести о важности неговања културно-историјске баштине.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Село и град некад и сад	• опише начин живот у српским селима у XIX и XX веку; • уочи сличности и разлике у начину живота у српским градовима и селима у XIX и XX веку; • разуме значај и последице развоја модерних градова; • образложи најважније узроке и последице миграција село–град; • уочи разлике у начину становања између села и града кроз историју; - уочи разлике у начину становања између припадника различитих друштвених слојева	● Живот у градовима и селима у новом веку и савременом добу (примери Париза, Лондона, Берлина, Њујорка, Москве, Санкт Петербурга...; просторно и урбано планирање; индустријске четврти, радничка насеља и предграђа; боемске четврти; појава модерне инфраструктуре – водовод, канализација, метро, проблем загађења, одношење и складиштење отпада; становање – грађевински материјали, начин градње, развој грађевинске технике, врсте објеката и организација простора; разлика у начину становања између села и града и између припадника различитих друштвених слојева, миграције; осветљење – гас и струја; грејање, употреба соларне енергије, кућни апарати; оплемењивање стамбеног простора). ● Живот у српским градовима и селима у XIX и XX		На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе: Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	кроз историју.	веку (примери Београда, Новог Сада, Ниша, Крагујевца...; основни типови градских насеља – град, варош, варошица, „дивља” насеља; оријентални и европски утицаји; електрификација, јавни градски превоз – фијакери, трамваји, тролејбуси и аутобуси; основни типови сеоских насеља, обележја земљорадње, виноградарства и сточарства; задруга, моба, позајмица; пољопривредна оруђа, млинови, ветрењаче; миграције село – град, разлике у становању код Срба: дворци, градске куће, конаци, сеоске куће; дворови владара – Милоша, Михаила, Милана и Александра Обреновића, кнеза Александра и краљева Петра и Александра Карађорђевића, Николе Петровића, резиденције Јосипа Броза).		Место реализације наставе: - Теоријска настава реализује се у учионици или одговарајућем кабинету. Праћење и вредновање: Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење о - стварености исхода - тестове знања. Оквирни број часова по темама: - Свакој од четири теме које буду изабране треба посветити четвртину часова предвиђених наставним планом. Препоруке за реализацију наставе: задатак наставника је да на почетку школске године од
Култура одевања и исхране некад и сад	- учи основна обележја културе одевања од антике до савременог доба; - идентификује основна обележја културе одевања код Срба кроз историју; - наведе и упореди разлике у начину одевања између села и града кроз историју; - наведе и упореди разлике у начину одевања између припадника различитих друштвених група кроз историју; - препозна и разуме утицаје различитих култура на начин одевања код Срба кроз историју; - препозна и разуме утицаје различитих култура на начин исхране код Срба кроз историју; - наведе и упореди карактеристике исхране у	- Култура одевања од антике до данас (материјали, начин обраде и бојење, разлике у одевању код припадника различитих друштвених група; појава вештачких материјала, стилови у одевању, модне куће, појава модне индустрије, свакодневна и свечана одећа, џинс као карактеристика одевања младих у читавом свету; накит, фризуре, шминка, парфеми...). - Одевање код Срба кроз историју (материјали и тканине – кудеља, конопља, чоја, крзно, кожа, лан, свила; разлика у одевању код Срба у Хабзбуршком и Османском царству, као и код припадника различитих друштвених група; грађанско одело и европски узор у облачењу српског грађанског сталежа; униформе државних чиновника, лекара, цариника, професора Лицеја и гимназија у обновљеној Србији; народна ношња, савремени начин одевања). - Култура исхране од антике до данас (сакупљање и припремање намирница, лов и риболов, начини чувања хране, пиће, реконструкција могућег јеловника – двор, град, село; посни и мрсни циклуси; национална кухиња код Срба, утицаји других кухиња;		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	различитим историјским периодима.	конзумирање кафе и дувана, употреба источњачких зачина, понашање за столом, прибор за јело; кухињски апарати; ресторани „брзе хране“).		дванаест понуђених наставних тема,
Војска, оружје и рат некад и сад	• уочи основна обележја ратова и војне организације и технике од антике до савременог доба; • разуме утицај научнотехнолошких достигнућа на промене у начину ратовања кроз историју; • уочи карактеристике развоја оружја и војне организације; • уочи основна обележја војне организације код Срба кроз историју; • наведе и упореди карактеристике ратовања у различитим периодима; • разуме улогу појединца у рату (војсковођа, официра, регрута, цивила); аргументовано дискутује о рату и његовим последицама на живот људи.	• Војска, оружје и рат кроз историју (војничка опрема – одећа, оклопи, штитови, оружје; родови војске, опсадне справе, увежбавање ратничких вештина, витешки турнири, мегдани, појава ватреног оружја – од примитивних пушака аркебуза и мускета до разорне артиљерије; увођење стајаће војске, развој модерне војне стратегије и тактике – појава генералштаба, униформе и војна одликовања; војно образовање, живот војника у рату и миру; жене у војсци; међународне конвенције о правилима ратовања, највеће војсковође). - Војска код Срба кроз историју (српска војска у средњем веку – опрема, начин ратовања; Срби у аустријској и османској војсци; војска устаничке Србије; војна организација у XIX и XX веку у српској и југословенској држави; војно образовање – оснивање војне академије; српске и југословенске војне униформе и одликовања).		ученицима предложи шест, од којих ће они, као група, у складу са својим склоностима, изабрати четири,
Новац и банке кроз историју	• уочи основне карактеристике и функције новца од антике до савременог доба; • изведе закључак о улози и значају банака кроз историју; • уочи основна обележја историјата српског новца и банака кроз историју; примени стечено знање о новцу и банкама у свакодневном животу.	• Нумизматика (као наука о постанку, развоју и употреби кованог новца). • Новац и банке у садашњости (новац као мера вредности, платежно средство и једно од обележја самосталности државе; банка као предузеће које тргује новцем; појмови – штедња, трезор, кредит, камата, деоница, инфлација, дефлација; фалсификовања новца, новац у савременом потрошачком друштву...). • Новац и банке у прошлости (историјат новца и банака – од старог века до данас; материјали од којих је		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		израђиван новац, историјски феномен „кварења“ новца; ликови и различити симболи на кованом и папирном новцу...). Новац у Србији некад и сад (историјат новца од средњег века до данас; динар као званична валута модерне Србије; мотиви на новчаницама; настанак и развој Народне банке као прве финансијске институције у Србији).		
Верски живот и обичаји кроз историју	• уочи основна обележја веровања од праисторије до савременог доба; • наведе и упоређи карактеристике обичаја и веровања у различитим периодима; • идентификује сличности и разлике у обичајима различитих верских заједница; • уочи утицај веровања и обичаја на културно стваралаштво; • разуме утицај и повезаност верских институција и верског живота кроз историју; • разуме утицај и повезаност верских институција и верског живота код Срба кроз историју; препозна и разуме основне одлике верског живота и обичаја код Срба кроз историју.	• Веровања у старом Египту и Месопотамији (загробни живот, балсамовање, хороскопи, астрологија, обреди и ритуални предмети...). • Веровања старих Грка и Римљана (пророчишта, загробни живот, свештеници и свештенице, приношење жртве боговима...). • Религије Далеког истока. • Верски живот и обичаји у средњем веку (главне одлике хришћанства, ислама и јудаизма; обележја различитих верских конфесија – сличности и разлике у веровањима и обичајима; обележавање верских празника, страхови средњовековног човека). Верски живот и обичаји у новом веку и савременом добу (верски идентитет, сличности и разлике између католика, протестаната, православаца, муслимана, Јевреја; атеизам).		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Образовање и васпитање кроз историју	• уочи основна обележја образовања и васпитања од антике до савременог доба; • опише развој система образовања и васпитања кроз историју; • опише развој система образовања и васпитања код Срба кроз историју; • упореди карактеристике образовања и васпитања у различитим периодима; • изведе закључак о значају образовања и васпитања у животу људи; препозна међусобну условљеност степена привредног развитака и квалитета образовања.	• Образовање и васпитање у старом веку (Египат, Месопотамија, стара Грчка и Рим). • Образовање и васпитање у средњем веку (манастири као центри писмености и образовања; оснивање школа и универзитета, утицај цркве на образовање и васпитање...). • Образовање и васпитање у новом веку и савременом добу (појава штампарства и ширење писмености, улога цркве и државе – појава световног и обавезног образовања, школских уџбеника; положај ученика – награђивање и кажњавање, одевање ученика...). Образовање и васпитање код Срба (манастири као центри писмености и образовања; значај Хиландара, просветитељски рад у устаничкој Србији, оснивање световних школа, оснивање Лицеја, Велике школе и Београдског универзитета; један дан у школи, школска слава, одевање ученика, школовање женске деце; стипендирање ученика).		
Комуникације, путовања и туризам некад и сад	• опише развој комуникација од праисторије до савременог доба; • наведе и упореди карактеристике комуникације у различитим периодима; • изведе закључак о значају комуникације у животу људи кроз историју; • разуме последице развоја модерних комуникација; • изведе закључак о утицају развоја комуникација на интеграцију сваке нације и друштва; • користи информације са историјске карте и повеже их са	• Комуникације, путовања и туризам кроз историју (утицај трговине и војних похода на развој комуникација; ходочашћа – света места, мисионари; значајни сајмови, развој поштанског, телеграфског, телефонског, железничког, аутомобилског и авионског саобраћаја; ауто и авио клубови, новине и новинарство, Интернет, откривање нових дестинација, гостиионице и хотели, бање).		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	стеченим знањем о комуникацијама; уочи утицај комуникација на приближавање држава, народа и њихових култура.			
Друштвени и породични живот кроз историју	• идентификује основна обележја друштвеног живота од антике до данас; • идентификује основна обележја породичног живота од антике до данас; • наведе основна обележја друштвеног живота код Срба кроз историју; • наведе основна обележја породичног живота код Срба кроз историју; • упореди карактеристике друштвеног и породичног живота у различитим периодима; • уочи сличности и разлике у начину обележавања празника кроз историју; истакне одлике друштвеног и породичног живота данас у односу на раније епохе.	• Друштвени живот од антике до данас (игре, гозбе, плес уз музику, музички инструменти, позориште, маскирање, трубадури, властеоске гозбе: жонглери, путујући свирачи и забављачи; балови, позориште у доба Шекспира и Молијера, настанак опере, књижевне дружине и читалишта, концерти, биоскопи, игре на срећу, савремена популарна музика). • Друштвени живот код Срба кроз историју (основни празници и њихов значај; утицај политичких прилика на празнике и празновања, радни и нерадни дани; различити облици друштвених активности на селу и у граду...). • Породични односи од антике до данас (положај мушкарца, жене и детета, свадбени обичаји, однос према старијима, породични празници, традиционални и модерни погледи на породицу; промене у односима међу половима...). - Породични односи код Срба кроз историју (положај мушкарца, жене и детета; свадбени обичаји, однос према старијима, породични празници – крсна слава...)		
Фотографија, филм, радио и телевизија кроз историју	• уочи основна обележја развоја фотографије, филма, радија и телевизије кроз историју; • изведе закључак о значају фотографије, филма, радија и телевизије у животу појединца и читавог друштва; • изведе закључак о значају фотографије, филма, радија и	• Значај фотографије, филма, радија и телевизије (као техничких достигнућа, начина уметничког изражавања, средстава масовне комуникације, сазнавања и образовања, и као историјских извора). • Фотографија, филм, радио и телевизија кроз историју (развој – оптичка сочива, дагеротипија, мокра плоча, фото-апарат, филмска трака, покретне слике, биоскоп, радио таласи; прва филмска пројекција, филм као извор информација о догађајима; филм као масовна забава и индустрија; почетак ере звучног филма,		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	телевизије као историјских извора; опише развој фотографије, филма, радија и телевизије у Србији; разуме последице развоја фотографије, филма, радија и телевизије.	појава анимираних филмова; појава колор филмова; филмски фестивали и награде; оснивање радиостаница, појава телевизије; превласт телевизије над другим медијима у другој половини XX века; примери злоупотребе фотографије, филма, радија и телевизије у XX веку). Фотографија, филм, радио и телевизија у Србији некад и сад (делатност дворског фотографа Анастаса Јовановића, породични фото-албуми, прва филмска пројекција у Србији 1896, први српски филмови и биоскопи; почетак рада прве радио-станице – Радио Београда 1929, јавна демонстрација телевизије на сајму у Београду 1939, тајно праћење програма Радио Лондона за време окупације, оснивање Телевизије Београд 1958, кућни радио и ТВ апарати као показатељи животног стандарда).		
Брига о телу и здрављу кроз историју	- учи основна обележја развоја здравствене културе од антике до данас; - учи основна обележја развоја здравствене културе код Срба кроз историју; - наведе и упоређи различите методе лечења кроз историју; - разуме повезаност степена економског и културног развитка и здравствене културе; - разуме значај хуманитарних организација и њиховог деловања.	Брига о телу и здрављу од антике до данас (болести људи, хигијенски услови, епидемије, развој медицине, медицински инструменти, лекови и лековито биље, здравствене установе – манастирске болнице, санаторијуми, стационари, домови здравља, апотеке; начини здравствене заштите и превентиве, хуманитарне организације). Брига о телу и здрављу код Срба (утицај животних услова и хигијенских прилика на појаву болести; најчешће болести и епидемије, народна медицина и надрилекарство, манастирске болнице; прве болнице и лекари, отварање болница у Србији у време кнеза Милоша, оснивање Медицинског факултета у Београду...).		
Грбови и заставе некад и сад	- учи основна обележја развоја грбова и застава кроз историју; - учи основна обележја развоја грбова и застава код Срба кроз историју;	Улога и значај грбова и застава (као симбола државе, нације, владара, војске, града, установе, предузећа, политичке организације, спортског друштва...; појава грбова у XII веку – породични грбови на штитовима као начин распознавања витезова на турнирима и у		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	- изведе закључак о значају грбова и застава кроз историју; - наведе најчешће хералдичке симболе; - опише изглед и порекло савременог српског грба и заставе.	ратним походима; грбови на заставама, новцу, печатима, поштанским маркама, споменицима, шлемовима...; најчешћи хералдички симболи; појава првих застава – <i>вексилум</i> – застава римских царева, <i>лабарум</i> – застава Константина Великог; основни елементи застава). Грбови и заставе у прошлости српског народа (порекло савременог српског грба и заставе, значење четири оцила, најчешћи хералдички симболи на грбовима српских нововековних и средњовековних држава и династија и властелинских породица – двоглави бели орао Немањића, Лазаревића, Карађорђевића, Обреновића и Петровића-Његоша, лав Бранковића и Петровића-Његоша, вук Балшића, љиљани Котроманића...).		
Спорт некад и сад	- уочи основна обележја спорта од антике до савременог доба; - разуме улогу и значај спорта у људском друштву; - именује и опише спортске дисциплине заступљене на античким Олимпијским играма; - наведе и упореди карактеристике спортских надметања у различитим периодима; - опише развој спортског живота код Срба.	- Улога и значај спорта од антике до савременог доба (спорт као део бриге о здрављу и као забава; спорт и Олимпијске игре у античкој Грчкој као основ спортских игара савременог доба; спортска надметања кроз историју – најпопуларнији спортови, аматерски и професионални спорт, модерне Олимпијске игре). - Спорт код Срба кроз историју (народне и пастирске игре као прва спортска надметања, прва спортска друштва, оснивање Српског олимпијског клуба 1910, учешће на међународним такмичењима и велики успеси, спортска друштва и клубови; савремени спорт и спортски живот).		

Кључни појмови садржаја: историјски извори, историјско истраживање.

Наставни предмет – Физика

Годишњи фонд часова - 70

Недељни фонд часова – 2

1. Развијање функционалне писмености природно-научне и техничке;
2. Стицање знања о основним физичким појавама значајним за струку и разумевање основних физичких закона;
3. Развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу;
4. Развијање свести о значају експеримента при упознавању, разумевању и проверавању физичких законитости;
5. Стицање способности за уочавање, формулисање и решавање једноставнијих проблема;

Циљеви учењаб. Схватање значаја физике за технику и природне науке;

7. Развијање способности и вештина за примену знања из физике у струци;
8. Стицање знања о природним ресурсима, њиховој ограничености и одрживом коришћењу;
9. Развијање правилног односа ученика према заштити, обнови и унапређењу животне средине;
10. Стицање основних сазнања о процесима и производима различитих технологија;
11. Развијање радних навика и одговорности.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Увод у физику	• разуме значај физике као фундаменталне науке и њену везу са природним и техничким наукама • наведе основне физичке величине и њихове мерне јединице и објасни како се добијају јединице изведених физичких величина - разликује скаларне и векторске величине	• Физика – фундаментална природна наука - Физичке величине и њихове јединице • Скаларне и векторске величине		На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз
Кинематика	• дефинише појмове референтни систем, путања,	• Референтни систем. • Потоци кретања.		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	пређени пут, материјална тачка • разуме и користи појмове брзине и убрзања • разликује равномерно и равномерно убрзано праволинијско кретање и примењује законе кретања у једноставнијим примерима изведе лабораторијску вежбу, правилно и безбедно рукује наставним средствима, изврши потребне прорачуне и израчуна грешке при мерењу	• Средња и тренутна брзина • Равномерно праволинијско кретање • Убрзање. Равномерно променљиво праволинијско кретање <i>Демонстрациони оглед:</i> – Провера кинематичких закона праволинијског кретања помоћу колица, динамометра и тегова Лабораторијска вежба: – Провера закона равномерног и равномерно убрзаног кретања помоћу Атвудове машине		следеће облике наставе: • теоријска настава са демонстрационим огледима (64 или 56 часова) • лабораторијске вежбе (6 часова) Место реализације наставе Настава се реализује у учионици или у кабинету за физику Препоруке за реализацију наставе • користити сва доступна наставна средства • користити мултимедијалне презентације
Динамика	• разуме појмове масе, силе и импулса • формулише и примењује Њутнове законе • разликује масу од тежине тела • разуме појмове рада, енергије и снаге и њихову међусобну везу • схвати закон одржања механичке енергије и знаће да га примени при решавању једноставних проблема • примењује законе динамике у техници • наведе особине гравитационе силе	• Основне динамичке величине: маса, сила и импулс • Први Њутнов закон – закон инерције • Други Њутнов закон – основни закон динамике • Трећи Њутнов закон – закон акције и реакције • Њутнов закон гравитације. • Гравитационо поље. Јачина гравитационог поља. • Гравитационо поље Земље. Тежина тела и бестежинско стање • Механички рад. Снага. Енергија (кинетичка и потенцијална) • Закон одржања енергије у механици <i>Демонстрациони огледи:</i> • Мерење силе помоћу динамометра		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	изв еде лабораторијску вежбу, правилно и безбедно рукује наставним средствима, изврши потребне прорачуне и израчуна грешке при мерењу	- Провера другог Њутновог закона помоћу колица, динамометра и тегова Лабораторијска вежба: - Провера другог Њутновог закона помоћу колица са тегом		упућив ати ученике да користе интернет и стручну литературу
Кружно и ротационо кретање	- дефинише центрипетално убрзање - раз уме појмове период и фреквенција, угаона брзина и угаоно убрзање - схвати центрипеталну и центрифугалну силу, момент силе, момент инерције и момент импулса и наведе неке једноставне примере њихове примене	- Равно мерно кружно кретање материјалне тачке, центрипетално убрзање, период и фреквенција. - Круто тело, трансляторно и ротационо кретање. Угаони померај, описани угао, угаона брзина, угаоно убрзање - Центрипетална и центрифугална сила - Момент силе, момент импулса и момент инерције <i>Демонстрациони огледи:</i> - Д емонстрација ротационог кретања помоћу Обербековог точка		- по дстицати ученике да раде рачунске задатке - примењив ати рад у паровима и рад у мањим групама - мотивисати ученике да самостално решавају проблеме користећи истраживачки приступ научном образовању - континуирано упућивати ученике на примену физике у будућем позиву и свакодневном животу кроз
Термодинамика	- разуме појмове унутрашња енергија и количина топлоте - дефинише термодинамичке принципе - разуме појам коефицијента корисног дејства	- Унутрашња енергија. Топлотна размена и количина топлоте. Први принцип термодинамике. - Повратни и неповратни процеси. Други принцип термодинамике. Статистички смисао II принципа. - Принцип рада топлотних мотора и уређаја за хлађење. Коефицијент корисног дејства. <i>Демонстрациони оглед:</i> - Д емонстрација различитих механизма преноса топлоте		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Електрично и магнетно поље	- схвати појам наелектрисања и знаће начине наелектрисавања тела - разуме Кулонов закон - разуме како настаје једносмерна струја - опише особине магнетног поља сталних магнета и магнетног поља електричне струје - разуме појам магнетног флукса и појаву електромагнетне индукције - опише својства наизменичне струје изведе лабораторијску вежбу, правилно и безбедно рукује наставним средствима, изврши потребне прорачуне и израчуна грешке при мерењу	- Количина наелектрисања и Кулонов закон - Јачина и потенцијал електричног поља. Електрични напон - Извори струје и електро моторна сила. Јачина и густина струје - Омов закон за део кола и електрична отпорност проводника. Везивање отпорника - Енергија и снага електричне струје. Џул – Ленцов закон - Магнетно поље. Магнетна индукција и магнетни флукс - Електромагнетна индукција. Фарадејев закон и Ленцово правило - Генератор наизменичне струје. Струја, напон и отпорности у колу наизменичне струје. Ефективне вредности - Омов закон за коло наизменичне струје. - Снага наизменичне струје. - Трансформатор. Пренос електричне енергије на даљину. <i>Демонстрациони огледи:</i> – Демонстрација поступака за наелектрисавање тела – Ерстедов оглед – Демонстрација електромагнетне индукције – Својства активне и реактивне отпорности. – Демонстрациони трансформатор. Лабораторијска вежба Провера Омовог закона		примере из праксе Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - те стове знања Оквирни број часова по темама - Увод у физику (2 часа) - Кинематика (10–8 часова) - Динамика (18–16 часова) - Кружно и ротационо кретање (11–10 часова) - Термодинамика (11–10 часова)

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
				Електрично и магнетно поље (18–16 часова)

Кључни појмови садржаја: кинематика, динамика, кружно и ротационо кретање, термодинамика, електрично и магнетно поље.

Наставни предмет – Логика са етиком

Годишњи фонд часова - 70

Циљеви
учења
предмета

1. Стицање основних знања о логици и етици и схватање значаја тих знања за јасно размишљање и развој личности
2. Упознавање са елементима и законима логике и разумевање улоге коју логика има у науци и свакодневном животу
3. Разумевање појмова који се јављају у етичким расправама и развијање сензибилитета за етичка питања савременог друштва
4. Оспособљавање ученика за самостално, критичко размишљање и формирање ставова о друштвеним проблемима

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Увод у логику	• препозна да и сам већ користи логику као и граматику • разликује мишљење од маште, надања, опажања и наводи примере из свакодневног живота • искаже дефиницију логике, разуме и опише у чему се састоји формални карактер логике • разликује принципе мишљења, наведе примере за основне логичке принципе и симболички их приказује	• Појам и подела логике. • Логика као наука о форми мишљења • Основни логички принципи (идентитет, непротивуреченост и искључење трећег)		
Формална логика: • појам • суд • закључак	• увиди разлику између појма, термина, опажаја, предмета, представе • разликује обим и садржај појма, увиђа однос између обима и садржаја, наводи пример за обим и садржај и дефинише обим и садржај појма	• Разлик а између појма, ствари и представе, Врсте појмова • Обим и садржај појма • Односи међу појмовима • Дефиниција и деоба • Суд и врсте судова • Истиносна вредност сложених судова (негација, конјункција, дисјункција, импликација и еквиваленција)		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• препознаје и именује појмове, набраја их, уочава разлику између појединачних и општих појмова • препознаје односе међу појмовима и именује их (субординација, координација, контрарност) и графички приказује односе међу појмовима • наведе делове дефиниције • даје примере дефиниције из своје струке • разликује прешироку и преуску дефиницију • разликује чланове деобе од принципа деобе • увиђа значај принципа деобе самостално изводи једну деобу • разликује субјекат и предикат суда и увиђа значај копуле за квалитет суда • препознаје форму сложеног суда, разликује и именује логичке везнике (негација, конјункција, дисјункција, импликација и еквиваленција) и наводи примере • разликује квантитет и квалитет суда, препознаје форму а,е,и,о суда и наводи примере • именује односе међу судовима • препознаје индуктивно, дедуктивно и закључивање по	• Комбинована подела судова, расподељеност појма • Односи међу судовима (логички квадрат) • Врсте закључивања • Непосредно закључивање – конверзија, обверзија, логички квадрат • Посредно закључивање – индукција, аналогија и дедукција • Фигуре категоријског силогизма, модуси категоријског силогизма • Хипотетички и дисјунктивни силогизам • Доказ Примери индуктивног и дедуктивног закључивања у наукама.		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	аналогији на примерима из свакодневног живота • увиђа да и сам користи наведене форме закључивања, именује их и разликује • демонстрира конверзију и обверзију на примерима • наведе и објасни четири фигуре силогизма • изводи задате модусе силогизма • излаже примере за хипотетички и дисјунктивни силогизам повезује форме закључивања у облику доказа			
Логичке грешке	• разликује случајне од намерних логичких грешака • примењује форме закључка и доказа препознаје и именује логичке грешке: увођење четвртог појма у силогизам, нерасподељен појам, замена теза, argumentum ad hominem, post hoc ergo propter hoc.	• Паралогизми и софизми • Грешке у закључку • Грешке у доказу Грешке у аргументацији		
Појам и значај етике	• набраја правила (норме) из различитих сфера живота • издваја правила која слободно прихватамо и разликује их од оних која имају спољашње порекло дефинише предмет етике	• Настанак и предмет етике • Појам норме и појам морала Разлика између обичајних, правних и етичких норми		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Лични идентитет, слобода и одговорност	• набраја како се све манифестује лични идентитет • разликује утицаје који формирају лични идентитет (разликује род и пол) • увиђа колика је моћ визуелног идентитета • препознаје утицај медија на креирање визуелног идентитета • уочава разлику између модних и етичких императива • супротставља медијски наметнуте животне идеале и етичке вредности	• Улога визуелног идентитета у формирању личног идентитета – међусобни утицаји • Појмови пола и рода • Утицај медија на релативизацију етичких вредности • Естетски и етички идеал • Тело и интервенције на телу - Сајбер идентитет, морал и слобода избора		
Основне етичке норме и вредности	• препознаје важније људске вредности • разликује слободне од самовољних и наметнутих поступака • схвата постојање слободе избора као услова моралног поступања • разуме везу између избора и одговорности • упоређује одговорне и неодговорне поступке • може да расправља о томе да ли је извор морала у нама или изван нас (аутономна и хетерономна етика) - увиђа разлику између основних етичких праваца	• Пријатељство • Верност • Породица • Љубав • Морално добро • Донација органа • Сурогат мајка - Клонирање		

Кључни појмови садржаја: логички принципи, појам, суд, закључак, морал, идентитет, вредности.

Наставни предмет – Национална економија

Годишњи фонд часова - 70

Циљ:

- Стицање основних знања о привредном развоју;
- Стицање знања о економским показатељима привредног развоја;
- Стицање основних знања о привредном систему и економској политици;
- Стицање знања о облицима, разлозима и ефектима интеграција светске привреде;
- Стицање знања о одрживом развоју Републике Србије;
- Повезивање добијених знања са осталим стручним предметима.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Привредни развој	• дефинише националну економију • објасни предмет изучавања националне економије • дефинише националну економију као примењену макроекономску дисциплину • објасни однос макро и микро економских дисциплина • разликује привредни раст и развој • дефинише концепт одрживог развоја	• Појам националне економије • Предмет националне економије • Национална економија као примењена макроекономска дисциплина • Однос макро и микро економских дисциплина • Привредни раст и развој • Еволуција теорије привредног развоја („од раста ка одрживом развоју“) • Концепт одрживог развоја • Фактори привредног развоја – појам и врсте		На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	- објасни концепт одрживог развоја - класификује факторе привредног развоја - објашњава факторе привредног развоја - наведе индикаторе привредног развоја - разлик ује основне економске показатеље - објасни појам „Бруто домаћи производ (БДП)” - дефинише бруто национални доходак - дефинише бруто национални расположиви доходак - наведе остале економске показатеље - наведе структуру БДП-а у тросекторском моделу - дефинише економски састав становништва као економски показатељ - дефинише обим и структуру робне размене с иностранством као економски показатељ - укаже на значај степена запослености као економског показатеља - наведе остале индикаторе привредног развоја - описује остале	- Индикатори привредног развоја - Основни економски показатељи - Бруто домаћи производ (БДП) - БДП по глави становника - Бруто национални доходак - Бруто национални расположиви доходак - Остали економски показатељи - Структура извора БДП-а у тросекторском моделу - Економски састав становништва - Обим и структура робне размене с иностранством - Степен запослености - Остали индикатори привредног развоја (социјални индикатори, еколошки индикатори) - Индекс људског развоја (ХДИ)		Модул се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (22 часа) Место реализације наставе - Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе - Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе - Користити презентације - Користити шеме - Користити сајтове Републичког

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	индикаторе привредног развоја објасни индекс људског развоја			завода за статистику, Народне банке Србије, Владе Републике Србије и Привредне коморе Србије
Привредни систем и економска политика	- објасни појам привредног система - наведе елементе привредног система - објасни институције и организације као елементе привредног система - доведе у везу привредни систем и економску политику - наведе кључне макроекономске циљеве - наведе врсте економске политике - доведе у везу привредни систем и промене у привредном систему - дефинише појам „транзиција“ - објасни реформу привредног система у транзиционом периоду	- Појам привредног система - Елементи привредног система - Институције и организације - Привредни систем и економска политика - Кључни макроекономски циљеви - Врсте економске политике - Врсте економске политике и привредног раста - Нормативни и реални привредни систем - Реформа привредног система у транзиционом периоду		Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - усмено излагање - тестови знања - домаћи задатак - активност на часу
Интеграција светске привреде	- дефинише економске интеграције - наведе разлоге економских интеграција - наведе потенцијалне (могуће) ефекте економских интеграција - описује шансе	- Појам економских интеграција - Разлози економских интеграција - Потенцијални (могући) ефекти економских интеграција - Глобална и регионална партнерства - Шансе глобализације - Ризици глобализације - Међународни споразуми и Светска трговинска		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	глобализације • идентификује ризике глобализације • дефинише СТО-у • наведе функције СТО • наведе међународне финансијске организације • објасни улогу међународних финансијских организација • наведе регионална партнерства • објасни најсложенији облик интеграције – Европску унију	<i>организација (СТО)</i> • <i>Међународне финансијске организације</i> • <i>Регионална партнерства</i> • <i>Европска унија као регионални лидер</i>		
Одржив развој Републике	• наведе карактеристике привредног развоја Републике Србије у XXI веку • доведе у везу историјско наслеђе и привредни развој • ана лизира индикаторе макроекономских кретања у периоду 2000–2018. • нав еде структуру извора БДП-а у периоду 2000–2018. • ана лизира спољнотрговинске и финансијске токове у периоду 2000–2018. • објасни пре дности, слабости, шансе и претње за одржив развој Републике Србије • идентификује националне приоритете одрживог развоја	• Привредни развој Републике Србије у XXI веку • Ист оријско наслеђе • Индикатори макроекономских кретања у периоду 2000–2018. • Структура извора БДП-а у периоду 2000–2018. • Спољно трговински и финансијски токови у периоду 2000–2018. • Предности, слабости, шансе и претње за одржив развој Републике Србије • Национални приоритети одрживог развоја • Стубови одрживог развоја • Одржив развој привреде • Одржив развој друштва • Заштит а животне средине – рационално располагање природним ресурсима • Одржив развој економије • Избор ек ономских политика • Реструктурирање привреде Републике Србије • Реиндустриализација		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• наведе стубове одрживог развоја • објасни одржив развој привреде • објасни одржив развој друштва • доведе у везу одржив развој и заштиту животне средине (рационално располагање природним ресурсима) • доведе у везу избор економских политика и одрживог развоја економије • објасни нужност (потребу) реструктурирања привреде Републике Србије • објасни нужност (потребу) реиндустријализације • наведе потенцијале за развој пољопривреде • доведе у везу значај инфраструктурних приоритета (енергетика и саобраћај) и одрживог развоја економије • објасни значај образовања за одржив економски развој. • доведе у везу информационе технологије, економију знања и одрживи економски развој • доведе у везу научно-технолошке политике и одрживи развој економије	• Потенцијал за развој пољопривреде • Инфраструктурни приоритети – енергетика и саобраћај • Образовање • Информационе технологије и економија знања • Одрживост научно-технолошке политике • Регионални развој • Спољнотрговинска политика • Друштвени услови одрживог развоја • Популациона политика • Социјална сигурност • Смањивање сиромаштва • Спровођење стратегије одрживог развоја • Изабрани индикатори одрживог развоја (Гини коефицијент, БДП по глави становника, унутрашњи и спољни дуг)		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	- наведе друштвене услове одрживог развоја - анализира популациону политику као услов одрживог развоја - доведе у везу социјалну сигурност, смањење сиромаштва са друштвеним условима одрживог развоја - објасни спровођење стратегије одрживог развоја			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Привредни развој	22	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (22 часа)	Национална економија, привредни развој, привредни систем, економске
Привредни систем и економска политика	12		

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Интеграција светске привреде	12	Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме • Користити сајтове Републичког завода за статистику,	интеграције, одрживи развој.
Одржив развој Републике	24	Народне банке Србије, Владе Републике Србије и Привредне коморе Србије Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • усмено излагање • тестови знања • домаћи задатак • активност на часу	

Наставни предмет – Комерцијално познавање робе

Годишњи фонд часова - 70

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О ОСНОВНИМ КАРАКТЕРИСТИКАМА ПРОИЗВОДА И РОБНОГ АСОРТИМАНА;

– ОСПО СОБЉАВАЊЕ УЧЕНИКА ДА ОВЛАДАЈУ ВЕШТИНАМА КОЈЕ ДОПРИНОСЕ ПРАВОМ И ОДГОВОРНОМ ИЗБОРУ РОБЕ;

– СТИЦАЊЕ КОМПЕТЕНЦИЈА ЗНАЧАЈНИХ ЗА СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ И ДАЉИ ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ;

– РАЗВИЈАЊЕ САМОСТАЛНОСТИ У РАДУ СТВАРАЊЕМ УСЛОВА ЗА ПРАКТИЧНУ АКТИВНОСТ УЧЕНИКА.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Појам, систематизација и класификација робе	- дефинише појам робе - наведе карактеристике робе - класификује различите типове робе - дефинише квалитет - наведе факторе који утичу на формирање квалитета робе - разликује својства и показатеље квалитета робе - наведе методе испитивања квалитета робе - дефинише дизајн робе - идентификује различите нивое квалитета производа; - разликује симболе квалитета робе - анализира различите прописе који регулишу квалитет	- Појам и карактеристике робе; - Систематизација и класификација робе; - Појам квалитета; - Фактори који утичу на формирање квалитета робе; - Својства и показатељи квалитета робе (основна физичка својства, физичко-хемијска својства, експлоатациона и естетска својства робе, методе испитивања органолептичких својстава робе). - Дизајн робе (производа). Ниво квалитета робе. - Марка и друге ознаке као симболи квалитета робе.		На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Квалитет робе	робе у промету - дефинише декларисање и обележавање производа - објасни значење цифара код бар-кода - наведе предности декларисања помоћу бар-кода - дефинише квалитет - наведе факторе који утичу на формирање квалитета робе - разликује својства и показатеље квалитета робе - наведе методе испитивања квалитета робе - дефинише дизајн робе - идентификује различите нивое квалитета производа; - разликује симболе квалитета робе - анализира различите прописе који регулишу квалитет робе у промету - дефинише декларисање и обележавање производа - објасни значење цифара код бар-кода - наведе предности декларисања помоћу бар-кода	- Прописи који регулишу квалитет робе у промету (стандарди, норме квалитета, технички нормативи) Атест о квалитету. - Декларисање и обележавање производа; - EAN систем декларације (бар-код). - Појам квалитета; - Фактори који утичу на формирање квалитета робе; - Својства и показатељи квалитета робе (основна физичка својства, физичко-хемијска својства, експлоатациона и естетска својства робе, методе испитивања органолептичких својстава робе). - Дизајн робе (производа). Ниво квалитета робе. - Марка и друге ознаке као симболи квалитета		Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (70 часова) Место реализације наставе Настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе - користити сва доступна наставна средства - користити мултимедијалне презентације - упућивати ученике да користе интернет и стручну литературу

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		робе. • Прописи који регулишу квалитет робе у промету (стандарди, норме квалитета, технички нормативи) Атест о квалитету. • Декларисање и обележавање производа; • EAN систем декларације (бар-код).		• примењиват и рад у паровима и рад у мањим групама • мотивисати ученике да самостално решавају проблеме користећи истраживачки приступ • континуиран о упућивати ученике на примену комерцијалног познавања робе у будућем позиву и свакодневном животу кроз примере из праксе
Амбалажа и паковање робе	• дефинише амбалажу и паковање • наведе функције амбалаже • разликује амбалажу • наведе примере различите амбалаже • разликује системе комерцијалних паковања	• <i>Појам амбалаже и паковања;</i> • <i>Функције амбалажа;</i> • <i>Подела амбалаже. Амбалажа од папира и картона, амбалажа од дрвета, стаклена амбалажа, метална амбалажа. Амбалажа од пластичних маса. Текстилна амбалажа. Амбалажа од комплексних материјала.</i> • <i>Системи комерцијалних паковања.</i>		
Складиштење и транспорт робе	• разликује врсте заштите производа током складиштења и транспорта • наведе узроке квариња робе (производа) • разликује пиктограме за транспорт опасних материјала	• <i>Заштита производа током складиштења и транспорта</i> • <i>Узроци квариња робе (производа)</i> • <i>Складиштење и транспорт опасних материјала</i>		
Минералне сировине	• дефинише минералне сировине • наведе основе рударске технологије • разликује специфичности рударске технологије • објасни фазе производног процеса у рударству	• Појам и природа минералних сировина • Основи рударске технологије. Специфичности рударске технологије. Фазе производног процеса у рударству.		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Енергија	- дефинише економски и технолошки значај енергије - разликује облике енергије - наводи изворе енергије - дефинише горива - дефинише угаљ - наводи састав и техничке карактеристике угља - описује прераду угља - дефинише нафту и природни гас - разликује алтернативне изворе енергије - дефинише електричну енергију - објасни процес производње и преноса електричне енергије - дефинише квалитет електричне енергије	- Економски и технолошки значај енергије; - Облици енергије; Механичка. Хемијска. Топлотна. Нуклеарна. Електрична. - Извори енергије. - Горива - Угаљ. Састав и техничке карактеристике угља. Прерада угља. - Нафта и природни гас. Нафта. Мазива. Природни (земни) гас. - Алтернативни извори енергије - Електрична енергија. Производња. Квалитет. Пренос.		Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - усмено излагање - тестове знања - активности на часу - домаћи задатак Оквирни број часова по темама - Појам, систематизација и класификација робе (3) - Квалитет робе (7)
Металуршки производи	- дефинише металне материјале - дефинише гвожђе - разликује легуре гвожђа - наводи обојене материјале	- Метални материјали; - Гвожђе и легуре гвожђа; - Обојени материјали		
Неметални производи	- дефинише неметалне производе - разликује неметалне материјале	- Керамички материјали; - Грађевински материјали; - Ватростални материјали; - Стакло.		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Хемијски производи	- дефинише хемијске производе - наводи основне карактеристике хемијских производа; - разликује основне неорганске хемијске производе - разликује основне органске хемијске производе - дефинише полимере - наводи производе на бази полимера - разликује производе од дрвета - разликује врсте папира - дефинише текстилна влакна - класификује текстилна влакна	- Појам и основне карактеристике хемијских производа; - Основни неоргански хемијски производи; - Основни органски хемијски производи; - Полимери и производи на бази полимера; - Производи прераде дрвета; - Индустрија папира; • Текстилна влакна.		- Амбалажа и паковање робе (7) - Складиштење и транспорт робе (3) - Минералне сировине (5) - Енергија (12) - Металуршки производи (8) - Неметални производи (7) - Хемијски производи (6)
Прехрамбени производи	- дефинише прехрамбене производе - класификује прехрамбене производе - описује састав и хранљиве вредности прехрамбених производа - дефинише квалитет прехрамбених производа - разликује технологије прехрамбених производа - разликује месо и производе од меса - разликује рибе и	- Појам и класификације прехрамбених производа; - Састав и хранљива вредност прехрамбених производа; - Квалитет прехрамбених производа; - Технологија прехрамбених производа; - Месо и производи од меса; - Млеко и производи од млека; - Рибе и производи од рибе; - Житарице и производи од житарица; - Воће, поврће и производи; - Уља и масти (биљна и животињска); • Шећер и производи од шећера; • Алкохолна пића.		Прехрамбени и производи (12)

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	производе од рибе • разликује житарице и производе од житарица • разликује воће и поврће и производе од воћа и поврћа • дефинише уља и масти • разлик ује биљна уља и масти од животињских и наводи примере • разликује шећер и производе од шећера • разликује алкохолна пића • препознаје с астав и особине алкохолних пића			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Појам, систематизација и класификација робе	3	Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (70 часова) Настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • користити сва доступна наставна средства • користити мултимедијалне презентације • упућивати ученике да користе интернет и стручну литературу • примењивати рад у паровима и рад у мањим групама	<i>роба, квалитет робе, амбалажа, складиштење, транспорт, минералне сировине, енергија.</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		● мотивисати ученике да самостално решавају проблеме користећи истраживачки приступ ● континуирано упућивати ученике на примену комерцијалног познавања робе у будућем позиву и свакодневном животу кроз примере из праксе Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● усмено излагање ● тестове знања ● активности на часу ● домаћи задатак Оквирни број часова по темама ● Појам, систематизација и класификација робе (3) ● Квалитет робе (7) ● Амбалажа и паковање робе (7) ● Складиштење и транспорт робе (3) ● Минералне сировине (5) ● Енергија (12) ● Металуршки производи (8) ● Неметални производи (7) ● Хемијски производи (6) ● Прехрамбени производи (12)	

Наставни предмети четврте године образовног профила економски техничари

1. Српски језик и књижевност
2. Енглески језик
3. Физичко васпитање
4. Математика
5. Пословна економија
6. Рачуноводство
7. Пословни страни језик
8. Банкарство
9. Статистика
10. Право
11. Маркетинг
12. Економско пословање
13. Предузетништво

Изборни предмети

1. Грађанско васпитање/Верска настава

Изборни предмети према програму образовног профила економског техничара

1. Музичка култура
2. Изабрана поглавља математике
3. Историја (одабране теме)
4. Физика
5. Логика са етиком
6. Електронско пословање
7. Основе банкарског пословања са евиденцијом

Наставни предмет: Српски језик и књижевност

Годишњи фонд часова – 93

Недељни фонд часова – 3

Циљ:

- Упознавање са одликама савремене поезије, њеним представницима и делима
- Упознавање са књижевнотеоријским појмовима, специфичностима савремене прозе, њеним представници-ма и делима
- Упознавање са основним одликама савремене драме, представницима и делима
- Упознавање са писцима и делима светске књижевне баштине
- Систематизовање знања из синтаксе
- Оспособљавање ученика за примењивање знања из језика и правописа у складу са језичком нормом
- Усавршавање културе изражавања и неговање интересовања за праћење културних садржаја и
- критички однос према њима, као и оспособљавање за операционализацију функционалних стилова

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	По завршетку модула ученик ће бити у стању да:			
Савремена поезија	• наведе обележја савремене поезије • тумачи песничка дела износећи доживљаје, запажања и образложења о њима • изведе закључак о карактеристикама песничког језика, мотивима и форми у обрађеним песмама	• Одлике савремене поезије • Избор из светске лирике 20. века (Преврер, Ахматова, Цветајева, Бродски) • Васко Попа: „Каленић”, „Манасија”, „Кора” (избор из циклуса Списак) • Миодраг Павловић: „Научите пјесан”, „Реквијем” (или две песме по избору) • Десанка Максимовић: „Тражим помиловање” (избор) • Бранко Миљковић: „Поезију ће сви писати” • Стеван Раичковић: „Камена успаванка” (избор)		• На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Место реализације • Теоријска настава се реализује у учioniци - Препоруке за реализацију наставе и учења
Савремена проза	• именује различите прозне врсте и приповедне поступке • тумачи дело у складу са његовим жанровским особеностима • интегрише лично искуство током читања и тумачења дела вреднује дело износећи аргументе	• Структурни чиниоци прозног књижевноуметничког дела и типологија романа • Есеј. Исидора Секулић: „О култури”, • Иво Андрић: „Разговор с Гојом” или „О причи и причању” • Приповетка. Бранко Ћопић: „Башта сљезове боје” (избор) • Данило Киш: „Енциклопедија мртвих” • Борхес: „Чекање”		

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		• Роман. Албер Ками: „Странац” • Иво Андрић: „Проклета авлија” • Владан Десница: „Прољећа Ивана Галеба” (одломак по избору као пример за роман – есеј) • Меша Селимовић: „Дервиш и смрт” • Добрица Ћосић: „Корени” • Добрица Ћосић: „Време смрти” (избор одломака) Књижевна критика. Петар Цацић: „О Проклетој авлији”		• Могућност обраде савремене драме кроз повезивање са другим медијима – драмски текст као позоришна представа, радио драма или ТВ драма Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: 1. праћење остварености исхода 2. тестове знања Оквирни број часова по темама • Савремена поезија (12 часова) • Савремена проза (27 часова) • Савремена драма (9 часова)

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
				• Класици светске књижевности (10 часова) • Синтакса (8 часова) • Правопис (6 часова) • Култура изражавања (21 час)
Савремена драма	• увиди разлику између традиционалне и савремене драме • упореди драмски књижевни текст са другим облицима његове интерпретације • формулише личне утиске и запажања о драмском делу	• Одлике савремене драме • С. Бекет: „Чекајући Годоа” • Душан Ковачевић: „Балкански шпијун” • Драмска књижевност и други медији – Б. Пекић: „Чај у пет” или А. Поповић: „Развојни пут Боре снајдера” или Љ. Симовић: „Путујуће позориште Шопаловић”		
Класици светске књижевности	• препозна свевременост обрађених тема • тумачи дела изnoseћи своја запажања и утиске и образложења о њима	• В: Шекспир: „Хамлет” • Е. А. По: „Гавран” • Ф. М: Достојевски: „Злочин и казна” Процена остварености исхода		
Синтакса	• одреди синтаксичке јединице и њихову функцију • одреди типове независних и зависних реченица, типове синтагми и типове напоредних конструкција • разуме појам конгруенције • познаје систем глаголских	• Синтаксичке јединице (комуникативна реченица, предикатска реченица, синтагма, реч) • Основне реченичне и синтагматске конструкције • Падежни систем и његова употреба. Предлошко-падежне конструкције • Конгруенција. Синтакса глаголских облика. • Систем зависних реченица,		

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		- Систем независних реченица (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне и жељне) - Напоредне конструкције. Појам напоредног односа. - Главни типови напоредних конструкција (саставне, раставне, супротне, искључне, закључне и градационе)		
Правопис	- примени правописне знаке у складу са језичком нормом - употреби знаке интерпункције у складу са језичком нормом	- Правописни знаци - Општа правила интерпункције у реченици		
Култура изражавања	- напише есеј поштујући структуру ове књижевне врсте - састави биографију, молбу, жалбу, приговор... - процењује вредност понуђених културних садржаја	- Лексичке вежбе - Стилске вежбе - Писање есеја - Говорне вежбе - Школски писмени задаци 4x2+2 - Административни функционални стил (писање молбе, жалбе, биографије)		

Наставни предмет – Енглески језик

Годишњи фонд часова - 62

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

- Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора
- Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова
- Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику
- Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја
- Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику и размену краћих писаних порука
- Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова
- Оспособљавање ученика да користе медије као изворе информација и развијају критичко мишљење у вези са њима

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Опште теме	● Разуме суштину битних информација са радија или телевизије, презентација или дискусија о актуелним збивањима или о стварима које се њега тичу на приватном и професионалном плану, уколико се говори разговетно стандардним језиком	ОПШТЕ ТЕМЕ ● Свакодневни живот (планови за будућност, посао и каријера) ● Образовање (могућност образовања у иностранству, размена ученика, усавршавање у струци) Друштвено уређење и политички систем у земљама чији се језик учи		
Стручне теме	● Разуме смисао сложенијих текстова шематских приказа, упутстава, уговора ● Разуме и користи обавештења из стручних текстова везаних за струку ● Разуме текстове у којима се износи лични став или посебно гледиште	Медији (утицај медија) ● Историјске везе Србије и земаља чији се језик учи		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• Представи припремљену презентацију која се односи на теме везане за области личног интересовања, школско градиво или струку • Говори о утисцима, употребљавају и сложеније изразе • Даје дужи опис свакодневних радњи из свог окружења, описује прошле активности, свакодневне обавезе, планове, радне задатке и начин организовања • Даје релевантне податке са неке презентације или из дискусије везане за струку • Напише писмо или нешто дужи текст да би саопштио информацију или указао на лични став или супротстављање мишљења • Напише извештај или протокол о догађају или са састанка • Писмено конкурише за неки посао • Оствари комуникацију о основним темама, под условом да је у стању да тражи помоћ од саговорника • Образложи и одбрани свој став, разјасни неспоразуме • Препричава садржај текста, разговора, договора	Свет компјутера (оглашавање на различитим глобалним мрежама, виртуелни свет комуникације) СТРУЧНЕ ТЕМЕ • Основна стручна терминологија • Примена информационих технологија у домену струке • Основе пословне комуникације и кореспонденције (пословна преписка и комуникација у писаној и усменој форми) • Мере заштите и очувања радне и животне средине		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● Пореди различите приказе истог догађаја у различитим медијима ● Коректно употребљава сложеније структуре и процесе (номинализације, градације, трансформације) ● Контролише граматичка знања и исправља своје грешке			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови

Напомене

Наставни предмет – Физичко васпитање

Годишњи фонд часова – 62

Недељни фонд часова – 2

Циљ физичког васпитања је да се разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно – образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Здравствена култура и физичка активност, као основа за реализовање постављених циљева и исхода	- Препозна везе између физичке активности и здравља; - Објасни карактеристике положаја тела, покрета и кретања у професији за коју се школује и уочи оне, које могу имати негативан утицај на његов раст, развој; - Одабере и изведе вежбе обликовања и вежбе из корективне гимнастике, које ће превентивно утицати на могуће негативне утицаје услед рада у одабраној професији;	- Вежбе обликовања (јачања, лабављење и растезање); - Вежбе из корективне гимнастике; - Провера стања моторичких и функционалних способности;		
Развој моторичких и функционалних способности човека, као основа за реализовање постављених циљева и исхода	- Именује моторичке способности које треба развијати, као и основна средства и методе за њихов развој; - Примени адекватна средства (изводи вежбе) за развој и усавршавање моторичких способности из: вежби обликовања, атлетике,	- Вежбе снаге без и са малим теговима (до 4 kg); - Трчање на 800 m ученице и 1.000 m ученици; - Трчање на 60 m и 100 m; - Вежбе растезања (број понављања и издржај у крајњем положају); - Полигони спретности и окретности и спортске игре; - Аеробик; - Обука техника пливања;		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	гимнастике, пливања и спортских игара за развој: снаге, брзине, издржљивости, гipкости, спретности и окретности;			
- Усвајање знања, умења и вештина из спортских грана и дисциплина као основа за реализовање постављених циљева и исхода - Атлетика - Спортска гимнастика: (Вежбе на справама и тлу)	- Кратко опише основне карактеристике и правила атлетике, гимнастике и спортске гране – дисциплина које се уче; - Демонстрира технику дисциплина из атлетике и гимнастике (вежби на справама и тлу) које поседују вештину, технику и тактику спортске игре као и вежбе из осталих програмом предвиђених садржаја - Детаљније опише правила спортске гране за коју показује посебан интерес – за коју школа има услове; - Објасни због којих је карактеристика физичког васпитања важно да активно учествује у процесу наставе и да самостално спроводи одређен програм физичке и спортске активности; - Жели да се бави физичким, односно спортским активностима, пошто сагледава (детектује) позитивне карактеристике физичке и спортске активности – њихове	АТЛЕТИКА <i>У свим атлетским дисциплинама треба радити на развијању основних моторичких особина за дату дисциплину;</i> Трчања: <i>Усавршавање технике трчања на кратке и средње стазе: – 100 m ученици и ученице;</i> <i>– 800 m ученици и ученице</i> <i>– штафета 4 x 100 m ученици и ученице</i> <i>Вежбање технике трчања на средњим стазама умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 5 до 10 min.</i> Крос: јесењи и пролећни <i>– 800 m ученице, – 1.000 m ученици.</i> Скокови: <i>Скок удаљ корачном техником. Скок увис леђном техником Бацања:</i> <i>Бацање кугле, једна од рационалних техника (ученице 4 kg, ученици 5 kg). Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским дисциплинама.</i> СПОРТСКА ГИМНАСТИКА: ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ Напомене: <i>– Наставник формира групе на основу умења (вештина) ученика стечених после основне школе: основни, средњи и напредни ниво</i> <i>– Наставник олакшава, односно отежава програм на основу моторичких способности и</i>		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	позитивне утицаје на здравље, дружење и добро расположење; - Сагледа негативне утицаје савременог начина живота (пушење, алкохол, дрога, насиље, деликвентно понашање) и буде свестан да је физичким, односно спортским активностима могуће предупредити негативне утицаје; - Комуницира путем физичких односно спортских активности са својим друговима и ужива у дружењу и контактима; - Доводи у везу свакодневни живот и способност за учење и практичан рад са физичким односно спортским активностима и правилном исхраном; - Самостално бира физичку, односно спортску активност и изводи је у окружењу у коме живи - Објасни да покрет и кретање, без обзира на то којој врсти физичке, односно спортске активности припада, има своју естетску компоненту (лепота извођења, лепота доживљаја); - Ужива у извођењу покрета и кретања; - Наводи основне	<i>претходно стечених умења ученика.</i> <i>1. Вежбе на тлу</i> <i>За ученике и ученице:</i> <i>– вага претклоном и занужењем и спојено, одразом једне ноге колут напред;</i> <i>– став на шакама, издржај, колут напред;</i> <i>– два повезана предмета странце удесно и улево;</i> <i>– за напредни ниво предмет странце са окретом за 1800 и доскоком на обе ноге („рондат“)</i> <i>2. Прескок</i> <i>За ученике коњ у ширину висине 120 ст; за ученице 110 ст:</i> <i>– згрчка;</i> <i>– разношка</i> <i>– за напредни ниво: склонка</i> <i>3. Кругови</i> <i>За ученике /дохватни кругови/:</i> <i>– из мирног вис а вучењем вис узнето, спуст у вис стражњи, издржај, вучењем вис узнето, спуст у вис предњи.</i> <i>За ученице /дохватни кругови/:</i> <i>– уз помоћ суножним одскоком наскок у згиб, њих у згибу /уз помоћ/; спуст у вис стојећи</i>		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	олимпијске принципе и примењује их на школским спортским такмичењима и у слободном времену; ● Препозна нетолерантно понашање својих другова и реагује на њега, шири дух пријатељства, буде истрајан у својим активностима; ● Правилно се односи према окружењу у коме вежба, рекреира се и бави се спортом, што преноси у свакодневни живот; ● Учествоје на школском такмичењу и у систему школских спортских такмичења.			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови

Напомене

Наставни предмет – Математика

Годишњи фонд часова – 93

Недељни фонд часова – 3

Наставни предмет: Математика

Циљ: Циљ учења математике је да ученик, усвајајући математичке концепте, знања, вештине и основе дедуктивног закључивања, разви-је апстрактно и критичко мишљење, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
ЕЛЕМЕНТИ ПРИВРЕДНЕ МАТЕМАТИКЕ	• израчуна почетну вредност главнице • израчуна сложену камату • објасни појам конформне каматне стопе • одреди увећану вредност више периодичних улога при улагању почетком и крајем периода • израчуна број улагања • израчуна каматну стопу • објасни појам садашње (почетне) вредности више периодичних сума које се исплаћују почетком или крајем периода • израчуна збир дисконтованих вредности • одреди вредност исплате крајем и почетком периода	• Главница, проста камата, каматна стопа и време • Каматни рачун од сто • Каматни број и каматни кључ • Средњи рок и рок салда дуговања • Есконтовање меница • Штедни улог • Потрошачки кредити • Валуте и девизе • Сложена камата • Увећана вредност главнице • Декурзивни каматни чинилац • Време и каматна стопа • Почетна вредност главнице • Конформна каматна стопа • Улагање почетком периода • Улагање крајем периода • Број улагања • Каматна стопа • Садашња вредност више појединачних сума • Број исплата • Каматна стопа Комбиновани примери	2МА.1.1.1. Користи природне, целе, рационалне и реалне бројеве, разли-чите записе тих бројева и преводи их из једног записа у други.2МА.1.1.2. Израчунава вредност бројевног израза у коме се појављују сабирање,	Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај
ЗАЈАМ	• израчуна вредност каматне стопе • разликује врсте зајмова	• Зајам и ануитет • Појам амортизације зајма • Отплата • Интерес • Зајам подељен на обвезнице • Каматна стопа		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• објасни смисао амортизације зајма • објасни појам анuitета, отплате, интереса, отплаћеног дела дуга и остатка дуга	• Број периода отплаћивања • Дуг на почетку периода • Однос између анuitета отплате и остатка дуга • Амортизација зајма • Промена времена амортизације	одузимање, множење, дељење,	процес започети иницијалном проце-ном нивоа на коме се ученик налази.
ПРИМЕРИ ПРАКТИЧНЕ ПРИМЕНЕ ПРИВРЕДНЕ И ФИНАНСИЈСКЕ МАТЕМАТИКЕ	• повезује елементе зајма и да их израчуна • израчуна анuitет • израчуна каматну стопу • израчуна број периода отплаћивања • израчуна износ дуга на почетку обрачунског периода • израчуна интерес и отплату за било који период амортизације зајма	• Обрачун плата • Обрачун пореза и доприноса • Рачун штедног улога	Амортизација зајма	Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у гру-пи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака актив-ност је добра прилика за
	• сачини амортизациони план • изврши контролу ваљаности амортизационог плана		степеновање и кореновање и при томе по потреби користи калкулатор или одговарајући софтвер.2МА.1.1.3	
	• одреди нови анuitет након промене времена амортизације или промене каматне стопе		. Примењује правила заокругљивања бројева и процењује вредност израза у једноставним реалним ситуацијама. 2МА.1.1.4.	
	• обрачуна плате за све раднике у предузећу на основу познатих података • обрачуна порезе и доприносе		Трансформише једноставне алгебарске	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• припреми потребну пратећу документацију • обрачуна штедне улоге и изради табелу • књижи све уплате и исплате и обрачунавати салдо камате • направи комплетан план амортизације зајма направи план амортизације зајма подељеног на обвезнице		изразе.2МА.1.1.5. Решава једноставне проблеме који се свode на линеарне и квадратне једначине.2МА.1.1.6. Решава једноставне проблеме који се свode на линеарне неједначине и једноставне квадратне неједначине. 2МА.1.1.7. Решава једноставне проблеме који се свode на систем две линеарне једначине са две	процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу. У процесу праћења и вредновања значајну улогу имају до-маћи задаци. Редовно задавање домаћих задатака (уз обавезну повремену проверу од стране наставника), анализа задатака које ученици нису умели да реше, педагошка

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			непознате.2МА.1. 1.8. Зна и разуме основне логичке и скуповне операције и користи их. 2МА.2.1.3. Израчунава вредност бројевног израза у коме се појављују и елементарне функције и при томе по потреби користи калкулатор или одговарајући софтвер.2МА.2.1.5 . Трансформише алгебарске изразе.2МА.2.1.6. Решава проблеме који се свode на	мотивација ученика који редовно раде домаће задатке... помаже наставнику да стекне бољи увид у степен остварености исхода.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			једначине у којима се појављују елементарне функције.2МА.2.1.7. Решава квадратне и једноставне рационалне неједначине.2МА.2.1.8. Решава проблеме који се свode на системе линеарних једначи-на са највише три непознате.2МА.2.1.9. Зна и користи логичке и скуповне операције, исказни рачун и појам релације	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			(посебно поретка и еквиваленције). 2МА.2.3.5. Разуме концепт непрекидности и израчунава једноставне граничне вредности функција.2МА.2.3.6. Разуме концепт извода функције и примењује га у проблем-ским ситуацијама.2МА.2.3.7. Решава проблеме минимума и максимума користећи извод функције. 2МА.2.4.3.. 2МА.2.4.5.	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
			Израчунава мере варијабилности и одступања од познатих расподела.2МА.3. 1.2. Израчунава вредност бројевног израза користећи својства операција и функција.2МА.3.1. 3. Трансформише алгебарске изразе, доказује једнакости и неједнакости. индукцију, и	

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Елементи привредне математике	40	нагласити разлику између рачуна улога и рачуна ренте. Елементе кредита подробно обрадити кроз израду примера амортизационих планова са малим бројем периода. Нагласити разлику између кредита са релативном и конформном каматном стопом. Користити рачунаре и софтвер у настави. Наводити разноврсне примере из праксе.	Кључни појмови садржаја: камата, меница, улог, кредит, зајам, амортизација.
Зајам	26	- предлози за израду семинарских радова на теме: - прикупљање понуда кредитирања у различитим банкама и анализа повољности понуда уз употребу софтвера - израда амортизационог плана зајма на рачунару за случајеве да су познати различити елементи зајма - израда плана амортизације зајма после конверзије уз промену различитих услова кредитирања	
Примери практичне примене привредне и финансијске математике	15	користити софтверске пакете у бироу за учење.	

Напомене: За реализацију 4 писмена задатка (у трајању од по два часа), са исправкама, планирано је још 12 часова.

Наставни предмет – Пословна економија

Годишњи фонд часова – 62

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

- Стицање основних знања о финансијском менаџменту
- Развијање вештине управљања финансијама предузећа
- Стицање основних знања о циљевима и начинима обављања финансијске анализе у предузећу
- Развијање способности ученика за процену успешности пословања предузећа на основу анализе финансијских показатеља
- Развијање конвергентног и дивергентног мишљења кроз решавање проблемских и пројектних задатака

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Финансијски менаџмент	• дефинише појам, значај и предмет финансијски менаџмент • наведе циљеве финансијског менаџмента • разлик ује задатке финансијског менаџмента • наведе активности и послове финансијског менаџмента • објасни начине прикупљања потребног капитала(прибављање средстава) • наведе изворе финансирања предузећа и њихове карактеристике • објасни активности пласирања капитала • објасни инструменте финансијског менаџмента • дефинише појам, врсте и инструменте финансијске контроле • објасни значај финансијских извештаја у процесу финансијске контроле • објасни улогу буџета	• Појам, значај и предмет финансијског менаџмента • Циљеви финансијског менаџмента • Задаци финансијског менаџмента • Активности и послови финансијског менаџмента • Инструменти финансијског менаџмента • Контрола финансијског менаџмента-појам • Врсте финансијске контроле • Инструменти финансијске контроле		На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (24 часа) Место реализације наставе

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	у процесу финансијске контроле одреди циљеве, задатке и одлуке о прикупљању потребног капитала и његовог инвестирања на основу задатих података			- Теоријска настава се реализује у учионици - Препоруке за реализацију наставе
Економско финансијска анализа пословања предузећа	- дефинише финансијску анализу - наведе кориснике финансијских извештаја - наведе предмет контроле и повеже га са основом контроле и корисником - наведе циљеве финансијске анализе - повеже циљеве финансијске анализе са корисницима - наведе врсте анализе финансијских извештаја - дефинише хоризонталну анализу - објасни резултате извршене хоризонталне анализе поређењем билансних позиција биланса стања текуће и претходне године у апсолутном и релативном износу - дефинише вертикалну анализу - донесе закључке на основу резултата спроведене вертикалне анализе биланса стања и биланса успеха - дефинише рацио број - наведе основне групе рацио бројева	- Појам, предмет и циљеви финансијске анализе - Корисници финансијских извештаја - Предмет и основ контроле финансијских извештаја од стране власника - Предмет и основ контроле финансијских извештаја од стране инвеститора - Предмет и основ контроле финансијских извештаја од стране кредитора - Предмет и основ контроле финансијских извештаја од стране пореских органа - Врсте анализе финансијских извештаја - Хоризонтална анализа - Вертикална анализа - Анализа на основу финансијских показатеља – рацио анализа - Класификација показатеља – рацио бројева - Показатељи ликвидности - Показатељи пословне активности - Показатељи солвентности и финансијске структуре - Показатељи рентабилности - Оцена текућег финансијског стања предузећа		- Настава се реализује као активно оријентисана настава. - Користити ситуацијске задатке - Употребити шематске и табеларне приказе - На основу задатих података ученици би требало да дефинишу циљеве и задатке финансијског менаџмента на конкретном

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● анализира израчунате показатеље ликвидности ● анализира израчунате показатеље пословне активности ● анализира израчунате показатеље финансијске структуре ● анализира израчунате показатеље рентабилности ● објасни финансијски положај и активност конкретног предузећа хоризонталним и вертикалним сагледавањем добијених показатеља на основу датих финансијских извештаја ● објасни финансијску ситуацију конкретног предузећа на основу рацио анализе			емпиријском примеру. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ●праћење о стварености исхода ●усмено излагање ●тестове знања ●активност на часу ●домаћи задатак ●тест практичних вештина

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Финансијски менаџмент	24	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:	
Економско финансијска анализа пословања предузећа	38	- теоријска настава (38 часова) Место реализације наставе - Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе - Настава се реализује као активно оријентисана настава. - Користити ситуацијске задатке и студије случаја - Употребити шематске и табеларне приказе - Поставити ученике у позицију да поређењем израчунатих показатеља са планским и показатељима из низа претходних периода, процене финансијски положај предузећа. - Ученици презентују резултате својих анализа и кратко описују израчунате показатеље. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода - усмено излагање - тестове знања - активност на часу - домаћи задатак - тест практичних вештина	Пословна економија; Предузеће; Трошкови; Приходи; Профит; Ефективност; Ефикасност; Продуктивност; Економичност; Рентабилност; Пословне функције; Менаџмент; Мисија; Визија; Стратегија; Рацио анализа; Организациона култура; Друштвена одговорност.

Наставни предмет – Рачуноводство

Годишњи фонд часова – 124

Недељни фонд часова (вежбе) – 4

Циљ:

– Поштовање законске, професионалне и интерне регулативе у области рачуноводства – Стицање знања о основним рачуноводственим категоријама – Развијање способности за правилно коришћење, чување и одговорност за средства којим се послује – Развијање функционалне рачуноводствене писмености – Стицање знања и вештина за самостално прикупљање података о насталим економским променама, њихово тумачење и рачуноводствено обухватање – Развијање вештина и компетенција евиденције пословања привредних субјеката по систему двојног књиговодства – Оспособљавање ученика за одговорно, ажурно, прецизно и уредно вођење пословних књига – Стицање вештине рачуноводственог приказивања пословних процеса. – Схватање улоге и значаја рачуноводства и рачуноводствених информација у пословном одлучивању и контроли пословања – Стицање знања и вештина обрачуна и евиденције резултата пословања предузећа – Развијање вештина израде рачуноводствених извештаја у складу са Међународним рачуноводственим стандардима (МРС) и Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ) – Оспособљавање ученика за самостално обављање књиговодствених послова – Развијање способности комуникације са окружењем – Развијање способности тимског рада – Изградња вредносних ставова за доношење аргументованих, исправних и благовремених професионалних и личних одлука – Развијање способности управљања сопственим ресурсима времена и знања – Развијање навика и умешности у коришћењу разноврсних извора знања – Развијање интереса за даљи професионални развој у складу са сопственим потребама – Развијање личних и професионалних ставова

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
1. Евиденција робног промета	● објасни појам и фазе робног промета ● наведе документима у везинабавке робе ● разликује облике разлике у цени ● састави калкулације цена робе ● евидентира набавку робе у робном и финансијском књиговодству на основу одговарајуће документације ● евидентира интерно кретање у финансијском и робномкњиговодству на основу одговарајућедокументације ● евидентира обрачунати рабат као трговински попуст ● евидентира продају робе у финансијском и робномкњиговодству на основу одговарајућедокументације ● евидентира обрачунатуостварену разлику у цени	● Појам и фазе робног промета ● Калкулација цена робе – појам и елементи ● Разлика у цени – појам, облици, врсте ● Документација у вези са набавком робе ● Евиденција набавке робе у финансијскоми робном књиговодству ● Интерно кретање робе ● Документација у вези продаје робе ● Евиденција продаје робе у финансијскоми робном књиговодству ● Обрачун остварене разлике у цени ● Промена продајне цене- повећање иснижење цена ● Трошкови пословања трговинског предузећа ● Трговачки попуст (рабат)		Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања ● тест практичних вештина ● активност на часу ● домаћи задатак ● писмени задатак

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● објасни разлог корекције конта - Набавна вредност продатеробе ● утврди набавну вредност продате робе ● састави нивелацију цена ● евидентира промене цена у робном и финансијском књиговодству ● процени утицај промене цене на укалкулисану разлику у цени ● евидентира вишкове и мањкове робе у робном и финансијском књиговодству ● евидентира утврђени кало и квар робе ● усаглашава аналитичку и синтетичку евиденцију робе	● Евиденција вишка робе ● Евиденција мањка робе ● Евиденција утврђеног кала, растура, лома и квара робе ● Усаглашавање аналитичке и синтетичке евиденције робе		
2. Евиденција увоза и извоза	● дефинише увоз робе ● састави калкулацију увоза робе ● састави увозни закључак ● евидентира увоз у финансијском и књиговодству ● састави обрачун извозног посла ● састави извозни закључак ● доведе у везу закључак са Одговарајућом документацијом ● евидентира извоз у финансијском књиговодству ● евидентира плаћања и наплате са иностранством на основу девизног извода ● евидентира плаћања путем девизног акредитива ● обрачуна и евидентира курсне разлике	● Основне карактеристике увоза и извоза ● Увоз робе – појам ● Калкулација увоза робе ● Евиденција увоза робе кроз дневник и главну књигу ● Извоз робе – појам ● Евиденција извоза робе кроз дневник и главну књигу ● Обрачун извршеног извозног посла ● Девизни рачун ● Плаћања преко девизног рачуна(девизни извод) ● Девизни акредитив ● Обрачун и евиденција курсних разлика		
3. Евиденција услуга у робном промету	● Наведете врсте услуга у робном промету ● објасни специфичности транзитног робног промета ● објасни ефекте посредовања у транзитном промету ● евидентира набавку и продају транзитне робе ● евидентира плаћања у транзитној трговини ● објасни специфичности комисионих	● Појам и врсте услуга у робном промету ● Транзитни послови ● Комисиони послови – појам, и учесници ● Комисиона куповина, ● Комисиона продаја		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	послова ● идентификује учеснике укомисионим пословима ● разликује ванбилансну и билансну евиденцију залиха робе ● евидентира комисиону набавку код комисионара и код комитента ● евидентира комисиону продају у књиговодству комитента и књиговодству комисионара ● евидентира плаћања на основу комисионих уговора			
4. Утврђивање и расподела резултата пословања трговинских предузећа	● објасни поступак ажурирања књиговодства ● изврши предзакључна књижења ● евидентира расходе и приходе трговинског привредногдруштва ● евидентира добит и расподелу добити ● евидентира губитак и покриће губитка ● разликује пословни и укупан резултат ● утврди успешност пословања на конкретном примеру ● планира будуће резултате пословања на основу утврђеног резултата ● објасни процедуру израде финансијских извештаја према МСФИ ● објасни начин попуњавања оригиналних образаца према МСФИ ● наведе значај финансијских извештаја за стејхолдере	● Ажурирање књиговодствене евиденције за потребе састављања финансијских извештаја ● Утврђивање и расподела добити у трговинском предузећу ● Утврђивање и покриће губитака у трговинском предузећу ● Финансијски извештајитрговинског предузећа у складу са МС		

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
1. Евиденција робног промета	вежбе (72 часова)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: ● вежбе Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби	Рачуноводство; Књиговодство; Пословни догађај; Књиговодствена документација; Биланс; Конто; Контирање; Књижење; Расходи; Приходи; Добитак; Губитак; Финансијски извештаји; МСФИ
2. Евиденција увоза и извоза	вежбе (16 часова)	Место реализације наставе ● Теоријска настава се реализује у учионици ● Кабинетске вежбе се реализују у кабинетима за рачуноводство	
3. Евиденција услуга у робном промету	вежбе (16 часова)		
	вежбе (20 часова)		

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
4. Утврђивање и расподела резултата пословања трговинских предузећа			

Наставни предмет- Пословни енглески језик

Годишњи фонд часова – 31

Недељни фонд часова – 1

Циљ: ● Усвајање знања из страног језика и јачање самопоуздања код ученика да у усменој и писаној комуникацији користи језик и да се компетентно и самосвесно споразумева са људима из других земаља. ● Оспособљавање ученика да упозна језик струке ради вођења пословне комуникације, праћења новина у струци и ширења пословних веза

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	*Разуме сложеније исказе који садрже фреквентне речи и структуре (информације о личностима, послу, клијентима, куповини, ближем окружењу) ● разуме најбитније информације у сложенијем контексту и обавештењима (у комуникацији, преко разгласа, у бироу, на шалтеру, на тел. секретарици) и правилно их користи	Напомена: Ове теме произилазе из описа стандарда занимања и оне се обрађују током четворогодишњег образовања узимајући у обзир програм стручних предмета ради корелације са тематиком из страног језика ● Основна терминологија из домена маркетинга (4П) ● Примена упитника и анкета у истраживању тржишта ● Примена информационих технологија у домену струке ● Вођење евиденције и документације у администрацији ● Праћење новина у области међународних правноадминистративних послова ● Примена курсне листе и стране валуте ● Примена реклама и рекламирања у продаји ● Пословна кореспонденција (писање поруџбина, жалби и одговора на жалбе и извештаја)	2.СТ.2.1.1. 2.СТ.2.1.2. 2.СТ.2.1.3. 2.СТ.2.1.4. 2.СТ.3.1.1. 2.СТ.3.1.3.	Комуникативна настава страних језика подразумева поимање језика као средства комуникације; инсистира на употреби циљног језика у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике; претпоставља примену тзв. Teacher talk, одн. прилагођавање говорне делатности

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		Конкурисање за посао (огласи, CV, пропратна писма, заснивање радног односа)		наставника интересовањима и знањима ученика; инсистира на
ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова	чита и разуме различите врсте прилагођених текстова (пословна писма, позивнице, проспекти, упутства, обрасци, решења, огласи, уговори, записници) препознајући значења и релевантне детаље - открива значење непознатих речи на основу контекста и /или помоћу речника - текстовима (формулари, шеме, извештаји, решења)	УЖЕСТРУЧНА ТЕМАТИКА - Људски ресурси - Капитал - Финансије - Преговарачке вештине - Вођење састанка ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ I. РЕЧЕНИЦА а) изјаве – са променом глаголског времена б) молбе, захтеви, наредбе в) питања са променом реда речи - Директна и индиректна питања - Defining relative clauses He was a great player who came from Sabac. - Non-defining relative clauses John, whose team is top of the league, is a very good player. Reported speech – statements Reported speech – Questions Reported speech – Commands	2.СТ.2.2.1. 2.СТ.2.2.2. 2.СТ.2.2.4 2.СТ.2.2.5. 2.СТ.2.2.6. 2.СТ.3.2.1. 2.СТ.3.2.2. 2.СТ.3.2.3. 2.СТ.3.2.4. 2.СТ.3.2.6.	комуникативном аспекту употребе језика, одн. на значењу језичке поруке, а не толико на граматичној прецизности исказа ; претпоставља да се знања ученика мере прецизно дефинисаним релативним, а не толико апсолутним
ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање на страном језику	води разговоре (телефонира), даје информације и упутства, уговара термине, користи виши ниво пословне комуникације - преговара, предлаже, реагује на предлоге и затвара преговоре - води састанке, припрема дневни	. Именице - Бројиве и небројиве именице 3. Заменички облици а) Заменице - Relative pronouns (who, which, whose, when, that, where) б) детерминатори - Показни детерминатори - Неодређени детерминатори - Присвојни детерминатори 4. Придеви - too/not...enough/not as...(as)/ less...than	2.СТ.2.3.1. 2.СТ.2.3.2. 2.СТ.2.3.3. 2.СТ.3.3.1. 2.СТ.3.3.3. 2.СТ.3.3.4.	критеријумима тачности. Један од кључних елемената комуникативне наставе је и социјална

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	ред, сумира и даје закључке ● реагује учтиво на питања , захтеве, позиве, извињења саговорника	5. Бројеви 6. Кванитификатори		интеракција кроз рад у учионици. Она се базира на групном или индивидуалном решавању проблема, потрази за информацијама и мање или више комплексним задацима. У тим задацима увек су јасно одређени контекст, процедура и циљ, чиме се унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика. Такозвана комуникативноинтерактивна парадигма
ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја	саставља текст (мејл, писмо) у одређене пословне сврхе (обавештење, уговарање, померање термина, дневни ред, конкурисање за посао)	II. ГЛАГОЛСКА ГРУПА 1. Глаголи - Past perfect - Модални глаголи: obligation, prohibition and advice - Пасивне конструкције – - Future forms - Have something done Subject + have or get + object + past participle (by + agent) I get my eyes tested once a year. - Gerunds and infinitives	2.СТ.2.4.2. 2.СТ.2.4.5. 2.СТ.3.4.2. 2.СТ.3.4.5.	
МЕДИЈАЦИЈА Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова	*преводи усмено или писмено поруке, уговоре, записнике у складу са потребама комуникације *комуницира у свакодневним ситуацијама и размењује информације, блиске његовим интересовањима (писмено и усмено)	. Прилози 3. Предлози 4. Кондиционал други 5. Кондиционал трећи 6. Hypothesising	2.СТ.2.5.1. 2.СТ.2.5.2. 2.СТ.2.5.3. 2.СТ.2.5.4. 2.СТ.2.5.5. 2.СТ.3.5.4. 2.СТ.3.5.5.	

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
				у настави страних језика, између осталог, укључује и следеће компоненте: ● усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину ● поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и активности ● наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја ● ученици се

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
				третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину ● уџбеници су само један од ресурса; осим њих препоручује се и примена других извора информација и дидактичких ● материјала, поготову кад је реч о стручним темама ● учионица постаје простор који је могуће реструктурирати из дана у дан

Наставни предмет – Банкарство

Годишњи фонд часова – 62

Недељни фонд часова – 2

Циљ: Стицање знања о банкарском пословању, подстицање личног и професионалног развоја и усавршавања у складу са индивидуалним интересовањима и способностима, оспособљавање за примену стечених знања у другим предметима и свакодневном животу, развијање личних и професионалних ставова

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Банкарско пословање	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: ● разликује кредите физичким и правним лицима ● наведе услове за одобравање кредита физичким и правним лицима ● идентификује улогу кредитног бироа код одобравања кредита ● опише процедуру одобравања кредита физичким и правним лицима ● разликује инструменте обезбеђења кредита ● разликује инструменте отплате кредита ● опише поступак отварања, блокаде и затварања текућих рачуна правних	● Кредити физичким и правним лицима ● Услови за одобравање кредита физичким и правним лицима ● Кредитни биро – појам и улога ● Поступак и техника одобравања кредита физичким и правним лицима ● Инструменти обезбеђења кредита ● Отплата кредита ● Отварање, блокада и затварање текућих рачуна правних лица ● Послови са становништвом ● Послови штедње ● Отварање, вођење и затварање текућих и штедних рачуна физичких лица		● праћење остварености исхода ● усмено излагање ● тестови знања ● активност на часу ● домаћи задатак

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	лица ● објасни штедњу грађана ● опише поступак отварања, вођења и затварања штедних рачуна физичких лица			
Финансијски информациони систем	По завршетку модула ученик ће бити у стању да: ● уочи значај примене информационих система у банкарству ● идентификује ризике којима се банка излаже коришћењем електронских система у пословању ● представи основне врсте платних и кредитних картица ● наведе које системе електронског плаћања користи становништво ● идентификује предности интернет и мобилног банкарства ● наведе предности повезивања информационих система банака и берзи	● Значај информационих система у банкарству ● Аутоматизација послова са становништвом ● Развој безготовинског и електронског плаћања ● Платне и кредитне картице ● Интернет и мобилно банкарство ● Значај повезивања банкарских и берзанских информационих система		
Финансијска тржишта и	По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	● Појам финансијског тржишта		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
хартине од вредности	• дефинише финансијско тржиште • наведе сегменте финансијског тржишта • разликује учеснике и инструменте тржишта новца • објасни функције девизног тржишта • наведе разлоге трговања валутама • разликује учеснике и инструменте тржишта капитала • разликује хартије од вредности на новчаном тржишту и тржишту капитала • објасни приносе и формирање цена хартија од вредности • дефинише берзу • опише настанак и развој берзе • наведе врсте и функције берзи • идентификује берзанске послове • разликује берзанске посреднике • наведе најважније светске берзе и опише њихову еволуцију од настанка до данас	• Сегменти финансијског тржишта • Тржиште новца • Девизно тржиште • Тржиште капитала. • Хартије од вредности на новчаном тржишту • Хартије од вредности на тржишту капитала • Приноси и цене хартија од вредности • Берзе – појам, настанак и развој • Врсте берзи • Функције берзе • Берзански послови • Берзански посредници • Историјат и савремена пракса најважнијих светских берзи (Лондонска, Токијска, Њујоршка) • Београдска берза – историјат • Методе трговања на Београдској берзи • Индекси на Београдској берзи		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	- опише у кратким цртама историјат Београдске берзе - разликује методе трговања и индексе на Београдској берзи			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Банкарско пословање	25	- праћење остварености исхода - усмено излагање - тестови знања - активност на часу - домаћи задатак	- Кредити физичким и правним лицима - Инструменти обезбеђења кредита - Послови са становништвом
Финансијски информациони систем	12		- Информационих систем у банкарству - Аутоматизација послова са становништвом - Развој безготовинског и електронског плаћања - Платне и кредитне картице

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
			● Интернет и мобилно банкарство
Финансијска тржишта и хартије од вредности	25		● Финансијско тржиште ● Тржиште новца ● Девизно тржиште ● Тржиште капитала. ● Берзе ● Берзански послови ● Београдска берза – историјат

Наставни предмет – Статистика

Годишњи фонд часова – 62

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

- Стицање основних знања о статистици и основним статистичким појмовима;
- Оспособљавање ученика за рад са подацима;
- Оспособљавање ученика да примењују и анализирају мере централне тенденције и мере дисперзије;
- Стицање основних знања о простој линеарној регресији и корелацији;
- Развијање вештина за употребу простог линеарног регресионог модела;
- Оспособљавање ученика за коришћење индексних бројева и анализе временских серија на конкретним емпиријским примерима;
- Стицање основних знања о пословној статистици као области примењене статистике;
- Оспособљавање ученика за коришћење одговарајућих података за потребе предузећа на конкретним емпиријским примерима;
- Повезивање добијених знања и вештина са осталим стручним предметима;
- Развијање конвергентног и дивергентног мишљења кроз решавање проблемских и пројектних задатака.

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Индексни бројеви и анализа временских серија	● дефинише појам „индексни бројеви” ● разликује врсте индексних бројева ● дефинише индивидуалне индексе ● израчуна индивидуалне индексе коришћењем софтвера ● анализира на конкретним примерима израчунате индивидуалне индексе ● дефинише групне индексе ● разликује методе конструкције групних индекса ● израчуна групне <i>индексе методом агрегата и методом средњих вредности</i> коришћењем софтвера ● објасни анализу временских серија ● дефинише појмове „тренд компонената”, „линеарни тренд” и „експоненцијални тренд” ● користи одговарајући софтвер на конкретним примерима за	● Индексни бројеви – појам и врсте ● Индивидуални индекси ● Израчунавање индивидуалних индекса ● Групни индекси ● Метод агрегата и метод просечних односа ● Примена индексних бројева ● Анализа временских серија ● Тренд компонента ● Линеарни тренд ● Експоненцијални тренд ● Сезонска компонента ● Мерење сезонских варијација	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● тест ● домаћи задатак ● активност на часу ● праћење практичног рада ● тест практичних вештина

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	одређивање линеарног и експоненцијалног тренда ● анализира израчунате резултате за различите типове тренда ● дефинише појам „сезонска компонента” ● разликује методе мерења сезонских варијација			
Пословна статистика	● дефинише појам и основне функције пословне статистике ● наведе изворе података пословне статистике; ● доводи у везу економску статистику и пословну статистику ● идентификује одговарајуће изворе података из предузећа која се користе за потребе извора података економске статистике; ● наведе врсте података које предузећа у Србији достављају одговарајућим институцијама а за потребе званичне статистике	● Пословна статистика – појам и основне функције; ● Извори података пословне статистике; ● Повезаност пословне статистике са економском статистиком; ● Подаци из предузећа који се користе за потребе извора података економске статистике; ● Врсте података које предузећа у Србији достављају одговарајућим институцијама за потребе званичне статистике; ● Подаци званичне статистике за потребе предузећа; ● Статистичко обухватање производње и промета у предузећу применом одговарајућих индекса; ● Статистика запослености; ● Индекс зарада; ● Индекс продуктивности рада	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● тест ● домаћи задатак ● активност на часу ● праћење практичног рада ● тест практичних вештина

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● изабере податке званичне статистике који се могу користити у различитим околностима за потребе предузећа ● покаже статистичко обухватање производње и промета у предузећу применом одговарајући индекса ● израчуна одговарајуће индексе статистичко обухватања производње и промета у предузећу коришћењем софтвера ● анализира израчунате резултате одговарајућих индекса статистичког обухватања производње и промета у предузећу ● употреби статистику запослености за потребе предузећа ● анализира израчунате резултате одговарајућих показатеља запослености ● израчуна индексе зарада на			

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	конкретним примерима коришћењем софтвера ● израчуна индексе продуктивности рада на конкретним примерима коришћењем софтвера ● анализира израчунате резултате ● индекса зарада и индекса			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Индексни бројеви и анализа временских серија	32	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (32 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом	дескриптивна статистика, корелација, регресија, индекси, временске серије, пословна статистика

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		реализације: • вежби Место реализације наставе • Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе • Сви исходи се реализују кроз двочас • Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе • Користити презентације • Користити шеме • Ученицима дати упутства за обављање статистичких анализа коришћењем софтвера (Excel-а и/или других одговарајућих софтвера који су на располагању). Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • тест • домаћи задатак • активност на часу • праћење практичног рада • тест практичних вештина	
Пословна статистика	30	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања	<i>дескриптивна статистика, корелација,</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (30 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби Место реализације наставе ● Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе ● Сви исходи се реализују кроз двочас ● Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе ● Користити презентације ● Користити шеме ● Ученицима дати упутства за обављање статистичких анализа коришћењем софтвера (Excel-а и/или других одговарајућих софтвера који су на располагању). Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● тест ● домаћи задатак ● активност на часу ● праћење практичног рада ● тест практичних вештина	<i>регресија, индекси, временске серије, пословна статистика</i>

Наставни предмет – Право

Годишњи фонд часова – 62

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

- Стицање основних знања о држави и праву
- Стицање знања о врстама, положају, настанку и престанку привредних субјеката
- Формирање става о важности сталног праћења промена правних прописа
- Стицање знања о посебним врстама уговора у привреди
- Стицање основних знања о управном поступку као базичном правном поступку
- Оспособљавање ученика за комуникацију са државним органима

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Права и обавезе у вези са пословањем	● објасни појам и особине облигација ● објасни појам, дејства и врсте уговора ● разликује облигационе уговоре и уговоре у привреди ● објасни значај рокова и начин њиховог рачунања у уговорном односу ● објасни правне послице доцње ● објасни значај средстава обезбеђења уговорних обавеза ● објасни начине престанка уговора ● објасни појам, својства и елементе уговора о продаји ● објасни права и обавезе уговорних страна из уговора о продаји ● разликује посебне врсте уговора о продаји ● објасни транспортне	● Појам облигација (особине, извори и подела облигација) ● Уговор (појам, закључивање уговора, правна дејства, врсте уговора) ● Уговори облигационог и уговори привредног права ● Услов и рок у уговору ● Појам и врсте доцње ● Обезбеђење уговорних облигација ● Престанак уговора (раскид, ништави и рушљиви уговори) ● Уговор о продаји ● Обавезе продавца и купца ● Посебне врсте уговора о продаји ● Транспортне клаузуле (Е, Ф, Ц и Д) ● Уговор о осигурању ● Уговори у привреди – уговор о заступању – уговор о комисиону – уговор о ускладиштењу – уговор о шпедицији – уговор о превозу – уговор о цесији		● На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима учења, планом рада и начинима оцењивања - Облици рада - Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (31 час) - Место реализације наставе ● Учионица

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	клаузуле - с астави уговор о продаји на основу задатих елемената - објасни појам, својства и елементе уговора о осигурању - дефинише осигурани случај - објасни ризик у о сигурању - разликује полису осигурања од листе покрића - објасни права и обавезе осигураника и осигуравача - разлик ује врсте осигурања по различитим основама - наведе права и обавезе уговорних страна уговора у привреди	- уг овор о асигнацији - уг овор о компензацији - уг овор о закупу - уг овор о лизингу - уг овор о кредиту - уг овор о изградњи - уг овор о лиценци - уг овор о факторингу - уг овор о пословно-техничкој сарадњи		Препоруке за реализацију наставе - М одул се реализује кроз активно оријентисану наставу, користећи реалне ситуације из праксе - Препоручене методе: - студија случаја - игра улога На примеру готовог уговора о продаји ученици уочавају и издвајају битне елементе уговора. Уочавају уговорне стране, рокове, средства обезбеђења, начине
Комуникација са државним органима	- разликује врсте управног поступка - наведе органе надлежне за вођење управног поступка - разликује врсте учесника у управном поступку - састави поднесак на основу задатих елемената - објасни фазе управног поступка - објасни елементе решења - састави жалбу на основу задатих елемената - објасни обавезу плаћања пореза - разликује права и обавезе пореских обвезника - наведе начела пореског	<i>Управни поступак:</i> - појам и врсте - основна начела - надлежни орган - Учесници у управном поступку - Општење државног органа и странака (поднесци, позивање и достављање) - Фазе управног поступка - покретање поступка - доношење решења - поступак по жалби - административно извршење решења - Пореска обавеза - Права и обавезе пореских обвезника - Начела пореског поступка - Пореска пријава - Утврђивање пореза - Порески акти: решење о утврђивању пореске		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	поступка - попуни пореску пријаву на основу задатих елемената - објасни начине утврђивања пореза - разликује врсте и елементе пореских аката - повеже неблаговремено и нетачно утврђивање пореза са одговарајућим санкцијама - разуме сврху и начине спровођења пореске контроле - састави жалбу на решење пореског органа - разликује пореска кривична дела и пореске прекршаје - објасни појам јавних набавки - разликује врсте јавних набавки - објасни процедуре јавних набавки - објасни значај заштите слободне конкуренције - објасни појам и циљ инспекцијског надзора - разликује врсте и облике инспекцијског надзора - разликује начине покретања инспекцијског поступака - наведе права и дужности надзираног субјекта у инспекцијском надзору - разликује овлашћења инспектора у вршењу надзора	<i>обавезе, решење о наплати пореза, закључак и записник</i> <i>Санкције за неблаговремено и нетачно утврђивање пореза</i> <i>Пореска контрола</i> <i>Пореска кривична дела и порески прекршаји</i> <i>Појам и врсте јавних набавки</i> <i>Процедуре јавних набавки</i> <i>Заштита слободне конкуренције</i> <i>Инспекцијски надзор</i> <i>Инспекцијски поступак</i> <i>Надзирани субјект</i> <i>Овлашћења инспектора</i> <i>Врсте мера инспекцијског надзора</i>		престанка уговора и друге елементе. На основу задате реалне ситуације ученици самостално састављају конкретне уговоре користећи све њихове битне елементе Оцењивање - усмено излагање - тест - е сеј - до маћи задатак - ак тивности на часу

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	анализира мере у инспекцијском надзору			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Права и обавезе у вези са пословањем	31	- На по четку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања - Облици рада - Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (31 часа) - Место реализације наставе – Учионица - Препоруке за реализацију наставе - Модул се реализује кроз активно орјентисану наставу, користећи реалне ситуације из праксе - Препоручене методе: – студија случаја – игра улога	правни однос, правна норма, привредни субјекти, уговори, државна управа
Комуникација са државним органима	31		

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		Кроз симулацију управног поступка ученици се упознају са надлежним органима и странкама у управном поступку. Кроз симулацију пореског поступка истаћи специфичност у односу на општи управни поступак Оцењивање ● усмено излагање ● тест ● есеј ● домаћи задатак ● активности на часу	

Наставни предмет – Маркетинг

Годишњи фонд часова – 62

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

- Стицање знања о маркетингу и маркетинг активностима
- Стицање знања о маркетиншким истраживањима
- Развијање способности и овладавање вештинама маркетиншких истраживања
- Стицање знања о основним инструментима маркетинга
- Развијање способности комуникације са окружењем
- Развијање способности тимског рада
- Развијање навика и умешности у коришћењу разноврсних извора знања

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
1. Основи маркетинга	● дефинише појам и улогу маркетинга ● опише развој концепта маркетинга ● објасни интегралност и динамичност маркетинга ● уочи нужност применемаркетинга ● наведе врсте маркетинг активности ● објасни значај планирања и организовања маркетинг активности ● разуме значај контроле и ревизије маркетинг активности	● Настанак и развој концепта маркетинга ● Маркетинг – појам, значај и улога ● Интегралност и динамичност маркетинга ● Нужност примене маркетинга ● Врсте маркетинг активности ● Планирање и организовањемаркетинг активности ● Контрола и ревизија маркетинг активности		Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● усмено излагање ● тестове знања ● активност на часу ● домаћи задатак
2. Тржиште и маркетиншка истраживања	● објасни функције тржишта ● разликује врсте тржишта ● разуме концепт сегментације тржишта ● разликује основне стратегије маркетинга ● уочи значај конкуренције на тржишту ● дефинише појам маркетинг истраживања ● разликује циљеве маркетинг истраживања ● објасни изворе за маркетинг истраживања ● разуме значај и сврху истраживања тржишта у пословном одлучивању ● разликује методе и технике истраживања тржишта	● Тржиште – појам и функције ● Врсте тржишта ● Сегментација тржишта ● Стратегије маркетинга ● Конкуренција на тржишту ● Истраживање тржишта – појам и циљеви ● Планирање истраживања тржишта ● Извори података ● Методе истраживања тржишта ● Улога и значај истраживања тржишта ● Маркетинг информациони систем ● SWOT анализа		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● објасни методе прикупљања података ● примени различите методе и технике истраживања тржишта ● објасни начине обраде прикупљених података ● објасни улогу МИС-а			
3. Инструменти маркетинга	● дефинише појам маркетинг микса ● опише производ као инструмент маркетинга ● класификује производе према различитим критеријумима ● уочи важност дизајна и марке производа ● објасни асортиман и врсте асортимана производа ● дефинише појам и фазе животног циклуса производа ● објасни процес прихватања новог производа ● разликује начин позиционирања производа на тржишту ● дефинише појам и улогу цене као инструмента маркетинга ● објасни начине диференцирања цена ● уочи специфичности канала дистрибуције ● објасни маркетинг стратегије наступа на тржишту ● објасни улогу тржишне комуникације	● Маркетинг микс – појам ● Инструменти маркетинга ● Производ као инструмент маркетинга ● Класификација производа ● Марка и дизајн производа ● Асортиман производа ● Животни циклус производа ● Нови производ – појам и фазе развоја ● Процес прихватања новог производа ● Позиционирање производа ● Цена као инструмент маркетинга ● Диференцирање цена ● Канали дистрибуције ● Стратегије дистрибуције ● Промоција као елемент маркетинг микса ● Облици тржишне комуникације ● Мотиви тражње и куповине ● Понашање потрошача ● Економска пропагандна – појам и циљеви ● Врсте економске пропаганде ● Планирање економске пропаганде ● Медији ● Средства економске пропаганде		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● презентује облике промоције ● разуме мотиве тражње и куповине и понашање потрошача ● објасни врсте, циљеве и планирање економске пропаганде ● опише креирање пропагандне поруке ● објасни критеријуме за избор медија ● идентификује средства економске пропаганде ● доведе у везу трошкове економске пропаганде и обим продаје ● објасни како се мере ефекти економске пропаганде	● Трошкови економске пропаганде ● Ефекти економске пропаганде ● Контрола економске пропаганде		

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
1. Основи маркетинга	теорија (12 часова)	- На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици рада	маркетинг, маркетинг активности, маркетиншка истраживања, маркетинг микс, тржишна комуникација
2. Тржиште и маркетиншка истраживања	теорија (18 часова)	Модул се реализује као теоријска настава Место реализације наставе	
3. Инструменти маркетинга	теорија (32 часа)	- Учионица Препоруке за реализацију наставе - Модул се реализује кроз активно орјентисану наставу, користећи реалне ситуације из праксе. - Препоручене методе: студија случаја и игра улога - Коришћење презентација	

Наставни предмет – Економско пословање

Годишњи фонд часова – 62

Недељни фонд часова – 2

Блок – 90

Циљ:

- Стицање основних радних навика
- Развијање способности обављања стручних пословних задатака
- Развијање способности праћења позитивних законских прописа
- Оспособљавање ученика за оснивање привредног друштва на основу познавања и поштовања законске регулативе
- Оспособљавање ученика за припрему и обављање процеса инвентарисања
- Оспособљавање ученика за састављање оснивачког биланса
- Оспособљавање ученика за отварање пословних књига и књиговодствене евиденције
- Оспособљавање ученика за обављање платног промета
- Оспособљавање ученика за обављање благајничког пословања
- Развијање вештина за обављање општих административних послова
- Оспособљавање ученика за обављање пословне кореспонденције и комуникације
- Оспособљавање ученика за обављање комерцијалних послова
- Развијање вештина истраживања тржишта
- Развијање вештина планирања пословних активности и доношења пословних одлука
- Оспособљавање ученика за обављање промотивних активности
- Оспособљавање ученика за израду презентација
- Стицање вештина у обављању послова припреме и израде финансијских извештаја привредног друштва
- Развијање вештина организовања, обрачуна, праћења, контроле и анализе пословања
- Развијање вештина припреме и израде рачуноводствених извештаја у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ)
- Оспособљавање ученика за коришћење књиговодственог софтвера
- Повезивање знања и вештина стечених у виртуелном привредном друштву са пословима у реалном привредном друштву

- Неговање вештине комуникације у тиму и са окружењем
- Развијање интереса за даљи професионални развој у складу са сопственим потребама

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Опште – комерцијални послови трговинског привредног друштва	• организује рад опште-комерцијалне службе • води кореспонденцију са комитентима на домаћем тржишту • израђује делове плана маркетинга према упутствима надређеног • састави рекламни оглас за промоцију у новинама и часописима • састави промотивне флајере • дистрибуира промотивни материјал предузећа различитим каналима • састави потребну документацију за набавку и продају робе • изврши набавку робе на домаћем тржишту • организује пријем, отпрему и складиштење робе • креира лагер листу • састави калкулације цена робе • утврди потенцијалну разлику у цени • састави ценовник робе • састави рекламацију • изврши продају робе на домаћем	• Пословна кореспонденција са комитентима на домаћем тржишту • Израда делова плана маркетинга (према упутствима надређеног) • Израда рекламног и пропагандног материјала • Дистрибуција промотивног материјала • Израда калкулација цена робе • Набавка робе • Складиштење робе • Продаја робе • Нивелација продајних цена • Извештај о раду опште- комерцијалне службе	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • прегледање документације • писани извештај • самостални практични рад • праћење индивидуалног и тимског рада • презентације

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	тржишту ● ажурира лагер листу ● нивелише продајне цене робе ● проследи сортирану документацију рачуноводственој служби на књижење ● распореди планиране активности опште-комерцијалне службе према приоритету реализације ● прати реализацију активности опште- комерцијалне службе			
Рачуноводствен и послови трговинског привредног друштва	● планира активности рачуноводствене службе ● изврши контролу примљене документације од опште-комерцијалне службе ● састави налоге за књижење ● води аналитичку и синтетичку евиденцију купаца и добављача ● евидентира набавку и продају робе у робном и финансијском књиговодству ● усагласи аналитичку и синтетичку евиденцију робе, купаца и добављача ● књижи вишкове и мањкове робе по попису (у veleпродаји)	● Контрола, сортирање и архивирање документације ● Књиговодствено обухватање набавке робе ● Књиговодствено обухватање продаје робе ● Усаглашавање аналитичке и синтетичке евиденције ● Књига евиденције промета ● Књиговодствена евиденција расхода и прихода трговинског привредног друштва ● Пробни биланс ● Извештај о раду	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● прегледање документације ● писани извештај ● самостални практични рад

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• књижи нивелације цена • изврши плаћања доспелих обавеза • састави и пошаље опомене купцима за кашњења у плаћањима • заведе рачуне у Књигу примљених рачуна и Књигу издатих рачуна • води Књигу евиденције промета за veleпродају (КЕПУ) • књижи остварену разлику у цени • књижи расходе и приходе трговинског привредног друштва • изврши предзакључна књижења • провери исправност књижења • састави Пробни биланс трговинског привредног друштва • одложи документацију рачуноводствене службе • састави извештај о раду рачуноводствене службе			• праћење индивидуалног и тимског рада • презентације
Коришћење програма за књиговодствене послове	• користи одговарајући књиговодствени софтвер • припреми финансијске извештаје помоћу програма за књиговодство	• Унос свих података финансијског књиговодства у одговарајући софтвер • Штапање Закључног листа из програма • Упоређивање програмског и ручно израђеног Закључног листа	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● процени предности електронске обраде података			● праћење остварености исхода ● прегледање документације ● писани извештај ● самостални практични рад ● праћење индивидуалног и тимског рада ● презентације
Пословање трговинског привредног друштва – Блок настава	● представи привредно друштво кроз његове пословне активности ● спроведе пословну кореспонденцију са комитентима на домаћем тржишту ● сагледа обим сарадње привредног друштва са другим предузећима ● опише план маркетинга и његове делове ● учествује у изради рекламног и пропагандног материјала ● сагледа рад набавне и продајне службе	● Упознавање са пословним активностима реалног привредног друштва ● Пословна кореспонденција реалног трговинског привредног друштва са комитентима на домаћем тржишту ● План маркетинга ● Послови рекламе и пропаганде ● Набавка и продаја робе на домаћем тржишту ● Књиговодствена евиденција пословања трговинског привредног друштва	Нема	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● активност на блок настави ● праћење практичног рада

Област/тема	Исходи По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● објасни токове дистрибуције промотивног материјала ● састави обавештење – оглас о промоцији ● наведе асортиман робе реалног трговинског привредног друштва ● састави потребну документацију за набавку и продају робе ● спроведе набавку и продају робе ● састави калкулације цена робе ● заведе рачуне у Књигу примљених рачуна и Књигу издатих рачуна ● обрачуна остварену разлику у цени ● спроведе књиговодствену евиденцију пословања реалног трговинског привредног друштва			● самостални практични рад – пројекат ● презентације

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Опште – комерцијални послови трговинског привредног друштва	26	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања • Приликом реализације модула користити Концепт модела виртуелне компаније. Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • вежбе (26 часова) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (двочас) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • вежби Место реализације наставе • Кабинетске вежбе се реализују бироима за економско пословање Препоруке за реализацију наставе • Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. • Симулација пословања се одвија 2 часа у континуитету, као фаза подељеног рада. Једна ротација траје 13 недеља, што чини 26	<i>платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда, промоција, администрација, рачуноводство, извештаји</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		часова рада у једној служби. ● Наставник покреће део послова тако што креира импулсе помоћу којих симулира окружење привредног друштва. На тај начин иницира активности ученика којима се остварују наведени исходи. Остале активности службе потичу од импулса друге службе ● При креирању импулса наставник користи знања и вештине које су ученици савладали из других предмета, а процесе симулира на начин да се обезбеди индивидуални и тимски рад ученика ● Служба виртуелног предузећа може успостављати контакте са другим виртуелним предузећима и реализовати договорене послове ● Приликом истраживања тржишта потенцијалних добављача и купаца наставник и ученици могу користити базу регистрованих виртуелних предузећа у Србији на сајту Сервисног центра Србије. ● Приликом истраживања тржишта потенцијалних добављача и купаца из иностранства наставник и ученици могу	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		користити међународну базу регистрованих виртуелних предузећа ЕУРОПЕН. ● Наставник врши ротације ученика по службама како би сваки ученик савладао послове сваке службе. Сваки ученик треба да проведе приближно једнак број часова у свакој служби ● После извршене ротације послови се понављају, с тим да се користе импулси који ће повећати сложеност послова ● Наставник подстиче сарадњу опште-комерцијалне службе са рачуноводственом службом. ● У реализацији наставе наставник треба да сарађује са колегама у оквиру школских тимова ● Ученици планирају и управљају целокупним процесом рада у служби. Врше набавку и продају робе у земљи и иностранству. Примају, контролишу заводе и архивирају документацију. Креирају и састављају потребну документацију. Обављају пословну кореспонденцију са комитентима. ● Ученици контролишу, сортирају и правилно одлажу увозно- извозну документацију у	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		регистраторе и систематизују документа у одговарајуће фолдере у рачунару. Прате пословне процесе на основу докумената. Врше пословну кореспонденцију са иностраним партнерима. Састављају документацију и обрачунае за увозно- извозне послове. ● Састављају и презентују извештаје о раду. Утврђују и распоређују одговорности унутар службе и сарађују са рачуноводственом службом. ● Задатке обављају одговорно и ефикасно. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● прегледање документације ● писани извештај ● самостални практични рад ● праћење индивидуалног и тимског рада ● п р е з е н т а ц и ј е	
Рачуноводствени послови трговинског привредног друштва	26	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања ● Приликом реализације модула користити Концепт модела виртуелне компаније.	<i>платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда,</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: ● вежбе (26 часова) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (двочас) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● вежби Место реализације наставе ● Кабинетске вежбе се реализују у бироима за економско пословање Препоруке за реализацију наставе ● Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. ● Симулација пословања се одвија 2 часа у континуитету, као фаза подељеног рада. Једна ротација траје 13 недеља, што чини 26 часова рада у једној служби. ● Наставник покреће део послова тако што креира импулсе помоћу којих симулира окружење привредног друштва. На тај начин иницира активности ученика којима се остварују наведени исходи. Остале	<i>промоција,</i> <i>администрација,</i> <i>рачуноводство,</i> <i>извештаји</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		активности службе потичу од импулса друге службе ● При креирању импулса наставник користи знања и вештине које су ученици савладали из других предмета, а процесе симулира на начин да се обезбеди индивидуални и тимски рад ученика ● Служба виртуелног предузећа може успостављати контакте са другим виртуелним предузећима и реализовати договорене послове ● Наставник врши ротације ученика по службама како би сваки ученик савладао послове сваке службе. Сваки ученик треба да проведе приближно једнак број часова у свакој служби ● После извршене ротације послови се понављају, с тим да се користе импулси који ће повећати сложеност послова ● Наставник подстиче сарадњу рачуноводствене службе са опште-комерцијалном службом ● У реализацији наставе наставник треба да сарађује са колегама у оквиру школских тимова	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		● Послови ове службе обухватају и послове који су обављани у рачуноводственој служби у претходној години учења. ● Ученици контролишу, сортирају и правилно одлажу књиговодствену документацију у регистраторе и систематизују документа у одговарајуће фолдере у рачунару. Прате пословне процесе на основу докумената. Контрају на налозима за књижење и књиже на основу њих. Воде књиговодствену евиденцију набавке и продаје робе на домаћем тржишту, потраживања и обавезе, расходе и приходе проистекле из купопродаје робе. Обрачунавају и књиже ПДВ. Прате рокове плаћања. При крају сваке ротације, ученици врше контролу књижења и састављају Пробни биланс. ● Ученици састављају и презентују извештаје о пословању Утврђују и распоређују одговорности унутар службе и сарађују са опште-комерцијалном службом предузећа. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● прегледање документације	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		• писани извештај • самостални практични рад • праћење индивидуалног и тимског рада • презентације	
Коришћење програма за књиговодствене послове	10	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: • вежбе (10 часова) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (двочас) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • вежби Препоруке за реализацију наставе • Симулација пословања се одвија као фаза јединственог рада ученика, 2 часа у континуитету • Сви импулси потребни ученицима налазе се у налозима за књижење из претходног периода Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:	платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда, промоција, администрација, рачуноводство, извештаји

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		● праћење остварености исхода ● праћење уноса података у одговарајући софтвер ● посматрање индивидуалног и тимског рада ● презентације	
Пословање трговинског привредног друштва – Блок настава	90	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: ● Практична настава у блоку (90 школских часова, односно 15 радних дана по 6 школских часова) Место реализације наставе ● Блок настава се реализује у предузећу у коме је могуће реализовати наведене исходе или у бироу за економско пословање Препоруке за реализацију наставе ● Препоручена динамика реализације блок наставе у предузећу: при крају првог полугодишта, средином другог полугодишта пре пролећног распуста и у последњем	<i>платни промет, набавка, продаја, складиштење, реклама, пропаганда, промоција, администрација, рачуноводство, извештаји</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		месецу другог полугодишта (3 пута по 5 дана у континуитету). ● Блок настава се организује у привредном субјекту у којем је могуће реализовати наведене исходе или у бироу за економско пословање (виртуелно предузеће). ● Наставник ученицима даје задатке који се односи на послове дефинисане исходима учења. Прегледањем урађених задатка наставник проверава оствареност дефинисаних исхода ● Ученици самостално израђују добијене задатке у оквиру реализације блок наставе. По повратку са блок наставе, предају наставнику извештаје (или дневнике) у писаној форми о извршеним активностима. Које ће од активности бити реализоване зависи од места реализације блок наставе. Сазнања и искуства стечена на блок настави ученици презентују користећи одговарајуће медије за презентацију Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● активност на блок настави	

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		● праћење практичног рада ● самостални практични рад – пројекат ● презентације	

Наставни предмет – Предузетништво

Годишњи фонд часова – 62

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

- Развијање пословних и предузетничких знања, вештина и понашања;
- Развијање предузетничких вредности и способности да се препозна предузетничка могућност (шанса) у пословном окружењу;
- Развијање пословног и предузетничког начина размишљања;
- Оспособљавање за формулисање и процену пословних идеја;
- Оспособљавање за самозапошљавање;
- Оспособљавање за израду једноставног пословног плана мале фирме;
- Развијање способности комуникације са окружењем;
- Развијање способности тимског рада;
- Развијање навика и умешности у коришћењу разноврсних извора знања;
- Развијање интереса за даљи професионални развој у складу са сопственим потребама;
- Развијање личних и професионалних ставова.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Основни предузетништва	• дефинише појам предузетништва • објасни значај предузетништва • наведе карактеристике предузетника; • објасни значај мотивационих фактора у предузетништву;	• Појам и значај предузетништва; • Мотиви предузетника; • Основне одреднице предузетништва • Профил и карактеристике успешног предузетника;		На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• доведе у однос појмове иновативност, предузимљивост и предузетништво; • наведе адекватне примере предузетништва из локалног окружења; • разликује корпоративно и социјално предузетништво • препозна различите начине отпочињања посла у локалној заједници. • објасни правне форме за регистрацију пословних субјеката у Србији • опише основне кораке у процесу регистрације привредних субјеката у Србији • познаје институције за подршку предузетнишву • разликује облике нефинансијске и финансијске подршке • наведе могуће начине финансирања сопствене делатности; • објасни суштину основних функција менаџмента • наведе особине успешног менаџера; • изабере најприкладнију организациону форму привредне активности; • објасни значај ИКТ за савремено пословање; • опише важност	• Технике и критеријуми за утврђивање предузетничких predisпозиција. • Врсте предузетништва • Правни аспекти покретања бизниса. • Институције и инфраструктура за подршку предузетништва у Србији • Не финансијска подршка развију предузетништва • Финансијска подршка развију предузетништва • Менаџмент функције (планирање, организовање, вођење и контрола); • Информационо-комуникационе технологије (ИКТ) у пословању		начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (32 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: • в ежби Место реализације наставе • Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	непрекидног иновирања производа или услуга;			- Сви исходи се реализују кроз двочас - Развијање пословне идеје:
Пословни план	- примени креативне технике избора пословне идеје - познаје механизме процене пословних идеја - вреднује пословне идеје; - разуме садржај и значај бизнис плана; - објасни значај планирања и селекције људских ресурса за потребе организације; - објасни основне елементе производног плана - истражи међусобно деловање фактора који утичу на тржиште: - анализира информације о тржишту - састави маркетинг план - састави биланс стања и биланс успеха - објасни на примеру појам и врсте трошкова, цену коштања и инвестиције; - израчуна преломну тачку рентабилности на једноставном примеру; - разуме токове готовине; - припреми бизнис план уз подршку наставника ментора - изради коначан (једноставан) бизнис план за сопствену бизнис идеју;	- Трагање за пословном идејом – како је открити, методе и анализа; - Зашто је важно имати квалитетан бизнис план? - Структура бизнис плана - Менаџмент људских ресурса - Менаџмент производње и производних процеса; - Тржишне могућности пословног подухвата - Елементи маркетинг микса, - SWOT анализа; - Истраживање тржишта – прикупљање и анализирање информација о купцима и конкуренцији; - Финансијски извештаји: биланс стања, биланс успеха, биланс токова готовине (cash flow); - Калкулација прихода, трошкова и профита - Калкулација обима инвестиције - Преломна тачка рентабилности - Израда целовитог бизнис плана за сопствену бизнис идеју; - Презентација појединачних/групних бизнис планова		Користити „олују идеја“ и вођене дискусије да се ученицима помогне у креативном осмишљавању бизнис идеја и одабиру најповољније. Препоручити ученицима да бизнис идеје траже у оквиру свог подручја рада али не инсистирати на томе. Ученици се дела на групе окупљене око једне

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• презентује бизнис план • оцени сопствени бизнис план на основу задатих критеријума			пословне идеје у којима остају до краја. Групе ученика окупљене око једне пословне идеје врше истраживање тржишта по наставниковим упутствима. Пожељно је организовати посету малим предузећима где ће се ученици информисати о начину деловања и опстанка тог предузећа на тржишту. • Оцена по словне идеје: Користити формулар за бизнис план Националне службе

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
				запошљавања. Користити најједноставније табеле за израду биланса стања, биланса успеха и биланса новчаних токова. Обрадити садржај на примерима из праксе • Методе рада: – Мини предавања –Симулација –Студија случаја –Дискусија Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: •а тивност ученика на часу

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
				• домаће задатке • тестове знања • израду практичних радова (маркетинг, организационо-производни и финансијски план) • израду коначне верзије бизнис плана • презентацију бизнис плана

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Основи предузетништва	32	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (32 часа)	
Пословни план	30	Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: ● в ежби Место реализације наставе ● К абинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе ● Сви исходи се реализују кроз двочас ● Развијање по словне идеје: Користити „олују идеја” и вођене дискусије да се ученицима помогне у креативном осмишљавању бизнис идеја и одабиру најповољније. Препоручити ученицима да бизнис идеје траже у оквиру свог подручја рада али не инсистирати на томе. Ученици се дела на групе окупљене око једне пословне идеје у којима остају до краја. Групе ученика окупљене око једне пословне идеје врше истраживање тржишта по наставниковим упутствима. Пожељно је организовати посету малим предузећима где ће се ученици информисати о начину деловања и опстанка тог предузећа на тржишту. ● Оцена по словне идеје: Користити формулар за бизнис план Националне службе запошљавања. Користити најједноставније табеле за израду биланса стања, биланса успеха и	пословна идеја, предузетник, предузетништво, бизнис план, мала предузећа, самозапошљавање

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
		биланса новчаних токова. Обрадити садржај на примерима из праксе ● Методе рада: – Мини предавања – Симулација – Студија случаја – Дискусија Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● активност ученика на часу ● домаће задатке ● тестове знања ● израду практичних радова (маркетинг, организационо-производни и финансијски план) ● израду коначне верзије бизнис плана ● презентацију бизнис плана	

Изборни предмет

Наставни предмер – Грађанско васпитање

Годишњи фонд часова – 31

Недељњи фонд часова – 1

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
СВЕТ ИНФОРМАЦИЈА	- Упознавање са могућностима које <i>Закон о слободном приступу информацијама</i> пружа у остваривању људских права и слобода - Оспособљавање ученика да самостално траже и долазе до информација од јавног значаја - Разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву - Развијање критичког односа према медијима и информација добијених преко различитих медија	- Објасни значај постојања права на слободан приступ информацијама - Објасни појам јавне информације и идентификује информације које су од јавног значаја и које грађанин може да добије по Закону - Наведе основне одредбе <i>Закон о слободном приступу информацијама</i> и објасни улогу повереника - Наведе процедуру	- Извори информација - Појам јавне информације - Приступ информацијама- основна правила и ограничења - Заштита права на информисање- улога повереника - Процедура подношења захтева за приступ информацијама - Медији као извор информација-питање веродостојности - Разумевање и тумачење медијских порука - Механизми медијске манипулације - Утицај тачке гледишта на	- На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава Подела одељења на групе - Одељење се не дели на групе Место реализације наставе - Настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе - Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексима на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости. - Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе. - Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва. - Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности.

		подношења захтева за приступ информацијама од јавног значаја • Попуни образац и тражи информацију од јавног значаја • Анализира информације које добија преко различитих медија • Тражи, пронађе и даје информацију • Открива примере манипулације у медијима • Објасни значај објективности и веродостојности информација	објективност информација Селекција информација: објективност као одговорност	• У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. • Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет • За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15–20 ученика Праћење и вредновање Вредновање се вршити кроз праћење остварености исхода Оквирни број часова по темама • Свет информација (15 часова) • Свет професионалног образовања и рада (16 часова)

СВЕТ ПРОФЕСИО- НАЛНОГ ОБРАЗО- ВАЊА И РАДА	- Разуме важност дефинисања професионалних циљева и планирање каријере - Развијање вештине тражења информација значајних за професионално образовање и укључивање у свет рада - Оснаживање ученика да постављају циљеве личног развоја и планирају свој професионални развој	- Разуме значај поштовања социјално-економских права - Поставља циљеве личног развоја и планира свој развој - Анализира сопствене способности особине и вештине значајне за даљи професионални развој - Активно тражи информације значајне за даљи професионални развој - Напише личну радну биографију - Представи своје личне карактеристике приликом разговора са послодавцем	- Планирање каријере и улазак у свет рада - Самопроцена и вештина представљања личних карактеристика од значаја за даље професионално образовање и рад - Разговор са послодавцем - Тражење информација значајних за професионално образовање и тражење посла

Кључни појмови садржаја: информације, медији, манипулација, каријера.

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

31

Разред:

Четврти

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I - УВОД 1. Понављање кључних појмова	☐ Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса;	☐ сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 4. године средњошколског или гимназијског образовања;	☐ Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама;	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради
обрађених у трећем разреду средње школе	☐ Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	☐ уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	☐ Рекапитулација обрађених садржаја о личности Господа Исуса Христа.	гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином
II - ЗА ЖИВОТ СВЕТА	☐ Пружити ученицима основ за разумевање да	☐ моћи да препознаје елементе свете Литургије;	☐ Садржај и структура свете Литургије;	остваривања програма рада, као и са

2. „Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа...” 3. „Заблагодаримо Господу...”– узајамно даривање	Литургија преображава свет уносећи у њега есхатолошку реалност; □ Упознати ученике са садржајем и структуром свете Литургије;	□ моћи да препозна да је благодатно искуство Литургије предокушај Царства Божјег; □ моћи да назре космолошки и есхатолошки карактер Литургије; □ моћи да тумачи литургијску молитву после	□ „Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа...”; □ „Заблагодаримо Господу...” – узајамно даривање; □ „Због свега и за све...”;	начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: □ теоријска настава (31 часова)
4. „Због свега и за све...” 5. Трпеза Господња – конкретност заједничарења 6. „У миру изиђимо...”	□ Предочити ученицима значај активног учешћа у светој Литургији; □ Нагласити ученицима да су хришћани позвани да у свету сведоче етос свете Литургије.	светог Причешћа; □ моћи да схвати да се Причешћем задобија отпуштење грехова, љубав нелицемерна, смелост према Богу, усвојење Царства Божјег. □ бити свестан да се његов живот у Цркви не ограничава на време служења свете Литургије.	□ Трпеза Господња – конкретност заједничарења; □ „У миру изиђимо...”.	□ практична настава (1 час) Место реализације наставе □ Теоријска настава се реализује у учионици; □ Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

III – ИСТОРИЈА И ЕСХАТОЛОГИЈА У ЦРКВИ 7. Хришћанско схватање историје 8. Црква у прогону и слобода хришћана 9. Појава и развој монаштва 10. Јединство Цркве и сабори 11. Мисија светих Кирила и Методија 12. Светосавље – пут који води у Живот 13. Косовски завет – есхатолошко опредељење народа 14. Светитељи нашег рода – благо целог света 15. Исихазам 16. Есхатон као узрок постојања	□ Представити ученицима хришћанско схватање историје као процес који у есхатону задобија свој смисао и испуњење; □ Упознати ученике са најважнијим догађајима из историје Цркве; □ Упознати ученике са најзначајнијим елементима кирило-методијевске традиције • Нагласити ученицима да је Светосавље хришћански етос српског народа; • Упознати ученике да се опредељење за Царство Небеско изражава на реалан начин: сведочењем Христа и личним животом; □ Упознати ученике са богатством исихастичке праксе и богословља.	□ моћи да схвати да историја има есхатолошко усмерење; • моћи да схвати разлог за гоњење хришћана у римском царству; • моћи да схвати да нема суштинске разлике између светосавског и хришћанског етоса; □ моћи да наброји неке српске светитеље и да објасне како су они служили Богу и ближњима; • моћи да доведе у везу виђење таворске светлост са исихастичком праксом; • бити свестан могућности мистичког опита заједнице са Богом.	• Хришћанско схватање историје; • Црква у прогону и слобода хришћана; • Појава и развој монаштва; □ Јединство Цркве и сабори; • Мисија светих Кирила и Методија; • Светосавље – пут који води у Живот; • Косовски завет – есхатолошко опредељење народа; • Светитељи нашег рода – благо целог света;	<u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене

Цркве и историје (систематизација теме)		Исихазам.	активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. □ □ Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. □ □ Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. □ У остваривању савремене наставе наставе
IV – ХРИШЋАНСТВО У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Егоизам	- Омогућити ученицима да изграде хришћански став према савременом схватању слободе, љубави, заједнице...; - Пружити ученицима основ за разумевање да хришћанска теорија и	- постати свестан да је егоизам суштински проблем човековог друштва, јер разара заједницу; - моћи да критички вреднује проблеме савремене цивилизације у светлу искуства Цркве (савремено схватање слободе, љубави, другог човека); - моћи да промишља о разлозима постојања болести и како се носити са	- Егоизам; - Проблеми биоетике; - Хришћански поглед на болести; - Питања личног, породичног и друштвеног морала; □

Проблеми биоетике Хришћански	пракса носе снагу којом би могло да се одговори	њима са православног становишта;	- Хришћанство и изазови потрошачког друштва; - Деликвенција и вршњачко	наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. □ □ □ Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и □

поглед на болести 20. Питања личног, породичног и друштвеног морала 21. Хришћанство и изазови потрошачког друштва 22. Деликвенција и вршњачко насиље 23. Проблем теодицеје	на најважнија искушења савременог света и човека; - Оспособити ученика да богословски размишља о биоетичким проблемима на основу одабраних примера; □ - Упознати ученике са различитим богословским поимањима болести; □ - Кроз разговор о болестима зависности подстаћи ученике да се одговорно суочавају са егзистенцијалним питањима; □ - Кроз дискусију о проблемима моралности □ у социолошким оквирима помоћи ученицима да изграде правилан етички став о томе; - Разговарати са ученицима о породичним вредностима и савременим изазовима; □ - Разговарати са ученицима о проблему човекове □ - опредмећености □ у потрошачком друштву;	- моћи да схвати да су болести зависности последица неиспуњености смислом и правим животним садржајима; □ - бити свестан да личност ниједног човека не сме да буде сведена на предмет, ствар или број; □ - бити свестан значаја јединствености, вредности и непоновљивости сопствене личности и личности других људи; □ - бити свестан да је деперсонализација исто што и десакрализација човека; □ - моћи да увиди да је лек против опредмећења човека – искуство Цркве и да личност не постоји без заједнице слободе и љубави; □ - да схвати да је насиље немогуће ако је други за мене личност. □	насиље; □ Проблем теодицеје.	Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. <u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: - процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; □ - провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; □ <u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: □ усмено испитивање; □ - писмено испитивање; □ - посматрање понашања ученика; □ <u>Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама:</u> □ За живот света (5 часова) □ □

	Разговарати са ученицима о човекој тежњи да пребацује одговорност на Бога за зло у свету и дати објашњење са православног становишта; □			- Историја и есхатологија у Цркви (10 □ часова) □ - Хришћанство у савременом свету (7 □ часова) □ - Тачно изложење православне вере (1 час) □ Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.

V – ТАЧНО ИЗЛОЖЕЊЕ ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРЕ 24. Тачно изложење православне вере	☐ Рекапитулирати и продубити знања ученика о основама православне вере; ☐ Помоћи ученицима да изврше синтезу досадашњих знања и разумевања о основама православне вере; ☐ Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току циклуса школовања.	☐ моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса.	☐ Тачно изложење православне вере светог Јована Дамаскина.	

ИЗБОРНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ

Наставни предмет – Музичка култура

Годишњи фонд часова - 62

- Оспособљавање ученика за разликовање обележја стилова различитих музичких жанрова;
- Развијање св ести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва;
- Оспособљавање ученика за уочавање разлика и сличности између наше и других традиција и култура у домену музике;

Циљеви учења: – Унапређивање естетских критеријума код ученика;

- Развијање навик а код ученика за праћење културно-уметничких манифестација у локалној средини и путем електронских медија (концерти, телевизија, филм, интернет);
- Оспо собљавање ученика за самостално истраживање стручне литературе, архиве, медијатеке, интернета; – Подстицање уметничког развоја и усавршавања у складу са индивидуалним интересовањима и способностима.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Класична музика (општа музичка анализа и теорија кроз слушање музике)	• Препознаје и разликује одлике стилова у музичком изражавању од првобитне заједнице до данас. • Испољава потребу за свакодневним слушањем музике и на основу тога формира трајно интересовање према музици уопште • Препознаје одслушане композиција уз познавање њихових аутора као и време настанка. • Експресивно, аутономно доживљава карактер одслушане композиције	• Значај музике у животу и друштву: првобитна заједница, стари век и развој музике у средњем веку (духовна и световна музика) – Грегоријански корал, Византијско певање, Кир Стефан Србин: Ниња сили. • Ренесанса и барок: Палестрина Л.: <i>Огни белта</i>, Вивалди А.: <i>4 годишња доба</i>, Хендл Г. Ф.: <i>Месија (Алелуја)</i>, Бах Ј. С.: <i>Токата и fuga d-mol, Брандебуршки концерт бр. 3 G-dur</i> • Класицизам: Хајдн Ј.: <i>Симфонија изненађења бр. 94. G-dur,</i> Моцарт В. А.: <i>Симфонија бр. 40. G-dur, Реквијем, Мала ноћна музика, Турски марш</i>, Бетовен Л. В.: <i>5. и 9. симфонија, За Елизу, Месечева соната,</i> • Романтизам		• На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава • практична настава

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	- Поседује адекватан музички укус. - Самоиницијативно посећује концерте и друге музичке манифестације у локалној заједници.	Менделсон Ф.: <i>Свадебни марш</i>, Шопен Ф.: <i>Валцер des-dur</i>, Брамс Ј.: <i>Мађарске игре по избору</i>, Сметана Б.: <i>Влтава</i>, Дворжак А.: <i>Симфонија из новог света</i> • Импесионизам Дебиси К.: <i>Прелид за поподне једног пауна</i>, Равел М.: <i>Болеро</i> • Музика XX века Шостакович: <i>Камерна симфонија</i>, Прокофјев С.: <i>Ромео и Јулија</i>, Шенберг, Стравински, Веберн		Место реализације наставе - Настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе - Користити сва доступна наставна средства
Опера и балет Оперета и мјузикл	- Разуме међусобну повезаност текста, музике и покрета. - Разликује музичко сценска дела према периоду настанка. - Препознаје историјско културни амбијент у коме су настала поједина дела	• опере: Бизе Ж.: <i>Кармен</i>, Верди Ђ.: <i>Трубадур</i>, Росини Ђ.: <i>Севиљски берберин</i>, Пучини: <i>Тоска</i>, <i>Боеми</i>, • балети Чајковски П. И.: <i>Лабудово језеро</i>, <i>Успавана лепотица</i>, Прокофјев С.: <i>Ромео и Јулија</i> • оперете Штраус Ј.: <i>Слепи миш</i> Мјузикли: Цигани лете у небо, Коса, Мама Миа, Чикаго...		- Користити мултимедијалне презентације - Упућивати ученике да користе интернет и стручну литературу - Примењивати индивидуални рад, рад у паровима и рад у мањим групама - Континуирано упућивати ученике на присуство музике у свакодневном животу, примену у пракси и другим наставним предметима
Традиционална музика(народне песме, игре, плесови)	- Препознаје естетске вредности у култури свог и народа других земаља уочавањем карактеристичних обележја музике светске народне баштине. - Сагледава и вреднује утицај народног стваралаштва на уметничко стваралаштво.	• Изворно певање традиционалних композиција са нашег и суседних подручја. Кола и народне игре Србије и суседних земаља. Мокрањац Ст. Ст.: <i>Руковети</i>, Тајчевић М.: <i>Охридска легенда</i> • Народна музика интегрисана у забавну, електронску, џез и разне алтернативне правце. извођачи: Биљана Крстић, састав Балканика, Слободан Тркуља, Василиса, Кирил Џајковски...		
Џез и блуз музика Филм и филмска музика	- Препознаје критеријуме који се односе на начине настајања мелодијско ритмичких образаца раличитих музичких жанрова. - Разликује боју звука различитих инструмената, као и њихов визуелни изглед	• Џез и блуз: Луис Армстронг, Мајлс Дејвис; Били Холидеј; Џон Колтрејн, Чарли Паркер, Јован Маљковић, Шабан Бајрамовић... • Филм: Моцарт • филмска музика: Е. Мориконе: музика из филмова: <i>Амелија Пулен</i>,		Праћење и вредновање

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	Разликује саставе извођача (Соло глас-хор, Соло инструмент-камерни састав-оркестар)	<i>Титаник, Ватрене улице, Клавир...</i>		Вредновање остварености исхода вршити кроз: 3. праћење остварености исхода 4. тестове знања
Хорско певање	● Препознаје и реализује елементе заједничког музицирања	● слободан избор композиција према могућностима извођача		Оквирни број часова по темама ● класична музика (18 часова) ● опера и балет; оперета и мјузикл (12 часова) ● традиционална музика (12 часова) ● џез и блуз музика (10 часова) ● филм и филмска музика (9 часова) хор, камерно и оркестарско извођење композиција (9 часова)

Кључни појмови садржаја: изражајна средства и стилови, опера и балет, традиционална музика, примењена музика.

Наставни предмет – Изабрана поглавља математике

Годишњи фонд часова - 62

Циљ:

1. Развијање логичког и апстрактног мишљења;
2. Развијање способности јасног и прецизног изражавања и коришћења основног математичко-логичког језика;
3. Оспособљавање за примену стечених знања како у математици тако и у осталим предметима;
4. Формирање основа за наставак образовања;
5. Формирање математичке културе која подразумева свест о универзалности и примени математике и математичког начина мишљења;

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Ирационалне једначине и неједначине	• реши је једноставније ирационалне једначине • реши једноставније ирационалне неједначине	• Ирационалне једначине (квадратни корен) • Ирационалне једначине (кубни корен) Ирационалне неједначине		На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања
Вектори	• представи вектор у Декартовом координатном правоуглом систему у простору • дефинише скаларни, векторски и мешовити производ вектора • израчуна интензитет вектора • одреди скаларни, векторски и мешовити производ вектора који су задати координатама • утврди да ли су два вектора узајамно ортогонална • одреди угао између два вектора задата координатама • израчуна површину троугла и запремину паралелопипеда	• Вектори, особине вектора • Скаларни производ вектора. Колинеарни вектори • Векторски производ вектора • Мешовити производ три вектора • Вектори у координатном систему • Скаларни производ вектора задатих координатама • Угао између два вектора • Векторски производ вектора задатих координатама • Површина троугла • Мешовити производ вектора задатих координатама. • Запремина паралелопипеда		Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (70 или 62 часа) Место реализације наставе Настава се реализује у учионици или
Вероватноћа и статистика	• уочи случајне догађаје	• Случајни догађаји. Простор елементарних догађаја • Статистичка и класична дефиниција вероватноће		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• препозна који су догађаји могући, повољни, сигурни, немогући • израчуна вероватноћу догађаја (статистичка и класична дефиниција вероватноће) • одреди условну вероватноћу догађаја А у односу на догађај В • наведе пример случајне променљиве • примени биномну расподелу • израчуна нумеричке карактеристике случајних променљивих (математичко очекивање, дисперзију, медијану и мод) • препозна основне појмове статистике • формира статистичке табеле и на основу њих да графички прикаже податке израчуна одређене карактеристике случајног узорка (аритметичку средину узорка, медијану узорка, мод узорка и дисперзију узорка)	• Условна вероватноћа • Случајне променљиве. Дискретне случајне променљиве и биномна расподела • Нумеричке карактеристике случајних променљивих (математичко очекивање, дисперзија, медијана, мод) • Статистика. Основни појмови • Формирање статистичких табела и графичко приказивање података - Карактеристике емпиријске расподеле (аритметичка средина узорка, медијана узорка, мод узорка, дисперзија узорка)		кабинету за математику Препоруке за реализацију наставе – образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања – неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика – подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање – примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика – инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду – упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених
Конусни пресеци	• наброји конусне пресеке и нацрта одговарајуће слике • дефинише елипсу и наведе њену једначину • одреди жиже, ексцентрицитет и директрисе елипсе • одреди једначину елипсе из задатих услова	• Конусна површ. Конусни пресеци • Једначина елипсе • Особине елипсе (жиже, ексцентрицитет и директрисе) • У зајамни положај праве и елипсе • Једначина хиперболе • Особине хиперболе (жиже, ексцентрицитет, полуосе и асимптоте, директрисе) • У зајамни положај праве и хиперболе • Једначина параболе		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• испита међусобни положај праве и елипсе • одреди једначину тангенте елипсе из задатих услова • дефинише хиперболу и наведе њену једначину • одреди жиже, ексцентрицитет и директрисе хиперболе • одреди једначину хиперболе из задатих услова • испита међусобни положај праве и хиперболе • одреди једначину тангенте хиперболе из задатих услова • дефинише параболу и наведе једначину параболе • одреди жиже, ексцентрицитет и директрису параболе • одреди једначину параболе из задатих услова • испита међусобни положај праве и параболе • одреди једначину тангенте параболе из задатих услова	• Особине параболе (жижа, параметар и директриса) - Узајамни положај праве и параболе		Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • активност ученика на часу; • усмену проверу знања; • писмену провера знања; • тестове знања.

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
• Ирационалне једначине и неједначине	8-10	• Ирационалне, експоненцијалне и логаритамске једначине и неједначине: наглашавати неопходност постављања услова за дефинисаност. Неједначине обрадити на једноставнијим примерима. • Вектори: дефинисати колинеарне и компланарне векторе као и линеарну независност. Изразити векторе у координатном облику и пажњу усмерити на алгебарски приступ. • Конусни пресеци – На почетку теме обновити праву и кружницу. Обрадити и примере у којима се одређују једначине заједничких тангенти кривих, угао између кривих и геометријско место тачака које испуњавају одређене услове. • Вероватноћа и статистика – При обради новог градива користити што више конкретних примера из живота. Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • активност ученика на часу; • усмену проверу знања; • писмену провера знања; • тестове знања. За реализацију 4 писмена задатка са исправкама планирано је 8 часова.	
вектори	12-14		
Вероватноћа и статистика	15-17		ирационалне једначине и неједначине, вектори, случајан догађај, вероватноћа, статистика, елипса,
Конусни пресеци	19-21		

Наставни предмет – Историја

Годишњи фонд часова - 62

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

- Стицање хуманистичког образовања и развијање историјске свести;
- Разумевање историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса и улоге истакнутих личности; – Развијање индивидуалног и националног идентитета;
- Стицање и проширивање знања, развијање вештина и формирање ставова неопходних за разумевање савременог света (у националном, регионалном, европском и глобалном оквиру); Циљеви учења:
- Унапређивање функционалних вештина и компетенција неопходних за живот у савременом друштву (истраживачких вештина, критичког и креативног мишљења, способности изражавања и образлагања сопствених ставова, разумевања мултикултуралности, развијање толеранције и културе аргументованог дијалога);
- Оспособљавање за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
- Развијање свести о потреби сталног усавршавања и свести о важности неговања културно-историјске баштине.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Село и град некад и сад	• опише начин живот у српским селима у XIX и XX веку; • уочи сличности и разлике у начину живота у српским градовима и селима у XIX и XX веку; • разуме значај и последице развоја модерних градова; • образложи најважније узроке и последице миграција село–град; • уочи разлике у начину становања између села и града кроз историју; - уочи разлике у начину становања између припадника различитих друштвених слојева	● Живот у градовима и селима у новом веку и савременом добу (примери Париза, Лондона, Берлина, Њујорка, Москве, Санкт Петербурга...; просторно и урбано планирање; индустријске четврти, радничка насеља и предграђа; боемске четврти; појава модерне инфраструктуре – водовод, канализација, метро, проблем загађења, одношење и складиштење отпада; становање – грађевински материјали, начин градње, развој грађевинске технике, врсте објеката и организација простора; разлика у начину становања између села и града и између припадника различитих друштвених слојева, миграције; осветљење – гас и струја; грејање, употреба соларне енергије, кућни апарати; оплемењивање стамбеног простора). ● Живот у српским градовима и селима у XIX и XX		На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе: Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	кроз историју.	веку (примери Београда, Новог Сада, Ниша, Крагујевца...; основни типови градских насеља – град, варош, варошица, „дивља” насеља; оријентални и европски утицаји; електрификација, јавни градски превоз – фијакери, трамваји, тролејбуси и аутобуси; основни типови сеоских насеља, обележја земљорадње, виноградарства и сточарства; задруга, моба, позајмица; пољопривредна оруђа, млинови, ветрењаче; миграције село – град, разлике у становању код Срба: дворци, градске куће, конаци, сеоске куће; дворови владара – Милоша, Михаила, Милана и Александра Обреновића, кнеза Александра и краљева Петра и Александра Карађорђевића, Николе Петровића, резиденције Јосипа Броза).		Место реализације наставе: - Теоријска настава реализује се у учионици или одговарајућем кабинету. Праћење и вредновање: Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење о - стварености исхода - тестове знања. Оквирни број часова по темама: - Свакој од четири теме које буду изабране треба посветити четвртину часова предвиђених наставним планом. Препоруке за реализацију наставе: задатак наставника је да на почетку школске године од
Култура одевача и исхране некад и сад	- уочи основна обележја културе одевача од антике до савременог доба; - идентификује основна обележја културе одевача код Срба кроз историју; - наведе и упореди разлике у начину одевача између села и града кроз историју; - наведе и упореди разлике у начину одевача између припадника различитих друштвених група кроз историју; - препозна и разуме утицаје различитих култура на начин одевача код Срба кроз историју; - препозна и разуме утицаје различитих култура на начин исхране код Срба кроз историју; наведе и упореди карактеристике исхране у	- Култура одевача од антике до данас (материјали, начин обраде и бојење, разлике у одевачу код припадника различитих друштвених група; појава вештачких материјала, стилови у одевачу, модне куће, појава модне индустрије, свакодневна и свечана одећа, џинс као карактеристика одевача младих у читавом свету; накит, фризуре, шминка, парфеми...). - Одевање код Срба кроз историју (материјали и тканине – кудеља, конопља, чоја, крзно, кожа, лан, свила; разлика у одевачу код Срба у Хабзбуршком и Османском царству, као и код припадника различитих друштвених група; грађанско одело и европски узор у облачењу српског грађанског сталежа; униформе државних чиновника, лекара, цариника, професора Лицеја и гимназија у обновљеној Србији; народна ношња, савремени начин одевача). - Култура исхране од антике до данас (сакупљање и припремање намирница, лов и риболов, начини чувања хране, пиће, реконструкција могућег јеловника – двор, град, село; посни и мрсни циклуси; национална кухиња код Срба, утицаји других кухиња;		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	различитим историјским периодима.	конзумирање кафе и дувана, употреба источњачких зачина, понашање за столом, прибор за јело; кухињски апарати; ресторани „брзе хране”).		дванаест понуђених наставних тема,
Војска, оружје и рат некад и сад	• уочи основна обележја ратова и војне организације и технике од антике до савременог доба; • разуме утицај научнотехнолошких достигнућа на промене у начину ратовања кроз историју; • уочи карактеристике развоја оружја и војне организације; • уочи основна обележја војне организације код Срба кроз историју; • наведе и упореди карактеристике ратовања у различитим периодима; • разуме улогу појединца у рату (војсковођа, официра, регрута, цивила); аргументовано дискутује о рату и његовим последицама на живот људи.	• Војска, оружје и рат кроз историју (војничка опрема – одећа, оклопи, штитови, оружје; родови војске, опсадне справе, увежбавање ратничких вештина, витешки турнири, мегдани, појава ватреног оружја – од примитивних пушака аркебуза и мускета до разорне артиљерије; увођење стајаће војске, развој модерне војне стратегије и тактике – појава генералштаба, униформе и војна одликовања; војно образовање, живот војника у рату и миру; жене у војсци; међународне конвенције о правилима ратовања, највеће војсковође). - Војска код Срба кроз историју (српска војска у средњем веку – опрема, начин ратовања; Срби у аустријској и османској војсци; војска устаничке Србије; војна организација у XIX и XX веку у српској и југословенској држави; војно образовање – оснивање војне академије; српске и југословенске војне униформе и одликовања).		ученицима предложи шест, од којих ће они, као група, у складу са својим склоностима, изабрати четири,
Новац и банке кроз историју	• уочи основне карактеристике и функције новца од антике до савременог доба; • изведе закључак о улози и значају банака кроз историју; • уочи основна обележја историјата српског новца и банака кроз историју; примени стечено знање о новцу и банкама у свакодневном животу.	• Нумизматика (као наука о постанку, развоју и употреби кованог новца). • Новац и банке у садашњости (новац као мера вредности, платежно средство и једно од обележја самосталности државе; банка као предузеће које тргује новцем; појмови – штедња, трезор, кредит, камата, деоница, инфлација, дефлација; фалсификовања новца, новац у савременом потрошачком друштву...). • Новац и банке у прошлости (историјат новца и банака – од старог века до данас; материјали од којих је		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
		израђиван новац, историјски феномен „кварења“ новца; ликови и различити симболи на кованом и папирном новцу...). Новац у Србији некад и сад (историјат новца од средњег века до данас; динар као званична валута модерне Србије; мотиви на новчаницама; настанак и развој Народне банке као прве финансијске институције у Србији).		
Верски живот и обичаји кроз историју	• уочи основна обележја веровања од праисторије до савременог доба; • наведе и упоређи карактеристике обичаја и веровања у различитим периодима; • идентификује сличности и разлике у обичајима различитих верских заједница; • уочи утицај веровања и обичаја на културно стваралаштво; • разуме утицај и повезаност верских институција и верског живота кроз историју; • разуме утицај и повезаност верских институција и верског живота код Срба кроз историју; препозна и разуме основне одлике верског живота и обичаја код Срба кроз историју.	• Веровања у старом Египту и Месопотамији (загробни живот, балсамовање, хороскопи, астрологија, обреди и ритуални предмети...). • Веровања старих Грка и Римљана (пророчишта, загробни живот, свештеници и свештенице, приношење жртве боговима...). • Религије Далеког истока. • Верски живот и обичаји у средњем веку (главне одлике хришћанства, ислама и јудаизма; обележја различитих верских конфесија – сличности и разлике у веровањима и обичајима; обележавање верских празника, страхови средњовековног човека). Верски живот и обичаји у новом веку и савременом добу (верски идентитет, сличности и разлике између католика, протестаната, православаца, муслимана, Јевреја; атеизам).		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Образовање и васпитање кроз историју	• уочи основна обележја образовања и васпитања од антике до савременог доба; • опише развој система образовања и васпитања кроз историју; • опише развој система образовања и васпитања код Срба кроз историју; • упореди карактеристике образовања и васпитања у различитим периодима; • изведе закључак о значају образовања и васпитања у животу људи; препозна међусобну условљеност степена привредног развитака и квалитета образовања.	• Образовање и васпитање у старом веку (Египат, Месопотамија, стара Грчка и Рим). • Образовање и васпитање у средњем веку (манастири као центри писмености и образовања; оснивање школа и универзитета, утицај цркве на образовање и васпитање...). • Образовање и васпитање у новом веку и савременом добу (појава штампарства и ширење писмености, улога цркве и државе – појава световног и обавезног образовања, школских уџбеника; положај ученика – награђивање и кажњавање, одевање ученика...). Образовање и васпитање код Срба (манастири као центри писмености и образовања; значај Хиландара, просветитељски рад у устаничкој Србији, оснивање световних школа, оснивање Лицеја, Велике школе и Београдског универзитета; један дан у школи, школска слава, одевање ученика, школовање женске деце; стипендирање ученика).		
Комуникације, путовања и туризам некад и сад	• опише развој комуникација од праисторије до савременог доба; • наведе и упореди карактеристике комуникације у различитим периодима; • изведе закључак о значају комуникације у животу људи кроз историју; • разуме последице развоја модерних комуникација; • изведе закључак о утицају развоја комуникација на интеграцију сваке нације и друштва; • користи информације са историјске карте и повеже их са	• Комуникације, путовања и туризам кроз историју (утицај трговине и војних похода на развој комуникација; ходочашћа – света места, мисионари; значајни сајмови, развој поштанског, телеграфског, телефонског, железничког, аутомобилског и авионског саобраћаја; ауто и авио клубови, новине и новинарство, Интернет, откривање нових дестинација, гостиионице и хотели, бање).		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	стеченим знањем о комуникацијама; уочи утицај комуникација на приближавање држава, народа и њихових култура.			
Друштвени и породични живот кроз историју	• идентификује основна обележја друштвеног живота од антике до данас; • идентификује основна обележја породичног живота од антике до данас; • наведе основна обележја друштвеног живота код Срба кроз историју; • наведе основна обележја породичног живота код Срба кроз историју; • упореди карактеристике друштвеног и породичног живота у различитим периодима; • уочи сличности и разлике у начину обележавања празника кроз историју; истакне одлике друштвеног и породичног живота данас у односу на раније епохе.	• Друштвени живот од антике до данас (игре, гозбе, плес уз музику, музички инструменти, позориште, маскирање, трубадури, властеоске гозбе: жонглери, путујући свирачи и забављачи; балови, позориште у доба Шекспира и Молијера, настанак опере, књижевне дружине и читалишта, концерти, биоскопи, игре на срећу, савремена популарна музика). • Друштвени живот код Срба кроз историју (основни празници и њихов значај; утицај политичких прилика на празнике и празновања, радни и нерадни дани; различити облици друштвених активности на селу и у граду...). • Породични односи од антике до данас (положај мушкарца, жене и детета, свадбени обичаји, однос према старијима, породични празници, традиционални и модерни погледи на породицу; промене у односима међу половима...). - Породични односи код Срба кроз историју (положај мушкарца, жене и детета; свадбени обичаји, однос према старијима, породични празници – крсна слава...)		
Фотографија, филм, радио и телевизија кроз историју	• уочи основна обележја развоја фотографије, филма, радија и телевизије кроз историју; • изведе закључак о значају фотографије, филма, радија и телевизије у животу појединца и читавог друштва; • изведе закључак о значају фотографије, филма, радија и	• Значај фотографије, филма, радија и телевизије (као техничких достигнућа, начина уметничког изражавања, средстава масовне комуникације, сазнавања и образовања, и као историјских извора). • Фотографија, филм, радио и телевизија кроз историју (развој – оптичка сочива, дагеротипија, мокра плоча, фото-апарат, филмска трака, покретне слике, биоскоп, радио таласи; прва филмска пројекција, филм као извор информација о догађајима; филм као масовна забава и индустрија; почетак ере звучног филма,		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	телевизије као историјских извора; - опише развој фотографије, филма, радија и телевизије у Србији; - разуме последице развоја фотографије, филма, радија и телевизије.	појава анимираних филмова; појава колор филмова; филмски фестивали и награде; оснивање радиостаница, појава телевизије; превласт телевизије над другим медијима у другој половини XX века; примери злоупотребе фотографије, филма, радија и телевизије у XX веку). Фотографија, филм, радио и телевизија у Србији некад и сад (делатност дворског фотографа Анастаса Јовановића, породични фото-албуми, прва филмска пројекција у Србији 1896, први српски филмови и биоскопи; почетак рада прве радио-станице – Радио Београда 1929, јавна демонстрација телевизије на сајму у Београду 1939, тајно праћење програма Радио Лондона за време окупације, оснивање Телевизије Београд 1958, кућни радио и ТВ апарати као показатељи животног стандарда).		
Брига о телу и здрављу кроз историју	- учи основна обележја развоја здравствене културе од антике до данас; - учи основна обележја развоја здравствене културе код Срба кроз историју; - наведе и упоређи различите методе лечења кроз историју; - разуме повезаност степена економског и културног развитка и здравствене културе; - разуме значај хуманитарних организација и њиховог деловања.	Брига о телу и здрављу од антике до данас (болести људи, хигијенски услови, епидемије, развој медицине, медицински инструменти, лекови и лековито биље, здравствене установе – манастирске болнице, санаторијуми, стационари, домови здравља, апотеке; начини здравствене заштите и превентиве, хуманитарне организације). Брига о телу и здрављу код Срба (утицај животних услова и хигијенских прилика на појаву болести; најчешће болести и епидемије, народна медицина и надрилекарство, манастирске болнице; прве болнице и лекари, отварање болница у Србији у време кнеза Милоша, оснивање Медицинског факултета у Београду...).		
Грбови и заставе некад и сад	- учи основна обележја развоја грбова и застава кроз историју; - учи основна обележја развоја грбова и застава код Срба кроз историју;	Улога и значај грбова и застава (као симбола државе, нације, владара, војске, града, установе, предузећа, политичке организације, спортског друштва...; појава грбова у XII веку – породични грбови на штитовима као начин распознавања витезова на турнирима и у		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	- изведе закључак о значају грбова и застава кроз историју; - наведе најчешће хералдичке симболе; - опише изглед и порекло савременог српског грба и заставе.	ратним походима; грбови на заставама, новцу, печатима, поштанским маркама, споменицима, шлемовима...; најчешћи хералдички симболи; појава првих застава – <i>вексилум</i> – застава римских царева, <i>лабарум</i> – застава Константина Великог; основни елементи застава). Грбови и заставе у прошлости српског народа (порекло савременог српског грба и заставе, значење четири оцила, најчешћи хералдички симболи на грбовима српских нововековних и средњовековних држава и династија и властелинских породица – двоглави бели орао Немањића, Лазаревића, Карађорђевића, Обреновића и Петровића-Његоша, лав Бранковића и Петровића-Његоша, вук Балшића, љиљани Котроманића...).		
Спорт некад и сад	- уочи основна обележја спорта од антике до савременог доба; - разуме улогу и значај спорта у људском друштву; - именује и опише спортске дисциплине заступљене на античким Олимпијским играма; - наведе и упореди карактеристике спортских надметања у различитим периодима; - опише развој спортског живота код Срба.	- Улога и значај спорта од антике до савременог доба (спорт као део бриге о здрављу и као забава; спорт и Олимпијске игре у античкој Грчкој као основ спортских игара савременог доба; спортска надметања кроз историју – најпопуларнији спортови, аматерски и професионални спорт, модерне Олимпијске игре). - Спорт код Срба кроз историју (народне и пастирске игре као прва спортска надметања, прва спортска друштва, оснивање Српског олимпијског клуба 1910, учешће на међународним такмичењима и велики успеси, спортска друштва и клубови; савремени спорт и спортски живот).		

Кључни појмови садржаја: историјски извори, историјско истраживање.

Наставни предмет – Физика

Годишњи фонд часова - 62

Недељњи фонд часова – 2

1. Развијање функционалне писмености природно-научне и техничке;
2. Стицање знања о основним физичким појавама значајним за струку и разумевање основних физичких закона;
3. Развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу;
4. Развијање свести о значају експеримента при упознавању, разумевању и проверавању физичких законитости;
5. Стицање способности за уочавање, формулисање и решавање једноставнијих проблема;

Циљеви учењаб. Схватање значаја физике за технику и природне науке;

10. Развијање способности и вештина за примену знања из физике у струци;
11. Стицање знања о природним ресурсима, њиховој ограничености и одрживом коришћењу;
12. Развијање правилног односа ученика према заштити, обнови и унапређењу животне средине;10. Стицање основних сазнања о процесима и производима различитих технологија;
11. Развијање радних навика и одговорности.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Увод у физику	• разуме значај физике као фундаменталне науке и њену везу са природним и техничким наукама • наведе основне физичке величине и њихове мерне јединице и објасни како се добијају јединице изведених физичких величина - разликује скаларне и векторске величине	• Физика – фундаментална природна наука - Физичке величине и њихове јединице • Скаларне и векторске величине		На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз
Кинематика	• дефинише појмове референтни систем, путања,	• Референтни систем. • Потоци кретања.		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	пређени пут, материјална тачка - разуме и користи појмове брзине и убрзања - разликује равномерно и равномерно убрзано праволинијско кретање и примењује законе кретања у једноставнијим примерима изведе лабораторијску вежбу, правилно и безбедно рукује наставним средствима, изврши потребне прорачуне и израчуна грешке при мерењу	- Средња и тренутна брзина - Равномерно праволинијско кретање - Убрзање. Равномерно променљиво праволинијско кретање <i>Демонстрациони оглед:</i> - Провера кинематичких закона праволинијског кретања помоћу колица, динамометра и тегова Лабораторијска вежба: - Провера закона равномерног и равномерно убрзаног кретања помоћу Атвудове машине		следеће облике наставе: - теоријска настава са демонстрационим огледима (64 или 56 часова) - лабораторијске вежбе (6 часова) Место реализације наставе Настава се реализује у учионици или у кабинету за физику Препоруке за реализацију наставе - користити сва доступна наставна средства - користити мултимедијалне презентације
Динамика	- разуме појмове масе, силе и импулса - формулише и примењује Њутнове законе - разликује масу од тежине тела - разуме појмове рада, енергије и снаге и њихову међусобну везу - схвати закон одржања механичке енергије и знаће да га примени при решавању једноставних проблема - примењује законе динамике у техници - наведе особине гравитационе силе	- Основне динамичке величине: маса, сила и импулс - Први Њутнов закон – закон инерције - Други Њутнов закон – основни закон динамике - Трећи Њутнов закон – закон акције и реакције - Њутнов закон гравитације. - Гравитационо поље. Јачина гравитационог поља. - Гравитационо поље Земље. Тежина тела и бестежинско стање - Механички рад. Снага. Енергија (кинетичка и потенцијална) - Закон одржања енергије у механици <i>Демонстрациони огледи:</i> - Мерење силе помоћу динамометра		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	изв еде лабораторијску вежбу, правилно и безбедно рукује наставним средствима, изврши потребне прорачуне и израчуна грешке при мерењу	- Провера другог Њутновог закона помоћу колица, динамометра и тегова Лабораторијска вежба: - Провера другог Њутновог закона помоћу колица са тегом		упућив ати ученике да користе интернет и стручну литературу
Кружно и ротационо кретање	- дефинише центрипетално убрзање - раз уме појмове период и фреквенција, угаона брзина и угаоно убрзање - схвати центрипеталну и центрифугалну силу, момент силе, момент инерције и момент импулса и наведе неке једноставне примере њихове примене	- Равно мерно кружно кретање материјалне тачке, центрипетално убрзање, период и фреквенција. - Круто тело, трансляторно и ротационо кретање. Угаони померај, описани угао, угаона брзина, угаоно убрзање - Центрипетална и центрифугална сила - Момент силе, момент импулса и момент инерције <i>Демонстрациони огледи:</i> - Д емонстрација ротационог кретања помоћу Обербековог точка		- по дстицати ученике да раде рачунске задатке - примењив ати рад у паровима и рад у мањим групама - мотивисати ученике да самостално решавају проблеме користећи истраживачки приступ научном образовању - континуирано упућивати ученике на примену физике у будућем позиву и свакодневном животу кроз
Термодинамика	- разуме појмове унутрашња енергија и количина топлоте - дефинише термодинамичке принципе - разуме појам коефицијента корисног дејства	- Унутрашња енергија. Топлотна размена и количина топлоте. Први принцип термодинамике. - Повратни и неповратни процеси. Други принцип термодинамике. Статистички смисао II принципа. - Принцип рада топлотних мотора и уређаја за хлађење. Коефицијент корисног дејства. <i>Демонстрациони оглед:</i> - Д емонстрација различитих механизма преноса топлоте		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Електрично и магнетно поље	• схвати појам наелектрисања и знаће начине наелектрисавања тела • разуме Кулонов закон • разуме како настаје једносмерна струја • опише особине магнетног поља сталних магнета и магнетног поља електричне струје • разуме појам магнетног флукса и појаву електромагнетне индукције • опише својства наизменичне струје изведе лабораторијску вежбу, правилно и безбедно рукује наставним средствима, изврши потребне прорачуне и израчуна грешке при мерењу	• Количина наелектрисања и Кулонов закон • Јачина и потенцијал електричног поља. Електрични напон • Извори струје и електромоторна сила. Јачина и густина струје • Омов закон за део кола и електрична отпорност проводника. Везивање отпорника • Енергија и снага електричне струје. Џул – Ленцов закон • Магнетно поље. Магнетна индукција и магнетни флукс • Електромагнетна индукција. Фарадејев закон и Ленцово правило • Генератор наизменичне струје. Струја, напон и отпорности у колу наизменичне струје. Ефективне вредности • Омов закон за коло наизменичне струје. • Снага наизменичне струје. • Трансформатор. Пренос електричне енергије на даљину. <i>Демонстрациони огледи:</i> – Демонстрација поступака за наелектрисавање тела – Ерстедов оглед – Демонстрација електромагнетне индукције – Својства активне и реактивне отпорности. – Демонстрациони трансформатор. Лабораторијска вежба Провера Омовог закона		примере из праксе Праћење и вредновање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • праћење остварености исхода • те стове знања Оквирни број часова по темама • Увод у физику (2 часа) • Кинематика (10–8 часова) • Динамика (18–16 часова) • Криволинијско и ротационо кретање (11–10 часова) • Термодинамика (11–10 часова)

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандард и	Начин праћења остварености стандарда и исхода
				Електрично и магнетно поље (18–16 часова)

Кључни појмови садржаја: кинематика, динамика, кружно и ротационо кретање, термодинамика, електрично и магнетно поље.

Наставни предмет – Логика са етиком

Годишњи фонд часова - 62

Циљеви
учења
предмета

5. Стицање основних знања о логици и етици и схватање значаја тих знања за јасно размишљање и развој личности
6. Упознавање са елементима и законима логике и разумевање улоге коју логика има у науци и свакодневном животу
7. Разумевање појмова који се јављају у етичким расправама и развијање сензибилитета за етичка питања савременог друштва
8. Оспособљавање ученика за самостално, критичко размишљање и формирање ставова о друштвеним проблемима

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Увод у логику	• препозна да и сам већ користи логику као и граматику • разликује мишљење од маште, надања, опажања и наводи примере из свакодневног живота • искаже дефиницију логике, разуме и опише у чему се састоји формални карактер логике • разликује принципе мишљења, наведе примере за основне логичке принципе и симболички их приказује	• Појам и подела логике. • Логика као наука о форми мишљења • Основни логички принципи (идентитет, непротивуреченост и искључење трећег)		
Формална логика: • појам • суд • закључак	• увиди разлику између појма, термина, опажаја, предмета, представе • разликује обим и садржај појма, увиђа однос између обима и садржаја, наводи пример за обим и садржај и дефинише обим и садржај појма	• Разлик а између појма, ствари и представе, Врсте појмова • Обим и садржај појма • Односи међу појмовима • Дефиниција и деоба • Суд и врсте судова • Истиносна вредност сложених судова (негација, конјункција, дисјункција, импликација и еквиваленција)		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• препознаје и именује појмове, набраја их, уочава разлику између појединачних и општих појмова • препознаје односе међу појмовима и именује их (субординација, координација, контрарност) и графички приказује односе међу појмовима • наведе делове дефиниције • даје примере дефиниције из своје струке • разликује прешироку и преуску дефиницију • разликује чланове деобе од принципа деобе • увиђа значај принципа деобе самостално изводи једну деобу • разликује субјекат и предикат суда и увиђа значај копуле за квалитет суда • препознаје форму сложеног суда, разликује и именује логичке везнике (негација, конјункција, дисјункција, импликација и еквиваленција) и наводи примере • разликује квантитет и квалитет суда, препознаје форму а,е,и,о суда и наводи примере • именује односе међу судовима • препознаје индуктивно, дедуктивно и закључивање по	• Комбинована подела судова, расподељеност појма • Односи међу судовима (логички квадрат) • Врсте закључивања • Непосредно закључивање – конверзија, обверзија, логички квадрат • Посредно закључивање – индукција, аналогија и дедукција • Фигуре категоричког силогизма, модуси категоричког силогизма • Хипотетички и дисјунктивни силогизам • Доказ Примери индуктивног и дедуктивног закључивања у наукама.		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	аналогији на примерима из свакодневног живота • увиђа да и сам користи наведене форме закључивања, именује их и разликује • демонстрира конверзију и обверзију на примерима • наведе и објасни четири фигуре силогизма • изводи задате модусе силогизма • излаже примере за хипотетички и дисјунктивни силогизам повезује форме закључивања у облику доказа			
Логичке грешке	• разликује случајне од намерних логичких грешака • примењује форме закључка и доказа препознаје и именује логичке грешке: увођење четвртог појма у силогизам, нерасподељен појам, замена теза, argumentum ad hominem, post hoc ergo propter hoc.	• Паралогизми и софизми • Грешке у закључку • Грешке у доказу Грешке у аргументацији		
Појам и значај етике	• набраја правила (норме) из различитих сфера живота • издваја правила која слободно прихватамо и разликује их од оних која имају спољашње порекло дефинише предмет етике	• Настанак и предмет етике • Појам норме и појам морала Разлика између обичајних, правних и етичких норми		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Лични идентитет, слобода и одговорност	• набраја како се све манифестује лични идентитет • разликује утицаје који формирају лични идентитет (разликује род и пол) • увиђа колика је моћ визуелног идентитета • препознаје утицај медија на креирање визуелног идентитета • уочава разлику између модних и етичких императива • супротставља медијски наметнуте животне идеале и етичке вредности	• Улога визуелног идентитета у формирању личног идентитета – међусобни утицаји • Појмови пола и рода • Утицај медија на релативизацију етичких вредности • Естетски и етички идеал • Тело и интервенције на телу - Сајбер идентитет, морал и слобода избора		
Основне етичке норме и вредности	• препознаје важније људске вредности • разликује слободне од самовољних и наметнутих поступака • схвата постојање слободе избора као услова моралног поступања • разуме везу између избора и одговорности • упоређује одговорне и неодговорне поступке • може да расправља о томе да ли је извор морала у нама или изван нас (аутономна и хетерономна етика) - увиђа разлику између основних етичких праваца	• Пријатељство • Верност • Породица • Љубав • Морално добро • Донација органа • Сурогат мајка - Клонирање		

Кључни појмови садржаја: логички принципи, појам, суд, закључак, морал, идентитет, вредности.

СТРУЧНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

Наствни предмет – Електронско пословање

Годишњи фонд часова – 62

Недељни фонд часова – 2

Циљ:

- Стицање знања о основним појмовима електронског пословања;
- Стицање знања о примени електронског пословања;
- Стицање основних знања о Е-услугама;
- Оспособљавање ученика за коришћење Е-услуга;
- Стицање компетенција значајних за свакодневни живот и даљи професионални развој; – Развијање самосталности у раду

стварањем услова за практичну активност ученика.

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Увод у електронско пословање	• дефинише електронско пословање • разликује концепте електронског пословања • наведе форме електронског пословања • објасни modele електронског пословања • наведе предности електронског пословања • дефинише инфраструктуру електронског пословања • разликује компоненте ИТ инфраструктуре	• Основи електронског пословања; • Концепти електронског пословања; • Форме електронског пословања • Модели електронског пословања • Предности електронског пословања • Инфраструктура електронског пословања • Интернет и савремено пословање • Референти модели и стандарди рачунарских мрежа • Рачунарске мреже		На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	• доведе у везу интернет и савремено пословање • објасни референтне моделе и стандарде рачунарских мрежа • разликује рачунарске мреже • разликује интернет сервисе • користи интернет сервисе • објасни појам рачунарство у облаку • објасни процес управљања дигиталним идентитетима • идентификује различите контексте окружења за увођење електронског пословања • дефинише виртуелне организације (Outsourcing) • дефинише виртуелне канцеларије и telework • разликује виртуелне организације засноване на масовној сарадњи	• Интернет сервиси • Рачунарство у облаку • Управљање дигиталним идентитетима • Окружење за увођење електронског пословања • Организационе структуре за електронско пословање • Виртуелне организације (Outsourcing) • Виртуелни тимови • Виртуелне канцеларије и telework • Виртуелне организације засноване на масовној сарадњи (Друштвене организације, Crowdsourcing, Модели Crowdsourcing-a, Однос outsourcing-a и crowdsourcing-a)		Модул је део изборног предмета вежбе (24 часа) Подела одељења на групе Модул је део изборног предмета Место реализације наставе • Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе • Сви исходи се реализују кроз двочас • Модул се реализује кроз методе активно
Примена електронског пословања	• дефинише електронску трговину • наводи компоненте електронске трговине • објасни процедуру B2C електронске трговине • објасни процедуру B2B електронске трговине • објасни појам Е-набавке	• Увод у електронску трговину • Компоненте електронске трговине • B2C електронска трговина • B2B електронска трговина • Е-набавке • Е-тржишта • Управљање ланцима снабдевања • Системи плаћања на Интернету • Модел и механизми плаћања на Интернету		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● објасни појам Е-т ржишта ● разликује моделе и елементе управљања ланцима снабдевања ● објасни моделе и механизме плаћања на Интернету ● разлик ује групе мобилних плаћања ● објасни различите сервисе мобилног плаћања ● дефинише модел система за испостављање и плаћање рачуна ● дефинише интернет маркетинг ● објасни коришћење интернет маркетинга у пословању ● дефинише друштвене медије ● наведе карактеристике друштвених медија ● разликује врсте друштвених медија у пословању ● објасни процедуре примене различитих друштвених медија у пословању ● дефинише управљање односима с клијентима (Customer relationship management, CRM) ● разликује области примене CRM	(платне картице, електронски кеш, електронски новчаници, P2P плаћања...) ● Мобилна плаћања ● Системи за испостављање и плаћања рачуна ● Интернет маркетинг ● Коришћење интернет маркетинга у пословању ● Друштвени медији – појам, карактеристике и врсте ● Примена друштвених медија у пословању ● Управљање односима с клијентима (Customer relationship management, CRM) ● Области примене CRM		оријентисане наставе ● Користити презентације ● Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● тест ● домаћи задатак ● активност на часу ● праћење практичног рада ● тест практичних вештина

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Е-услуге	- објасни појам Е-банкарство - разлик ује сервисе Е-банкарства - наведе компоненте архитектуре система е-банкарства - разлик ује инструменте плаћања у е-банкарству - разлик ује електронске системе платног промета - дефинише берзе и берзанско пословање на Интернету - анализира сигурност у е-банкарству - дефинише форме и сервисе е-управе - објасни архитектуру система е-управе - анализира улогу портала Е-управе - дефинише појам Е-образовање - објасни системе електронског образовања који се користе као подршка образовном процесу - објасни примену електронског пословања у е-здравству - објасни примену мобилних технологија у електронском пословању	<i>Е-банкарство</i> <i>Сервиси Е-банкарства</i> <i>Архитектура система е-банкарства</i> <i>Инструменти плаћања у е-банкарству</i> <i>Електронски системи платног промета (Системи за плаћање на велико, SWIFT)</i> <i>Берзе и берзанско пословање на Интернету</i> <i>Сигурност у е-банкарству</i> <i>Е-управа</i> <i>Форме и сервиси е-управе</i> <i>Архитектура система е-управе</i> <i>Портал е-управе</i> <i>Е-образовање</i> <i>Системи електронског образовања</i> <i>Е-здравство</i> <i>Електронско пословање у е-здравству</i> <i>Мобилно пословање</i> <i>Мобилне технологије у електронском пословању</i> <i>Мобилни оперативни системи и мобилне апликације</i> <i>Примена мобилних технологија у пословању (мобилна трговина, мобилни маркетинг, локациони сервиси, примена NFC и QR тагова)</i> <i>Тенденције у електронском пословању</i> <i>Интернет интелигентних уређаја</i> <i>Свеприсутно рачунарство</i> <i>Big data</i> <i>Трендови у мобилним технологијама</i>		

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	● разликује мобилне оперативне системе и мобилне апликације ● разлик ује различите облике мобилних технологија у пословању ● наведе тенденције у електронском пословању ● дефинише интернет интелигентних уређаја ● објасни појам свеприсутно рачунарство ● дефинише термин Big data ● наведе трендове у мобилним технологијама			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Увод у електронско пословање	18	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул је део изборног предмета вежбе (24 часа)	<i>електронско пословање, примена електронског пословања, Е-услуге .</i>
Примена електронског пословања	20	Подела одељења на групе	
Е-услуге	24	Модул је део изборног предмета Место реализације наставе - Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе - Сви исходи се реализују кроз двочас - Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе	
		- Користити презентације - Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - тест - домаћи задатак - активност на часу - праћење практичног рада - тест практичних вештина	

Наставни предмет – Основе банкарског пословања са евиденцијом

Годишњи фонд часова – 62

Недељни фонд часова – 2

Циљ :

- Оспособљавање за примену правила процедура и правне регулативе у евиденцији пословних промена у банкама
- Развијање способности рачуноводственог праћења банкарских послова
- Оспособљавање за прецизност и поузданост у евиденцији пословања банка

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
Структура биланса стања и биланса успеха банке	• дефинише биланс стања банке • наведе врсте имовине банке • дефинише готовинске еквиваленте • објасни пласмане банке • наведе врсте осталих средстава банке • наведе изворе финансирања банке • објасни појам и врсте депозита • наведе остале изворе позајмљених средстава банке • објасни структуру сопственог капитала банке • објасни принцип опадајуће ликвидности позиционирања активе и опадајуће доспелости позиционирања пасиве • наведе основне групе прихода и расхода банке	• Биланс стања банке • Структура биланса стања банке • Имовина банке • Извори финансирања банке • Позајмљени извори финансирања банке • Сопствени капитал банке • Форма биланса стања банака • Редослед позиција активе-принцип опадајуће ликвидности • Редослед позиција пасиве-принцип опадајуће доспелости • Биланс успеха банке • Основне групе прихода и расхода банке • Структура редовних прихода банке • Структура редовних расхода банке		На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (40 часова) Место реализације наставе

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	- разликује групе расхода и прихода о којима се извештава по бруто принципу и нето принципу - дефинише каматну маржу - наведе облике резултата банке	- Бруто и нето принцип извештавања кроз биланс успеха банке - Облици резултата банке		Теоријска настава се реализује у учioniци Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота.
Специфичности банкарског рачуноводства	- разликује контни оквир банака од контног оквира за предузећа - наведе у чијој је надлежности доношење контног оквира банке - наведе принцип обележавања konta и распореда књиговодствених рачуна у контном оквиру - наведе структуру контног оквира за банке - објасни билансни принцип контног оквира - објасни значај једнообразности контног оквира - наведе ванбилансне позиције у класи 9 - наведе врсте готовинских уплата и исплата које чине благајничко пословање - евидентира промене по основу готовинског платног промета - евидентира уплате и исплате штедних улога, мењачке послове, предају сувишка у	<i>Контни оквир банке</i> <i>Надлежност доношења контног оквира банке</i> <i>Принципи на којима се заснива контни оквир банке</i> <i>Садржај контног оквира банке</i> <i>Евиденција готовине и готовинских еквивалената</i> <i>Евиденција благајничког пословања у домаћој и страној валути</i> <i>Благајнички максимум</i> <i>Евиденција сувишка изнад благајничког максимума</i> <i>Евиденција дотација из трезора у благајне</i> <i>Трансакциони рачуни банке- жиро рачун и девизни рачуни</i> <i>Евиденција трансакција плаћања и наплате у домаћој и страној валути</i> <i>Готовински еквиваленти</i> <i>Евиденција пласмана банке у домаћој и страној валути</i> <i>Евиденција датих депозита у домаћој и страној валути</i> <i>Евиденција датих кредита у домаћој и страној валути</i> <i>Евиденција пласмана у хартије од вредности у домаћој и страној валути</i> <i>Евиденција примљених депозита у домаћој и</i>		Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. Обрадити примере, пословне догађаје у вези са прибављањем и снабдевањем привреде и становништва новчаним средствима, извршењем

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	трезор, дотација из трезора у благајне, евидентира трансакције плаћања и наплате у домаћој и страној валути • обрачуна и књижи курсне разлике у промету готовине • евидентира куповину и продају краткорочних хартија од вредности благајнички записи, обвезнице	<i>страној валути</i> • <i>Евиденција примљених кредита у домаћој и страној валути</i> • <i>Евиденција примљених хартија од вредности у домаћој и страној валути</i> • <i>Евиденција остале имовине и осталих обавеза банке</i> • <i>Евиденција сопственог капитала</i> • <i>Евиденција расхода, прихода и резултата банке</i>		међусобних плаћања између учесника у платном промету тако да ученици схвате расходе и приходе који произилазе по основу пословања банака. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: • усмено излагање • те стове знања • те стове практичних вештина • активност на часу • до маће задатке
	• наведе помоћне књиге благајничке евиденције банака • евидентира пласмане у дате депозите и дате кредите • евидентира пласмане у хартије од вредности у домаћој и страној валути • евидентира примљене депозите, кредите и хартије од вредности • наведе остала средства банке • евидентира основна средства, залихе и потраживања банке • наведе остале обавезе банке • евидентира обавезе • објасни структуру сопственог капитала банке • објасни функцију резерви банке • наведе умањујуће позиције сопственог капитала банке			

Област/тема	Исходи	Садржаји	Стандарди	Начин праћења остварености стандарда и исхода
	- наведе вредност по којој се евидентира капитал банке - евидентира приходе и расходе банке - обрачуна и евидентира резултат пословања банке			

Методичко упутство за реализацију наставних садржаја

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Структура биланса стања и биланса успеха банке	22	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (40 часова)	<i>биланс; капитал;</i> <i>готовина;</i> <i>готовински</i> <i>еквиваленти; жиро-рачун; трансакциони</i>

Област/тема	Број часова	Начин остваривања програма	Кључни појмови
Специфичности банкарског рачуноводства	40	Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе или из живота. - Обрадити примере, пословне догађаје у вези са прибављањем и снабдевањем привреде и становништва новчаним средствима, извршењем међусобних плаћања између учесника у платном промету тако да ученици схвате расходе и приходе који произилазе по основу пословања банака. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - усмено излагање - те стове знања - те стове практичних вештина - активност на часу - до маће задатке	<i>рачуни; кредити; депозити;</i> <i>хартије од вредности; резерве.</i>

СТРУЧНА МАТУРА

Циљ стручне матуре

Стручном матуrom проверава се да ли је ученик, након завршеног четвртог разреда средњег стручног образовања за образовни профил, стекао стручне компетенције прописане стандардом квалификације, односно знања, вештине и ставове за рад и наставак школовања, а у складу са наставним планом и програмом.

Језик полагања стручне матуре и завршног испита

Језик полагања стручне матуре и завршног испита је језик на коме је ученик стицао средње стручно образовање и васпитање. Ученици који су средње стручно образовање и васпитање стицали на српском и страном језику, тј. двојезично полажу стручну матуру или завршни испит на српском језику.

Право на полагање стручне матуре

Ученик полаже стручну матуру у складу са законом. Стручну матуру може да полаже ученик који је завршио четири разреда средњег стручног образовања по наставном плану и програму/плану и програму наставе и учења за образовни профил економски техничар.

Структура и садржај стручне матуре

Стручна матура коју полажу ученици, након завршетка четири разреда средњег стручног образовања, има сертификациони карактер и састоји се од три испита. Поред ова три испита, ученик има право да полаже и додатне (изборне) испите.

Стручна матура укључује три испита. Сваки ученик је у обавези да положи сва три испита да би сертифицивао одређени програм средњег стручног образовања, и то:

1. Српски језик и књижевност, односно матерњи језик и књижевност,
2. Математика (осим за образовне профиле који немају математику у последње две године, они бирају предмет са Листе општеобразовних предмета на којој је понуђена и математика),
3. Стручни испит (испит/тест за проверу стручно-теоријских знања и матурски практични рад).

У оквиру стручне матуре, ученик полаже испите из општеобразовних наставних предмета истог садржаја и структуре тестова као и ученик општег средњег образовања и васпитања.

Стручни испит се састоји од теоријског дела (тест/испит за проверу стручно-теоријских знања) и практичног дела (матурски практични рад) и заснован је на компетенцијама које су дефинисане стандардом квалификације, односно садржајима стручних предмета у складу са наставним планом и програмом.

Садржај стручног испита прописују се одговарајућим правилником за сваки образовни профил.

Додатни (изборни) део стручне матуре истоветан је са изборним делом опште матуре.

Структура и садржај стручног испита

Тест за проверу стручно-теоријских знања

Циљ овог дела стручног испита је провера стручно-теоријских знања неопходних за обављање послова и задатака за чије се извршење ученик оспособљава током школовања. На испиту се проверавају знања из стручних предмета значајних за образовни профил.

Тест се полаже писмено и садржи највише 50 задатака. Ученик је положио тест ако је остварио минимално 50,5% укупног броја бодова.

Тест и кључ за оцењивање теста припрема Завод за унапређивање образовања и васпитања - Центар за стручно образовање и образовање одраслих.

Тест садржи задатке којима се испитује достигнутошћ исхода учења прописаним планом и програмом наставе и учења, односно циљева и задатака у складу са наставним планом и програмом за образовни профил. Тест је конципиран тако да обухвата све нивое знања и све садржаје који су процењени као темељни и од суштинског значаја за обављање послова и задатака у оквиру занимања, као и за наставак школовања у матичној области.

Комисију за преглед тестова чине три наставника стручних предмета.

Стручни предмети обухваћени тестом прописују се одговарајућим правилником за сваки образовни профил.

Матурски практични рад

Циљ матурског практичног рада је провера стручних компетенција прописаних Стандардом квалификације, односно стечених знања, умења и вештина у складу са наставним планом и програмом за образовни профил.

На матурском практичном раду ученик извршава радне задатке којим се проверавају стручне компетенције, односно стечена знања, умења и вештине.

За проверу стручних компетенција, односно стечених знања, умења и вештина утврђује се листа стандардизованих радних задатака од које се сачињава одговарајући број радних задатака за матурски практични рад.

Завод за унапређивање образовања и васпитања - Центар за стручно образовање и образовање одраслих припрема стандардизоване радне задатке за практични рад и упутство за оцењивање.

На основу листе радних задатака, школа формира школску листу у сваком испитном року. Број радних задатака у школској листи мора бити најмање за 10% већи од броја ученика у одељењу који полажу матурски практичан рад.

Оцену о стеченим стручним компетенцијама, односно знањима, умењима и вештинама даје трочлана испитна комисија. Комисију чине два наставника стручних предмета, од којих је један председник комисије, и представник послодаваца, стручњак у датој области рада.

Сагласност на чланство представника послодаваца у комисији, на предлог школа, даје Унија послодаваца Србије, односно Привредна комора Србије, односно одговарајуће стручно удружење или комора.

Када ученик оствари најмање 50% од укупног броја бодова на сваком појединачном радном задатку, сматра се да је показао компетентност.

Матурски практични рад спроводи се у школи и просторима где се налазе радна места и услови за реализацију матурског практичног рада.

Ученик је положио стручни испит ако је из појединачних делова испита добио позитивну оцену.

Начин полагања стручне матуре

Ученик полаже испите из општеобразовних наставних предмета на исти начин као и ученик општег средњег образовања.

Стручна матура се полаже на целој територији Републике Србије у исто време, а план полагања се утврђује школским календаром за средње школе. План полагања стручне матуре подразумева два редовна испитна рока: јунски и августовски. Ученици који не положе стручну матуру у редовном року, полажу у следећем испитном року, у складу са прописаним календаром.

У истом дану ученик може да полаже само један део матурског, односно стручног испита.

Сваки ученик је у обавези да у календаром прописаном року поднесе пријаву школи за полагање стручне матуре. Пријава садржи списак испита из обавезног дела стручне матуре и, уколико ученик жели да полаже изборни део стручне матуре, списак наставног/-их предмета изборног дела стручне матуре.

Ученик има право да одустане од изборног дела стручне матуре у року који је прописан календаром.

Ученик је положио стручну матуру када положи све испите из обавезног дела.

Ученик који је на једном или два појединачна испита стручне матуре добио недовољну оцену, упућује се на полагање поправног или поправних испита.

Након положених свих испита ученику се издаје јавна исправа о положеној стручној матури за одговарајући образовни профил и додатак дипломи.

Ученик са положеном стручном матуром може да се упише на високошколску установу под условима које та установа прописује, односно у складу са законом.